

นโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนพึงพอใจ
กรณีศึกษาระดับมัธยมศึกษา จังหวัดระยอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2542

ISBN 974-662-074-6

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์

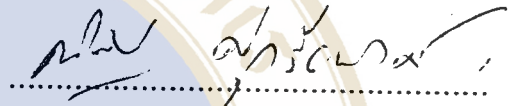
เรื่อง

นโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนพึงพอใจ
กรณีศึกษาครูระดับมัธยมศึกษา จังหวัดระยอง

นางสาวจันทรา เกติมี

ผู้วิจัย

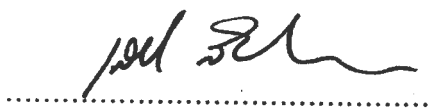
รองศาสตราจารย์พิสิฐ สุกรียพงษ์ วท.บ., วท.ม.
ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

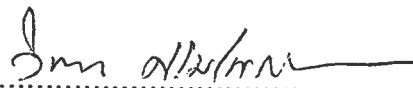
รองศาสตราจารย์ปธาน สุวรรณมงคล
ร.บ., ร.ม., Ph.D.
กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์รัชชานนท์ สุขพงศ์พิเชฐ
วท.บ., วท.ม., Ph.D.
กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์เลียงชัย ลิ้มล้อมวงศ์ Ph.D.
คณบดี
บัณฑิตวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิชา ศรีมโนภาษ D.Sc.
ประธานคณะกรรมการประจำหลักสูตร
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม
คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

นโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนพึงพอใจ

กรณีศึกษาระดับมัธยมศึกษา จังหวัดระยอง

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม

วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ.2542

นางสาวจันทรา เกตมี

ผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์พิสิฐ สุกรียพงษ์ วท.บ., วท.ม.

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ปธาน สุวรรณมงคล รบ., รม., Ph.D.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์สุนีย์ มัลลิกะมาลย์

น.บ., น.ม., Ph.D.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์รัชชานนท์ สุขพงศ์พิเชฐ

วท.บ., วท.ม., Ph.D.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์เลียงชัย ลิ้มล้อมวงศ์ Ph.D.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์รุ่งริต หูตะเจริญ วท.ม.

คณบดี

คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงอย่างดียิ่ง เนื่องจากได้รับความช่วยเหลือและความกรุณาอย่างสูงจาก ร.ศ.พิสิฐ ศุภริยพงศ์ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ร.ศ.ดร.ปธาน สุวรรณมงคล ร.ศ.ดร.รัชชานนท์ ศุภพงศ์พิเชฐ และร.ศ.ดร.สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้สละเวลาอันมีค่ายิ่งเพื่อให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆ ของการวิจัยมาโดยตลอดตั้งแต่แรกเริ่มของการวิจัยเพื่อให้ได้วิทยานิพนธ์ที่มีความถูกต้องและมีความสมบูรณ์ที่สุด

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับความกรุณาอย่างสูงจากคุณพวงเทพ เทพกาญจนา ร.ศ.ดร.รัชชัช บุญโชติ ดร.ไพสานต์ เพ็ชรพลาย และคุณสุวรรณ นันทสรุต ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่านที่ได้กรุณาตรวจและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีที่ได้มอบทุนอุดหนุนการวิจัย

ขอขอบคุณครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองทุกท่านที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการตอบแบบสอบถาม ตลอดจนสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดระยองและสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดระยองที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานภาคสนาม

และขอขอบคุณเพื่อนๆ สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อมรุ่นที่ 23 และเจ้าหน้าที่คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและให้กำลังใจ รวมทั้งทุกท่านที่ไม่สามารถเอ่ยนาม ณ.ที่นี้ ที่ได้มีส่วนช่วยเหลือจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณคุณยายป่วน มั่นบุญสม ที่ให้การอบรมเลี้ยงดู และขอขอบคุณคุณดารณี ต.เจริญ ที่คอยเป็นกำลังใจและให้คำปรึกษาที่ดีเสมอมา

3937134 ENTM/M : สาขาวิชา : เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม ; วท.ม. (เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม)

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ / นโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม / ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยอง

จันทรา เกิดมี : นโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนพึงพอใจ กรณีศึกษาครูระดับมัธยมศึกษา จังหวัดระยอง (THE SATISFACTION OF THE PEOPLE ON THE ENVIRONMENTAL POLICIES OF POLITICAL PARTIES : A CASE STUDY OF THE SECONDARY SCHOOL TEACHERS IN RAYONG PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : พิติฐ์ สุกรีพงษ์, วท.บ., วท.ม., ปธาน สุวรรณมงคล, ร.บ., ร.ม., ร.ค., รัชชานนท์ สุกพงศ์พิเชฐ, วท.บ., วท.ม., พบ.ค., สุนิย์ มัลลิกะมาลย์, น.บ., น.ม., Ph.D. 355 หน้า. ISBN 974-662-074-6

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและความรู้ทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมทางการเมือง กับนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนพึงพอใจ โดยศึกษาเฉพาะครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองจำนวน 272 ตัวอย่าง จากโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองทั้งสิ้น 15 โรงเรียน โดยใช้แบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยแบบสำรวจทั่วไป แบบวัดความรู้ แบบวัดการมีส่วนร่วมและแบบวัดความพึงพอใจ รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเชิงบวก และปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ เพศ การศึกษา พื้นที่อยู่อาศัย วิชาที่สอน ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความรู้ทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง อายุ และการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม ส่วนวิชาที่จบการศึกษา และการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีผลต่อความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรที่เหลือคือ รายได้ และอายุราชการ ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงจำเป็นต้องเผยแพร่ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมผ่านสื่อต่างๆ เป็นประจำ รวมทั้งส่งเสริมความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนให้ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองเข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นที่ปรึกษาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แก่หน่วยงานราชการ ในระดับท้องถิ่น

3937134 ENTM/M : MAJOR : TECHNOLOGY OF ENVIRONMENTAL MANAGEMENT ; M.Sc.
(TECHNOLOGY OF ENVIRONMENTAL MANAGEMENT)

KEY WORDS : SATISFACTION / ENVIRONMENTAL POLICIES OF POLITICAL
PARTIES / SECONDARY SCHOOL TEACHERS

JUNTRA KERTMEE : THE SATISFACTION OF THE PEOPLE ON THE
ENVIRONMENTAL POLICIES OF POLITICAL PARTIES : A CASE STUDY OF THE
SECONDARY SCHOOL TEACHERS IN RAYONG PROVINCE. THESIS ADVISORS : PISIT
SUKREEYAPONGSE, B.Sc, M.Sc. PATHAN SUVANAMONGKOL, B.A., M.A., Ph.D.
RACHANONT SUPAPONGPICHATE, B.Sc, M.Sc, Ph.D. SUNEE MALLIKAMARL, LL.B.,
LL.M., Ph.D. 355 p. ISBN 974-662-074-6

The objective of the research was to study the relationships among the personal characteristics, environmental knowledge, political knowledge, environmental participation and political participation of secondary school teachers and their satisfaction with the environmental policies of political parties. The research sample consisted of 272 teachers from 15 secondary schools in Rayong province. The survey was carried out by using interview questionnaires and indepth interview questionnaires.

Analysis of data revealed that the majority of the secondary school teachers in Rayong province had positive satisfaction with the environmental policies of the political parties. The factors that were significantly (at 0.01) related to the level of the satisfaction included sex, education level, residential area, teaching subject, environmental knowledge, political knowledge, political participation, age and access to environmental information. Data also showed that the subject of postsecondary education and environmental participation were also significant (at 0.05) factors and that income and working period were not significantly (0.05) related to the level of the satisfaction.

On the basis of the above findings, it is suggested that a number of measures should be taken to improve Rayong teachers' satisfaction with environmental policies of political parties. More environmental information should be made available through the media and teachers should have the opportunity to study in environmental training courses. Teachers should also serve as environmental consultants for the local government in order to improve political participation.

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญรูป	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	10
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	10
1.4 ตัวแปรและระดับการวัด	10
1.5 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	11
1.6 กรอบแนวความคิดในการวิจัย	12
1.7 สมมติฐานของการวิจัย	14
1.8 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	15
1.9 ผลที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	18
1.10 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	18
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 พรรคการเมือง	19
2.2 นโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพรรคการเมืองไทย	30
2.3 ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน	62
2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้ และความรู้ทางด้านการเมือง	71
2.5 แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง	77
2.6 แนวความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ	91
2.7 แนวความคิดเกี่ยวกับทัศนคติ	94
2.8 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ	103

สารบัญ (ต่อ-1)

	หน้า
2.9 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษาวิจัย	109
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 พื้นที่ศึกษา	119
3.2 ประชากรเป้าหมาย ขนาดของกลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง	119
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	120
3.4 ขั้นตอนในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ	121
3.5 การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ	132
3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล	136
3.7 กรรมวิธีทางข้อมูล	137
3.8 การวิเคราะห์ข้อมูล	138
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล	140
4.2 การวิเคราะห์ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความรู้ทางการเมือง	145
4.3 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมทางการเมือง	157
4.4 การวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	169
4.5 การวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการดำเนินงาน	192
4.6 การสัมภาษณ์แนวคิดและข้อเสนอแนะ	229
บทที่ 5 อภิปรายผล	
5.1 ความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	237
5.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	239

สารบัญ (ต่อ-2)

หน้า

บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิจัย.....	251
6.2 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	257
6.3 ข้อเสนอแนะทั่วไป	258
6.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัย	259
บรรณานุกรม	260
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก ข้อมูลผู้เชี่ยวชาญ	275
ภาคผนวก ข สรุปหัวข้อหลักที่ใช้ในแบบสอบถาม	277
ภาคผนวก ค สรุปการประเมินผลแบบวัดความรู้ การมีส่วนร่วม และความพึงพอใจจากผู้เชี่ยวชาญ	284
ภาคผนวก ง การหาค่าระดับความยากง่ายและค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อม	302
ภาคผนวก จ การหาค่าระดับความยากง่ายและค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้ทางการเมือง	312
ภาคผนวก ฉ การหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการมีส่วนร่วมทางด้านสิ่งแวดล้อม	317
ภาคผนวก ช การหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการมีส่วนร่วมทางการเมือง	322
ภาคผนวก ซ การหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความพึงพอใจ	326
ภาคผนวก ฌ ผลการเก็บข้อมูลภาคสนาม	334
ประวัติผู้วิจัย	355

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 การวิเคราะห์นโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ พรรคการเมืองไทยในปัจจุบัน	32
2 นโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	43
3 นโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษ	47
4 นโยบายเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา	52
5 นโยบายกฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	53
6 นโยบายการเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์	55
7 นโยบายการกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการ	56
8 นโยบายการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ	59
9 นโยบายการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม	60
10 แสดงจำนวนร้อยละลักษณะส่วนบุคคลและกลุ่มตัวอย่าง	141
11 แสดงจำนวนร้อยละของระดับความรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	146
12 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบความรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูก	148
13 แสดงจำนวนร้อยละของระดับความรู้ทางด้านการเมือง	153
14 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบความรู้ด้านการเมืองถูก	155
15 แสดงจำนวนร้อยละของระดับการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	158
16 แสดงจำนวนร้อยละของระดับการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมรายชื่อ	161
17 แสดงจำนวนร้อยละของระดับการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง	165
18 แสดงจำนวนร้อยละของระดับการมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองรายชื่อ	168
19 แสดงจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	171
20 แสดงจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายการจัดการและอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	175

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
21	แสดงจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรายชื่อ..... 178
22	แสดงจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษ 184
23	การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ทางด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 197
24	การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ทางด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 198
25	การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ทางด้านการเมือง 202
26	การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ทางด้านการเมือง 204
27	การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม..... 208
28	การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 210
29	การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง 214
30	การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง 216
31	การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจนโยบายของ พรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 220
32	การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจนโยบายของ พรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 223
33	แสดงจำนวนร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ 232

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1	แสดงกรอบแนวความคิดในการวิจัย	13
2	ทฤษฎีความคาดหวัง (V.I.E)	93

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

แนวความคิดในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยที่ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพและมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศผ่านทางสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือที่นิยมเรียกอีกอย่างว่าประชาธิปไตยโดยอ้อม (Indirect Democracy) ที่ใช้การเลือกตั้งเป็นกระบวนการในการสรรหาผู้แทนเข้ามาทำหน้าที่บริหารประเทศทำให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากพรรคการเมืองดังกล่าวเกิดขึ้นจากการรวมตัวของกลุ่มบุคคลที่มีแนวความคิดและอุดมการณ์ร่วมกันเพื่อทำหน้าที่ในการรณรงค์ เสนอนโยบายและคัดเลือกสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้ง โดยมีเป้าหมายในการจัดตั้งรัฐบาล เพื่อที่จะได้มีโอกาสบริหารประเทศตามอุดมการณ์ของกลุ่ม บทบาทและหน้าที่ดังกล่าวจึงทำให้พรรคการเมืองมีความสำคัญในระบอบประชาธิปไตย ดังที่ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ (2524: 14-17) ได้ทำการศึกษาและรวบรวมบทบาทและหน้าที่ของพรรคการเมืองไทยไว้เป็น 6 ประเด็นด้วยกันคือ

- 1) พรรคการเมืองมีหน้าที่ให้การศึกษาแก่ประชาชน กล่าวคือทำหน้าที่เป็น “ตัวเปลี่ยนแปลงทางสังคม” (Socializing agent) สร้างความสำนึกทางการเมือง (Political consciousness) และสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political participation) ให้แก่ประชาชน
- 2) พรรคการเมืองมีหน้าที่สรรหาบุคคลที่มีความสามารถ ที่จะป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยพรรคเป็นผู้กลั่นกรองบุคคลดังกล่าวเพื่อแข่งขันในการเลือกตั้ง
- 3) พรรคการเมืองมีหน้าที่ประสานประโยชน์ของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ซึ่งช่วยลดความตึงเครียดและการเผชิญหน้าทางการเมือง ซึ่งอาจจะนำไปสู่ความรุนแรงได้
- 4) พรรคการเมืองมีหน้าที่ระดมสรรพกำลังทางการเมืองจากทุกฝ่าย ตลอดจนรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มต่างๆ
- 5) พรรคการเมืองมีหน้าที่เป็นฝ่ายค้าน (ในกรณีที่ไม่ได้เป็นฝ่ายรัฐบาล) เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบและควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหาร
- 6) พรรคการเมืองเป็นศูนย์กลางสำหรับแสดงความคิดเห็นของกลุ่มต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ สมาชิกพรรค หรือประชาชน

นอกจากหน้าที่ดังกล่าวแล้วขจัดภัย บุรุษพัฒน์ (2510: 15) และดำรง บรูณะนนท์ (2539 : 149-151) ยังได้เพิ่มเติมหน้าที่ในการแถลงหรือประกาศแนวนโยบายของพรรคการเมืองให้ประชาชนทราบพร้อมทั้งปฏิบัติตามแนวนโยบายนั้นให้เป็นหน้าที่หลักของพรรคการเมืองอีกประการหนึ่ง

บทบาทและหน้าที่ของพรรคการเมืองดังกล่าวจึงทำให้พรรคการเมืองเป็นองค์กรที่มีความสำคัญในระบอบประชาธิปไตยที่จะแก้ไขวิกฤตการณ์ต่างๆ โดยเน้นนโยบายของพรรคที่สามารถสะท้อนอุดมการณ์ของกลุ่มและแนวทางในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งจะเป็นตัวกำหนดที่สำคัญว่าพรรคการเมืองนั้นจะได้รับความนิยมนจากประชาชนมากน้อยเพียงใด ซึ่งขึ้นอยู่กับว่านโยบายดังกล่าวสามารถแก้ไขปัญหาหรือตอบสนองความต้องการของประชาชนได้หรือไม่ (ชุมพล แพร่หลวง, 2529: 64-65) สำหรับนโยบายของพรรคการเมืองในประเทศไทยส่วนมากจะเป็นนโยบายในอุดมคติที่คล้ายคลึงกันแทบทุกพรรค ประชาชนส่วนใหญ่จึงนิยมเลือกตัวบุคคลที่ลงสมัครรับเลือกตั้งมากกว่าที่จะพิจารณานโยบายของพรรคเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ในปัจจุบันนโยบายของพรรคการเมืองต่างๆ จะเน้นนโยบายหลักทางด้านเศรษฐกิจ นโยบายทางการเมือง และนโยบายการต่างประเทศเป็นสำคัญ ดังผลการศึกษาของปรีชา หงษ์ไกรเลิศ (2524: 43-44) ที่ได้สรุปนโยบายหลักของพรรคการเมืองไทยไว้เป็น 11 ประเด็นด้วยกัน คือ

• นโยบายทางการเมือง	• นโยบายเศรษฐกิจ
• นโยบายการบริหารประเทศ	• นโยบายสาธารณสุข
• นโยบายการป้องกันประเทศ	• นโยบายการต่างประเทศ
• นโยบายการยุติธรรม	• นโยบายการปกครองท้องถิ่น
• นโยบายการศึกษาและวัฒนธรรม	• นโยบายการศาสนา
• นโยบายสวัสดิการสังคม	

นโยบายดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าพรรคการเมืองไทยยังขาดความตระหนักในปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากการไม่มีการกำหนดนโยบายทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นนโยบายหลักที่ชัดเจน จะมีเพียงบางพรรคการเมืองเท่านั้นที่มีการกำหนดนโยบายดังกล่าวเป็นนโยบายหลัก แต่ก็ยังเป็นนโยบายที่ไม่มีความสมบูรณ์เนื่องจากไม่สามารถครอบคลุม

กลุ่มสภาพปัญหาในทุกด้าน ส่วนมากจะให้ความสำคัญต่อนโยบายดังกล่าวเป็นเพียงนโยบายย่อยๆ ที่แทรกอยู่ในหัวข้อด้านอื่นๆ หรือบางพรรคก็ไม่ได้มีการกำหนดนโยบายดังกล่าวไว้เป็นนโยบายของพรรคเลย (วาลิกา เสวตโยธิน, 2534: 69-79) จุดอ่อนในเรื่องนโยบายทางการเมืองจึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ปิดกั้นความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ , 2538: 204) และยังทำให้ผู้นำของประเทศขาดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม จนก่อให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งในส่วนของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่สูญเสียไปและภาวะมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนซึ่งสถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยสรุปสภาพปัญหาหลักในปัจจุบันจำแนกได้เป็น

1) ความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และการจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพทำให้ทรัพยากรธรรมชาติที่เคยอุดมสมบูรณ์ในอดีต เช่น ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรแร่ธาตุ ทรัพยากรพลังงาน ทรัพยากรดิน และทรัพยากรชายฝั่งทะเล มีสภาพเสื่อมโทรมจนกลายเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศ

2) การเพิ่มของประชากรและการพัฒนาเศรษฐกิจก่อให้เกิดการขยายตัวของการเกษตร อุตสาหกรรม การคมนาคม การท่องเที่ยว การค้าและบริการ ซึ่งนอกจากจะส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติแล้วยังได้ก่อให้เกิดการแพร่กระจายของมลพิษอันได้แก่ ความเสื่อมโทรมของคุณภาพน้ำในแม่น้ำและแหล่งน้ำ มลพิษทางอากาศจากฝุ่นละอองและก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ในบริเวณการจราจรหนาแน่น ปัญหาเสียงและกลิ่นในแหล่งชุมชนและอุตสาหกรรม ปัญหาการตกค้างของขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล และปัญหาการกำจัดของเสียติดเชื้อและของเสียอันตรายไม่ถูกสุขลักษณะทำให้มีความเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายและมีแนวโน้มของการสะสมสารพิษในสิ่งแวดล้อมสูงขึ้น

3) แหล่งธรรมชาติและศิลปกรรม ซึ่งเป็นมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมมีสภาพเสื่อมโทรมจากสาเหตุภัยธรรมชาติและผลกระทบของมนุษย์ การพัฒนาประเทศในระยะเวลาที่ผ่านมาไม่ได้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติและศิลปกรรมเท่าที่ควร ทำให้ขาดการจัดการและฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และขาดการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณโดยรอบ รวมทั้งกฎหมายและกฎระเบียบที่มีอยู่ไม่เอื้ออำนวยต่อการนำไปปฏิบัติจริง

4) ปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนทั้งในเขตเมืองและชนบท เกิดขึ้นเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากรไม่สอดคล้องกับศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติและบริการขั้นพื้นฐาน ประกอบกับชุมชนเมืองมีการขยายตัวของประชากรอย่างรวดเร็ว จนไม่สามารถจัดหาบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตให้เพียงพอต่อความต้องการ นอกจากนี้การวางแผนหรือควบคุมการใช้ที่ดินที่ไม่มีประสิทธิภาพทำให้เกิดการตั้งถิ่นฐานที่ไม่เหมาะสม เกิดชุมชนแออัดและปัญหาสังคม ส่วนชุมชนชนบทและชุมชนที่อาศัยอยู่ในเขตป่ามีการเปลี่ยนแปลงทั้งกิจกรรมและพฤติกรรม ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมถูกทำลาย

5) หน่วยงานของรัฐไม่สามารถเสริมสร้างให้ประชาชนเกิดความตระหนัก มีทักษะ มีส่วนร่วมคิดและร่วมทำเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะหลักสูตรการศึกษาขาดการบูรณาการและขาดความต่อเนื่องของเนื้อหาในระดับชั้น รวมทั้งขาดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เหมาะสม ส่วนการประชาสัมพันธ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของแต่ละหน่วยงานยังไม่เป็นระบบเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เพราะขาดนโยบายหลักและขาดเครือข่ายระบบข้อมูลสารสนเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งไม่มีการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ องค์กรเอกชน และประชาชนที่มีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

6) การพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมยังอยู่ในขอบเขตจำกัดไม่ครอบคลุมประเด็นปัญหาที่สำคัญและเร่งด่วน รวมทั้งเทคโนโลยียังอยู่ในระดับต้นแบบหรือสาธิตจำเป็นต้องขยายขอบข่ายงานศึกษาวิจัยเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมการนำเทคโนโลยีที่มีอยู่แล้วไปใช้ให้บังเกิดผลอย่างกว้างขวาง

ในสภาพปัญหาดังกล่าวถึงแม้จะมีการประกาศนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นเป้าหมายสูงสุดเป้าหมายหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 แต่ก็ยังไม่เป็นการเพียงพอที่จะทำให้เราสามารถแก้ไขวิกฤตการณ์ที่ดำรงอยู่ได้ ทรายไคที่เรายังไม่ได้แก้ไขจุดอ่อนทางการเมืองเหมือนดังที่วิจิตร คงพล (2525: 33) ได้เคยเสนอแนะว่า การแก้ไขปัญหาระบบทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นจะสำเร็จได้ด้วยการสามอย่างคือ วิธีการทางการเมือง วิธีการทางเศรษฐศาสตร์ และวิธีการทางการศึกษา

ดังนั้นการแก้ไขจุดอ่อนทางการเมืองในเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่พรรคการเมืองในประเทศไทยทุกพรรคจะต้องมีนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นนโยบายหลักด้านหนึ่ง เนื่องจากพรรคการเมืองเป็นองค์กรทางการเมืองที่มีส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาของประเทศ และมีส่วนผลักดันในการออกกฎหมายและพระราชบัญญัติต่างๆ ดังนั้นถ้าพรรคการเมืองดังกล่าวมีนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้วก็จะเกิดการผลักดันให้มีการแก้ไขปัญหาระบบทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรมได้มากขึ้น (วาลิกา เสวตโยธิน, 2534: 7) ซึ่งในที่นี้การกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองจะต้องเป็นประเด็นใหญ่ๆ ที่ครอบคลุมและมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันดังที่กล่าวถึงแล้วจึงจะสามารถแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่และเป็นนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่พรรคการเมืองทุกพรรคสามารถยอมรับในการนำไปปฏิบัติได้ รวมทั้งประชาชนก็ต้องมีความพึงพอใจในนโยบายดังกล่าวด้วยจึงจะถือว่าเป็นนโยบายที่ดี ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนเป็นคนตัดสินใจว่าพรรคการเมืองใดจะได้รับความไว้วางใจให้ทำหน้าที่บริหารประเทศ ดังนั้นถ้าประชาชนมีความพึงพอใจต่อนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพรรคการเมืองใดแล้วก็จะลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้พรรคการเมืองนั้นด้วย ประเด็นใหญ่ๆ ของนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงควรเป็นประเด็นที่ครอบคลุมสภาพปัญหาในปัจจุบันซึ่งมีอยู่ 8 ประเด็นด้วยกัน คือ

- ประเด็นที่ 1 การจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ประเด็นที่ 2 การป้องกันและขจัดมลพิษ
- ประเด็นที่ 3 เทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา
- ประเด็นที่ 4 กฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ประเด็นที่ 5 การเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์
- ประเด็นที่ 6 การกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการ
- ประเด็นที่ 7 การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ
- ประเด็นที่ 8 การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม

แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นรายละเอียดของนโยบายในแต่ละประเด็นจำเป็นต้องได้รับการยอมรับจากประชาชน จึงจะทำให้เกิดความพึงพอใจหรือมีทัศนคติทางบวกต่อนโยบาย เนื่องจากทัศนคติในทางบวกจะแสดงให้เห็นสภาพความพึงพอใจในสิ่งนั้น (Vroom, 1964:99) และทำให้การกำหนดนโยบายมีความถูกต้อง สอดคล้องกับสถานการณ์และสภาพความเป็นจริงมากที่สุดเหมือนดังที่

ฮาร์ทซอก (Hartzog, 1971 : 85) มีความเชื่อว่า ทักษะของคนมีลักษณะพิเศษและมีส่วนสำคัญต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งหมด ทักษะของคนในชุมชนจะเป็นเครื่องตัดสินว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเขามีคุณภาพเป็นอย่างไร

จากแนวความคิดที่ว่าความพึงพอใจเป็นทัศนคติส่วนบุคคลซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามประสบการณ์และการเรียนรู้ ดังนั้นลักษณะส่วนบุคคล เช่น อาชีพจึงเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของแต่ละบุคคลตามที่ดาร์ณี อากรณ์พัฒนา (2533: 93) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้และความตระหนักของประชาชนที่มีต่อการอนุรักษ์ศิลปกรรมในท้องถิ่น และพบว่าอาชีพเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อทัศนคติ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพรับราชการ หรือรัฐวิสาหกิจจะมีความรู้เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่นมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ โดยเฉพาะอาชีพครูเป็นอีกหนึ่งอาชีพที่มีความรู้และความสนใจทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับสูง เนื่องจากเป็นอาชีพที่ต้องให้ความรู้และสร้างความตระหนักในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่นักเรียน นอกจากนี้ยังมีบทบาทเป็นผู้นำภายในชุมชนที่สามารถสื่อสารและให้ความรู้แก่คนในชุมชนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการเลือกกลุ่มอาชีพครูเป็นตัวอย่างในการแสดงทัศนคติต่อนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงทำให้ทราบถึงระดับความพึงพอใจของผู้ภายในชุมชนที่มีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยอง ซึ่งอยู่ในพื้นที่โครงการพัฒนาชายฝั่งตะวันออกที่ประสบกับปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้งทางด้านอากาศ น้ำเสีย ขยะมูลฝอยและกากของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด นิคมอุตสาหกรรมผาแดง นิคมอุตสาหกรรมตะวันออก และศูนย์อุตสาหกรรมบริษัทปิโตรเคมีกลไทย จำกัด (มหาชน)

ปัญหาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาในจังหวัดระยองส่งผลกระทบต่อทัศนคติของครูทั้งทางบวกและทางลบ แต่ด้วยเหตุผลที่ว่าทัศนคติเป็นสิ่งที่อยู่ภายในจิตใจของแต่ละบุคคล ซึ่งเกิดจากผลรวมของการเรียนรู้ ตลอดจนประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้น ลักษณะส่วนบุคคล ของครูแต่ละคน เช่น เพศ อายุ การศึกษา พื้นที่อยู่อาศัย รายได้ วิชาที่จบการศึกษา วิชาที่สอน อาชวราชากร และการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม รวมทั้ง ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและความรู้ทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงเป็นปัจจัยที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของทัศนคติ ซึ่งจะมีผลต่อระดับความพึงพอใจ

ลักษณะส่วนบุคคลอันได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา พื้นที่อยู่อาศัย รายได้ วิชาที่จบการศึกษา วิชาที่สอน อาชวาทกรรม และการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยที่ทำให้ทัศนคติของครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองแต่ละคนมีความแตกต่างกันออกไป ในปัจจุบันแม้จะไม่มี ความแตกต่างในเรื่องสิทธิทางด้านเพศ เพราะชายและหญิงมีฐานะเกือบจะเท่าเทียมกัน เนื่องจากการรับอิทธิพลอารยธรรมตะวันตก ผู้หญิงจึงมีโอกาสดำเนินการศึกษาสูงและมีการประกอบอาชีพนอกบ้านทัดเทียมชาย (สุพัตรา สุภาพ, 2525: 82) รวมทั้งมีสถานภาพแห่งความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกับชาย ไม่ว่าจะเป็นตามกฎหมาย การเมือง หรืออาชีพ (รัชนีกร เศรษฐ, 2523: 101-102) แต่จากการวิจัยทัศนคติทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างเพศหญิงและเพศชายกลับพบว่ามีความแตกต่างกัน ดังที่วันพร พลาวลย์ (2528: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความรู้และความตระหนักในเรื่องผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากโครงการพัฒนาชายฝั่งตะวันออก พบว่าครูมัธยมศึกษาเพศชาย มีความรู้และความตระหนักในเรื่องผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากโครงการพัฒนาชายฝั่งตะวันออกมากกว่าครูมัธยมศึกษาเพศหญิง ส่วนไดยาร์ (Dyar, 1976: 110-111) ได้ศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนเกรด 7 พบว่าเด็กผู้หญิงมีระดับทัศนคติและพฤติกรรมทางสิ่งแวดล้อมต่ำกว่าเด็กผู้ชายเล็กน้อย นอกจากนี้ปัจจัยทางเพศแล้ว อายุก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่กำหนดความแตกต่างของบุคคลได้อย่างหนึ่ง บุคคลคนเดียวกันในช่วงอายุที่ต่างกันจะมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งต่างกัน ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520: 125) กล่าวว่าอายุเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีเจตคติที่แตกต่างกันของบุคคล ซึ่งจากผลการศึกษาวิจัยของพงษ์ไพบุลย์ สิลาราวเวทย์ (2528: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในเมืองต่อสวนสาธารณะ พบว่ากลุ่มที่มีอายุสูงมีความคิดเห็นโดยทั่วไปต่อสวนสาธารณะในเชิงบวกมากกว่ากลุ่มประชากรกลุ่มอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยส่วนบุคคลอีกปัจจัยหนึ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคล แล้วรวบรวมความรู้ดังกล่าวนำไปประพจน์ (รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์, 2528: 54-55) ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นอีกปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของแต่ละบุคคล ผลงานวิจัยของสมชาย อำพันทอง (2532:61) ในหัวข้อเรื่องความรู้ เจตคติและพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย ได้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีคะแนนความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยเฉลี่ยสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ส่วนโสภณ เฉลิม (2524: 108) ได้เคยทำการศึกษาทัศนคติของนักศึกษาวิทยาลัยครูที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่าระดับการศึกษามีส่วนที่ทำให้ทัศนคติต่อการอนุรักษ์

ป่าไม้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนั้นผลการศึกษาของอดิศร เหลืองไทยงาม (2529: 80) ในผลงานวิจัยเรื่องความรู้และความตระหนักของพนักงานขับรถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพที่มีต่อมลพิษทางเสียง ยังแสดงให้เห็นว่าปัจจัยทางรายได้ก็เป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อทัศนคติเนื่องจากพบว่าพนักงานขับรถที่มีรายได้ต่อเดือนสูงมีความตระหนักต่อมลพิษทางเสียงมากกว่าพนักงานขับรถที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำ

นอกจากนี้ความตระหนักและความสนใจที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคลนอกจากจะเกิดจากลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลแล้ว ส่วนหนึ่งยังเกิดจากสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยที่ต่างกัน ผลงานวิจัยของชลพรรณ ลิขิตวาทินกุล (2532: 76) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของมัคคุเทศก์อาชีพเป็นอีกงานวิจัยหนึ่งที่ยืนยันได้ว่าสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยมีผลต่อทัศนคติทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากพบว่ากลุ่มตัวอย่างมัคคุเทศก์อาชีพที่มีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพมหานครมีความตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างมัคคุเทศก์อาชีพที่มีภูมิลำเนาในต่างจังหวัด ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมภายในกรุงเทพมหานครมีปัญหามลพิษที่สูงกว่าต่างจังหวัดมาก ประชาชนจึงเกิดความวิตกกังวลและให้ความสนใจมากกว่าประชาชนที่อยู่ตามต่างจังหวัด

ส่วนผลการศึกษาของศิริเจษฎ์ รัตนจรณะ (2523: บทคัดย่อ) เรื่องความรู้ และเจตคติของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่าวิชาที่สอนมีผลต่อความรู้และเจตคติของครู โดยผู้สอนในหมวดวิทยาศาสตร์มีความรู้มากกว่าผู้สอนในหมวดสังคมศึกษาและหมวดวิชาอื่นๆ นอกจากนี้งานวิจัยของวันพร ผลวัลย์ (2528: บทคัดย่อ) เรื่องความรู้ ความตระหนักของครูมัธยมศึกษาในเรื่องผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ยังพบว่าครูระดับมัธยมศึกษาที่จบการศึกษาและสอนอยู่ในหมวดวิชาทางด้านภาษามีความรู้แตกต่างกับครูระดับมัธยมศึกษาที่จบการศึกษาและสอนอยู่ในหมวดวิชาทางด้านสังคม จิตวิทยา คหกรรม เกษตรกรรมและสาขาต่างๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าวิชาที่สอนและวิชาที่จบการศึกษามีผลต่อทัศนคติของครู ส่วนอายุราชการก็เป็นปัจจัยส่วนบุคคลปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อทัศนคติของครู เนื่องจากการปฏิบัติงานเป็นระยะเวลานานย่อมทำให้ครูได้รับรู้และทราบปัญหาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยผลการศึกษาของจินตนา เลิศทวีสินธุ์ (2527: 72) ซึ่งศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้และความตระหนักของตำรวจจราจร เพื่อป้องกันอันตรายจากมลพิษทางอากาศและเสียงในกรุงเทพมหานคร พบว่าตำรวจจราจรที่อายุราชการต่างกัน มีความตระหนักต่อปัญหาต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะผู้ที่มีการ

รับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอจะมีความรู้และทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างจากผู้ที่ไม่เคยรับรู้ข่าวสารจากสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ภาพยนต์ วิทยุ หรือโทรทัศน์ ทั้งนี้เนื่องจากการรับรู้ข่าวสารเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ความต้องการของคน รวมทั้งเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความเข้าใจในกันและกัน เนื่องจากข่าวสารเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ประกอบในการตัดสินใจของมนุษย์ (วุฒิชัย จานงค์, 2523: 3) และมีผลต่อเจตคติทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดังที่สมชาย อัมพันทอง (2532: 98) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้ เจตคติและพฤติกรรมของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่าระดับเจตคติที่มีต่อปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขึ้นอยู่กับ การรับรู้ข่าวสารทางด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากลักษณะส่วนบุคคลดังกล่าวที่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างกันในความคิดเห็นและทัศนคติแล้วความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและความรู้ทางการเมือง ก็มีผลทำให้ครูแต่ละคนมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันด้วยเนื่องจากผลการวิจัยของศิริพร หงส์พันธุ์ (2527: บทคัดย่อ) ได้แสดงให้เห็นว่าความรู้และทัศนคติเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมทางการเมืองก็เป็นปัจจัยทางสังคมที่เป็นตัวเร่ง (Contribution) ทัศนคติของบุคคลให้มีความแตกต่างกันออกไป

ดังนั้นลักษณะส่วนบุคคล ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและความรู้ทางการเมือง รวมทั้งการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน นอกจากจะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงทัศนคติที่แตกต่างกันแล้วยังทำให้ความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันด้วย ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงจำเป็นต้องกำหนดลักษณะส่วนบุคคล ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและความรู้ทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นตัวแปรที่สำคัญ ที่สามารถนำไปวิเคราะห์หาความสัมพันธ์กับนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีความพึงพอใจสูงสุดต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและความรู้ทางด้านการเมือง การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง กับนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนพึงพอใจ

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาระดับความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยนโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษ นโยบายเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา นโยบายกฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นโยบายการเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์ นโยบายการกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการ นโยบายการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ และนโยบายการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม กรณีศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองภายใต้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดระยองและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

1.4 ตัวแปรและระดับการวัด

ตัวแปร	ระดับการวัด
1.4.1 ตัวแปรอิสระ	
1) ลักษณะส่วนบุคคล	
- เพศ	Nominal
- อายุ	Ratio
- การศึกษา	Nominal
- พื้นที่อยู่อาศัย	Nominal
- รายได้	Interval
- วิชาที่จบการศึกษา	Nominal
- วิชาที่สอน	Nominal
- อาชวราชการ	Ratio
- การรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม	Interval

ตัวแปร	ระดับการวัด
2) <u>ความรู้</u>	
- ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	Interval
- ความรู้ทางการเมือง	Interval
3) <u>การมีส่วนร่วม</u>	
- การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	Interval
- การมีส่วนร่วมทางการเมือง	Interval
1.4.2 <u>ตัวแปรตาม</u>	
- นโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ประชาชนพึงพอใจ	
• ความพึงพอใจต่อนโยบายการจัดการและอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	Interval
• ความพึงพอใจต่อนโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษ	Interval
• ความพึงพอใจต่อนโยบายเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา	Interval
• ความพึงพอใจต่อนโยบายกฎหมายและข้อบังคับทาง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	Interval
• ความพึงพอใจต่อนโยบายการเผยแพร่ความรู้และการ ประชาสัมพันธ์	Interval
• ความพึงพอใจต่อนโยบายการกระจายอำนาจและการ บริหารงานของหน่วยงานราชการ	Interval
• ความพึงพอใจต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ	Interval
• ความพึงพอใจต่อนโยบายการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม	Interval

1.5 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1.5.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

- ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา พื้นที่อยู่อาศัย รายได้ วิชาที่จบการศึกษา วิชาที่สอน อายุราชการ การรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม

- ความรู้ ได้แก่ ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความรู้ทางด้านการเมือง
- การมีส่วนร่วม ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง

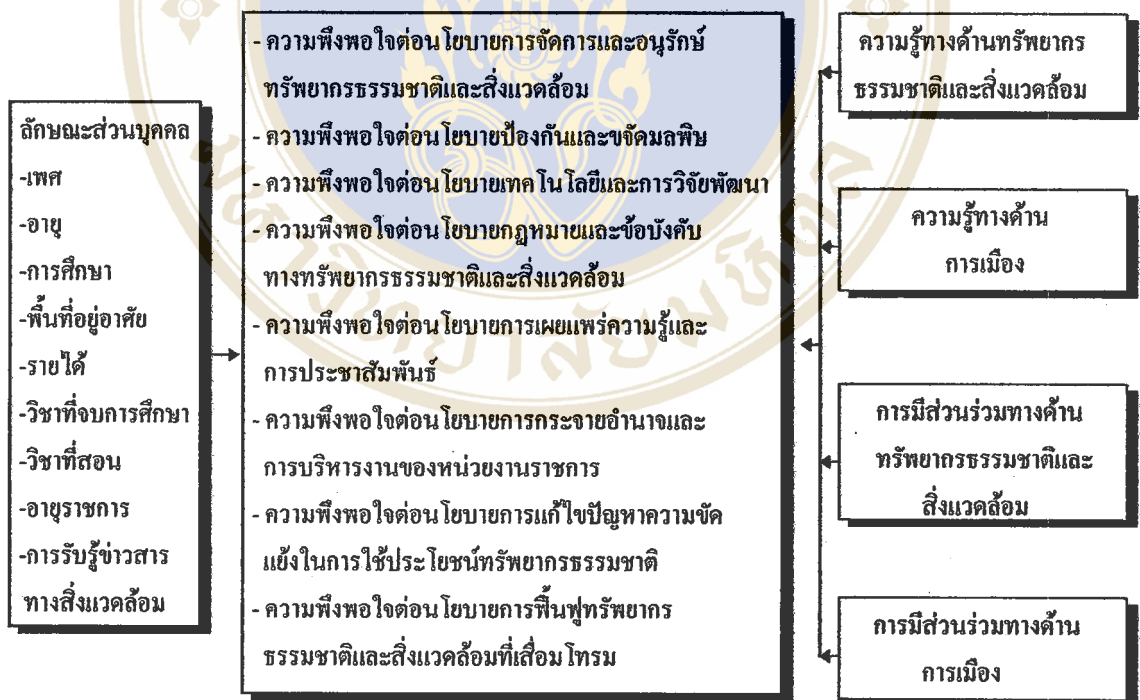
1.5.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ นโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนพึงพอใจ ใน 8 ด้านคือ

- ความพึงพอใจต่อนโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ความพึงพอใจต่อนโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษ
- ความพึงพอใจต่อนโยบายเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา
- ความพึงพอใจต่อนโยบายกฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ความพึงพอใจต่อนโยบายการเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์
- ความพึงพอใจต่อนโยบายการกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการ
- ความพึงพอใจต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ
- ความพึงพอใจต่อนโยบายการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม

1.6 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

สถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม โดยการกำหนดให้พรรคการเมืองในประเทศไทยทุกพรรคจะต้องมีนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นนโยบายหลักด้านหนึ่ง และนโยบายดังกล่าวจะต้องเป็นนโยบายที่สามารถแก้ไขปัญหาได้จริงและครอบคลุมนโยบายหลัก 8 ด้าน คือ นโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษ นโยบายเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา นโยบายกฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นโยบายการเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์ นโยบายการกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการ นโยบายการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ และนโยบายการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม และเหนือสิ่งอื่นใดนโยบายดังกล่าวจะต้องเป็นที่พึงพอใจของประชาชนด้วยจึงจะประสบผลสำเร็จ เนื่องจากพรรคการเมืองเป็นองค์กรของรัฐที่ต้องการเสียงสนับสนุนจากประชาชน

แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นเนื่องจากความความพึงพอใจเป็นทัศนคติทางบวกของแต่ละบุคคลซึ่งมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันไป ดังนั้นลักษณะส่วนบุคคลของครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยอง ซึ่งเป็นกรณีตัวอย่างในการศึกษา อันได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา พื้นที่อยู่อาศัย รายได้ วิชาที่จบการศึกษา วิชาที่สอน อาชีพราชการ และการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและความรู้ทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงเป็นตัวแปรที่ทำให้ความพึงพอใจของครูแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ในการศึกษาวิจัยจึงจำเป็นต้องศึกษาตัวแปรดังกล่าว ประกอบการวัดระดับความพึงพอใจต่อนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพรรคการเมืองทั้ง 8 ด้านเพื่อนำมาหารูปแบบความสัมพันธ์ต่อไป ทั้งนี้แนวความคิดทั้งหมดที่กล่าวถึงสามารถนำมาประมวลเป็นแผนผังกรอบแนวความคิดในการวิจัยได้ดังนี้

รูปที่ 1 แสดงกรอบแนวความคิดในการวิจัย

1.7 สมมติฐานของการวิจัย

1.7.1 ลักษณะส่วนบุคคลของครุมีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

- ครูเพศชายมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูเพศหญิง (สมมุติฐานข้อที่ 1)
- ครูที่มีอายุมากมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่อายุน้อย (สมมุติฐานข้อที่ 2)
- ครูที่จบการศึกษาระดับสูงมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่จบการศึกษาระดับต่ำ (สมมุติฐานข้อที่ 3)
- ครูที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท (สมมุติฐานข้อที่ 4)
- ครูที่มีรายได้สูงมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่มีรายได้ต่ำ (สมมุติฐานข้อที่ 5)
- ครูที่จบการศึกษาวชิราวุธวิทยาลัยมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่จบการศึกษาวชิราวุธวิทยาลัย (สมมุติฐานข้อที่ 6)
- ครูที่สอนในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์มีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่สอนในหมวดวิชาอื่นๆ (สมมุติฐานข้อที่ 7)
- ครูที่มีอายุราชการมากมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่มีอายุราชการน้อย (สมมุติฐานข้อที่ 8)
- ครูที่รับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมบ่อยครั้งมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่รับรู้ข่าวสารสิ่งแวดล้อมน้อยครั้ง (สมมุติฐานข้อที่ 9)

1.7.2 ครูที่มีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่มีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อย (สมมุติฐานข้อที่ 10)

1.7.3 ครูที่มีความรู้ทางการเมืองมากมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่มีความรู้ทางการเมืองน้อย (สมมุติฐานข้อที่ 11)

1.7.4 ครูที่มีส่วนร่วมทางการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่มีส่วนร่วมทางการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อย (สมมุติฐานข้อที่ 12)

1.7.5 ครูที่มีส่วนร่วมทางการเมืองมากมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่มีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย (สมมุติฐานข้อที่ 13)

1.8 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1.8.1 นโยบายพรรคการเมือง หมายถึง แนวทางที่พรรคการเมืองกำหนดขึ้นเพื่อจะนำไปบริหารประเทศและเป็นเครื่องมือของพรรคการเมืองในการระดมประชาชนเข้าสู่การเมืองและสนับสนุนพรรคการเมืองจากประชาชนโดยทั่วไปซึ่งในการวิจัยนี้จะหมายถึง นโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งมีทั้งสิ้น 8 ด้านคือ

- นโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- นโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษ
- นโยบายเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา
- นโยบายกฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- นโยบายการเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์
- นโยบายการกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการ
- นโยบายการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ
- นโยบายการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม

1.8.2 นโยบายหลัก หมายถึง ประเด็นสำคัญที่พรรคการเมืองกำหนดไว้เพื่อเป็นกรอบในการกำหนดแนวทางปฏิบัติ เช่น นโยบายทางการเมือง นโยบายทางเศรษฐกิจ นโยบายการต่างประเทศ เป็นต้น

1.8.3 นโยบายย่อย หมายถึง รายละเอียดของแนวทางปฏิบัติที่พรรคการเมืองกำหนดไว้ในนโยบายหลัก

1.8.4 ความพึงพอใจ หมายถึง ทศคติในทางด้านบวกของบุคคลต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้ง 8 ด้าน ซึ่งในที่นี้จะแบ่งออกเป็น 5 ระดับคือ พึงพอใจอย่างยิ่ง พึงพอใจ เฉยๆ ไม่พึงพอใจ และไม่พึงพอใจอย่างยิ่ง

1.8.5 ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งทั้งหลายที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และเป็นประโยชน์แก่มนุษย์ ซึ่งในที่นี้จะหมายถึง ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรแร่ ทรัพยากรพลังงาน และทรัพยากรชายฝั่งทะเล เป็นต้น

1.8.6 สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวเราทั้งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งในที่นี้จะหมายถึงมลพิษสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ มลพิษจากเสียงและความสั่นสะเทือน มลพิษจากขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล และมลพิษจากของเสียอันตราย เป็นต้น

1.8.7 พื้นที่อยู่อาศัย หมายถึง ที่อยู่อาศัยในปัจจุบันของผู้ให้สัมภาษณ์อยู่ในเขตเมืองหรือชนบท

1.8.8 เขตเมือง หมายถึง พื้นที่ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล

1.8.9 เขตชนบท หมายถึง พื้นที่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล

1.8.10 ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ รวมทั้งประสบการณ์ต่างๆ ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่รวบรวม

รวมสะสมไว้ สามารถนำไปใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินผลได้ ในที่นี้จะแบ่งออกเป็น 2 หัวข้อคือ

- ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ อันได้แก่ ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรแร่ ทรัพยากรพลังงาน และทรัพยากรชายฝั่งทะเล
- ความรู้ทางด้านมลพิษสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ มลพิษจากเสียงและความสั่นสะเทือน มลพิษจากขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล และมลพิษจากของเสียอันตราย

1.8.11 ความรู้ทางการเมือง หมายถึง ข้อมูล ข้อเท็จจริง และรายละเอียดต่างๆ ที่บุคคลได้รับการเรียนรู้โดยตรงและจากประสบการณ์ที่สะสมมา อันได้แก่

- ความรู้เกี่ยวกับการเมือง
- ความรู้เกี่ยวกับพรรคการเมือง
- ความรู้เกี่ยวกับนโยบายพรรคการเมือง
- ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

1.8.12 การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การตัดสินใจและกระทำโดยสมัครใจของประชาชนในการร่วมมือกันทำกิจกรรมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งในการวิจัยนี้จะแบ่งระดับของการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ระดับตามความถี่ของการเข้าร่วมได้แก่ ทุกครั้ง บ่อยครั้ง บางครั้ง นานๆครั้ง และไม่เคยเลย ตามประเภทกิจกรรมของการมีส่วนร่วม 5 รูปแบบคือ

- การสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน
- การเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนทั่วไป
- การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- การวางแผนกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- การเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้จะแบ่งหัวข้อของการมีส่วนร่วมเป็น 5 หัวข้อ คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรพลังงาน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

1.8.13 การมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง หมายถึง กิจกรรมหรือการกระทำของประชาชนโดยสมัครใจที่เกี่ยวข้องในระดับต่างๆ ของระบบการเมือง ในที่นี้แบ่งระดับของการมีส่วนร่วมตามความถี่ของการเข้าร่วมเป็น 5 ระดับคือ ทุกครั้ง บ่อยครั้ง บางครั้ง นานๆ ครั้ง และไม่เคยเลย โดยกำหนดรูปแบบของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 รูปแบบคือ

- การมีส่วนร่วมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
- การมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
- การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน
- การมีส่วนร่วมในการติดตามข่าวสารทางการเมือง

1.9 ผลที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและความรู้ทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมทางการเมือง กับนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนพึงพอใจ

1.10 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

เป็นข้อมูลพื้นฐานที่พรรคการเมืองสามารถนำไปรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนมีความพึงพอใจต่อนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น และทำให้พรรคการเมืองสามารถปรับปรุงแก้ไขนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพรรคให้สอดคล้องกับความพึงพอใจของประชาชน

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวความคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยมาเป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางในการศึกษานโยบายของพรรคการเมือง ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนพึงพอใจ กรณีศึกษาทุกระดับมัธยมศึกษาใน จังหวัดระยอง ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญ 9 หัวข้อคือ

1. พรรคการเมือง
2. นโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพรรคการเมืองไทย
3. สถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน
4. แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้ และความรู้ทางด้านการเมือง
5. แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง
6. แนวความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ
7. แนวความคิดเกี่ยวกับทัศนคติ
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษาวิจัย

ทั้งนี้รายละเอียดของแต่ละหัวข้อซึ่งมีความสำคัญในการศึกษาวิจัย ได้รวบรวมและสรุปได้ดังต่อไปนี้

2.1 พรรคการเมือง

2.1.1 ความหมายของพรรคการเมือง

คำว่าพรรคการเมืองในภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Political Party” หรือโดยทั่วๆ ไปมักใช้คำว่า “Party” คำเดียวต่อท้ายของชื่อพรรค อาทิ The Conservative Party ในประเทศอังกฤษ หรือ The Democratic Party ในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น (ดาร์รี่ บุรณะนนท์, 2539: 145)

วิลเลียม กูดแมน (William Goodman, 1957: 8) ได้ให้ความหมายของพรรคการเมืองไว้ว่า พรรคการเมืองคือองค์การอันเป็นที่รวมของสมาชิกที่มีความคิดเห็นคล้ายกัน โดยมีความมุ่งหมายที่แน่วแน่ที่จะชนะการเลือกตั้ง ซึ่งคล้ายกับคำจำกัดความของหยุด แสงอุทัย (2512: 1) ที่ได้ให้ความหมายไว้ในคำอธิบายทั่วไปของพรรคการเมืองว่า หมายถึง คณะบุคคลซึ่งร่วมกันก่อตั้งเป็นพรรคขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะรวบรวมความคิดเห็นในทางการเมืองกำหนดเป็นนโยบายของพรรคเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งผู้แทนโดยวิธีทางประชาธิปไตย

ส่วนความหมายของพรรคการเมืองในทฤษฎีของออสเตรเลีย แรนนี และวินมอร์ เคนดอลล์ (Austin Ranney and Winmore Kendall, 1956: 85) พรรคการเมือง คือกลุ่มบุคคลหลายกลุ่มที่มีอิสระมารวมกัน เพื่อคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งและหวังที่จะได้ชัยชนะเพื่อที่จะเข้าไปควบคุมการดำเนินงานและนโยบายของรัฐบาล นอกจากนี้ความหมายของพรรคการเมืองในทฤษฎีของซี เจ เฟรดริช (C.J.Friedrich, 1937: 137) คือกลุ่มของมนุษย์ซึ่งรวบรวมกันเป็นกลุ่มก้อนอย่างมั่นคง เพื่อวัตถุประสงค์ในการเป็นรัฐบาลหรือการรักษาอำนาจของรัฐบาลในกรณีที่เป็นรัฐบาลอยู่แล้ว

ในส่วนของนักรัฐศาสตร์คนสำคัญของประเทศไทยบางท่านยังได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับเรื่องพรรคการเมืองซึ่งสมควรนำมาเขียนไว้ในที่นี้ อาทิเช่น เกษม อุทยานิน (2516: 75) กล่าวว่า พรรคการเมือง คือกลุ่มของพลเมืองซึ่งมีความคิดเห็นในปัญหาสาธารณะร่วมกัน และปฏิบัติการร่วมกัน (Organized) เป็นหน่วยการเมืองเพื่อแสวงหาการควบคุมรัฐบาล โดยตั้งใจส่งเสริมการกำหนดการ (Program) และนโยบาย (Policy) ซึ่งกลุ่มเชื้อธิด และจรูญ สุภาพ (2518: 55) เป็นอีกท่านหนึ่งซึ่งอธิบายความหมายของคำว่าพรรคการเมืองไว้เป็นหลักฐานการค้นคว้าในหนังสือสารานุกรมรัฐศาสตร์ว่า พรรคการเมืองเป็นกลุ่มของเอกชนที่มีผลประโยชน์คล้ายคลึง และความต้องการอย่างเดียวกัน โดยรวมกันขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ที่จะเข้าควบคุม และกำหนดนโยบายของรัฐ โดยการเอาชนะในการเลือกตั้ง การออกกฎหมายและการบริหาร

จากคำจำกัดความของนักรัฐศาสตร์ชาวไทยและชาวต่างประเทศในหลายๆ ทฤษฎีทำให้เกิดความชัดเจนในการที่จะวิเคราะห์ว่า พรรคการเมืองจะต้องประกอบด้วยลักษณะต่อไปนี้

1. ต้องประกอบด้วยคนหรือบุคคลที่มารวมเป็นกลุ่มหรือเป็นคณะบุคคล จะเป็นเพียงบุคคลเดียวไม่ได้
2. การรวมตัวกันของสมาชิกเกิดขึ้นโดยมีอุดมการณ์ทางการเมืองที่เหมือนกันหรือคล้ายกันเป็นหลักยึด เช่น บุคคลที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมที่จะมารวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเสรีนิยม เป็นต้น
3. การรวมกันของบุคคลเป็นกลุ่มนี้เกิดขึ้นโดยสมัครใจ ปราศจากการบังคับ
4. กลุ่มของบุคคลเหล่านี้ซึ่งเรียกว่าพรรคการเมืองนั้น ก่อตั้งขึ้นโดยความประสงค์ที่จะใช้พลังของกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกัน
5. ต้องการเป็นรัฐบาล

โดยสรุปพรรคการเมืองก็คือ การรวมกลุ่มของบุคคลที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองคล้ายคลึงกัน และทำการคัดเลือกสมาชิกของพรรคเข้าแข่งขันรับเลือกตั้ง เพื่อจะได้มีโอกาสเข้าไปจัดตั้งรัฐบาลและบริหารประเทศตามนโยบายที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ของกลุ่ม หรืออย่างน้อยที่สุดเพื่อไปทำหน้าที่สอดส่องการดำเนินงานของรัฐบาลให้เป็นไปโดยถูกต้อง

2.1.2 ความสำคัญของพรรคการเมือง

กรมล ทอธธรรมชาติ และคนอื่นๆ (2531: 187) กล่าวว่า พรรคการเมืองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในขั้นตอนของกระบวนการทางการเมือง เนื่องจากพรรคการเมืองมีส่วนที่จะสนับสนุนหรือทำลายระบอบการปกครองได้เป็นอย่างมาก ทั้งนี้ถ้าหากว่าพรรคการเมืองหรือราษฎรยังไม่รู้จักและเข้าใจถึงความจำเป็นของการมีพรรคการเมืองดีพอ

ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยซึ่งราษฎรเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยนั้น หากจะให้ราษฎรทุกคนเข้าไปแสดงความคิดเห็นจัดการบ้านเมืองเองโดยตรงย่อมทำไม่ได้ ดังนั้นจึงต้องมีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเข้าไปทำหน้าที่แทนราษฎรในสภาที่ดี ในรัฐบาลที่ดี ผู้แทนแต่ละคนก็จะนำเอาความคิดเห็นของตนไปใช้ ซึ่งอาจจะไม่ตรงกับความคิดหรือความประสงค์ของราษฎรซึ่งเลือกตนเองเข้าไป ซึ่งก็เป็นการยากที่จะให้ผู้แทนราษฎรได้เข้าใจและทราบความประสงค์ของราษฎรที่เลือกตนเข้าไปได้ทั้งหมด เพราะแต่ละคนก็มีความประสงค์แตกต่างกันไป

ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวนี้นี้ การตั้งพรรคการเมืองจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะรวบรวมบุคคลที่มีความเห็นแตกต่างกันออกไปนั้น ให้เข้ามาร่วมอุดมการณ์ในหลักการใหญ่ๆ ซึ่งบุคคลเหล่านั้น

สามารถยอมรับร่วมกันได้ เพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองให้บรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่มีความคิดเห็นร่วมกัน โดยการที่บรรดาสมาชิกของพรรคการเมืองจะทำการคัดเลือกสมาชิกในพรรคของตนสมัครเข้าแข่งขันรับเลือกตั้ง โดยเน้นความนิยมในตัวบุคคลเป็นหลัก ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการชูประเด็นเรื่องนโยบายของพรรคในการหาเสียงเลือกตั้งแต่อย่างใด ทั้งนี้เนื่องจากนโยบายของพรรคการเมืองในประเทศไทยล้วนเป็นนโยบายในอุดมคติที่ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง รวมทั้งไม่มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบเพื่อประกอบการตัดสินใจ ประชาชนส่วนใหญ่จึงมุ่งความสนใจไปที่ตัวบุคคลเป็นสำคัญ ทำให้พรรคการเมืองต้องทำการสรรหาตัวบุคคลที่ได้รับความนิยมเข้าสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อจะได้มีโอกาสเข้าไปทำหน้าที่ในทางนิติบัญญัติและบริหารให้มากที่สุดตามครรลองของระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้เนื่องจากพรรคการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปมากที่สุดก็จะมีโอกาสได้เป็นผู้จัดตั้งรัฐบาลบริหารราชการแผ่นดินโดยถือว่ารากฐานส่วนใหญ่มอบความไว้วางใจให้กับพรรคดังกล่าวทำหน้าที่จัดการปกครองประเทศ และด้วยเหตุผลดังกล่าวอาจแยกความสำคัญของพรรคการเมืองออกเป็นหัวข้อให้เข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้นดังนี้

1. พรรคการเมืองที่ได้รับเสียงข้างมากมีโอกาสำคัญในการที่จะเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งก็จะสามารถนำเอาวัตถุประสงค์ แนวนโยบายและความคิดเห็นของพรรคไปใช้ให้เป็นจริงได้
2. พรรคการเมืองเป็นแหล่งกลางที่จะรับทราบความคิดเห็น ตลอดจนความต้องการของประชาชนว่า ประชาชนต้องการให้รัฐบาลทำอะไร ไม่ให้ทำอะไร หรืออยากให้ตรากฎหมาย หรือยกเลิกกฎหมายใดบ้าง
3. พรรคการเมืองจะเป็นศูนย์กลางที่แยกแนวความคิดของราษฎรแต่ละฝ่ายออกจากกัน ให้เห็นได้ชัดเจน อาจแบ่งเป็นฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายค้าน ฝ่ายเป็นกลางในสภานิติบัญญัติ
4. พรรคการเมืองจะเป็นผู้ประสานงานระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหารให้ดำเนินการปกครองประเทศไปโดยราบรื่น

2.1.3 หน้าที่ของพรรคการเมือง

พรรคการเมืองเป็นองค์กรสำคัญในกระบวนการทางการเมืองที่จะรวบรวมเจตนารมณ์ทั่วไป (General Will) ของประชาชนไปใช้ในการดำเนินการปกครองประเทศให้เป็นไปในทางที่ถูกต้อง ดังที่ คาร์ล ชูมานน์ (2539: 149-150) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของพรรคการเมืองไว้ว่า

1. สร้างความเป็นปึกแผ่นในมติมหาชน ด้วยการรวบรวมความคิดเห็นของกลุ่มชนที่มีความคิดเห็นในทำนองเดียวกัน มาจัดทำเป็นนโยบายหลักของพรรค
2. จัดแถลงนโยบายของพรรคให้ประชาชนได้ทราบ เพื่อประชาชนจะได้นำเอาไปพิจารณาศึกษาประกอบการตัดสินใจในการที่จะให้ความสนับสนุนพรรคด้วยการสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคที่ดี หรือลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้สมัครของพรรคเข้าเป็นผู้แทนราษฎรที่ดีเมื่อมีการเลือกตั้ง
3. คัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรค เข้าแข่งขันชิงชัยในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง พร้อมทั้งสร้างผู้นำทางการเมืองไว้เสมอด้วยการจัดตั้งรัฐบาลเงา (Shadow Cabinet)
4. ถ้าผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคได้รับเลือกตั้งเข้ามาจำนวนมาก จนนับได้ว่าได้รับเสียงข้างมากในสภา ก็จะต้องทำหน้าที่จัดตั้งรัฐบาล หรือเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลบริหารราชการประเทศตามแนวนโยบายของพรรคที่เคยแถลงไว้ต่อประชาชน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการดำเนินงานที่พรรคสามารถบรรลุถึงจุดหมายแล้ว
5. ถ้าพรรคการเมืองได้รับเลือกตั้งเข้ามาเป็นเสียงข้างน้อยในสภา และไม่สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ ก็จะต้องทำหน้าที่เป็นพรรคฝ่ายค้าน คอยควบคุมการบริหารงานของรัฐบาลด้วยวิธีการช่วยกันกรอกรอกการออกกฎหมาย การตั้งกระทู้ถาม หรือเสนอญัตติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล หรือคณะรัฐมนตรีทั้งคณะ เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติและสร้างความผาสุกให้กับราษฎร
6. พรรคการเมืองจะต้องทำหน้าที่คอยเป็นผู้ประสานงาน ระหว่างกลุ่มต่างๆ อาทิ กลุ่มอิทธิพล (Pressure Group) กลุ่มผลประโยชน์ (Interest Group) กับรัฐบาล พร้อมทั้งต้องคอยรักษากฎอันอำนางของกลุ่มเหล่านั้นด้วยการคอยสำรวจตรวจสอบมติมหาชนอยู่เสมอ เพราะกลุ่มเหล่านั้นจะมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนพรรคการเมืองที่มีแนวนโยบายสอดคล้องกับกลุ่มของตนให้ได้ชัยชนะในการเลือกตั้ง เพื่อที่จะให้เป็นรัฐบาลและช่วยรักษาผลประโยชน์ให้พวกตน
7. พรรคการเมืองจะต้องคอยควบคุมให้สมาชิกพรรค อยู่ในระเบียบวินัยของพรรคอย่างเคร่งครัด อาทิ เรื่องการเข้าประชุมสภา การอภิปรายในเรื่องสำคัญๆ การลงมติ ฯลฯ จะต้องทำตามที่ได้ตกลงกันไว้ หรือตามที่พรรคกำหนด พรรคการเมืองในปัจจุบันจึงต้องมีการตั้งเจ้าหน้าที่ตรวจตราของพรรคคอยควบคุมดูแลในสภาเวลาที่มีการประชุม
8. ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมืองของประเทศ โดยให้การอบรมศึกษาความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน แจกจ่ายเอกสาร กล่าวปราศรัย และให้สื่อมวลชนต่างๆ ส่งข่าวให้ประชาชนได้ทราบความเป็นไปของบ้านเมืองในทางที่ถูกที่ควร

นอกจากหน้าที่ดังกล่าวแล้วปรีชา หงษ์ไกรเลิศ (2524: 14-17) ยังได้เพิ่มเติมหน้าที่ในการเป็นศูนย์กลางสำหรับแสดงความคิดเห็นของกลุ่มต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ สมาชิกพรรคและประชาชน เพื่อให้ความคิดเห็นของฝ่ายต่างๆ ได้รับการรับฟัง เป็นหน้าที่หลักอีกประการหนึ่งของพรรคการเมืองซึ่งคล้ายคลึงกับหน้าที่ของพรรคการเมืองที่ลิจิต ริรเวคิน (2525: 6-9) ได้จำแนกไว้ 6 ประการคือ

1. การผสมผสาน (Integration) หรือการสร้างชาติ (Nation building) พรรคการเมืองทำหน้าที่ในการผสมผสานความแตกต่างในเรื่องเผ่าพันธุ์ ศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม โดยมีอุดมการณ์ทางการเมืองเป็นฐาน ดังนั้นในบางกรณีพรรคการเมืองจึงทำหน้าที่ประสานความแตกต่างของสมาชิก พรรคการเมืองในลักษณะนี้บางครั้งก็เรียกว่า พรรคที่สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Party of Solidarity) กล่าวอีกนัยหนึ่งพรรคการเมืองเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชนการเมือง
2. พรรคการเมืองเป็นสถาบันที่ให้ความชอบธรรมกับระบบการเมืองหรือเจ้าหน้าที่การเมือง ทั้งนี้ก็เพราะว่าการเมืองในรูปสมัยใหม่นั้นจะต้องมีตัวแทนจากกลุ่มต่างๆ ให้ความยินยอมการใช้อำนาจหรือการแจกแจงสิ่งที่มีคุณค่าให้แก่สังคม พรรคการเมืองซึ่งมีตัวแทนจากกลุ่มชนต่างๆในสังคม จึงทำหน้าที่เป็นสถาบันที่ให้ความชอบธรรมกับระบบการเมืองหรือเจ้าหน้าที่การเมือง
3. พรรคการเมืองเป็นช่องทางของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับระบบการเมืองแบบทันสมัย ทั้งนี้เพราะเหตุผลหลายประการ ประการแรกคือ เป็นการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนที่ต้องการมีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งการมีส่วนร่วมโดยเป็นสมาชิกก็เป็นการกระทำบทบาทดังกล่าวโดยทางอ้อมหรือทางตรง ประการที่สอง การมีส่วนร่วมจะเปิดโอกาสให้ระบายความเดือดร้อน ความไม่พอใจ ฯลฯ ภายในกลไกของระบบการเมืองเท่ากับเป็นการเปิดช่องให้มีการแสดงความต้องการแบบหนึ่ง เพื่อให้ความไม่พอใจทางการเมืองทั้งหลายได้มีการจัดระดับความสำคัญ และกลายเป็นข้อเสนอเพื่อแก้ไขและเป็นนโยบาย ประการที่สาม การมีส่วนร่วมทำให้สามารถระดมพลังทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นประโยชน์ต่อระบบการเมืองและเพื่อให้เกิดการพัฒนาในอนาคต

4. พรรคการเมืองเป็นสถาบันสำคัญที่จะฝึกความชำนาญในทางการเมือง การต่อรอง การขับเคี่ยว การถกเถียง การออกนอกถ้อย การพยายามใช้เหตุผลและวิทยาการเพื่อแจกแจงทรัพยากรให้เป็นประโยชน์ ดังนั้นผู้ที่มีส่วนร่วมจึงมีโอกาสในการฝึกฝนทักษะ ในขณะที่เดียวกันจากกระบวนการมีส่วนร่วมนี้จะนำไปสู่การเลือกสรร (Recruitment) ผู้นำทางการเมืองไปในตัว

5. พรรคการเมืองจะทำหน้าที่เป็นฐานสำคัญที่รองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งนี้ เพราะข้อเท็จจริงที่ว่า การทำให้ทันสมัย (Modernization) จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งถ้าหากการมีส่วนร่วมดังกล่าว ไม่มีสถาบันทางการเมืองรองรับก็อาจนำไปสู่ความไร้เสถียรภาพทางการเมืองและความรุนแรงทางการเมือง

6. พรรคการเมืองที่มีการจัดตั้ง มีอุดมการณ์ มีกลไกการทำงานที่มีประสิทธิภาพยังทำหน้าที่สำคัญยิ่งทางการเมือง กล่าวคือ เป็นองค์กรสำคัญในการพัฒนาการเมือง ในแง่การจัดตั้งสถาบันการเมือง ซึ่งมีบทบาทและหน้าที่สำคัญห้าประการดังกล่าวมาแล้ว ความสำคัญของการเมืองในแง่นี้ จะเห็นได้จากข้อเท็จจริงที่ว่า ไม่มีระบอบการเมืองแบบทันสมัยที่มีการระดมทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรปฏิภาณขึ้นโดยปราศจากพรรคการเมือง ไม่ว่าจะเป็นรูปพรรคเดี่ยว สองพรรค หรือหลายพรรค

จะเห็นได้ว่าการกล่าวถึงหน้าที่ของพรรคการเมืองอาจกล่าวได้อีกมากมายหลายลักษณะ ดังเช่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2540: 676-678) และขจิตกัย นุรักษ์ (2510: 15-17) ล้วนมีการกำหนดหน้าที่ของพรรคการเมืองไว้มากมายทั้งที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันซึ่งสามารถสรุปได้ว่าพรรคการเมืองไทยมีหน้าที่สำคัญอยู่ 2 ประการคือ หน้าที่เป็นตัวกลาง (Intermediate group) ที่จะเชื่อมความต้องการและบทบาทระหว่างประชาชนกับรัฐบาล และหน้าที่เป็นผู้ใช้อำนาจทางการเมือง

ด้วยหน้าที่ของพรรคการเมืองทั้งสองประการนี้คือเป็นตัวกลางระหว่างประชาชนกับรัฐบาล และเป็นผู้ใช้อำนาจทางการเมืองนี้ จะช่วยให้เห็นความสำคัญของพรรคการเมืองได้ กล่าวคือ พรรคการเมืองเป็นเครื่องมือหรือกลไกของระบบการเมืองที่มีหน้าที่ช่วยให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งพรรคการเมืองยังเป็นกลไกสำคัญที่จะกำกับและตรวจสอบให้รัฐบาลใช้อำนาจทางการเมืองในลักษณะที่ตอบสนองต่อประชาชน พรรคการเมืองที่แข่งขันในการเลือกตั้งถูกกำหนดให้ต้องสนองตอบต่อความต้องการและผลประโยชน์ของผู้

ออกเสียงเลือกตั้ง เมื่อผู้ออกเสียงเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งโดยใช้ความต้องการและผลประโยชน์ของตนเองเป็นเครื่องตัดสินแล้ว พรรคการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งย่อมต้องสนองตอบต่อความต้องการและผลประโยชน์ดังกล่าว เมื่อเป็นเช่นนี้พรรคการเมืองก็จะทำหน้าที่เป็นกลไกของระบบการเมืองเพื่อบรรลุถึงเป้าหมายของระบบในที่สุด อีกทั้งยังทำให้กระบวนการทางการเมืองมีกติกา ขั้นตอนและวิธีการที่ชัดเจนที่ได้รับการเคารพและปฏิบัติร่วมกัน เมื่อนั้นความเจริญมั่นคงของระบบการเมืองก็จะเกิดขึ้นอย่างมีหลักประกัน

2.1.4 องค์ประกอบของพรรคการเมือง

องค์ประกอบของพรรคการเมืองนั้น เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมาก เพราะจะแสดงให้เห็นถึงสมรรถภาพของพรรคการเมืองว่ามีความมั่นคงแค่ไหน สมควรจะมอบหมายให้รับภาระกิจในการเป็นตัวแทนของราษฎรไปทำหน้าที่บริหารราชการประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ ซึ่งอาจจะพิจารณาถึงโครงสร้างการดำเนินงานของพรรคเสียก่อน ทั้งนี้องค์ประกอบและการจัดการพรรคการเมืองที่ดีนั้นควรจะมีลักษณะดังต่อไปนี้ (อานนท์ อาภาภิรมย์, 2528: 90)

1. การจัดรูปองค์การของพรรค จะต้องมีการแบ่งงานออกเป็นสาขาต่างๆ และกำหนดการบังคับบัญชานับแต่ส่วนกลางไปจนถึงระดับท้องถิ่น เพื่อช่วยในการรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้งให้เป็นไปอย่างกว้างขวางและทั่วถึง

2. กลไกของพรรค การทำงานทุกส่วนภายในพรรคจะต้องมีการประสานกัน จึงจะทำให้กิจการของพรรคดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น มีหน่วยงานในสาขาที่จำเป็น และมีหัวหน้ารับผิดชอบ อันได้แก่สำนักงานเลขานุการฝ่ายการรณรงค์หาเสียง ฝ่ายนโยบายและการเมือง ฝ่ายการคลัง และองค์การสนับสนุนต่างๆ

3. นโยบายพรรค ควรจะมีการวางนโยบายของพรรคไว้อย่างกว้างๆ เพื่อให้มีความคล่องตัวในการแก้ไขหลักการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และนโยบายของพรรคสมควรจะต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมพรรคแล้วประกาศให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบ

4. การเงินของพรรค เงินเป็นปัจจัยยิ่งในการบริหารงานของพรรค ให้ดำเนินบรรลุเป้าหมายที่พรรคกำหนดไว้ เพราะพรรคจะต้องใช้จ่ายเงินจำนวนมากในการหาเสียง การพิมพ์เอกสาร

อุปกรณ์และเครื่องใช้ในสำนักงาน สำหรับเงินของพรรคอาจมีที่มาได้หลายทาง เช่น ได้รับจากสมาชิกและการจัดหารายได้ทางอื่น เป็นต้น

5. การประชุมพรรค โดยปกติแล้วจะมีการประชุมพรรคทุกระดับ เพื่อแถลงผลงานที่ได้ดำเนินการไป การแสดงบุคคลการใช้จ่าย รวมถึงการกำหนดนโยบายของพรรคโดยทั่วไป นอกจากนี้การประชุมพรรคยังมีความสำคัญมาก เพราะจะเป็นการผูกพันสมาชิกพรรคการเมืองให้แน่นแฟ้นกับพรรคการเมืองมากยิ่งขึ้น เท่ากับเป็นการแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของพรรคโดยตรง

องค์ประกอบของพรรคการเมืองดังกล่าวเป็นปัจจัยเกื้อกูลที่จะทำให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็ง และสามารถดำเนินงานได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของพรรค ซึ่งในที่นี้มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2540: 675) ยังได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของพรรคการเมืองอีกประการหนึ่งคือ ความเป็นมาของพรรคการเมืองที่ผ่านการต่อสู้จากอดีตถึงปัจจุบัน เนื่องจากเป็นปัจจัยอีกประการหนึ่งที่เกื้อกูลให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งและประสบความสำเร็จ เช่น พรรคการเมืองที่เกิดขึ้นเพราะพลังขับเคลื่อน จากความต้องการของกลุ่มอิทธิพล และกลุ่มผลประโยชน์ จะทำให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างพรรคการเมืองกับกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ที่สนับสนุนซึ่งกันและกัน มิใช่เป็นไปในลักษณะของการแข่งขันและการทำลาย

ดังนั้น การที่พรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งจะมีความเข้มแข็งหรือจะประสบความสำเร็จได้จะต้องขึ้นกับองค์ประกอบของพรรคการเมือง ซึ่งได้แก่ องค์การของพรรค กลไกของพรรค นโยบายของพรรค การเงินของพรรค การประชุมพรรค และความเป็นมาของพรรคเป็นสำคัญ ถ้าองค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้มีการวางแผนและจัดระบบที่ดีจนเป็นที่ยอมรับแก่ประชาชนทั่วไปแล้ว พรรคการเมืองนั้นก็จะได้รับเสียงสนับสนุนจากประชาชนตามระบอบประชาธิปไตยเพื่อเป็นตัวแทนในการบริหารประเทศต่อไป

2.1.5 นโยบายของพรรคการเมือง

2.1.5.1 ความสำคัญของนโยบายของพรรคการเมือง

ในประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น นโยบายของพรรคการเมืองมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะถ้าพรรคใดชนะการเลือกตั้งโดยมีคะแนนเสียงส่วนมากแล้ว พรรคนั้นย่อมจะมีโอกาสเข้ามาจัดตั้งรัฐบาลและแนวนโยบายของพรรคมาเป็นนโยบายของรัฐบาลในการ

บริหารประเทศ การที่ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครคนใดนั้นจะต้องพิจารณา นโยบายของพรรคการเมืองที่ผู้สมัครสังกัดอยู่ หรืออีกนัยหนึ่งนโยบายของพรรคการเมืองมีความสำคัญยิ่งกว่าตัวบุคคล นอกจากนี้การสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดนั้น เป็นเพราะมีความนิยมในนโยบายของพรรคนั้น ไม่ได้หวังผลประโยชน์ตอบแทนแต่อย่างใด จึงเป็นที่น่าสังเกตว่า พรรคการเมืองในต่างประเทศโดยเฉพาะในอังกฤษและสหรัฐอเมริกา นั้น พรรคการเมืองแต่ละพรรคเป็นตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์หลายฝ่ายที่มารวมกัน และเป็นที่รวมของบุคคลที่มีความคิดเห็นในหลักการใหญ่คล้ายคลึงกัน (ขจิตกัย นุรุษพัทธ์, 2510: 152-154)

ข้อสำคัญสำหรับพรรคการเมืองแต่ละพรรคก็คือ นโยบายของพรรคในอันที่จะใช้เป็นหลักในการบริหารประเทศ นโยบายของพรรคการเมืองนั้นควรจะ ได้ประกาศออกมาให้แน่นอนแต่เนิ่นๆ เพื่อให้ประชาชนได้มีเวลาศึกษาไตร่ตรองและวินิจฉัย สิ่งที่ประชาชนพึงสังเกตระมัดระวัง ในการพิจารณาเลือกนโยบายเหล่านี้ก็คือ นโยบายแต่ละอันควรมีแนวทางอันเกี่ยวกับผลประโยชน์ของประชาชนโดยชัดเจน พร้อมทั้งวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว อันน่าเชื่อถือได้

สำหรับพรรคการเมืองของไทยปรากฏว่าแต่ละพรรคต่างก็มีแนวนโยบายของพรรคไม่แตกต่างกันมากนัก ทุกพรรคพยายามที่จะร่วมนโยบายของตนเพื่อที่จะสร้างความนิยมในหมู่ประชาชนโดยไม่คำนึงถึงว่านโยบายหรือหลักการนั้นๆ ในทางปฏิบัติจะสามารถทำได้หรือไม่ อาจกล่าวได้ว่าพรรคการเมืองของไทยส่วนใหญ่แล้วเป็นประเภทอุดมคติ และไม่มีพรรคการเมืองใดที่จะเป็นตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งอย่างแท้จริง

ดังนั้นนโยบายของพรรคการเมืองจึงไม่มีความสำคัญสำหรับคนไทย ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดจะได้รับเลือกหรือไม่ ไม่ได้อยู่ที่นโยบายของพรรคการเมืองนั้น แต่ขึ้นอยู่กับตัวบุคคลผู้นั้นว่าเป็นผู้ที่ได้รับความนิยมจากประชาชนหรือไม่ (เชาวนะ ไตรมาส, 2540: 9) เมื่อเป็นดังนี้แล้วข้อเท็จจริงจึงปรากฏว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งบางคนก็ไม่มีความสามารถแต่อย่างใด และไม่มีอุดมการณ์ที่ชัดถ้อยแน่นอน โดยเหตุนี้เองเมื่อได้รับเลือกตั้งแล้วสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางคนจึงพยายามแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวโดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม

การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ค่อยจะชัดถ้อยในแนวนโยบายของพรรคนี้เองจึงเป็นเหตุให้การย้ายสังกัดพรรคการเมืองเป็นไปโดยง่ายและบ่อยครั้ง บางครั้งมีการขัดแย้งกันเป็นส่วนตัวก็นำมาเป็นสาเหตุในการลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนสังกัดอยู่ หรือถ้าหากย้ายไปสังกัดพรรค

การเมืองอื่นแล้วจะมีหนทางที่จะเจริญก้าวหน้ากว่าพรรคการเมืองเดิม สมาชิกพรรคการเมืองนั้นก็จะย้ายไปสังกัดพรรคการเมืองอื่นทันที โดยไม่คำนึงถึงแนวนโยบายของพรรคมารประกอบ การตัดสินใจ

2.1.5.2 กระบวนการกำหนดนโยบายพรรคการเมือง

กระบวนการในการกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองมีขั้นตอนการดำเนินการคล้ายคลึงกับการกำหนดนโยบายโดยทั่วไปคือประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ 5 ขั้นตอนคือ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, 2540: 609)

1. การระบุปัญหา (Problem Identification)
2. การสร้างและก่อตัวของนโยบาย (Policy Formulation)
3. การตัดสินใจในนโยบาย (Policy Legitimation)
4. การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Application)
5. การประเมินผลนโยบาย (Policy Evaluation)

ทั้งนี้ตามกระบวนการดังกล่าวข้างต้นก่อตัวของนโยบายและขั้นตอนปฏิบัติตามนโยบายเป็นเรื่องทางการเมืองเป็นสำคัญเพราะเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ ความขัดแย้งระหว่างบุคคลและกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ (Charles O. Jones, 1970: 13) หรืออาจกล่าวได้ว่าการกำหนดนโยบายจะเป็นไปตามกระแสทางการเมือง

การระบุปัญหา (Problem Identification)

การระบุปัญหาเป็นขั้นตอนที่บ่งบอกหรือแสดงว่า อะไรคือปัญหาและข้อเรียกร้องที่ประชาชนต้องการให้พรรคการเมืองรับไปดำเนินการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะเกี่ยวข้องตั้งแต่การรับรู้ (Perception) และการให้คำจำกัดความ (Definition) ว่าอะไรคือปัญหา ตลอดถึงการนำปัญหาเข้าสู่การพิจารณากำหนดเป็นนโยบายของพรรคการเมือง

การสร้างและก่อตัวของนโยบาย (Policy Formulation)

เป็นขั้นตอนเกี่ยวกับการพิจารณาปัญหา เนื่องจากปัญหาแม้จะมีเป็นร้อยเป็นพันแต่ไม่ใช่ทุกปัญหาจะถูกนำมากำหนดเป็นนโยบายของพรรคการเมือง จะมีเพียงจำนวนหนึ่งเท่านั้นที่ผู้กำหนดนโยบายนำมาพิจารณาเป็นหลายๆ ทางเลือก (Policy Alternatives) ซึ่งบรรดานโยบายต่างๆ

อาจจะมีทั้งนโยบายที่ดีสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ และนโยบายที่ยากแก่การนำไปปฏิบัติซึ่งจะต้องนำไปตัดสินใจเลือกอีกครั้ง

การตัดสินใจในนโยบาย (Policy Legitimation)

การตัดสินใจเลือกนโยบายที่เห็นชอบ แก่ใจ หรือปฏิเสธนโยบายที่เสนอมาย่อยในขั้นตอนนี้ จะมีนโยบายบางข้อที่เสนอขึ้นมาแล้วได้รับการยอมรับ บางข้อก็ถูกปฏิเสธ หรือบางข้ออาจมีการแก้ไขเพิ่มเติมเล็กน้อยโดยสมาชิกพรรคหรือคณะกรรมการของพรรคการเมืองนั้นๆ

การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Application)

ภายหลังจากที่พรรคการเมืองดังกล่าวได้รับความไว้วางใจให้ทำหน้าที่เป็นรัฐบาลแล้วจะมีการนำนโยบายของพรรคดังกล่าวไปบรรจุเป็นนโยบายของรัฐบาล ซึ่งจะแปลงไปสู่ขั้นตอนการปฏิบัติโดยหน่วยงานตามลำดับชั้น อาทิเช่น ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายศาล ข้าราชการ กลุ่มผลประโยชน์ และองค์กรของชุมชนในระดับท้องถิ่น

การประเมินผลนโยบาย (Policy Evaluation)

เป็นการศึกษา วิเคราะห์แผนงานของโครงการที่เกี่ยวข้องกับนโยบายที่นำไปปฏิบัติ ว่ามีผลลัพธ์เป็นเช่นไร ประสิทธิภาพสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้แค่ไหน และมีประสิทธิภาพเพียงใด ส่วนใหญ่พรรคการเมืองของไทยยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับขั้นตอนนี้เท่าไร เนื่องจากระยะเวลาในการบริหารประเทศของพรรคการเมืองไทยมักอยู่ในช่วงระยะเวลาสั้นๆ ไม่เพียงพอที่จะประเมินผลของโครงการที่ริเริ่มได้

2.2 นโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพรรคการเมืองไทย

ลักษณะของพรรคการเมืองไทยเมื่อใช้นโยบายของพรรคเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์แล้วจะพบว่านโยบายของพรรคการเมืองไม่ได้สะท้อนอุดมการณ์ทางการเมืองเลย เพราะการรวมตัวกันของกลุ่มบุคคลที่จะทำกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นจากการมีผลประโยชน์ร่วมกันหรือเพื่อสนับสนุนผู้นำทางการเมืองเท่านั้น อุดมการณ์และนโยบายของพรรคจึงมักซ้ำซ้อนกันหรือไม่แตกต่างกันมากนัก ส่วนมากจะเป็นนโยบายด้านการต่างประเทศ เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง จะมีเพียงนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นมิติใหม่ในการบริหารประเทศเท่านั้นที่พรรคการเมืองต่างๆ ในประเทศไทยยังให้ความสำคัญในระดับที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ

กับวิสัยทัศน์ของผู้นำพรรคและหรือประวัติความเป็นมาของพรรคการเมืองที่มุ่งเน้นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษ

จากทะเบียนพรรคการเมืองที่จดทะเบียนไว้กับสำนักงานนายทะเบียนพรรคการเมือง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2540 สามารถวิเคราะห์นโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพรรคการเมืองไทยในปัจจุบัน (ตารางที่ 1) พบว่าพรรคการเมืองที่จดทะเบียนไว้ทั้งหมดจำนวน 13 พรรคการเมือง ให้ความสำคัญกับปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงกล่าวคือจะมีเพียง 5 พรรคการเมือง คือ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคประชากรไทย พรรคเสรีธรรม พรรคมวลชนและพรรคเสรีประชาธิปไตยเท่านั้นที่มีการกำหนดนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นนโยบายหลักด้านหนึ่งของพรรคเช่นเดียวกับนโยบายด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ส่วนพรรคการเมืองอีก 5 พรรค คือ พรรคชาติพัฒนา พรรคเอกภาพ พรรคความหวังใหม่ พรรคหน้าไทยและพรรคอนุรักษนิยม จะสอดแทรกนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้เป็นนโยบายย่อยๆ แทรกในนโยบายหลักด้านอื่นๆ โดยไม่มีการแยกนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมออกมาเป็นนโยบายหลักที่ชัดเจน ในขณะที่พรรคการเมืองที่เหลืออีก 3 พรรค คือ พรรคชาติไทย พรรคกิจสังคมและพรรคพลังธรรม ไม่มีการกำหนดนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นนโยบายของพรรคเลยทั้งที่พรรคการเมืองทั้งสามเป็นพรรคขนาดใหญ่และมีโอกาสในการเป็นรัฐบาลค่อนข้างสูง

ในส่วนของพรรคการเมืองทั้ง 5 พรรคคือ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคประชากรไทย พรรคเสรีธรรม พรรคมวลชนและพรรคเสรีประชาธิปไตยที่กำหนดนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้เป็นนโยบายหลักต่างก็มีเป้าหมายและแนวทางในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากความแตกต่างของนโยบายแต่ละพรรคที่มีรายละเอียดแตกต่างกันคือ

พรรคประชาธิปัตย์

นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร

พรรคประชาธิปัตย์เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรอย่างรีบเร่งจึงมีนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์นโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพรรคการเมืองไทยในปัจจุบัน

พรรคการเมือง	นโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		
	นโยบายหลัก	นโยบายย่อย	ไม่มีกำหนด
1. พรรคชาติพัฒนา (ชพ.)	-	X	-
2. พรรคประชาธิปัตย์ (ปป.)	X	-	-
3. พรรคชาติไทย (ชท.)	-	-	X
4. พรรคประชากรไทย (ปชท.)	X	-	-
5. พรรคกิจสังคม (กส.)	-	-	X
6. พรรคเอกภาพ (เอก.)	-	X	-
7. พรรคพลังธรรม (พธ.)	-	-	X
8. พรรคความหวังใหม่ (ควม.)	-	X	-
9. พรรคเสรีธรรม (สธ.)	X	-	-
10. พรรคนำไทย (นท.)	-	X	-
11. พรรคมวลชน (มช.)	X	-	-
12. พรรคเสรีประชาธิปไตย (สขต.)	X	-	-
13. พรรคอนุรักษ์นิยม (อน.)	-	X	-

ที่มา : สำนักงานนายทะเบียนพรรคการเมือง, 2540: 3-248

- ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ปรับปรุงตัวบทกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรให้เหมาะสมรัดกุมให้สามารถเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐในอันที่จะพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
- การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของประเทศจะต้องกระทำควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้โดยให้ความสำคัญต่อการบริหารทรัพยากรเกี่ยวกับป่าไม้ ที่ดิน แร่ธาตุ และพลังงาน เพื่อให้เกิดการพัฒนาไปพร้อมกับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมมิให้เสื่อมโทรม

4. ปรับปรุงกลไก และระบบในการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น ให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดยให้มีการวางแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรในระดับท้องถิ่น ระดับภาคให้สอดคล้องกันและกันกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

5. ดำเนินมาตรการที่เหมาะสมในการขยายตัวของประชากร และจัดรูปการกระจายตัวประชากรให้สมดุลกับทรัพยากรในท้องถิ่น

6. ยกฐานะของประชากรในประเทศให้ดีขึ้น โดยลดช่องว่างคนรวยกับคนจนให้น้อยลง

7. ส่งเสริมให้ประชากรมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นด้วยการให้การศึกษา ให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมตลอดจนปัญหาและอันตรายอันเกิดจากสิ่งแวดล้อมเป็นพิษว่ามีผลกระทบต่อตนเองและสังคม สร้างความเข้าใจ ความคิดเห็นและสร้างค่านิยมที่ดีงามให้ฝังแน่นอยู่ในจิตใจของประชากร ทั้งนี้รวมถึงการให้ความรู้แก่ข้าราชการทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องด้วย

8. กระทรวงสาธารณสุขโดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทุกจังหวัดประสานงานกับราชการบริหารทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นต้องรับผิดชอบตรวจตรา ดูแลอาคารร้านค้า ภัตตาคาร ร้านอาหารในเรื่องความสะอาด และกดดันให้ผู้ประกอบกิจการเหล่านั้นจัดการอาคารบริเวณของตนให้ถูกต้องตามสุขลักษณะ ทั้งพร้อมที่จะช่วยให้คำแนะนำตักเตือน และแก้ไขให้อาคารบริเวณนั้นๆ อยู่ในสภาพที่ปราศจากพิษภัย

9. ให้กระทรวงมหาดไทยจัดการที่อยู่อาศัย บ้านเรือนสำหรับราษฎรที่มีรายได้น้อย โดยให้พิจารณาใช้วัสดุอุปกรณ์ในราคาถูก ให้ราษฎรนำไปใช้ปลูกสร้าง เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยถูกต้องตามสุขลักษณะ

กำหนดเป้าหมายเฉพาะเพื่อการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ดิน และป่าไม้ สมดุลของธรรมชาติ อากาศ เสียง ขยะมูลฝอย กากของเสียและสารพิษดังนี้

1. การใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้เกิดความสมดุล วางแผนการใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยกำหนดขอบเขตการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศที่มีอยู่จำกัด ได้แก่ ที่ดิน ป่าไม้ แหล่งน้ำ ให้เป็นไปอย่างสมดุล ทั้งนี้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประเทศและการใช้ทรัพยากรได้อย่างต่อเนื่องในระยะยาว รวมทั้งคำนึงถึงสภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตโดยมีมาตรการดังนี้คือ

- ตรากฎหมายแม่บทเพื่อให้มีอำนาจในการบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของประเทศ กำหนดเขตให้ชัดเจนว่าที่ใด

เป็นพื้นที่ป่าไม้เพื่อการพาณิชย์กรรม ที่เป็นแหล่งบันเทิงและท่องเที่ยว ที่เหมืองแร่ และการคมนาคม เป็นต้น

- กำหนดมาตรการเพื่อฟื้นฟูทรัพยากรที่ดิน ซึ่งเสื่อมโทรมเพราะการใช้ประโยชน์ไม่ถูกต้องของเกษตรกร อาทิ ปัญหาดินเค็มในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปัญหาการชะล้างพังทลายของพื้นที่การเกษตรมีความลาดเทสูงในภาคเหนือ รวมทั้งปัญหาที่ดินการเกษตรที่เป็นดินทรายจัดเป็นต้น ทั้งนี้จะกำหนดระบบการเกษตรกรรมที่จะส่งเสริมนั้นเป็นระบบที่จะฟื้นฟูสภาพที่ดินและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดรายได้ที่มั่นคงต่อเกษตรกรด้วย

- กำหนดมาตรการเพื่อรักษาพื้นที่ดินสมบูรณ์ในเขตชลประทานที่มีอยู่ ไว้เพื่อการเกษตรกรรมของประเทศในอนาคต

2. ดำเนินการอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่องในการรักษาทรัพยากรป่าไม้ ทั้งป่าบกและป่าชายเลน ซึ่งมีความสำคัญที่จะก่อให้เกิดความสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการกำหนดมาตรการป้องกันป่าไม้ของชาติที่ยังคงมีอยู่ประมาณร้อยละ 27.8 ของพื้นที่ประเทศไม่ให้มีการบุกรุกทำลายอีกต่อไป ในขณะที่เดียวกันก็ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกไม้ยืนต้นในเชิงเศรษฐกิจในพื้นที่ของตนเองเพิ่มมากขึ้น เพื่อสนองความต้องการใช้ของประเทศ และเพิ่มพื้นที่ไม้ยืนต้นเพื่อช่วยฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศให้ดีขึ้น โดยมีมาตรการดังนี้คือ

- สร้างทางหรือเครื่องหมายที่เหมาะสมรอบบริเวณที่เป็นป่าไม้ทุกป่าในเนื้อที่ป่า 27.8 เปอร์เซ็นต์ที่เหลือ เพื่อใช้เป็นเครื่องหมายแสดงให้ประชาชนทั่วไปได้สังเกตและได้ทราบว่าเป็นแนวป่าที่รัฐบาลจะรักษาไว้ และดำเนินการเด็ดขาดกับผู้บุกรุกทำลายป่า
- สนับสนุนองค์กรท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าไม้ของชาติ และทำการปลูกสร้างสวนป่าชุมชนให้เกิดขึ้นโดยทั่วไป
- สนับสนุนเป็นพิเศษให้แก่เกษตรกรที่เป็นเจ้าของที่ดินที่เป็นดินทรายจัด ดินเปรี้ยว ดินเค็ม พื้นที่ลาดเท ปลูกไม้ยืนต้นทั้งไม้ผล ไม้โตเร็วและไม้เศรษฐกิจอื่นๆ เพื่อช่วยเพิ่มต้นไม้เศรษฐกิจ ในขณะที่เดียวกันก็ก่อให้เกิดแหล่งรายได้ที่มั่นคงให้แก่เกษตรกรด้วย
- ให้ส่วนราชการระดับจังหวัดมีอำนาจในการป้องกันและปราบปรามผู้บุกรุกทำลายป่าอย่างเต็มที่ ส่วนกรมป่าไม้จะดำเนินงานด้านอนุรักษ์ และการส่งเสริมการปลูกป่าและไม้เศรษฐกิจเท่านั้น

3. พัฒนาการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชายฝั่งซึ่งจะรวมถึงการใช้ป่าชายเลนทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างมีระบบ โดยมีมาตรการดังนี้คือ

- อนุรักษ์ป่าชายเลนเพื่อให้เป็นที่ก่อกำเนิดของลูกปลา ลูกกุ้ง ลูกหอย เพื่อประโยชน์ของการประมงและส่งเสริมให้มีการปลูกป่าชายเลนเพิ่มเติม
- อนุรักษ์แหล่งปะการังในอ่าวไทยและทะเลอันดามัน โดยเฉพาะวนอุทยานทางทะเล
- จัดทำระบบชลประทานน้ำเค็มในพื้นที่หลังป่าชายเลน โดยแยกบริเวณการเพาะเลี้ยงชายฝั่งกับนาข้าวไม่ให้เกิดผลกระทบซึ่งกันและกัน นอกจากนั้นเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าชายเลนอีกด้วย อันจะทำให้สภาพสิ่งแวดล้อมชายฝั่งทะเลดีขึ้น
- พัฒนาแหล่งประมงธรรมชาติ ได้แก่ หนอง บึง ที่เสื่อมโทรมโดยการขุดลอกและบูรณะให้เป็นแหล่งอาศัยของสัตว์น้ำ
- ทำการควบคุมจำนวนเรือประมง และอุปกรณ์การประมงให้เหมาะสมกับทรัพยากรทะเลที่มีอยู่ หรือเพื่อเป็นการฟื้นฟูทรัพยากรทะเลที่เสื่อมโทรมให้คืนสภาพ

4. พัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยใช้มาตรการดังนี้คือ

- จัดหาแหล่งน้ำเพิ่มขึ้น ทั้งโดยการสร้างเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำในแหล่งที่สามารถกระทำได้คุ้มค่าทางเศรษฐกิจ และทำลายสภาพสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนน้อย อีกทั้งให้ความสำคัญการก่อสร้างชลประทานขนาดเล็ก และน้ำใต้ดินด้วย
- ทำการพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำตามธรรมชาติ อาทิ แม่น้ำ ลำคลอง ให้สามารถใช้กักเก็บน้ำเพื่อการเกษตรกรรมได้มากขึ้น โดยการสร้างฝายหรือคันกั้นน้ำเป็นระยะๆ เพื่อทำการกักเก็บน้ำไว้ให้มากที่สุดและนานที่สุดบนพื้นดิน
- ปรับปรุงระบบการจัดสรรน้ำชลประทาน ให้เหมาะสมกับการเกษตรกรรมแต่ละประเภท โดยคำนึงถึงการใช้น้ำที่มีปริมาณจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด อาทิ เช่น การชลประทานเพื่อการทำนา การชลประทานเพื่อปลูกพืชไร่ และการชลประทานเพื่อปลูกไม้ผล เป็นต้น
- เพิ่มบทบาทขององค์กรของเกษตรกรในท้องถิ่น ให้มีความรับผิดชอบในการบำรุงรักษาคันคู คลองส่งน้ำ ในระดับไร่นามากยิ่งขึ้น อาทิ การจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำในแต่ละพื้นที่ในเขตชลประทาน

5. ถดถอยพินทางน้ำ เพิ่มคุณภาพของน้ำในแม่น้ำลำคลองทั่วทุกภาคของประเทศ โดยจะเน้นการควบคุมคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลัก เช่น เจ้าพระยา แม่กลอง ท่าจีน และบางปะกง เพื่อควบคุมระบบนิเวศวิทยาของอ่าวไทยเป็นการด่วนโดยมีมาตรการดังนี้คือ

- ควบคุมและแก้ไขความสกปรกของชายหาดและน้ำทะเล ซึ่งเป็นจุดท่องเที่ยว เช่น พัทยา ชลบุรี ภูเก็ต เกาะสมุย ฯลฯ
- เพิ่มขีดความสามารถในการบำบัดน้ำเสียในโรงงานอุตสาหกรรม โรงแรม โรงพยาบาล คอนโดมิเนียม ฯลฯ อย่างมีประสิทธิภาพ
- ควบคุมคุณภาพน้ำดื่มและน้ำใช้ให้ได้มาตรฐานทั่วราชอาณาจักร

6. ควบคุมคุณภาพอากาศและมลพิษ โดยเฉพาะในเมืองที่มีการจราจรคับคั่งและนิคมอุตสาหกรรมโดยมีมาตรการดังนี้คือ

- ลดปริมาณการเผาไหม้ของสารตะกั่วในน้ำมันเบนซิน
- ลดปริมาณคาร์บอนมอนอกไซด์จากการเผาไหม้ในยานพาหนะ
- กำหนดค่าสูงสุดของไฮโดรคาร์บอน และก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์จากการเผาไหม้ของเชื้อเพลิง

7. ส่งเสริมให้ราชการและหน่วยปกครองท้องถิ่นได้มีแผนการกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูลในทุกจังหวัดที่รับผิดชอบ เพื่อให้มีเขตปลอดขยะทั่วประเทศ

8. ให้มีการทำลายกากของเสียและสารพิษให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ

พรรคประชากรไทย

นโยบายด้านการปรับปรุงสภาพแวดล้อม

พรรคประชากรไทยจะเร่งฟื้นฟูปรับปรุงป้องกันสภาพสิ่งแวดล้อม และแก้ไขมลภาวะเป็นพิษทั้งในเมืองและชนบท โดยจะสนับสนุนในด้านงบประมาณ และจะรณรงค์ให้ประชาชนมีความรัก ความหวงแหน เห็นความสำคัญของสภาพสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ ตลอดจนให้ตระหนักถึงภัยอันตรายอันเกิดจากการทำลายธรรมชาติและมลภาวะเป็นพิษ

พรรคเสรีธรรม

นโยบายด้านการพลังงานและสิ่งแวดล้อม

1. ส่งเสริมให้มีการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ และวิจัยเพื่อแสวงหาพลังงานธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพลังงานจากแสงอาทิตย์ รวมทั้งมีการส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพทุกด้าน

2. เร่งรัดและวางมาตรการเพื่อลดปัญหามลพิษที่เกิดจากกิจการอุตสาหกรรม การผลิตและการใช้พลังงาน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมต่อชุมชนรวมทั้งกิจการอื่นๆ
3. เร่งรัดให้มีการพัฒนาพลังงานและแหล่งน้ำในภูมิภาคและชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผันน้ำจากแม่น้ำสายสำคัญๆ มาใช้ประโยชน์ให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มผลผลิตและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
4. พัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน องค์กรอาสาสมัคร และประชาชนในพื้นที่ ให้สามารถดำเนินการร่วมกันในการกำจัดป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมของประเทศให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด
5. จัดตั้งระบบข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเร่งรัดการประชาสัมพันธ์ และการให้ความรู้ความเข้าใจในความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แก่สถานประกอบการ นักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไป
6. เพิ่มมาตรการการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกและการตัดไม้ทำลายป่าให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม โดยการเร่งรัดการปลูกป่าในพื้นที่ที่ถูกบุกรุกทำลาย รวมทั้งส่งเสริมเกษตรกรปลูกไม้เศรษฐกิจในที่ดินกรรมสิทธิ์ของตนเอง
7. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวางผังเมือง และการบังคับใช้เพื่อการใช้ประโยชน์จากที่ดินให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งในกรุงเทพมหานคร และเมืองใหญ่อื่นๆ เช่น เชียงใหม่ สงขลา นครศรีธรรมราช ขอนแก่น อุบลราชธานี และนครราชสีมา เป็นต้น

พรรคมวลชน

นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร

พรรคมวลชนเล็งเห็นถึงความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมิให้เกิดมลพิษอันเป็นอันตรายต่อสุขภาพและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ตลอดจนการพิทักษ์รักษาและป้องกันการเสื่อมโทรมของทรัพยากรของชาติ รวมทั้งการแก้ไขเมื่อเกิดสภาพเช่นนั้นขึ้น ดังนั้นพรรคมวลชนจึงกำหนดนโยบายและมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรไว้ดังนี้

1. ปรับปรุงกฎหมายต่างๆ ว่าด้วยการบริหาร การพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรให้เหมาะสมมีผลต่อการเอื้ออำนวยการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อการพัฒนาคุณภาพของสิ่งแวดล้อมและป้องกันมลภาวะอันเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรของชาติ

2. ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติให้สามารถบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ส่งเสริมการให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ปัญหาและอันตรายอันเกิดจากมลพิษ วิธีการป้องกันรักษาแก่ประชาชนอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งการสร้างค่านิยมที่ดีเพื่อการร่วมกันสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรของชาติ
4. ปรับปรุงการปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการต่างๆ ให้ประสานสอดคล้องกันมีการทำงานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรอย่างมีเอกภาพในทุกระดับทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
5. ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวกับการควบคุมโรงงานอุตสาหกรรมให้มีผลควบคุมอย่างแท้จริง ในกรณีที่มีปัญหาการปล่อยของเสียจากโรงงาน การทำให้เกิดน้ำเน่า อากาศเสีย เสียรบกวนการแพร่ควัน ก๊าซ หรือสารชนิดต่างๆ จากโรงงานตลอดจนการควบคุมคุณภาพของสินค้าที่ผลิตเป็นเครื่องอุปโภคบริโภคของประชาชน
6. ส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคให้มีประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคอย่างแท้จริง
7. ปรับปรุงการบริหารทรัพยากรธรรมชาติเกี่ยวกับป่าไม้ ที่ดิน แร่ธาตุ และพลังงานมิให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการป้องกันและอนุรักษ์ทรัพยากรเหล่านั้นเพื่อประโยชน์แห่งอนาคต
8. ปรับปรุงเกี่ยวกับผังเมืองให้ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพในแต่ละท้องถิ่นและเอื้ออำนวยต่อการรักษาสภาพแวดล้อม
9. สนับสนุนการกวดขันอาคาร ร้านค้า กิจการค้า ร้านอาหาร ตลาด ห้างสรรพสินค้า และการก่อสร้างอาคารต่างๆ ให้เกิดความปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ
10. ป้องกันการทำลายป่าต้นน้ำลำธาร และเร่งการปลูกป่าทดแทนป่าไม้ที่ถูกทำลายไปแล้ว ควบคุมกิจการทำป่าไม้ให้เป็นไปอย่างมีระบบโดยป้องกันการทำลายป่าต้นน้ำลำธาร

พรรคเสรีประชาธิปไตย

นโยบายด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

1. กำหนดแผนการใช้ และพิทักษ์ทรัพยากรที่มีคุณค่าของชาติทั้งในปัจจุบัน และอนาคตอย่างแน่นอนถูกต้อง สอดคล้องกับความเป็นจริงของชาติและของโลก
2. ให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญ และคุณค่าของระบบนิเวศน์วิทยา รวมทั้งทรัพยากรของชาติแก่ประชาชนอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

3. เร่งรัดการแก้ไขปัญหาการจราจร ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษทั้งในปัจจุบันและอนาคต
4. พัฒนาความเชื่อมโยงโทรคมนาคมของระบบนิเวศน์วิทยา และทรัพยากรธรรมชาติให้คืนสู่สภาพเดิม และอนุรักษ์ปรับปรุงสภาพแวดล้อมธรรมชาติให้คงไว้
5. พัฒนาการใช้ทรัพยากรและพลังงานจากธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อภาวะแวดล้อม เพื่อทดแทนการนำเข้าสินค้าต่างๆ และมุ่งพึ่งตนเองในด้านพลังงานหลักของชาติเป็นสำคัญ

ทั้งนี้เมื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของทิศทางการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอนาคตจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) และนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (พ.ศ.2540-2559) กับนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพรรคการเมืองที่กำหนดไว้เป็นนโยบายหลักของพรรคประชาธิปัตย์ พรรคประชากรไทย พรรคเสรีธรรม พรรคมวลชน และพรรคเสรีประชาธิปไตย จะพบว่าจากทิศทางการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอนาคตที่มีแนวทางสำคัญคือ

1. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งกระจายอำนาจหน้าที่ไปสู่จังหวัดและท้องถิ่น
2. รักษาและฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาพอนามัยที่ดีของประชาชน
3. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยฟื้นฟูบูรณะทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถฟื้นฟูสภาพได้ให้มีศักยภาพเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาในอนาคต รวมทั้งสงวนรักษาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่สามารถฟื้นคืนสภาพได้อย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ
4. เพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชนให้มากขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในด้านการระดมเงินทุน และบทบาทในการป้องกัน ติดตาม ดูแลและเฝ้าระวังผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนา
5. สนับสนุนการใช้หลักการทางเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมเพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากทิศทางการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดังกล่าว พบว่านโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเสรีธรรมมีความสอดคล้อง

กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) และนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (พ.ศ.2540-2559) ยกเว้นแนวทางการสนับสนุนการใช้หลักการทางเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมที่พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเสรีธรรมไม่ได้นำมากำหนดไว้เป็นนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพรรค

ส่วนนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพรรคมวลชน และพรรคเสรีประชาธิปไตยมีความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใน 3 แนวทางคือ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รักษาและฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน ส่วนการเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชน และสนับสนุนการใช้หลักการทางเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม พรรคมวลชนและพรรคเสรีประชาธิปไตยไม่ได้นำมากำหนดไว้ในนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพรรค

และในส่วน of พรรคประชากรไทยมีการกำหนดนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพียงแนวทางเดียวคือ รักษาและฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม ส่วนแนวทางที่เหลืออีก 4 แนวทางพรรคประชากรไทยไม่ได้นำมากำหนดไว้เป็นนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพรรคแต่อย่างใด

ทั้งนี้ นโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพรรคการเมืองในประเทศไทย ทั้ง 13 พรรคมีการกำหนดนโยบายไว้ค่อนข้างกว้างเพื่อให้ครอบคลุมประเด็นต่างๆ แต่ละพรรคก็ให้ความสำคัญและมีมุมมองต่อสิ่งแวดล้อมในลักษณะที่แตกต่างกันไปในที่นี้สามารถวิเคราะห์และจำแนกประเด็นหลักๆ ของนโยบายที่มีการนำเสนอออกมาได้เป็น 8 ด้านคือ

นโยบายที่ 1 การจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

6 นโยบายย่อย คือ

- นโยบายการจัดการและอนุรักษ์พลังงาน 3 ประเด็น
- นโยบายการจัดการและอนุรักษ์ป่าไม้ 4 ประเด็น
- นโยบายการจัดการและอนุรักษ์แหล่งน้ำ 3 ประเด็น
- นโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง 3 ประเด็น
- นโยบายการจัดการใช้ประโยชน์ที่ดิน 3 ประเด็น

- นโยบายอื่นๆ 4 ประเด็น

นโยบายที่ 2 การป้องกันและขจัดมลพิษ ประกอบด้วย 5 นโยบายย่อย คือ

- นโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษทางน้ำ 5 ประเด็น
- นโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษทางอากาศ 5 ประเด็น
- นโยบายการป้องกันและขจัดขยะมูลฝอย 1 ประเด็น
- นโยบายการป้องกันและขจัดกากของเสียอันตราย 1 ประเด็น
- นโยบายอื่นๆ 7 ประเด็น

นโยบายที่ 3 เทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา มีจำนวน 4 ประเด็น

นโยบายที่ 4 กฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
มีจำนวน 6 ประเด็น

นโยบายที่ 5 การเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์ มีจำนวน 2 ประเด็น

นโยบายที่ 6 การกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการ
มีจำนวน 8 ประเด็น

นโยบายที่ 7 การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ
มีจำนวน 3 ประเด็น

นโยบายที่ 8 การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม
มีจำนวน 6 ประเด็น

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่านโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้ง 8 ด้านมีลำดับความสำคัญแตกต่างกันไป กล่าวคือพรรคการเมืองไทยให้ความสำคัญกับการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากที่สุด เนื่องจากมีการกำหนดเป็นนโยบายไว้ถึง 20 ประเด็น รองลงมาคือการป้องกันและขจัดมลพิษซึ่งมีการกำหนดไว้ถึง 19 ประเด็นใกล้เคียงกัน อันดับสามคือการกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์กรท้องถิ่นมีการกำหนดนโยบายไว้ถึง 8 ประเด็น ที่เหลือก็มีลำดับความสำคัญแตกต่างกันตามลำดับคือ การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม กฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ และอันดับสุดท้ายคือการเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์ที่พรรคการเมืองให้ความสำคัญไว้น้อยมากมีการกำหนดเป็นนโยบายเพียงแค่ 2 ประเด็นเท่านั้น

นโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มุ่งเน้นการจัดการในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ เพื่อป้องกันและปราบปราม รวมทั้งทำการพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติซึ่งแบ่งออกเป็น 6 นโยบายย่อยคือ นโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรพลังงาน นโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ นโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งน้ำ นโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง นโยบายการจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดิน และนโยบายอื่นๆ ดังรายละเอียดในตารางที่ 2 ซึ่งจะพบว่าพรรคการเมืองต่างๆ ในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับนโยบายด้านการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแตกต่างกันไปกล่าวคือ พรรคประชาธิปัตย์จะมีการกำหนดนโยบายด้านการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ถึง 10 ประเด็น ในขณะที่พรรคเสรีธรรมซึ่งให้ความสำคัญต่อนโยบายดังกล่าวรองลงมามีการกำหนดไว้เพียง 4 ประเด็น ส่วนพรรคชาติพัฒนา พรรคความหวังใหม่ และพรรคอนุรักษ์นิยมกำหนดไว้เพียงพรรคละ 2 ประเด็นเท่านั้น และพรรคเอกภาพ พรรคมวลชน พรรคเสรีประชาธิปไตยกำหนดไว้เพียงพรรคละ 1 ประเด็นที่เหลืออีก 5 พรรคการเมืองคือ พรรคชาติไทย พรรคประชากรไทย พรรคกิจสังคม พรรคพลังธรรม และพรรคนำไทยไม่มีการกำหนดนโยบายดังกล่าวไว้เลย

นโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษ

กำหนดให้มีการควบคุมภาวะมลพิษในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็น นโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษทางน้ำ นโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษทางอากาศ นโยบายป้องกันและขจัดขยะมูลฝอย นโยบายการป้องกันและขจัดกากของเสียอันตราย และนโยบายอื่นๆ โดยเฉพาะมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมที่จะต้องมีการเฝ้าระวังเป็นพิเศษดังรายละเอียดในตารางที่ 3 จะพบว่ามีเพียง 7 พรรคการเมืองเท่านั้นที่มีการกำหนดนโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษไว้โดยพรรคประชาธิปัตย์มีการกำหนดนโยบายไว้สูงสุดถึง 11 ประเด็น รองลงมาคือ พรรคนำไทย และพรรคอนุรักษ์นิยมที่มีการกำหนดไว้เพียง 2 ประเด็นเท่านั้น ในขณะที่อีก 4 พรรคการเมืองคือ พรรคชาติพัฒนา พรรคประชากรไทย พรรคเสรีธรรม และพรรคเสรีประชาธิปไตยมีการกำหนดไว้พรรคละ 1 ประเด็น ส่วนพรรคการเมืองที่เหลืออีก 6 พรรคไม่มีการกำหนดนโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษไว้เป็นนโยบายของพรรคเลย

ตารางที่ 2 นโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นโยบาย	พรรคการเมืองในประเทศไทย												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<u>นโยบายด้านพลังงาน</u>													
1. ดำเนินการแก้ไขปัญหาพลังงานให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ส่งเสริมการพัฒนาพลังงานจากแหล่งกำเนิดพลังงานต่างๆ ให้กว้างขวางกว่าการพัฒนาพลังงานจากก๊าซธรรมชาติและน้ำมัน	-	-	-	-	-	-	-	X	X	-	-	-	-
2. พัฒนาการใช้พลังงานจากธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสภาวะแวดล้อมเพื่อทดแทนการนำเข้าสินค้าต่างๆ และมุ่งพึ่งตนเองในด้านพลังงานหลักของชาติเป็นสำคัญ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X
3. สร้างความมั่นคงด้านพลังงานของชาติเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการอย่างเพียงพอทั้งในปัจจุบันและในอนาคตระยะยาว	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<u>นโยบายด้านป่าไม้</u>													
4. สร้างทางหรือเครื่องหมายที่เหมาะสมรอบบริเวณที่เป็นป่าไม้ทุกป่าในเนื้อที่ป่า 27.8 เปอร์เซ็นต์ที่เหลือ เพื่อใช้เป็นเครื่องหมายแสดงให้ประชาชนทั่วไปได้สังเกตและได้ทราบว่าเป็นแนวป่าที่รัฐบาลจะรักษาไว้และจะดำเนินมาตรการเด็ดขาดกับผู้บุกรุกทำลายป่า	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. การอนุรักษ์ป่าไม้ป้องกันการทำลายป่าสัตว์ป่า แก้ไขปัญหาการเสียดุลทางธรรมชาติ อนุรักษ์ป่าชายเลนเพื่อให้เป็นที่ก่อกำเนิดของลูกปลา ลูกกุ้ง ลูกหอย เพื่อประโยชน์ของการประมงและส่งเสริมให้มีการปลูกป่าชายเลนเพิ่มขึ้น	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 2 นโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ต่อ-1)

นโยบาย	พรรคการเมืองในประเทศไทย												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
6. ส่งเสริมโครงการปลูกป่าชุมชน โดยสนับสนุนให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นและประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าไม้ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติ	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-
7. เพิ่มมาตรการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกและการตัดไม้ทำลายป่าให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธารและพื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมโดยการเร่งรัดการปลูกป่าในพื้นที่ที่ถูกบุกรุกทำลายรวมทั้งส่งเสริมเกษตรกรปลูกไม้เศรษฐกิจในที่ดินกรรมสิทธิ์ของตนเอง	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-
<u>นโยบายด้านแหล่งน้ำ</u>													
8. จัดหาแหล่งน้ำเพิ่มขึ้น โดยการสร้างเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำในแหล่งที่สามารถกระทำได้คุ้มค่าทางเศรษฐกิจและทำลายสภาพแวดล้อมเป็นส่วนน้อย อีกทั้งให้ความสำคัญกับการก่อสร้างชลประทานขนาดเล็ก และน้ำใต้ดินด้วย	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9. ทำการพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำตามธรรมชาติ อาทิ แม่น้ำ ลำคลอง ให้สามารถใช้กักเก็บน้ำเพื่อการเกษตรกรรมได้มากขึ้น โดยการสร้างฝายหรือคันกันน้ำเป็นระยะๆ เพื่อทำการกักเก็บน้ำไว้ให้มากที่สุดและนานที่สุดบนพื้นดิน	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10. เร่งรัดให้มีการพัฒนาแหล่งน้ำในภูมิภาคและชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผันน้ำจากแม่น้ำสายสำคัญ มาใช้ประโยชน์ให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มผลผลิตและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-

ตารางที่ 2 นโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ต่อ-2)

นโยบาย	พรรคการเมืองในประเทศไทย												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<u>นโยบายด้านทรัพยากรชายฝั่ง</u>													
11. ทำการควบคุมจำนวนเรือประมง และอุปกรณ์การประมงให้เหมาะสมกับทรัพยากรทะเลที่มีอยู่ หรือเพื่อเป็นการฟื้นฟูทรัพยากรทะเลที่เสื่อมโทรมให้คืนสภาพ	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12. จัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมชายฝั่งทะเลเพื่อลดและป้องกันการเสื่อมโทรมของแนวปะการังในอ่าวไทยและทะเลอันดามัน รวมทั้งกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ของปะการัง	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13. พัฒนาการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชายฝั่งซึ่งรวมถึงการใช้ป่าชายเลนอย่างมีระบบ	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<u>นโยบายด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน</u>													
14. กำหนดมาตรการเพื่อรักษาพื้นที่ดินสมบูรณ์ในเขตชลประทานที่มีอยู่ไว้เพื่อการเกษตรกรรมของประเทศในอนาคต	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวางผังเมืองและการบังคับใช้ เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและเมืองใหญ่อื่นๆ เช่น เชียงใหม่ สงขลา นครศรีธรรมราช ขอนแก่น อุบลราชธานี และนครราชสีมา เป็นต้น	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-
16. ปรับปรุงเกี่ยวกับผังเมืองให้ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพในแต่ละท้องถิ่นและเอื้ออำนวยต่อการรักษาสภาพแวดล้อม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-
<u>นโยบายด้านอื่นๆ</u>													
17. เน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์ของแต่ละท้องถิ่นให้เป็น	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 2 นโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ต่อ-3)

นโยบาย	พรรคการเมืองในประเทศไทย												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ประโยชน์ในการลงทุนเพื่อให้เกิดอุตสาหกรรมสร้างรายได้แก่คนในพื้นที่													
18.การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศจะต้องกระทำควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมทั้งนี้โดยให้ความสำคัญต่อการบริหารทรัพยากรเกี่ยวกับป่าไม้ ที่ดิน แร่ธาตุและพลังงาน เพื่อให้เกิดการพัฒนาควบคู่ไปกับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมมิให้เสื่อมโทรม	-	X	-	-	-	-	-	X	-	-	-	X	-
19.ดำเนินมาตรการที่เหมาะสมในการขยายตัวของประชากรและการจัดรูปการกระจายตัวของประชากรให้สมดุลกับทรัพยากรในท้องถิ่น	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20.ควบคุมการก่อสร้างอาคารที่มีผลกระทบต่อสภาพของบ้านเมือง สภาวะแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรมและโบราณสถาน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X
รวมทั้งสิ้น	2	10	-	-	-	1	-	2	4	-	1	1	2
23													

- หมายเหตุ : 1 หมายถึง พรรคชาติพัฒนา
3 หมายถึง พรรคชาติไทย
5 หมายถึง พรรคกิจสังคม
7 หมายถึง พรรคพลังธรรม
9 หมายถึง พรรคเสรีธรรม
11 หมายถึง พรรคมวลชน
13 หมายถึง พรรคอนุรักษนิยม
- 2 หมายถึง พรรคประชาธิปัตย์
4 หมายถึง พรรคประชากรไทย
6 หมายถึง พรรคเอกภาพ
8 หมายถึง พรรคความหวังใหม่
10 หมายถึง พรรคนำไทย
12 หมายถึง พรรคเสรีประชาธิปไตย

ตารางที่ 3 นโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษ

นโยบาย	พรรคการเมืองในประเทศไทย												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<u>นโยบายด้านมลพิษทางน้ำ</u>													
1. ลดมลพิษทางน้ำ เพิ่มคุณภาพของน้ำในแม่น้ำ ลำคลองทั่วทุกภาคของประเทศ โดยจะเน้นการควบคุมคุณภาพของน้ำในแม่น้ำสายหลัก เช่น เจ้าพระยา แม่กลอง ท่าจีน และบางปะกง เพื่อควบคุมระบบนิเวศวิทยาของอ่าวไทยเป็นการด่วน	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. ควบคุมและแก้ไขความสกปรกของชายหาดและน้ำทะเลซึ่งเป็นจุดท่องเที่ยว เช่น พัทยา ชลบุรี ภูเก็ต เกาะสมุย ฯลฯ	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. เพิ่มขีดความสามารถในการบำบัดน้ำเสียในโรงงานอุตสาหกรรม โรงแรม โรงพยาบาล คอนโดมิเนียม อย่างมีประสิทธิภาพ	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. ควบคุมคุณภาพน้ำดื่มที่ใช้ให้ได้มาตรฐานทั่วราชอาณาจักร	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. เร่งรัดแก้ไขปัญหามลพิษน้ำเจ้าพระยาเน่าเสีย และคลองที่เชื่อมโยงโดยเร็วที่สุด โดยการลงทุนด้านบำบัดน้ำเสียและการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ตลอดจนการจัดตั้งองค์กรขึ้นมาดำเนินการ โดยเฉพาะ รวมทั้งเร่งรัดระบบการป้องกันน้ำท่วม และการระบายน้ำให้มีโครงข่ายสมบูรณ์ในทุกด้านของกทม. และพื้นที่ปริมณฑล	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
<u>นโยบายด้านมลพิษทางอากาศ</u>													
6. ควบคุมคุณภาพอากาศและมลพิษ โดยเฉพาะในเมืองที่มีการจราจรคับคั่งและพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7. ลดปริมาณการเผาไหม้ของสารตะกั่วในน้ำมันเบนซิน	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ 3 นโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษ (ต่อ-2)

นโยบาย	พรรคการเมืองในประเทศไทย												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
การอุตสาหกรรม ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น พร้อมทั้งสนับสนุนให้องค์กรท้องถิ่นทำหน้าที่ดูแลและเฝ้าระวังไม่ให้โรงงานอุตสาหกรรมสร้างปัญหามลพิษ													
15.เร่งแก้ไข ปรับปรุงสภาพแวดล้อมและป้องกันมลพิษทั้งในเมืองและในชนบท	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16.เร่งรัดและวางมาตรการเพื่อลดปัญหามลพิษที่เกิดจากกิจการอุตสาหกรรมการผลิตและการใช้พลังงาน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมต่อชุมชน	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-
17.ยกระดับมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ลดมลภาวะทางอากาศ น้ำ เสียง กากของเสีย สารเป็นพิษและสิ่งก่อสร้างต่างๆ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น และให้มีการจัดเก็บขยะมูลฝอยให้ครอบคลุมพื้นที่มากที่สุด โดยใช้วิธีการกำจัดขยะที่เก็บได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของชุมชน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
18.เร่งปรับปรุงแก้ไขภาวะมลพิษ เช่น น้ำเน่าเสีย อากาศเป็นพิษ ชุมชนแออัด กากวัสดุของเสียจากอุตสาหกรรม การรบกวนทางเสียง สารพิษ ขยะมูลฝอย ฯลฯ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X

ตารางที่ 3 นโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษ (ต่อ-3)

นโยบาย	พรรคการเมืองในประเทศไทย												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
19.สนับสนุนส่งเสริมขบวนการผลิตที่นำวัสดุที่ใช้แล้วนำกลับมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตอีกครั้งหนึ่งที่เรียกว่า ระบบรีไซเคิล	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X
รวมทั้งสิ้น	1	11	-	1	-	-	-	-	1	2	-	1	2
19													

- หมายเหตุ :
- 1 หมายถึง พรรคชาติพัฒนา

2 หมายถึง พรรคประชาธิปัตย์

3 หมายถึง พรรคชาติไทย

4 หมายถึง พรรคประชากรไทย

5 หมายถึง พรรคกิจสังคม

6 หมายถึง พรรคเอกภาพ

7 หมายถึง พรรคพลังธรรม

8 หมายถึง พรรคความหวังใหม่

9 หมายถึง พรรคเสรีธรรม

10 หมายถึง พรรคนำไทย

11 หมายถึง พรรคมวลชน

12 หมายถึง พรรคเสรีประชาธิปไตย

13 หมายถึง พรรคอนุรักษ์นิคม

นโยบายเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา

สนับสนุนและส่งเสริมให้ภาครัฐและเอกชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อนำมาใช้ในการลดมลพิษและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งแสวงหาแหล่งพลังงานใหม่ๆ ที่จะนำมาผลิตพลังงานจากน้ำมันและก๊าซ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4 ที่พบว่าพรรคชาติพัฒนาได้ให้ความสำคัญกับนโยบายเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนาสูงสุดถึง 2 ประเด็น ในขณะที่พรรคเอกภาพและพรรคเสรีธรรมให้ความสำคัญเป็นอันดับรองลงมาคือมีการกำหนดไว้พรรคละ 1 ประเด็น ส่วนที่เหลืออีก 10 พรรคการเมืองไม่มีการกำหนดไว้เลย

นโยบายกฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ส่วนใหญ่จะเน้นให้มีการปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายต่างๆ เพื่อเพิ่มอำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ อาทิเช่น กฎหมายผังเมือง และกฎหมายควบคุมโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐมากยิ่งขึ้น และลดปัญหาการขัดแย้งจากความไม่ชัดเจนของกฎหมาย ดังรายละเอียดในตารางที่ 5 ที่พบว่าพรรคเอกภาพได้ให้ความสำคัญกับนโยบายกฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงสุดถึง 4

ประเด็นในขณะที่พรรคประชาธิปัตย์และพรรคมวลชนมีการกำหนดไว้เพียง 2 ประเด็นและ 1 ประเด็นตามลำดับ ส่วนที่เหลืออีก 10 พรรคการเมืองไม่ได้ให้ความสำคัญกับนโยบายกฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเลย

นโยบายการเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์

ส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหาและอันตรายจากมลพิษเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้เกิดความตระหนักและร่วมมือกันแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง รวมทั้งจัดตั้งระบบข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าและวิจัยพัฒนาในอนาคต ดังรายละเอียดในตารางที่ 6 ซึ่งจะพบว่ามีเพียง 4 พรรคการเมืองที่ให้ความสำคัญกับนโยบายการเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์โดยกำหนดไว้พรรคละ 1 ประเด็นเท่านั้น ได้แก่ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคเสรีธรรม พรรคมวลชนและพรรคเสรีประชาธิปไตย

นโยบายการกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการ

เพิ่มบทบาทขององค์กรท้องถิ่นและประชาชนทั่วไปให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตนให้มากขึ้น รวมทั้งพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชนและประชาชนให้สามารถดำเนินการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ดังรายละเอียดในตารางที่ 7 พบว่าพรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคที่ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจสูงสุดมีการกำหนดไว้เป็นนโยบายถึง 4 ประเด็นในขณะที่พรรคอันดับรองลงมาคือพรรคเอกภาพและพรรคมวลชนกำหนดไว้พรรคละ 2 ประเด็น ส่วนพรรคชาติพัฒนา พรรคเสรีธรรม พรรคนำไทย และพรรคอนุรักษนิยมมีการกำหนดไว้พรรคละ 1 ประเด็น และพรรคการเมืองที่เหลืออีก 6 พรรคการเมืองคือ พรรคชาติไทย พรรคประชากรไทย พรรคกิจสังคม พรรคพลังธรรม พรรคความหวังใหม่และพรรคเสรีประชาธิปไตยไม่มีการกำหนดนโยบายการกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการไว้

ตารางที่ 4 นโยบายเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา

นโยบาย	พรรคการเมืองในประเทศไทย												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับความต้องการทางเศรษฐกิจ	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. ส่งเสริมการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มผลผลิตในด้านเกษตรกรรมและเพื่อเพิ่มคุณภาพสินค้าด้านอุตสาหกรรมรวมทั้งการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. สนับสนุนให้สถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนให้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับมลภาวะเป็นพิษ และวิธีการป้องกัน เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางปฏิบัติ	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-
4. ส่งเสริมให้มีการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ และวิจัยเพื่อแสวงหาพลังงานธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพลังงานจากแสงอาทิตย์ รวมทั้งมีการส่งเสริมให้มีการใช้พลังงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพทุกด้าน	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-
รวมทั้งสิ้น	2	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-
4													

- หมายเหตุ: 1 หมายถึง พรรคชาติพัฒนา
3 หมายถึง พรรคชาติไทย
5 หมายถึง พรรคกิจสังคม
7 หมายถึง พรรคพลังธรรม
9 หมายถึง พรรคเสรีธรรม
11 หมายถึง พรรคมวลชน
13 หมายถึง พรรคอนุรักษนิยม
- 2 หมายถึง พรรคประชาธิปัตย์
4 หมายถึง พรรคประชากรไทย
6 หมายถึง พรรคเอกภาพ
8 หมายถึง พรรคความหวังใหม่
10 หมายถึง พรรคนำไทย
12 หมายถึง พรรคเสรีประชาธิปไตย

ตารางที่ 5 นโยบายกฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นโยบาย	พรรคการเมืองในประเทศไทย												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ตรากฎหมายแม่บทเพื่อให้มีอำนาจในการบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของประเทศ และให้มีการกำหนดเขตให้ชัดเจนว่าที่ใดเป็นพื้นที่ป่าไม้เพื่อการพาณิชย์กรรม สถานที่บ้นเทิงและการท่องเที่ยวเหมืองแร่และการคมนาคม เป็นต้น	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. ปรับปรุงตัวบทกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมรัดกุมและเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐในอันที่จะพัฒนาคุณภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. ดำเนินการบัญญัติกฎหมายเพื่อให้ประชาชนและหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรของท้องถิ่น	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-
4. แก้ไขกฎหมายเพื่อเพิ่มโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนและก่อให้เกิดสภาวะเป็นพิษ	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-
5. แก้ไขกฎหมายผังเมืองและส่งเสริมการจัดทำผังเมืองอย่างทั่วถึงและจริงจัง เพื่อประโยชน์ของการใช้ที่ดินและการป้องกันและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-
6. ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวกับการควบคุมโรงงานอุตสาหกรรมให้มีผลควบคุมอย่างแท้จริง ในกรณีที่มีปัญหาการปล่อยของเสียจากโรงงาน การทำให้เกิดน้ำเน่า อากาศเสีย เสียงดังและของเสียอันตรายจากโรงงาน ตลอดจนการควบคุมคุณภาพ	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-

ตารางที่ 6 นโยบายการเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์

นโยบาย	พรรคการเมืองในประเทศไทย												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นด้วยการให้การศึกษา ให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนปัญหาและอันตรายอันเกิดจากสิ่งแวดล้อมเป็นพิษว่ามีผลกระทบต่อตนเองและสังคม สร้างความเข้าใจ ความคิดเห็นและสร้างค่านิยมที่ดียามให้ฝังแน่นอยู่ในจิตใจของประชาชน ทั้งนี้รวมถึงการให้ความรู้แก่ข้าราชการทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องด้วย	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	X	-
2. จัดตั้งระบบข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเร่งรัดการประชาสัมพันธ์และการให้ความรู้ความเข้าใจใน ความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่สถานประกอบการ นักเรียน นิสิตนักศึกษาและประชาชนโดยทั่วไป	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-
รวมทั้งสิ้น	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-
4													

- หมายเหตุ : 1 หมายถึง พรรคชาติพัฒนา
- 2 หมายถึง พรรคประชาธิปัตย์
- 3 หมายถึง พรรคชาติไทย
- 4 หมายถึง พรรคประชากรไทย
- 5 หมายถึง พรรคกิจสังคม
- 6 หมายถึง พรรคเอกภาพ
- 7 หมายถึง พรรคพลังธรรม
- 8 หมายถึง พรรคความหวังใหม่
- 9 หมายถึง พรรคเสรีธรรม
- 10 หมายถึง พรรคนำไทย
- 11 หมายถึง พรรคมวลชน
- 12 หมายถึง พรรคเสรีประชาธิปไตย
- 13 หมายถึง พรรคอนุรักษ์นิยม

ตารางที่ 7 นโยบายการกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการ

นโยบาย	พรรคการเมืองในประเทศไทย												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. กระจายอำนาจการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากส่วนกลางไปสู่ส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนของคนมากขึ้น	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-
2. สนับสนุนองค์กรท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าไม้ของชาติและทำการปลูกสร้างสวนป่าชุมชนให้เกิดขึ้นโดยทั่วไป	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. ให้ส่วนราชการระดับจังหวัดมีอำนาจในการป้องกันและปราบปรามผู้บุกรุกทำลายป่าอย่างเต็มที่ ส่วนกรมป่าไม้จะดำเนินงานด้านอนุรักษ์และการส่งเสริมการปลูกป่าและไม่แทรกแซงท้องถิ่น	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. เพิ่มบทบาทองค์กรของเกษตรกรในท้องถิ่นให้มีความรับผิดชอบในการบำรุงรักษาคันคูคลองส่งน้ำในระดับไร่นามากยิ่งขึ้น อาทิการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำในแต่ละพื้นที่ของเขตชลประทาน	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	X
6. ปรับปรุงกลไกและระบบในการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้มีการวางแผนพัฒนาในระดับท้องถิ่น ระดับภาคให้สอดคล้องกันและกันกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-

ตารางที่ 7 นโยบายการกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการ (ต่อ)

นโยบาย	พรรคการเมืองในประเทศไทย												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
7. ดำเนินการจัดตั้งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นหน่วยงานในการกำหนดความสัมพันธ์ทางนโยบายด้านที่ดิน น้ำ ป่าไม้ แร่ธาตุและทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ให้สอดคล้องเป็นแนวเดียวกัน เพื่อให้มีการคุ้มครองรักษาและพัฒนาการใช้สอยทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบ	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-
8. พัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน องค์กรอาสาสมัครและประชาชนในพื้นที่ ให้สามารถดำเนินการร่วมกันในการป้องกันและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-
รวมทั้งสิ้น	1	4	-	-	-	2	-	-	1	1	2	-	1
12													

- หมายเหตุ :
- 1 หมายถึง พรรคชาติพัฒนา

2 หมายถึง พรรคประชาธิปัตย์

3 หมายถึง พรรคชาติไทย

4 หมายถึง พรรคประชากรไทย

5 หมายถึง พรรคกิจสังคม

6 หมายถึง พรรคเอกภาพ

7 หมายถึง พรรคพลังธรรม

8 หมายถึง พรรคความหวังใหม่

9 หมายถึง พรรคเสรีธรรม

10 หมายถึง พรรคนำไทย

11 หมายถึง พรรคมวลชน

12 หมายถึง พรรคเสรีประชาธิปไตย

13 หมายถึง พรรคอนุรักษ์นิยม

นโยบายการแก้ไขปัญหาคัดค้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ

เร่งรัดแก้ไขปัญหาคัดค้านจากการช่วงชิง และขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรในแต่ละพื้นที่ โดยเน้นการจัดการที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดร่วมกัน ดังรายละเอียดในตารางที่ 8 มีเพียงพรรคประชาธิปัตย์เท่านั้นที่กำหนดนโยบายดังกล่าวไว้เป็นนโยบายของพรรคถึง 3 ประเด็น ส่วนพรรคการเมืองอื่นไม่มีกำหนดนโยบายการแก้ไขปัญหาคัดค้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรไว้

นโยบายการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม

ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชาชนต่ำลง จึงจำเป็นต้องมีการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม และป้องกันการบุกรุกทำลายป่าไม้ แหล่งต้นน้ำลำธารและสัตว์ป่ารวมทั้งการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่เหมาะสม เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นและรักษาสภาพแวดล้อมให้คงไว้สืบไปดังรายละเอียดในตารางที่ 9 ซึ่งมี 6 พรรคการเมืองที่ให้ความสำคัญกับนโยบายด้านนี้ โดยที่พรรคชาติพัฒนาและพรรคมวลชนได้ให้ความสำคัญสูงสุดไว้ถึง 2 ประเด็น ส่วนที่เหลืออีก 4 พรรคการเมืองคือ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคนำไทย พรรคเสรีประชาธิปไตย และพรรคอนุรักษนิยมมีการกำหนดไว้พรรคละ 1 ประเด็น ส่วนที่เหลืออีก 7 พรรคการเมืองไม่มีการกำหนดไว้แต่อย่างใด

ตารางที่ 8 นโยบายการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ

นโยบาย	พรรคการเมืองในประเทศไทย												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ปรับปรุงระบบการจัดสรรน้ำชลประทานให้เหมาะสมกับการเกษตรกรรมแต่ละประเภทโดยคำนึงถึงการใช้น้ำที่มีปริมาณจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด อาทิเช่น การชลประทานเพื่อการทำนา เพาะปลูกพืชไร่ และไม้ผล เป็นต้น	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. เร่งแก้ไขปัญหาการใช้ที่ดินใน กทม.และปริมณฑลโดยกำหนดเป้าหมายและวางขั้นตอนการขยายตัวให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมทั้งในด้านการใช้ที่ดิน ความหนาแน่นประชากร ระบบคมนาคมขนส่งและระบบสาธารณสุข ปลอดภัยการให้สัมพันธ์กับจำนวนประชากรและพื้นที่ เพื่อประโยชน์และคุณค่าสูงสุดในด้านคุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ และนำมาตราการด้านผังเมืองมาใช้ให้บังเกิดผลอย่างจริงจัง	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. จัดทำระบบชลประทานน้ำดื่มในพื้นที่หลังป่าชายเลน โดยแยกบริเวณการเพาะเลี้ยงชายฝั่งกับนาข้าวไม่ให้เกิดผลกระทบซึ่งกันและกัน	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวมทั้งสิ้น	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3													

- หมายเหตุ : 1 หมายถึง พรรคชาติพัฒนา
- 2 หมายถึง พรรคประชาธิปัตย์
- 3 หมายถึง พรรคชาติไทย
- 4 หมายถึง พรรคประชากรไทย
- 5 หมายถึง พรรคกิจสังคม
- 6 หมายถึง พรรคเอกภาพ
- 7 หมายถึง พรรคพลังธรรม
- 8 หมายถึง พรรคความหวังใหม่
- 9 หมายถึง พรรคเสรีธรรม
- 10 หมายถึง พรรคนำไทย
- 11 หมายถึง พรรคมวลชน
- 12 หมายถึง พรรคเสรีประชาธิปไตย
- 13 หมายถึง พรรคอนุรักษ์นิยม

ตารางที่ 9 นโยบายการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม

นโยบาย	พรรคการเมืองในประเทศไทย												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. เร่งรัดการพัฒนาแหล่งน้ำ และวางระบบการกักเก็บน้ำให้เพียงพอกับความต้องการเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้งให้หมดสิ้นไป	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. เร่งรักษาสภาพแวดล้อมและความสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งฟื้นฟูสภาพพื้นที่ซึ่งได้รับผลกระทบในด้านมลพิษทั้งจากภาคอุตสาหกรรมและชุมชนในเมือง	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. กำหนดมาตรการเพื่อฟื้นฟูทรัพยากรดินซึ่งเสื่อมโทรมเพราะการใช้ประโยชน์ไม่ถูกต้องของเกษตรกร อาทิ ปัญหาดินเค็มในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ป่าชายเลนและการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง ปัญหาการชะล้างตลิ่งของพื้นที่การเกษตรที่ลาดเทสูงในภาคเหนือ รวมทั้งปัญหาที่ดินการเกษตรที่เป็นดินทรายจัด เป็นต้น ทั้งนี้จะกำหนดระบบการเกษตรที่จะส่งเสริมให้เป็นระบบที่สามารถฟื้นฟูสภาพที่ดินให้ดีขึ้น	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. เร่งรัดการฟื้นฟู อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ป่าไม้ แหล่งน้ำที่ดินเพื่อการเกษตรและแหล่งทรัพยากรประมง โดยระดมความร่วมมือจากภาคเอกชน เพื่อประโยชน์ของอนุชนรุ่นหลัง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	X	-
5. ป้องกันการทำลายป่าต้นน้ำลำธาร และเร่งปลูกป่าทดแทนป่าไม้ที่ถูกทำลายไปแล้ว	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	X
6. ปรับปรุงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เกี่ยวกับป่าไม้ ที่ดิน แร่ธาตุและพลังงานมิให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมทั้ง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-

ตารางที่ 9 นโยบายการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เชื่อมโยง (ต่อ)

นโยบาย	พรรคการเมืองในประเทศไทย												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ป้องกันและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เหล่านั้นเพื่อประโยชน์แห่งอนาคต													
รวมทั้งสิ้น	2	1	-	-	-	-	-	-	-	1	2	1	1
8													

- หมายเหตุ :
- 1 หมายถึง พรรคชาติพัฒนา

2 หมายถึง พรรคประชาธิปัตย์

3 หมายถึง พรรคชาติไทย

4 หมายถึง พรรคประชากรไทย

5 หมายถึง พรรคกิจสังคม

6 หมายถึง พรรคเอกภาพ

7 หมายถึง พรรคพลังธรรม

8 หมายถึง พรรคความหวังใหม่

9 หมายถึง พรรคเสรีธรรม

10 หมายถึง พรรคนำไทย

11 หมายถึง พรรคมวลชน

12 หมายถึง พรรคเสรีประชาธิปไตย

13 หมายถึง พรรคอนุรักษ์นิคม

โดยสรุป จะพบว่าพรรคการเมืองไทยในปัจจุบันยังให้ความสำคัญกับนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด โดยที่ไม่มีพรรคการเมืองใดเลยที่จะกำหนดนโยบายหลักได้ครบทั้ง 8 ด้าน กล่าวคือพรรคประชาธิปัตย์ซึ่งเป็นพรรคที่ให้ความสำคัญต่อนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงสุดถึง 32 ประเด็นก็ไม่สามารถกำหนดนโยบายหลักได้ครบทั้ง 8 ด้าน ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีนโยบายเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา ส่วนใหญ่จะเน้นนโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ถึง 10 ประเด็น และนโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษ 11 ประเด็น

ในขณะที่พรรคการเมืองที่มีนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรองลงมาคือพรรคชาติพัฒนา พรรคเอกภาพและพรรคเสรีธรรมมีการกำหนดนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้พรรคละ 8 ประเด็นเท่านั้น โดยที่พรรคเอกภาพจะเน้นนโยบายกฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ถึง 4 ประเด็น เช่นเดียวกับพรรคเสรีธรรมที่ให้ความสำคัญกับนโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ 4 ประเด็นเช่นกัน ส่วนพรรคชาติพัฒนาจะให้ความสำคัญกับนโยบายต่างๆ ใกล้เคียงกัน นอกจากนี้พรรคมวลชน และพรรคอนุรักษ์นิคมจะเป็นพรรคที่ให้ความสำคัญกับนโยบายด้านทรัพยากร

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในลำดับถัดมา กล่าวคือ มีการกำหนดนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ 7 ประเด็นและ 6 ประเด็นตามลำดับ ส่วนพรรคการเมืองอีก 4 พรรคคือ พรรคประชากรไทย พรรคความหวังใหม่ พรรคหน้าไทย และพรรคเสรีประชาธิปไตยมีการกำหนดนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้เพียง 1-4 ประเด็นเท่านั้น ในขณะที่พรรคการเมืองที่เหลืออีก 3 พรรคคือ พรรคชาติพัฒนา พรรคกิจสังคม และพรรคพลังธรรมไม่ได้ให้ความสำคัญกับนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเลย

2.3 ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน

2.3.1 ความหมายของปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่ปรากฏอยู่ตามธรรมชาติหรือเกิดขึ้นเอง ซึ่งอำนวยประโยชน์แก่มนุษย์และสภาวะธรรมชาติด้วยกันเอง (ทวี ทองสว่าง และทัศนีย์ ทองสว่าง, 2528: 2)

สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรม (จับต้องและมองเห็นได้) และนามธรรม (วัฒนธรรมแบบแผน ประเพณี ความเชื่อ) มีอิทธิพลเกี่ยวข้องถึงกัน เป็นปัจจัยในการเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งจะมีส่วนเสริมสร้างหรือทำลายอีกส่วนหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2538: 9)

ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสภาพสิ่งแวดล้อมทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำ แร่ธาตุ เป็นต้น รวมทั้งสิ่งแวดล้อมในทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม

2.3.2 สาเหตุของปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าเกิดจากสาเหตุที่สำคัญ 2 ประการคือ (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2538: 11-12)

1. การเพิ่มของประชากร (Population Growth) ปัจจุบันการเพิ่มของประชากรโดยเฉลี่ยทั่วโลก มีแนวโน้มสูงมากขึ้นแม้ว่าการณรงค์เรื่องการวางแผนครอบครัวจะได้ผลดี แต่ปริมาณการ

เพิ่มของประชากรก็ยังคงอยู่ในอัตราทวีคูณ (Exponential Growth) เมื่อผู้คนมากขึ้นความต้องการบริโภคทรัพยากรก็เพิ่มมากขึ้นทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาหาร ที่อยู่อาศัย พลังงาน ฯลฯ

2. การขยายตัวทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี (Economic Growth & Technological Progress) ความเจริญทางเศรษฐกิจนั้น ทำให้มาตรฐานในการดำรงชีวิตสูงขึ้นตามไปด้วย ก่อให้เกิดการบริโภคทรัพยากรจนเกินกว่าความจำเป็นพื้นฐานของชีวิต ในขณะเดียวกันกับความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีก็ช่วยเสริมให้มีการนำทรัพยากรมาใช้ได้ง่ายขึ้นและมากขึ้น ดังนั้นนักวิชาการสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่มักจะมีความเห็นตรงกันในคำกล่าวที่ว่ามนุษย์เป็นตัวการสำคัญที่สุดในการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยมีเทคโนโลยีเป็นตัวเร่ง

จากสาเหตุของปัญหาดังกล่าว จึงทำให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ 2 ประการคือ

1. ทรัพยากรธรรมชาติร่อยหรอ (Resource Depletion) ซึ่งหมายความว่าทรัพยากรที่ไม่สามารถเกิดใหม่ได้ (Non-Renewable Resource) เช่น แร่ธาตุ น้ำมัน หรือแม้แต่ที่เกิดใหม่ได้ (Renewable Resource) เช่น ต้นไม้ สัตว์น้ำ ก็เกิดไม่ทันการบริโภคของมนุษย์ที่เพิ่มสูงขึ้นตามเทคโนโลยีสมัยใหม่

2. ภาวะมลพิษ (Pollution) การบริโภคทรัพยากรธรรมชาติที่เพิ่มสูงขึ้นทุกวัน ทำให้เกิดของเสียขึ้นในสภาพแวดล้อม เช่น มลพิษทางน้ำ อากาศ ดิน และกากของเสียอันตราย เป็นต้น

2.3.3 สถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน

การพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มพูนรายได้ของประชาชาติเป็นหน้าที่หลักที่รัฐบาลจะต้องทำ และสามารถทำได้ในระดับดีมากตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านมานับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรก พ.ศ.2504-2509 จนถึงปัจจุบัน แต่ตลอดเวลาที่ผ่านมามาประเทศไทยก็เหมือนกับประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ที่ให้ความสำคัญกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลักซึ่งสะท้อนได้จากครรชนิรายได้ประชาชาติโดยมิได้คำนึงถึงต้นทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในสภาพปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดังกล่าวจึงเสื่อมโทรมลง ดังสถานการณ์ปัจจุบันซึ่งมีเนื้อหาโดยสรุปได้ดังนี้

2.3.3.1 ทรัพยากรธรรมชาติ

1) ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน

ประเทศไทยมีเนื้อที่ 321 ล้านไร่ ขณะที่ประชากรเพิ่มขึ้นตลอดเวลาทำให้มีความต้องการที่ดินทำกินสูงขึ้น จึงมีการนำที่ดินที่มีศักยภาพทางการเกษตรต่ำหรือไม่เหมาะสมมาใช้เป็นจำนวนถึง 182 ล้านไร่หรือร้อยละ 57 ของพื้นที่ประเทศ ที่ดินที่มีปัญหาเหล่านี้จำแนกเป็นดินเค็ม 21.7 ล้านไร่ (อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 17.8 ล้านไร่) ที่ดินเปรี้ยวจัด 5.3 ล้านไร่ ที่ดินทรายจัด 7.1 ล้านไร่ ที่ดินดั้นและที่ดินเป็นกรด 51.3 ล้านไร่ และที่ดินบนพื้นที่ภูเขา 96 ล้านไร่ นอกจากนี้ยังมีการใช้ที่ดินโดยไม่ถูกต้องตามหลักการอนุรักษ์จนทำให้เกิดการชะล้างพังทลายของดินเป็นพื้นที่ถึง 134 ล้านไร่ (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2539 ก:37) ตลอดจนการเร่งรัดเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรโดยใช้ปุ๋ยเคมีและสารกำจัดศัตรูพืช หรือการทิ้งและกำจัดกากของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรมและชุมชนอย่างไม่ถูกหลักวิชาการ ได้มีผลทำให้มีการสะสมสารพิษจนเป็นปัญหามลพิษในดินเพิ่มขึ้น (โครงการจัดทำแนวทางจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง, 2537 ก: 1)

2) ทรัพยากรป่าไม้

ในช่วงปี พ.ศ. 2504-2536 พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยมีอัตราลดลงเฉลี่ยปีละ 2.73 ล้านไร่โดยในปี พ.ศ. 2536 มีพื้นที่ป่าไม้เหลือ 83.5 ล้านไร่หรือร้อยละ 26 ของพื้นที่ทั้งประเทศ และมีแนวโน้มจะลดลงต่อไปอีก ถึงแม้ว่าจะได้มีพระราชกำหนดปิดป่าสัมปทานทำไม้ทั่วประเทศ (ยกเว้นป่าชายเลน) ตั้งแต่ พ.ศ. 2532 แล้วก็ตาม โดยในช่วงปี พ.ศ. 2532-2536 พื้นที่ป่าไม้ยังถูกบุกรุกทำลายถึง 6.2 ล้านไร่ หรือมีอัตราลดลงเฉลี่ยปีละ 1.5 ล้านไร่ (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2540 ก: 22) การบุกรุกทำลายป่านอกจากทำให้พื้นที่ป่าไม้ลดลงแล้ว ยังทำให้ทรัพยากรป่าไม้มีสภาพเสื่อมโทรม กล่าวคือใน พ.ศ. 2522 ป่าไม้ทุกประเภทและทุกภาค มีความหนาแน่นของต้นไม้ในป่าเฉลี่ยลดลงประมาณร้อยละ 30 ของความหนาแน่นของต้นไม้ใน พ.ศ. 2516 และต้นไม้ที่เหลืออยู่เป็นไม้ที่มีค่าทางเศรษฐกิจเพียงร้อยละ 65 ของต้นไม้ในป่าทั้งหมด รวมทั้งสภาพป่าถูกเปลี่ยนแปลงเป็นพื้นที่ป่าที่ไม่มีคุณภาพสำหรับใช้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากนี้การปลูกป่าทดแทนก็ยังไม่สามารถเพิ่มพื้นที่ป่าได้ทัน และเป็นการปลูกป่าที่ขาดคุณค่าทางระบบนิเวศป่าเขตร้อนอีกด้วย

3) ทรัพยากรน้ำ

การเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมและการเพิ่มของประชากรอย่างรวดเร็ว ได้มีผลทำให้ปริมาณการใช้น้ำทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินเพิ่มสูงขึ้น โดยปริมาณการใช้น้ำเพิ่มจาก 20,530 ล้านลูกบาศก์เมตรใน พ.ศ. 2523 เป็น 43,000 ล้านลูกบาศก์เมตรใน พ.ศ. 2533 และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2540 ก: 27) แต่เนื่องจากศักยภาพการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินมีน้อยและประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำของแหล่งน้ำธรรมชาติและที่สร้างไว้ลดลง รวมทั้งมีการจัดสรรน้ำที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการ ประกอบกับความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและเพื่อการอุตสาหกรรมมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วซึ่งจะเกิดผลกระทบต่อการใช้น้ำเพื่อการเกษตร และแหล่งน้ำมีคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมมากขึ้น จึงก่อให้เกิดภาวะขาดแคลนน้ำและความขัดแย้งของการใช้น้ำทั้งในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การบริการ อุปโภคบริโภคของชุมชน และการผลักดันน้ำเค็ม (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2538 : 25-16) นอกจากนี้ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำต่างๆ ในแต่ละช่วงของปียังไม่สม่ำเสมอกล่าวคือร้อยละ 85 ของน้ำที่ไหลจะอยู่ในช่วงฤดูฝน และส่วนที่เหลือเป็นน้ำที่ไหลในฤดูแล้ง จึงทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝนและขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

4) ทรัพยากรแร่

ทรัพยากรแร่เป็นทรัพยากรธรรมชาติประเภทสิ้นเปลือง ไม่สามารถเกิดหมุนเวียนทดแทนขึ้นมาได้ในระยะสั้น แต่เนื่องจากเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาเศรษฐกิจมาก จึงมีการพัฒนาและนำมาใช้ประโยชน์โดยตลอด ในปัจจุบันมีการผลิตแร่ประมาณ 40 ชนิด ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการภายในประเทศและเพื่อการส่งออก โดยมีพื้นที่ประทานบัตรทั่วประเทศ 1,938 แปลงในพื้นที่ 5 แสนไร่ เป็นประทานบัตรเหมืองแร่บนบกประมาณ 3 แสนไร่ และเหมืองแร่ในทะเล 2 แสนไร่ (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2539 ก: 65) ใน พ.ศ. 2537 ผลผลิตแร่มีมูลค่าสูงถึง 19,795 ล้านบาทโดยมีแร่ที่สำคัญคือ ลิควินต์ หินปูน สังกะสี ยิบซัม ดินบุก และโซเดียมเฟลด์สปาร์

การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรแร่และทรัพยากรธรณีในระหว่างที่ผ่านมา เป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ การผลิตแร่บางชนิด การดูแลรักษาบก-น้ำ การขุดตักหน้าดินและการทำเกลือสินเธาว์ไม่คำนึงถึงต้นทุนสิ่งแวดล้อม และขาดมาตรการควบคุมเพื่อป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในกระบวนการผลิตที่เหมาะสม รวมทั้งมีความขัดแย้งระหว่างการพัฒนาทรัพยากรแร่ และการ

อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ ตลอดจนพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้วไม่ได้รับการฟื้นฟูเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่นั้นๆ

5) ทรัพยากรพลังงาน

ประเทศไทยมีความต้องการใช้พลังงานเพิ่มขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะพลังงานไฟฟ้ามีแนวโน้มความต้องการใช้ในอัตราที่สูงมาก โดยใน พ.ศ. 2529 ความต้องการใช้ไฟฟ้ามี 4,180 เมกกะวัตต์ แต่ใน พ.ศ. 2537 มีความต้องการใช้ไฟฟ้า 10,709 เมกกะวัตต์ และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเป็น 19,000 และ 33,352 เมกกะวัตต์ใน พ.ศ. 2544 และ 2554 ตามลำดับ ดังนั้นเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวได้ จึงจำเป็นต้องมีกำลังผลิตและกำลังสำรองถึง 43,932 เมกกะวัตต์ โดยจะต้องเพิ่มขึ้นจาก 12,984 เมกกะวัตต์ใน พ.ศ. 2537 ถึง 35 เท่า แต่เมื่อพิจารณาจากศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นแหล่งผลิตพลังงานในปัจจุบัน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นทรัพยากรประเภทที่ใช้แล้วหมดไป เช่น น้ำมันดิบ น้ำมันปิโตรเลียม ถ่านหิน และก๊าซธรรมชาติ รวมทั้งพลังน้ำจากเขื่อนแล้ว จะเห็นได้ว่ามีข้อจำกัดทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพที่จะเพิ่มกำลังผลิตให้เพียงพอกับความต้องการที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งการผลิตและการใช้พลังงานยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2540 ข: 2-14) โดยมีผลทำให้เกิดการลดลงและเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและการปล่อยของเสียจากขบวนการผลิตออกสู่สภาพแวดล้อม

6) ทรัพยากรชายฝั่งทะเล

การใช้ที่ดินชายฝั่งทะเลและที่ได้น้ำทะเลอย่างไม่เหมาะสม มีผลทำให้ทรัพยากรชายฝั่งทะเลมีสภาพเสื่อมโทรม กล่าวคือ ป่าชายเลนถูกบุกรุกทำลายเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จนมีผลทำให้ใน พ.ศ. 2536 มีพื้นที่ป่าชายเลนเหลือเพียง 1.05 ล้านไร่ ลดลงจากเดิมซึ่งมีถึง 2.3 ล้านไร่ใน พ.ศ. 2504 (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2540 ข: 2-2) รวมทั้งชายหาดทั้งหาดหิน หาดทรายและหาดเลน ได้ถูกนำไปพัฒนาเป็นท่าเทียบเรือ สถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อนและที่ตั้งชุมชน จากกิจกรรมดังกล่าวทำให้มีการปล่อยของเสียออกสู่สิ่งแวดล้อมจนเกินศักยภาพของการรองรับและปรับคืนสภาพตามธรรมชาติได้ จึงมีผลต่อคุณภาพของน้ำทะเลชายฝั่งบริเวณดังกล่าว และยังส่งผลกระทบต่อทรัพยากรชายฝั่งทะเลอื่นๆ ตามมา เช่น แนวปะการังในหลายบริเวณของชายฝั่งทะเลอ่าวไทยและทะเลอันดามันมีสภาพเสื่อมโทรมมากจนไม่สามารถฟื้นตัวได้ตามธรรมชาติ ภูเขาทะเลและสาหร่ายทะเลซึ่งเป็นพืชน้ำที่จำคัญ ตลอดจนทรัพยากรประมงชายฝั่งและประมงทะเล ทั้งสัตว์น้ำกร่อยบริเวณชายฝั่งและสัตว์น้ำในทะเลมี

ปริมาณและขนาดลดลง นอกจากนี้การใช้ที่ได้น้ำทะเลเพื่อกิจกรรมต่างๆ ที่มีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการถมทะเลเพื่อขยายพื้นที่หรือการก่อสร้างแนวป้องกันคลื่นลมกีดขวางทางน้ำทำให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่งจนมีผลกระทบต่อระบบนิเวศชายฝั่งทะเล (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2539: 81)

2.3.3.2 มลพิษสิ่งแวดล้อม

1) มลพิษทางน้ำ

ปัจจุบันคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำต่างๆ ทั่วประเทศ ทั้งแหล่งน้ำผิวดินและแหล่งน้ำใต้ดิน รวมทั้งน้ำทะเล กำลังประสบปัญหาความเสื่อมโทรมอันเนื่องจากการปนเปื้อนของสารพิษต่างๆ ในช่วง พ.ศ. 2523-2537 ที่ผ่านมา คุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลักต่างๆ มีแนวโน้มลดลงตลอดเวลา โดยเฉพาะบางพื้นที่ของแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างและแม่น้ำท่าจีนตอนล่าง มีความเสื่อมโทรมเกินมาตรฐานการใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคบริโภคของแหล่งน้ำประเภท 4 คือมีค่าออกซิเจนที่ละลายในน้ำ (DO) ต่ำกว่า 2 มิลลิกรัม/ลิตร ค่าความสกปรก BOD มากกว่า 4 มิลลิกรัม/ลิตร และค่ารวมแบคทีเรียชนิดโคลิฟอร์มสูงกว่า 20,000 เอ็มพีเอ็น/100 มิลลิลิตร (กรมควบคุมมลพิษ, 2540:27-28) โดยบางแห่ง เช่นปากคลองพระโขนงในช่วงภาวะภัยแล้งในปี พ.ศ. 2537 มีความเสื่อมโทรมถึงขั้นวิกฤต มีค่าออกซิเจนที่ละลายในน้ำ (DO) เกือบเป็นศูนย์ ค่าความสกปรก BOD ประมาณ 2.4 มิลลิกรัม/ลิตร และค่ารวมแบคทีเรียชนิดโคลิฟอร์มสูงถึง 770,000 เอ็มพีเอ็น/100มิลลิลิตร ส่วนแหล่งน้ำและแม่น้ำสายสำคัญของภาคต่างๆ เช่น แม่น้ำแควใหญ่ แม่น้ำลพบุรี แม่น้ำพอง แม่น้ำสะแกกรัง บึงบอระเพ็ด ก็มีแนวโน้มที่จะเสื่อมโทรมด้วยเช่นกัน (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2539 ก: 115-121) สำหรับคุณภาพน้ำในแม่น้ำแม่กลอง บางปะกง ป่าสัก เพชรบุรี ปิง วัง ยม และน่าน จะมีคุณภาพเสื่อมโทรมน่าเสียเป็นครั้งคราวโดยเฉพาะในฤดูแล้ง

2) มลพิษทางอากาศ

มลพิษทางอากาศเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เห็นได้ชัดเจนทั้งในเขตชุมชนขนาดใหญ่และพื้นที่พัฒนาที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วของกิจกรรมอุตสาหกรรม การคมนาคม การจราจร และการก่อสร้าง รวมทั้งพื้นที่ตั้งโรงไฟฟ้า และนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เช่น นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เป็นต้น (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2539 ข: 3) มลพิษที่สำคัญได้แก่ ฝุ่นละอองและก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ โดยเฉพาะฝุ่นละอองในแหล่งชุมชนที่มีการจราจรคับคั่ง จะมีความเข้มข้นสูงกว่าค่ามาตรฐาน 3-5 เท่า (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2540 ก: 50)

ส่วนสารมลพิษอื่นๆ เช่น สารตะกั่ว ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ และก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ ปัจจุบันถึงแม้จะยังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานแต่ก็มีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นในอนาคตเช่นกัน

3) มลพิษจากเสียงและความสั่นสะเทือน

เป็นปัญหาที่พบในเขตชุมชนและพื้นที่พัฒนาต่างๆ ที่มีการขยายตัวของการคมนาคมขนส่งและอุตสาหกรรม โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครและเมืองศูนย์กลางความเจริญในส่วนภูมิภาค แหล่งกำเนิดมลพิษทางเสียงที่สำคัญคือ ยานพาหนะ สถานประกอบการและโรงงานอุตสาหกรรม (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2539: 93-94) ซึ่งผลการตรวจสอบค่าระดับเสียงเฉลี่ยในเวลา 24 ชั่วโมง บริเวณริมเส้นทางจราจรในกรุงเทพมหานครและบริเวณพื้นที่ต่างๆ ในจังหวัดสมุทรปราการ พ.ศ. 2537 พบค่าระดับเสียงสูงสุดในช่วง 74-84 เดซิเบลเอ และ 63-78 เดซิเบลเอตามลำดับ (กรมควบคุมมลพิษ, 2540: 63) ซึ่งเป็นระดับเสียงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อการได้ยินของมนุษย์ ตามที่องค์การพิทักษ์สิ่งแวดล้อมของสหรัฐอเมริกา (US.EPA) เสนอแนะไว้คือ ระดับเสียงเฉลี่ย 24 ชั่วโมงจะต้องไม่เกิน 70 เดซิเบลเอ สำหรับแหล่งกำเนิดความสั่นสะเทือนนั้น ส่วนใหญ่เกิดจากการใช้เครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์ในขบวนการอุตสาหกรรม การก่อสร้างและการขนส่ง การตอกเสาเข็ม การขุดเจาะ การระเบิดข่อยหิน รวมทั้งกิจกรรมในชุมชนบางอย่าง ความสั่นสะเทือนนี้มีผลทำให้อาคารบ้านเรือน ถึงก่อสร้างแตกร้าวหรือทรุดตัวได้ และมีผลกระทบต่อสุขภาพของชุมชน รวมทั้งยังก่อให้เกิดเหตุเค็ดรื้อนร่าคาญของชุมชนด้วย

4) มลพิษจากมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

ปริมาณขยะหรือมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศใน พ.ศ. 2537 มีประมาณวันละ 33,000 ตัน เป็นมูลฝอยในเขตกรุงเทพมหานครวันละ 7,000 ตัน ในเขตเทศบาล 143 แห่งรวมเมืองพัทยาวันละ 5,600 ตัน ในเขตสุขาภิบาลวันละ 4,200 ตัน ส่วนที่เหลืออีกประมาณ 16,200 ตันจะเป็นมูลฝอยในพื้นที่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2537: 9) ในจำนวนนี้กรุงเทพมหานครสามารถเก็บขนได้ร้อยละ 95 ของปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นและนำไปกำจัดด้วยวิธีการฝังกลบ 5,000 ตัน หมักทำปุ๋ย 1,100 ตัน มีเหลือเพียง 900 ตันกองทิ้งไว้ในโรงงานเพื่อให้ย่อยสลายเอง สำหรับเทศบาลต่างๆ และเมืองพัฒนายันถึงแม้จะมีความสามารถในการเก็บขนได้ร้อยละ 80 ของมูลฝอยที่เกิดขึ้นหรือประมาณวันละ 4,500 ตัน แต่ก็นำไปกำจัดโดยวิธีฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเพียง 600 ตันต่อวัน ที่เหลือก็ปล่อยให้ย่อยสลายเองเช่นกัน ส่วนสุขาภิบาลและพื้นที่นอกเขตจะนำไปกองทิ้งให้ย่อยสลายเองตามธรรมชาติ ซึ่งไม่ถูกหลักสุขาภิบาลและเป็นแหล่งกำเนิด

มลพิษ ก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญ และทำให้แหล่งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินเกิดการปนเปื้อนน้ำเสียจากมูลฝอยมากขึ้น

5) มลพิษจากสารอันตราย

ปัจจุบันประเทศไทยมีการนำสารอันตรายเข้ามาใช้ประโยชน์ในการพัฒนา ทั้งทางด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และสาธารณสุขเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ โดยนำเข้าสารอันตรายทั้งในรูปแบบสารเคมีอินทรีย์และสารอนินทรีย์จากต่างประเทศเพิ่มขึ้นจาก 1.31 ล้านตันใน พ.ศ. 2531 เป็น 2.79 ล้านตันใน พ.ศ. 2536 (กรมควบคุมมลพิษ, 2540: 87) สารอันตรายที่นำเข้าเหล่านี้จะอยู่ในลักษณะที่เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปและสารเคมีพื้นฐานที่จะต้องนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมต่อไป โดยส่วนใหญ่จะเป็นสารที่จัดอยู่ในพวกวัตถุไวไฟ วัตถุระเบิด วัตถุมีพิษ และวัตถุติดกร่อน สารอันตรายเหล่านี้ปัจจุบันนำมาใช้อย่างไม่ถูกต้อง ขาดความรับผิดชอบและความตระหนัก ตลอดจนขาดความรู้ความระมัดระวังในการควบคุมอย่างเป็นระบบตั้งแต่การนำเข้า การผลิต การจำหน่าย การขนส่ง การใช้ การเก็บรักษาและการทำลายกาก ได้มีผลทำให้เกิดอุบัติเหตุร้ายแรงและเกิดพิษภัยต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม

2.3.3.3 แหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปกรรม

ปัจจุบันแหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปกรรมได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยวมากขึ้น จนมีผลทำให้แหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปกรรมอันเป็นมรดกทางสังคมและวัฒนธรรมของชาติหลายแห่งมีสภาพเสื่อมโทรม ซึ่งความเสื่อมโทรมนั้นเกิดขึ้นทั้งจากภัยธรรมชาติและผลกระทบของมนุษย์ อันเนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งขาดการควบคุมการใช้ที่ดินบริเวณโดยรอบ นอกจากนี้แนวทางในการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาหน่วยงานของรัฐให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปกรรมน้อยมาก ทำให้กระบวนการในการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปกรรมยังไม่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2530: 9-10) มีปัญหาการประสานงานทั้งในด้านนโยบายและแนวทางปฏิบัติ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่มีอยู่มีความหลากหลายซ้ำซ้อนและไม่เอื้ออำนวยต่อการปกป้อง คุ้มครอง รักษาและอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปกรรมเท่าที่ควร ทำให้ไม่สามารถที่จะลงโทษผู้ที่ละเมิดหรือกระทำผิดได้ และประการสำคัญคนในสังคมยังขาดจิตสำนึกที่จะร่วมกันอนุรักษ์มรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรม อันเนื่องมาจากการขาดความรู้ และความเข้าใจที่แท้จริง

2.3.3.4 สิ่งแวดล้อมชุมชน

การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรและการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจโดยขาดมาตรการการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนที่เหมาะสม ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน ทั้งการตั้งถิ่นฐานที่ไม่มีรูปแบบ กระจายกระจายไม่เป็นระบบและไม่สอดคล้องกับธรรมชาติ การขาดบริการพื้นฐานที่จำเป็นและเหมาะสม รวมทั้งมีการตั้งถิ่นฐานของผู้มีรายได้น้อยอย่างขาดสุขลักษณะจนทำให้เกิดความเสื่อมโทรมในชุมชน (โครงการจัดทำแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง, 2537 ข: 4-6) ใน พ.ศ. 2537 มีชุมชนแออัดอยู่ทั่วประเทศ 1,841 ชุมชน เป็นชุมชนที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร 1,041 ชุมชน ในเขตปริมณฑล 480 ชุมชน และในเมืองหลักของภูมิภาค 320 ชุมชน

2.3.3.5 การศึกษาและประชาสัมพันธ์เพื่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปัจจุบันการศึกษาทั้งในและนอกระบบ ได้มีการสอดแทรกสาระด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้ว แต่ยังไม่สามารถปลูกฝังค่านิยมให้ประชาชนเกิดความตระหนักและมีทักษะในการประเมินสถานภาพ รวมทั้งเกิดการร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากขาดความต่อเนื่องและขาดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เหมาะสม รวมทั้งขาดบุคลากรที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาการศึกษา

ส่วนการประชาสัมพันธ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของแต่ละหน่วยงานนั้น ยังไม่เป็นระบบขาดทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจนและไม่เกื้อกูลซึ่งกันและกัน (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2540 ก: 85) ทั้งนี้เนื่องจากขาดนโยบายหลักและแผนการประชาสัมพันธ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ การขาดเครือข่ายระบบข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสม การขาดกลไกที่จะอำนวยความสะดวกในการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชนและประชาชน รวมทั้งขาดการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2.3.3.6 เทคโนโลยีเพื่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาเทคโนโลยีทั้งในส่วนและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ การป้องกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น เทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีด้านพันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศภูมิศาสตร์ปัจจุบันไม่อยู่ในระดับที่จะช่วยส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะไม่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการผลิตให้กว้างขวางได้ เนื่องจากเทคโนโลยีที่มีอยู่ส่วนใหญ่เป็นเทคโนโลยีต้นแบบที่ยังไม่สามารถนำมาพัฒนาและผลิตในเชิง

พานิชย์ได้ (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, 2540 ก: 89) รวมทั้งไม่มีการคำนึงถึงความเหมาะสมกับภูมิปัญญาของท้องถิ่นอย่างเพียงพอ นอกจากนั้นปัญหาการขาดแคลนงบประมาณและบุคลากรที่มีความรู้ และทักษะในการพัฒนาเทคโนโลยียังเป็นข้อจำกัดที่สำคัญ

2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้ และความรู้ทางด้านการเมือง

2.4.1 ความหมายของความรู้

ความรู้เป็นกระบวนการทางความคิดอย่างหนึ่งที่ประมวลรายละเอียดต่างๆ ที่มนุษย์ได้รับรู้และเก็บรวบรวมสะสมไว้ ซึ่งโดยทั่วไปมักมีผู้ให้คำจำกัดความของความรู้ว่าเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการระลึกได้ จำได้ ซึ่งผู้ที่ให้ความจำกัดความดังกล่าวเป็นคนแรกคือบลูม (Benjamin S. Bloom: 1971, 271) กล่าวว่า ความรู้เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการระลึกได้ถึงสิ่งเฉพาะหรือสิ่งทั่วไป ระลึกถึงวิธีการ กระบวนการและสถานการณ์ต่างๆ โดยเน้นความจำ ต่อจากนั้นก็มีนักวิชาการชาวไทยอีกหลายท่านที่ได้ให้คำจำกัดความของความรู้คล้ายกัน อาทิเช่น สุนันท์ สกลโกศล (2525: 4) ชวาล แพรัตกุล (2526: 201) และไพศาล หวังพานิช (2526: 96) ได้กล่าวถึงความรู้ว่า หมายถึง ความสามารถในการคงไว้ รักษาไว้ซึ่งข้อเท็จจริง เรื่องราวรายละเอียดต่างๆ ตลอดจนประสบการณ์ทั้งมวลของผู้เรียน ส่วนประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520: 10) และวิชัย วงษ์ใหญ่ (2523: 13) ได้ให้คำจำกัดความว่าความรู้เป็นพฤติกรรมขั้นต้น ซึ่งผู้เรียนเพียงแต่จำได้ อาจโดยการนึกได้หรือโดยการมองเห็น ได้ยิน จำได้ แต่อุทุมพร ทองอุไร (2523: 191) กล่าวว่าความรู้เป็นนามธรรม เป็นขบวนการทางจิตวิทยาของความจำ การจัดระบบระเบียบข้อมูลใหม่และมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

นอกจากคำจำกัดความดังกล่าวแล้ว พจนานุกรมทางการศึกษาของกู๊ด (Carter V. Good, 1973:325) และพจนานุกรมของเว็บสเตอร์ (The Lexicon Webster Dictionary) ได้ให้ความหมายของความรู้ว่าเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ และโครงสร้างที่เกิดขึ้นจากการศึกษาหรือค้นคว้าที่มนุษย์ได้เก็บรวบรวมสะสมไว้ ซึ่งใกล้เคียงกับคำจำกัดความของจิตรา วสุวานิช (2528: 6)

แต่อย่างไรก็ตามโสภา ชูพิกุลชัย และอรทัย ชื่นมนุชย์ (2516: 31) และอนันต์ ศรีโสภาค (2525: 14-15) ยังเพิ่มคำจำกัดความของความรู้ด้วยว่าจะต้องประกอบด้วยความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินผลด้วยจึงจะเป็นความรู้ที่สมบูรณ์แบบ

จากคำจำกัดความทั้งหมดอาจสรุปได้ว่า ความรู้ หมายถึง การรู้เรื่องราว ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ สถานที่ สิ่งของ หรือบุคคลซึ่งเกิดจากประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นความจำที่มนุษย์ได้สะสมรายละเอียดของเรื่องราวปรากฏการณ์ไว้และแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่เรียกเอาสิ่งที่จำได้ออกมาให้ปรากฏ สังเกตได้ วัดได้ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จะได้ทำการวัดระดับความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยแบ่งออกเป็น 2 หัวข้อคือ

1. ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ อันได้แก่ ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรแร่ ทรัพยากรพลังงานและทรัพยากรชายฝั่งทะเล
2. ความรู้ด้านมลพิษสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ มลพิษจากเสียงและความสั่นสะเทือน มลพิษจากขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล และมลพิษจากของเสียอันตราย

2.4.2 ความหมายของความรู้ทางการเมือง

แอลมอนด์ และ โพลเวล (Almond and Powell, 1966: 50) อธิบายไว้ว่า ความรู้ทางการเมือง หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในวิถีทางการเมืองโดยไม่คำนึงว่าความรู้ความเข้าใจนั้นถูกต้องหรือไม่ก็ตาม และในทัศนะของแอลมอนด์และโพลเวล ได้จำแนกวิถีทางการเมืองออกเป็น 4 ประการ ดังนี้

1. ระบบการเมือง (System as general objects) ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจที่บุคคลมีต่อระบบการเมืองของตนโดยส่วนรวมหรือโดยทั่วๆ ไป เช่น ความเป็นชาติ ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ขนาดที่ตั้ง กำลัง อำนาจ รัฐธรรมนูญ ระบบการปกครอง เป็นต้น
2. ปัจจัยนำเข้า (Input objects) ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสถาบันหรือองค์การทางการเมืองต่างๆ ตัวแทนของรัฐ ตัวแทนของประชาชน หรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางการเมือง เป็นต้นว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐมนตรี พรรคการเมือง กลุ่มอิทธิพล หรือกลุ่มผลประโยชน์ รวมทั้งสื่อมวลชน เป็นต้น
3. ปัจจัยผลิตผล (Output objects) ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการตัดสินใจ (Decision process) และผลลัพธ์ (Outputs) ที่ออกมาจากระบบการเมือง เช่น นโยบายของประเทศหรือกฎหมายที่ออกมาจากฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น
4. อัตตา (Self as objects) ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจของบุคคลในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมืองว่ามีความเข้าใจในฐานะบทบาทของตนเองในระบบการเมืองอย่างไรบ้าง มี

ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ หน้าที่ และวิธีการต่างๆ ที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมืองอย่างไร เป็นต้น

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า ความรู้ทางการเมือง (Political Understanding) หมายถึง ความรู้ความเข้าใจหรือความรู้สึกที่เข้าใจว่าระบบการเมือง กระบวนการและสถานการณ์ทางการเมือง ซึ่งเป็นความจำเป็นต่างๆ ในการทางการเมืองทั้งหลายเป็นเช่นไร ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมักมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่ไม่มีความรู้ ความเข้าใจทางการเมือง (ณรงค์ สินสวัสดิ์, 2527: 116) ในการศึกษาจึงได้ทำการวัดระดับความรู้ทางการเมืองโดยแบ่งหัวข้อการทดสอบไว้ 4 หัวข้อคือ

1. ความรู้เกี่ยวกับการเมือง
2. ความรู้เกี่ยวกับพรรคการเมือง
3. ความรู้เกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมือง
4. ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

2.4.3 ระดับความรู้

บลูมและคณะ (Bloom, et al, 1975: 65-197) ได้แบ่งระดับความรู้ (Cognitive Domain) เป็น 6 ระดับจากขั้นที่ง่ายไปสู่ขั้นที่ยากดังนี้

1. ความรู้ความจำ (Knowledge) เป็นความสามารถทางสมองในอันที่จะทรงไว้หรือรักษาไว้ซึ่งเรื่องราวต่างๆ ที่บุคคลได้รับรู้เข้าใจไว้ในสมอง การวัดว่าบุคคลมีความสามารถในการจำเรื่องราวต่างๆ ได้มากน้อยเพียงใดนั้น ให้อุตว่าบุคคลนั้นสามารถเลือกได้ซึ่งสิ่งที่จำไว้ได้เพียงใด
2. ความเข้าใจ (Comprehensive) เป็นความสามารถในการสื่อความหมายทั้งให้ผู้อื่นรู้เจตนาของตน และตนเองรู้ความหมาย ความปรารถนาของผู้อื่น
3. การนำไปใช้ (Application) เป็นความสามารถในการนำความรู้ ความจำและความเข้าใจไปใช้ในการแก้ปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างได้ผล ความสามารถในการนำไปใช้ไม่ได้หมายความว่าเรียนรู้อะไรแล้วนำไปเลียนแบบ แต่ความสามารถในการนำไปใช้ในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น เป็นความสามารถนำสิ่งที่ได้จากการเรียนการสอนไปแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไป

4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการพิจารณาเรื่องราวใดๆ ออกเป็นส่วนย่อยๆ

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการประกอบส่วนย่อยๆ ให้เข้ากันได้ เป็นเรื่องเป็นราว เป็นความสามารถในการพิจารณาเรื่องราวในหลายๆ ลักษณะแล้วนำมาจัดระบบ โครงสร้างเสียใหม่ เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีประสิทธิภาพดีกว่าเดิม

6. การประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินใจ ตีราคาโดยอาศัยหลักเกณฑ์ (Criteria) และมาตรฐาน (Standard) ที่วางไว้

2.4.4 การวัดความรู้

เครื่องมือที่ใช้วัดความรู้มีหลายชนิด แต่ละชนิดก็เหมาะสมกับการวัดความรู้ตามคุณลักษณะซึ่งแตกต่างกันออกไป ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงเครื่องมือที่ใช้วัดความรู้ที่นิยมใช้กันมากคือ แบบทดสอบ

2.4.4.1 ความหมายและลักษณะของแบบทดสอบ

บราวน์ (Brown, 1976: 7) ให้ความหมายของแบบทดสอบว่า เป็นวิธีการเชิงระบบที่ใช้สำหรับวัดตัวอย่างพฤติกรรม ตามความหมายนี้แบบทดสอบจะมีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการคือ

1. แบบทดสอบเป็นวิธีเชิงระบบ (Systematic procedure) ซึ่งหมายความว่าแบบทดสอบนั้นจะต้องมีกฎเกณฑ์แน่นอน เกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารจัดการและการให้คะแนน
2. แบบทดสอบเป็นการวัดพฤติกรรม (Behavior) ซึ่งจะวัดเฉพาะพฤติกรรมที่วัดได้เท่านั้น โดยผู้ตอบจะสนองตอบต่อข้อคำถามที่กำหนดให้มีใช่เป็นการวัดโดยตรง
3. แบบทดสอบเป็นเพียงส่วนหนึ่งของพฤติกรรมที่ต้องการวัดทั้งหมด (Sample of all possible items) ตามความเป็นจริงไม่มีแบบทดสอบชุดใดที่จะมีข้อคำถามทั้งหมดที่ใช้วัดพฤติกรรมนั้นและถ้าผู้ตอบ ตอบข้อคำถามใดคำถามหนึ่งถูก จะต้องให้คะแนนเท่ากัน

2.4.4.2 ประเภทของแบบทดสอบ

แบบทดสอบมีลักษณะแตกต่างกันมาก ทั้งในด้านรูปแบบการนำไปใช้และจุดมุ่งหมายในการสร้าง ประเภทของแบบทดสอบจึงแบ่งได้แตกต่างกันตามเกณฑ์ที่ใช้

1. แบ่งตามลักษณะทางจิตวิทยา จะแบ่งได้เป็น 3 ประเภท (สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม, 2518: 31-54) ได้แก่

1.1 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ (Achievement) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ ความเข้าใจ ตามพฤติกรรมความรู้ (Cognitive) ซึ่งเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ แบบทดสอบประเภทนี้แบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ

- แบบทดสอบที่ครูสร้างเอง (Teacher made test) เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นกันทั่วไป เมื่อต้องการก็สร้างขึ้น ใช้แล้วก็เลิกกัน ถ้าจะนำไปใช้อีกต้องคิดแปลง ปรับปรุง แก้ไข เพราะเป็นแบบทดสอบที่ยังขาดคุณภาพ

- แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized test) เป็นแบบทดสอบที่ได้มีการพัฒนาด้วยการวิเคราะห์ทางสถิติมาแล้วหลายครั้งหลายหน จนมีคุณภาพสมบูรณ์ทั้งด้านความตรง ความเที่ยง ความยากง่าย อำนาจจำแนก ความเป็นปรนัย และมีเกณฑ์ปกติ (Norm) ให้เปรียบเทียบกับ รวมความแล้วต้องมีมาตรฐาน ทั้งด้านการดำเนินการสอบและการแปลงผลคะแนนที่ได้

1.2 แบบทดสอบความถนัด (Aptitude test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดสมรรถภาพทางสมองของคนว่า มีความรู้ ความสามารถมากน้อยเพียงใด และมีความสามารถทางด้านใดเป็นพิเศษ แบบทดสอบประเภทนี้แบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ

- แบบทดสอบความถนัดทางการเรียน (Scholastic aptitude test) เป็นแบบทดสอบความถนัดที่วัดความสามารถทางวิชาการว่า มีความถนัดในวิชาอะไร ซึ่งจะแสดงถึงความสามารถในการเรียนต่อทางแขนงวิชานั้นๆ และจะสามารถเรียนไปได้มากน้อยเพียงใด

- แบบทดสอบความถนัดพิเศษ (Specific aptitude test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความสามารถพิเศษของบุคคล เช่น ความถนัดทางดนตรี ทางกายภาพ ทางศิลปะ เป็นต้น ใช้สำหรับการแนะแนว การเลือกอาชีพ

1.3 แบบทดสอบบุคคล-สังคม (Personal-social test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดบุคลิกภาพ และการปรับตัวเข้ากับสังคมของบุคคล

2. แบ่งตามรูปแบบของการถามการตอบ จะแบ่งเป็น 2 ประเภท (กัทธา นิคมานนท์, 2525: 45-67) ได้แก่

2.1 แบบทดสอบความเรียง (Essay test) จะกำหนดคำถามให้ผู้ตอบ ผู้ตอบจะต้องเรียบเรียงคำตอบเอง

2.2 แบบทดสอบตอบสั้นและเลือกตอบ (Short answer and multiple choice test) จะกำหนดคำถามให้และกำหนดให้ตอบสั้นๆ หรือกำหนดคำตอบมาให้เลือก ผู้ตอบจะต้องเลือกตอบตามนั้น แบบทดสอบประเภทนี้แบ่งออกเป็น 4 ชนิดคือ

- แบบให้ตอบสั้น (Short answer item)
- แบบถูก-ผิด (True-false item)
- แบบจับคู่ (Matching item)
- แบบเลือกตอบ (Multiple choice item)

3. แบ่งตามลักษณะการตอบ จะแบ่งเป็น 3 ประเภท (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2524 : 26) ได้แก่

3.1 แบบทดสอบปฏิบัติ (Performance test) เป็นการทดสอบด้วยการให้ปฏิบัติลงมือทำจริงๆ เช่น การแสดงละคร การช่างฝีมือ การพิมพ์ดีด เป็นต้น

3.2 แบบทดสอบเขียนตอบ (Paper-pencil test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้กันทั่วไป ซึ่งให้กระดาษและดินสอหรือปากกาเป็นอุปกรณ์ช่วยตอบ

3.3 แบบทดสอบปากเปล่า (Oral test) เป็นการทดสอบที่ให้ผู้ตอบพูดแทนการเขียน มักจะเป็นการพูดคุยกันระหว่างผู้ถามกับผู้ตอบ เช่น การสัมภาษณ์

4. แบ่งตามเวลาที่กำหนดให้ตอบ จะแบ่งเป็น 2 ประเภท (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2524: 26) ได้แก่

4.1 แบบทดสอบใช้ความเร็ว (Speed test) เป็นแบบทดสอบที่กำหนดเวลาให้จำกัดต้องตอบภายในเวลานั้น มักจะมีจำนวนข้อคำถามมาก ๆ แต่ให้เวลาน้อยๆ

4.2 แบบทดสอบให้เวลามาก (Power test) เป็นแบบทดสอบที่ไม่กำหนดเวลา ให้เวลาอย่างเต็มที่ ผู้ตอบจะใช้เวลาตอบเท่าใดก็ได้

5. แบ่งตามลักษณะเกณฑ์ที่ใช้วัด จะแบ่งเป็น 2 ประเภท (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2524: 7-9) ได้แก่

5.1 แบบทดสอบอิงเกณฑ์ (Criterion-referenced) เป็นแบบทดสอบที่สอบวัดตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ หรือตามเกณฑ์ภายนอก ซึ่งเป็นเนื้อหาของวิชาการเป็นหลัก

5.2 แบบทดสอบอิงกลุ่ม (Norm-referenced test) เป็นแบบทดสอบที่เปรียบเทียบผลระหว่างกลุ่มสองกลุ่มด้วยกัน

ในการวิจัยครั้งนี้ได้วัดระดับความรู้ด้วยแบบทดสอบแบบสัมฤทธิ์ผลที่สร้างขึ้นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ทั้งในการวัดความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและความรู้ทางด้านการเมือง

2.5 แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง

2.5.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญต่อความสำเร็จของการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม หรือในด้านอื่นๆ เนื่องจากเกิดจากความร่วมมือ (Cooperating) ซึ่งรวมถึงความรับผิดชอบ (International Labour Office, 1971: 7) ในที่นี้สหประชาชาติ (1975: 4) และไพโรจน์ สุขัตัมภ์ (2531: 9) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่าจะต้องเกิดจากการตัดสินใจและการกระทำโดยสมัครใจของประชาชนเป็นสำคัญ โดยประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นการร่วมวางแผนโครงการ การเสียสละกำลังแรงงาน วัสดุ กำลังเงินหรือทรัพยากรใดๆ ที่มีอยู่ในชุมชน (พัฒน์ บุญรัตนพันธ์, 2517: 3)

จากความหมายดังกล่าวเออร์วิน (Erwin, 1976: 138) และชูวัฒน์ วุฒิเมธี (2526: 20) ได้นำมาใช้กับงานพัฒนาชนบทโดยให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจการร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง การที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทเพื่อแก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้นั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องยอมรับปรัชญาการพัฒนาชุมชนที่ว่ามนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นและพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันต้องยอมรับความจริงที่ว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้แนะอย่างถูกต้อง

แต่อย่างไรก็ตามไพโรจน์ เจริญรินทร์ (2527: 6-7) มีความคิดว่าการมีส่วนร่วมจะต้องเป็นความร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลและชุมชนในการวางแผนพัฒนา โดยรัฐจะทำการส่งเสริม ชักนำ และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งรูปส่วนบุคคล กลุ่มชน ชุมชน สมาคม มูลนิธิและองค์การอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกันซึ่ง

สมาใจ เข็มเจริญ (2531: 9) มีความเห็นว่า การกระทำความผิดจะต้องเกิดจากความเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ ที่เกิดจากสถานการณ์เร้าให้เกิดความรับผิดชอบกับกลุ่ม หรืออีกนัยหนึ่งนั้น นีรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527: 177) และคีธ (Keith, 1972: 136) มีความเห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับจิตใจและอารมณ์ (Mental and Emotional Involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group Situation)

หรือโดยสรุปอาจกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วม หมายถึง ความร่วมมือกันระหว่างคนส่วนใหญ่ในท้องถิ่นและหน่วยงานราชการในการวางแผนพัฒนาต่างๆ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นการวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติ และการประเมินผล โดยเป็นการกระทำโดยความสมัครใจ รัฐเป็นเพียงผู้ให้โอกาสและแนะนำเท่าที่จำเป็น

2.5.2 ความหมายของการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง

มิลเบรธ และโกล์ (Milbrath and Goel, 1977: 2) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองไว้อย่างกว้างๆ ว่า หมายถึง กิจกรรมทั้งหลายของประชาชนแต่ละคนที่ต้องการมีอิทธิพลผลักดัน หรือยอมรับสนับสนุนต่อรัฐบาล ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นการรวมบทบาทในการสร้างอิทธิพลผลักดันให้เกิดผลทางการเมืองตามต้องการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงกิจกรรมที่เป็นการยอมรับอย่างพิธีการด้วย สำหรับผู้ที่ยอมรับรัฐบาล ก็จะแสดงออกโดยการปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อเรียกร้องของรัฐบาล แต่ผู้ที่ไม่เห็นด้วยก็พยายามสร้างอิทธิพลผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขปัญหาใหม่

ไนท์ และเวอร์บา (Nie and Verba, 1975: 2-3) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าจะต้องเป็นกิจกรรมของประชาชนทุกคน แต่เป็นเรื่องของการกระทำกิจกรรมทางการเมืองตามสิทธิที่กฎหมายกำหนด โดยเฉพาะสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สิทธิที่จะเข้าสมาคมหรือก่อตั้งพรรคการเมือง หรือกลุ่มผลประโยชน์ สิทธิที่จะอุทธรณ์ต่อรัฐบาล สิทธิเกี่ยวกับการพูดการชุมนุม และการพิมพ์อย่างอิสระ และเป็นกิจกรรมซึ่งมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อรัฐบาล ทั้งในการเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่ของรัฐบาล หรือการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล รวมทั้งการเข้ามีส่วนร่วมต่อการปกครองโดยกระทำกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการปกครอง

ฮันติงตัน และโดมิงกู (Huntington and Dominguez, 1975: 4) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าหมายถึง กิจกรรมหรือการกระทำของประชาชนที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลโดยที่การกระทำนั้นเป็นไปได้อย่างถูกต้องและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ใช้

กำลังหรือไม่ใช้กำลัง ทั้งที่สำเร็จหรือล้มเหลว ทั้งที่สมัครใจหรือไม่สมัครใจ รวมทั้งกิจกรรมเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การร่วมรณรงค์หาเสียงหรือการรวมตัวกันเพื่อกดดันต่อรัฐบาล ได้แก่ การประท้วง การใช้ความรุนแรงโดยที่เป็นการกระทำของประชาชนเอง (Autonomous participation) หรือเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการปลุกกระดมประชาชน (Mobilized participation)

แมคคอสกี (McClosky, 1968: 3) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าเป็น การกระทำด้วยความสมัครใจของสมาชิกในสังคม เพื่อที่จะคัดเลือกผู้ปกครองและการกำหนดนโยบายสาธารณะทั้งทางตรงและทางอ้อม กิจกรรมเหล่านี้คือการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารทางการเมือง การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง การชุมนุมทางการเมือง การช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมือง การติดต่อสัมพันธ์กับผู้แทนราษฎร นอกจากนั้นยังมีลักษณะของความกระตือรือร้นทางการเมืองสามารถพิจารณาได้จากการเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างเป็นทางการ การช่วยเขียนสุนทรพจน์ในการหาเสียง การรณรงค์หาเสียง การแข่งขันการเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ไม่รวมถึงกิจกรรมที่ไม่สมัครใจ เช่น การเสียภาษี การเป็นทหารและการทำหน้าที่ตุลาการ

ฮันติงตัน และเนลสัน (Huntington and Nelson, 1982: 5) ได้เน้นให้เห็นถึงความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า แตกต่างจากการกระทำด้านอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัด คือการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะต้องเป็นเรื่องของกิจกรรมมิใช่ทัศนคติ และใช้กับบุคคลธรรมดา มิใช่ นักการเมืองหรือผู้นำทางการเมืองซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมือง เพราะเป็นอาชีพ ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องของการมีบทบาททางการเมือง และการจะตัดสินว่าการกระทำใดเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือเป็นบทบาททางการเมือง อาจถือลักษณะทางการเมืองที่บุคคลนั้นกระทำอยู่ เช่น การเป็นสมาชิกพรรคซึ่งไม่ได้ทำงานด้านการเมืองเป็นหลัก แต่มีหน้าที่เพียงการไปสอดแนมและหาเสียงให้กับผู้สมัครข้างเป็นครั้งคราว จึงเรียกได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ถ้าเป็นการลงสมัครรับเลือกตั้งและทำกิจกรรมทางการเมืองเป็นไปอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมนั้นจึงจะถือว่าเป็นเรื่องของการมีบทบาททางการเมือง

ลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ จะต้องเป็นเรื่องที่แสดงออกเพื่อให้มีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลหรือผู้นำประเทศ ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงอาจเป็นได้ทั้งถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย สันติหรือรุนแรง ถึงแม้ว่าผู้เข้าร่วมจะมีวัตถุประสงค์เพื่อกดดันรัฐบาล แต่ก็อาจจะไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจของรัฐบาลแต่อย่างใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอำนาจทางการเมืองของผู้มีส่วนร่วมว่ามีศักยภาพมากน้อยประการใด

จากแนวความคิดที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึงการกระทำใดๆ ก็ตามที่เกิดจากความสมัครใจไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ และอาจเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือเป็นการกระทำที่ต่อเนื่อง อาจจะใช้วิธีการที่ถูกต้องตามตัวบทกฎหมายหรือไม่ก็ได้ โดยที่การกระทำดังกล่าวนี้ก็เพื่อมีอิทธิพลในการจัดสรรนโยบายสาธารณะและการบริหารนโยบายของรัฐบาลตลอดจนการเลือกผู้นำทางการเมืองทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น

2.5.3 รูปแบบของการมีส่วนร่วม

โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1980) ได้สร้างกรอบพื้นฐานเพื่อการอธิบายและวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในแง่ของรูปแบบของการมีส่วนร่วมแบ่งเป็น 4 รูปแบบคือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision-Making) ซึ่งอาจเป็นการตัดสินใจตั้งแต่ในระยะเริ่มการตัดสินใจในช่วงของกิจกรรม และการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (Implementation) ซึ่งอาจเป็นไปในรูปของการเข้าร่วมโดยทำให้มีการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหารและการร่วมมือรวมทั้งการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุทางสังคม หรือโดยส่วนตัว
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งนับเป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

สหประชาชาติ (United Nations, 1989: 9) ได้รวบรวมรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ 3 รูปแบบคือ

1. การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง (Spontaneous) เป็นโดยการอาสาสมัครหรือรวมตัวกันเองขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง โดยเป็นการกระทำมิได้รับความช่วยเหลือจากภายนอก จึงเป็นรูปแบบที่เป็นเป้าหมาย
2. การมีส่วนร่วมแบบชักนำ (Induced) เป็นการเข้าร่วมโดยความต้องการความเห็นชอบหรือการสนับสนุนโดยรัฐบาลเป็นรูปแบบที่เป็นลักษณะทั่วไปของประเทศกำลังพัฒนา
3. การมีส่วนร่วมแบบบังคับ (Concieved) เป็นผู้มีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล โดยการจัดการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือโดยการบังคับโดยตรง รูปแบบนี้เป็น

รูปแบบที่ผู้กระทำได้รับผลในทันที แต่จะไม่ได้ผลในระยะยาวและจะมีผลเสียที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในที่สุด

ในส่วนของรูปแบบการมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองนักวิชาการแต่ละท่านได้จำแนกรูปแบบไว้แตกต่างกันหรือแม้แต่แต่นักวิชาการท่านเดียวกันก็ได้ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองในระยะเวลาที่ต่างกันก็จำแนกรูปแบบไว้ต่างกันด้วย ซึ่งก็หมายความว่านักวิชาการมุ่งที่จะศึกษาระบบการเมืองในเชิงพลวัต จะเห็นได้จากผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ไนท์ และเวอร์บา (Nie and Verba, 1975: 9-12) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมทางการเมืองในลักษณะกว้างและชัดเจนโดยแบ่งกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ 4 รูปแบบคือ

1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอในการปกครองระบอบประชาธิปไตยและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้นำเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากการเลือกตั้งเป็นสิ่งที่แสดงถึงความนิยมสนับสนุนของประชาชน หรืออาจจะเป็นแรงกดดัน เพื่อให้ผู้นำต้องปรับนโยบายเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนต่อไป
2. การรณรงค์หาเสียง เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญเท่ากับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเนื่องจากกิจกรรมการรณรงค์ทำให้ประชาชนสามารถเพิ่มอิทธิพลต่อผู้นำทางการเมืองได้ อย่างไรก็ตามกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ยากและต้องการความริเริ่มมาก่อนการลงคะแนนเสียง
3. การติดต่องานของประชาชน คือการติดต่อเผชิญหน้าของบุคคลที่มีต่อรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐบาลโดยลำพัง กิจกรรมในรูปแบบนี้ได้แก่ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัวหรือปัญหาส่วนรวม เป็นต้น
4. การร่วมในกิจกรรมบางอย่างขององค์กรหรือกลุ่มเกี่ยวกับปัญหาการเมืองและสังคม เป็นกิจกรรมที่บุคคลกระทำร่วมกับผู้อื่น ซึ่งอาจจะกระทำร่วมกันภายในองค์กรที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ การมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองในรูปแบบนี้มีอิทธิพลต่อรัฐบาลมาก เนื่องจากมีคนจำนวนมากเข้าร่วมและอาจมีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มได้

มิลเบรท และ โกร์ (Milbrath and Goel, 1977: 12-19) ได้ศึกษาผลงานต่างๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง และได้แยกประเภทหรือรูปแบบไว้ 6 รูปแบบคือ

1. การเลือกตั้ง (Voting) เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สามารถแยกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์หาเสียงและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองซึ่งหมายรวมถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรักชาติ (Patriotic acts) เช่น การเสียดสี การเคาะพทฎหมาย และการสนับสนุนประเทศให้ทำสงครามแม้ตนเองจะไม่เห็นด้วย แต่สำหรับการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นเพียงการแสดงออกของประชาชนถึงความจงรักภักดีต่อระบบการเมืองมากกว่าเป็นการกระทำตามความต้องการของตน กล่าวคือ บุคคลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นจะกระทำไปโดยความสำนึกในหน้าที่พลเมืองมากกว่าที่จะเชื่อว่าการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของตนนั้นจะมีผลต่อการเมือง ดังนั้นการไปลงคะแนนเสียงไม่จำเป็นต้องอาศัยการสนใจมากเหมือนกิจกรรมทางการเมืองอื่นๆ ผู้ไปลงคะแนนเสียงอาจไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบอื่นก็ได้ แต่ในทางกลับกันผู้ที่เข้าร่วมร่วมทางการเมืองอย่างกระตือรือร้นในรูปแบบอื่นๆ ก็อาจไม่ไปลงคะแนนเสียงก็ได้

2. การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Party and Campaign Workers) หมายถึง การเข้าร่วมมีส่วนร่วมในพรรคการเมืองทั้งในช่วงระหว่างการเลือกตั้งและในการรณรงค์หาเสียง การบริจาคเงินช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้ง การชักชวนประชาชนไปลงทะเบียนเพื่อสิทธิในการลงคะแนน การเข้าร่วมสนับสนุนพรรคการเมือง การพยายามชักชวนประชาชนให้ลงคะแนนเสียงแก่พรรคหรือผู้สมัครที่ตนชอบ การลงสมัครรับเลือกตั้งและการร่วมมือกับกลุ่มต่างๆ ในการปรับปรุงความเป็นอยู่ของชุมชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้เป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกชนกับรัฐ

3. การเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน (Community Activists) เป็นการก่อตั้งกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาสังคม หรือร่วมมือกับกลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่แล้วเพื่อเข้าไปมีบทบาทเกี่ยวกับกิจกรรมสาธารณะหรือติดต่อกับทางราชการในเรื่องปัญหาสังคม ผู้มีบทบาทในชุมชนจึงนับว่าเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นสูง ตลอดจนมีระดับความผูกพันทางใจกับชุมชน

4. การติดต่อกับทางราชการ (Contracting Officials) เป็นกิจกรรมที่เป็นเรื่องเฉพาะเจาะจงของบุคคล ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อบุคคลนั้นเองเท่านั้น เช่น การติดต่อกับทางราชการในเรื่องการเสียดสี การติดต่อขอรับสวัสดิการ เป็นต้น

5. การเป็นผู้ประท้วง (Protestors) ได้แก่ การเข้าร่วมเดินขบวนตามถนนเพื่อเรียกร้องทางการเมืองที่ถูกดอง การประท้วงอย่างแข็งขันและเปิดเผยกรณีที่รัฐบาลกระทำในสิ่งที่ผิด การเอาใจใส่กับการชุมนุมประท้วงรวมทั้งการเข้าร่วมกับกลุ่มประท้วง

6. การเป็นผู้สื่อข่าวทางการเมือง (Communicators) ได้แก่ การติดตามข่าวสารทางการเมืองอยู่เสมอ การส่งข่าวสารแสดงการสนับสนุนเมื่อผู้นำทำสิ่งที่ถูกต้องหรือส่งข่าวคัดค้านเมื่อผู้นำกระทำในสิ่งที่เลวร้าย การร่วมถกปัญหาทางการเมือง และการให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่

เพื่อนในชุมชน ผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้มักจะวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลมากกว่าเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง แต่จะไม่แสดงออกด้วยการประท้วง

ฮันติงตัน และเนลสัน (Huntington and Nelson, 1982: 12-13) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่ได้เพิ่มเติมกิจกรรมทางการเมืองบางรูปแบบ โดยจัดแบ่งออกเป็น 5 รูปแบบดังนี้

1. กิจกรรมการเลือกตั้ง (Electoral Activity) หมายถึง กิจกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง และการณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้ง
2. การวิ่งเต้น (Lobby) หมายถึง การติดต่อเจ้าหน้าที่หรือผู้นำทางการเมืองเพื่อหาทางเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และการกำหนดนโยบายของรัฐบาล โดยใช้ข้อมูลต่างๆ เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นเกณฑ์
3. กิจกรรมขององค์กร (Organization Activity) เป็นกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มองค์กรใดองค์กรหนึ่ง โดยมีจุดหมายที่จะเข้าไปมีส่วนในเรื่องที่เกี่ยวกับผลประโยชน์เฉพาะอย่าง หรือ อาจจะเป็นผลประโยชน์ต่อส่วนรวมก็ได้
4. การติดต่อในบางประเด็น (Contracting) โดยมุ่งหวังประโยชน์ส่วนตัวเฉพาะครอบครัวหรือหมู่คณะของตน
5. การใช้ความรุนแรง (Violence) หมายถึง กิจกรรมที่พยายามสร้างผลกระทบต่อการตัดสินใจ การกำหนดนโยบายของรัฐบาล โดยการทำร้ายร่างกาย ทำลายทรัพย์สิน กิจกรรมนี้อาจดำเนินไปโดยมีจุดมุ่งหมายที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผู้นำทางการเมือง เช่น การก่อการรัฐประหาร การลอบสังหารผู้นำทางการเมือง เป็นต้น

2.5.4 ระดับของการมีส่วนร่วม

โคเฮน และอัปฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff, 1980: 219-222) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ -ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจและตัดสินใจปฏิบัติงาน
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ด้านสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

ลออาน วุฒิกิรรมรักษา (2526: 16) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมไว้เป็น 6 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นกำหนดความต้องการ
2. ขั้นวางแผนดำเนินงาน
3. ขั้นตัดสินใจ
4. ขั้นดำเนินการ
5. ขั้นติดตามผล

กรรณิกา ชมดี (2524: 13) ได้สรุปรูปแบบการมีส่วนร่วมออกเป็น 10 รูปแบบคือ

1. การมีส่วนร่วมประชุม (Attendance at Meetings)
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน (Financial Contribution)
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ (Membership of Committees)
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ (Position of Leadership)
5. การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์ (Interviewer)
6. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ (Membership of committees)
7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค (Customers)
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่มหรือผู้เริ่ม (Entrepreneur)
9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงานหรือเป็นลูกจ้าง (Employee)
10. การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ (Material Contribution)

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527: 272-273) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้เป็น 4 ขั้นตอนคือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาของชาวชนบท
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามความถี่ของการเข้าร่วมเป็น 5 ระดับ คือ ทุกครั้ง บ่อยครั้ง บางครั้ง นานๆครั้ง และไม่เคย โดยแบ่งกิจกรรมของการมีส่วนร่วมเป็น 5 รูปแบบ คือ

- 1) การสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน
- 2) การเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนทั่วไป
- 3) การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 4) การวางแผนกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 5) การเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้แบ่งกิจกรรมของการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 หัวข้อ คือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรพลังงาน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

ในส่วนของการมีส่วนร่วมทางการเมืองสามารถจัดระดับเพื่อแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลซึ่งแตกต่างกันออกไปด้วย ดังเช่น

เวอร์บา และไนท์ (Verba and Nie อ้างถึงในสถิติ นิยมญาติ, 2524: 2-3) ได้ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยได้จำแนกระดับตามรูปแบบที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุดไปน้อยที่สุดดังนี้

1. การไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชน
2. การไปใช้สิทธิเลือกตั้งระดับท้องถิ่น
3. การเป็นสมาชิกที่เข้มแข็งขององค์การที่ทำงานเกี่ยวกับการแก้ปัญหาชุมชน
4. การทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อช่วยแก้ไขปัญหามุมชนบางชนิด

5. การพยายามชักชวนให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง
6. การช่วยพรรคการเมืองหรือผู้รับสมัครเลือกตั้งอย่างเข้มแข็งในช่วงที่มีการเลือกตั้ง
7. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับท้องถิ่นเกี่ยวกับปัญหาบางประการ
8. การเข้าร่วมประชุมพรรคการเมือง หรือการประชุมทางการเมือง
9. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับชาติเกี่ยวกับประเด็นปัญหาบางอย่าง
10. การรวมตัวเป็นกลุ่มหรือองค์การ เพื่อแก้ไขปัญหาท้องถิ่น
11. การบริจาคเงินให้แก่พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง
12. การเป็นสมาชิกของชมรมหรือองค์การทางการเมือง

มิลเบรท (Milbrath, 1965: 18) ได้จัดเรียงลำดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากน้อยไป
มากดังนี้

1. การที่บุคคลตอบสนองสิ่งเร้าทางการเมือง เช่น การติดตามข่าวสาร เป็นต้น
2. การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
3. การอภิปรายถกเถียงปัญหาทางการเมือง
4. การพยายามพุดจาชักชวนผู้อื่นเพื่อไปออกเสียงเลือกตั้ง
5. การคิดเครื่องหมายหรือแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียง
6. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้นำทางการเมือง
7. การช่วยเหลือทางการเงินแก่พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง
8. การเข้าร่วมประชุมทางการเมือง
9. การสละเวลาเพื่อช่วยหาเสียงเลือกตั้ง
10. การเป็นสมาชิกผู้กระตือรือร้นของพรรคการเมืองใดพรรคหนึ่ง
11. การเข้าร่วมประชุมในคณะกรรมการกลางของพรรคการเมือง
12. การช่วยหาทุนให้พรรคการเมือง
13. การสมัครเข้ารับเลือกตั้ง
14. การได้รับเลือกเข้าดำรงตำแหน่งของรัฐและพรรคการเมือง

รอต และวิลสัน (Roth and Wilson, 1980: 150-151) ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองจากระดับสูงสุดไปหาต่ำสุดดังนี้

1. พวกเบี่ยงเบน เช่น ผู้ก่อการร้ายทางการเมือง การลอบฆ่ากันในทางการเมือง
2. การเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและการสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง
3. การเป็นเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองซึ่งทำงานอย่างเต็มเวลา
4. การเป็นหัวหน้ากลุ่มผลประโยชน์
5. การช่วยพรรคหาเสียงให้แก่พรรคหรือผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง
6. การเป็นสมาชิกที่กระตือรือร้นของพรรคการเมือง
7. การเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์
8. การเข้าร่วมในโครงการต่างๆ ของชุมชนที่ตนอาศัยอยู่
9. การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง
10. การเป็นสมาชิกของกลุ่มผลประโยชน์
11. การชักชวนบุคคลอื่นๆ ให้ไปลงคะแนนเสียงแก่ผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง
12. การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
13. การพูดคุยหรือสนทนากันในเรื่องราวทางการเมือง
14. การให้ความสนใจต่อความเป็นไปทางการเมือง
15. ผู้ที่ไม่ได้ให้ความสนใจทางการเมืองเลย

ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์ (2527: 110) แบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากระดับสูงไป
หาระดับต่ำดังนี้

1. ผู้ที่มีตำแหน่งทางการเมือง ได้แก่ ประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร นายกเทศมนตรี
2. ผู้สมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งดังกล่าวข้างต้น
3. การช่วยโฆษณาหาเสียง เช่น การช่วยแจกใบปลิว การวางแผนเลือกตั้ง
4. การเข้าร่วมโดยทางอ้อม เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ ดูโทรทัศน์เกี่ยวกับปัญหาทางการเมือง การอภิปรายทางการเมือง การติดกระดุมที่มีตราพรรคการเมือง
5. การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
6. การไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การไม่รู้ความเป็นไปทางการเมือง

ขัตติยา กรรมสุต (2535: 128-130) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีไทยไว้ 3 ระดับจากระดับต่ำไปหาระดับสูง และในแต่ละระดับยังจำแนกเป็นระดับย่อยๆ ดังนี้

1. การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แบ่งเป็น

- 1.1 ระดับต่ำสุด ได้แก่ การไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
- 1.2 ระดับต่ำสุด ได้แก่ การไปเลือกตั้งเฉยๆ โดยไม่มีเหตุผล
- 1.3 ระดับต่ำ ได้แก่ การไปเลือกตั้งโดยถูกชักจูง
- 1.4 ระดับต่ำกลาง ได้แก่ การไปเลือกตั้งโดยคิดว่าเป็นหน้าที่
- 1.5 ระดับต่ำสูง ได้แก่ การไปเลือกตั้งโดยคิดว่าเสียงของตนคือพลังในการเปลี่ยนแปลงนโยบาย

2. การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม แบ่งเป็น

- 2.1 ระดับปานกลางต่ำ ได้แก่ การเข้าร่วมในระดับสมาชิกทั่วไปโดยมีสิทธิลงคะแนนเสียงเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยในนโยบายกลุ่ม
- 2.2 ระดับปานกลางกลาง ได้แก่ การได้รับการเลือกตั้งเป็นกรรมการของกลุ่มที่มีอำนาจในการตัดสินใจแทนสมาชิกคนอื่นๆ
- 2.3 ระดับปานกลางสูง ได้แก่ การได้รับการเลือกตั้งให้เป็นประธานหรือหัวหน้ากลุ่ม จึงมีอำนาจการตัดสินใจและมีโอกาสในการสร้างบารมีให้คนยอมรับ

3. การเข้ารับการเลือกตั้งเป็นผู้แทน ซึ่งอาจจะเป็นผู้แทนในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติก็ตามแบ่งเป็น

- 3.1 ระดับสูงต่ำ ได้แก่ ระดับที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มให้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งในนามของกลุ่มหรือพรรค
- 3.2 ระดับสูงปานกลาง ได้แก่ ระดับที่ผู้สมัครได้รับการเลือกตั้งคือ
 - ระดับท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาล
 - ระดับจังหวัด ได้แก่ สมาชิกสภาจังหวัด
 - ระดับชาติ ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

4. ระดับสูงสูง ได้แก่ ระดับที่ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง และได้รับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เช่น ตำแหน่งกรรมการ ตำแหน่งวุฒิสภา เป็นต้น

ในการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองตามความถี่ของการเข้าร่วมเป็น 5 ระดับ คือ ทุกครั้ง บ่อยครั้ง บางครั้ง นานๆครั้ง และไม่เคยเลย โดยกำหนดรูปแบบของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 รูปแบบ คือ การเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน และการติดตามข่าวสารทางการเมือง

2.5.5 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527: 183) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมดังนี้คือ

1. ความศรัทธา ที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์ การสร้างโบสถ์ วิหาร
2. ความเกรงใจ ที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือ หรือมีเกียรติยศตำแหน่งทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ออกปากขอแรงผู้น้อยช่วยแรง
3. อำนาจบังคับที่เกิดจากคนที่มีอำนาจเหนือกว่าทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่างๆ เช่น บิบบังคับให้ทำงานเชิงทาส

ส่วนในทางการเมืองณรงค์ สินสวัสดิ์ (2527: 116-122) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติทางการเมืองกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองว่ามีปัจจัยดังนี้

1. ผู้ที่สนใจทางการเมืองมักจะมีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่ไม่สนใจ ความสนใจอาจดูได้จาก การติดตามข่าวสารทางการเมือง เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ การพูดคุยทางการเมือง เป็นต้น
2. ความเลื่อมใสในพรรคการเมืองหรือตัวผู้สมัคร บุคคลใดที่นิยมชมชอบพรรคการเมืองหรือผู้สมัครคนใดเป็นพิเศษ ก็มีแนวโน้มที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากด้วย นอกจากนั้น บุคคลใดมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูง เช่น การศึกษา รายได้ของบุคคลหรือของบิดามารดาสูง ก็จะมีแนวโน้มเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูง
3. ความเชื่อในประสิทธิภาพทางการเมืองของตน (Political Efficacy) คือ บุคคลที่เชื่อว่าตนเองจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ จะเป็นคนที่มีประสิทธิภาพทางการเมืองสูง
4. ความเชื่อว่าการไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นหน้าที่ เช่น การไปลงคะแนนเสียงเป็นหน้าที่ที่จะต้องทำ มิใช่เป็นสิ่งที่ทำได้ไม่ทำก็ได้

5. การแยกตัวเองออกจากการเมือง (Alienation from Politics) เช่น พวกที่ขาดความศรัทธาในมวลมนุษย มองคนในแง่ร้าย

เบอก์ฮาท และคณะ (อ้างในสถิติ นิคมญาติ, 2524: 7-12) ได้ให้ความเห็นไว้ว่าการที่บุคคลจะมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือไม่ขึ้นอยู่กับ

1. ความต้องการที่จะเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น เช่น การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ดี กลุ่มผลักดันทางการเมืองที่ดี ทำให้บุคคลรู้จักกัน ร่วมรับประทานอาหารร่วมกัน ตลอดจนการได้รับความสนุกสนานร่วมกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายไม่จำเป็นต้องเข้าร่วมอย่างเข้มข้น

2. ความต้องการที่อยากจะรู้จักกับบุคคลสำคัญ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในบางรูปแบบทำให้บุคคลได้มีโอกาสรู้จักบุคคลสำคัญ เช่น ได้รู้จักสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รัฐกรรัฐมนตรี รู้จักนายกรัฐมนตรี นอกจากนั้นบางครั้งการรู้จักคนสำคัญยังอาจจะทำให้ได้สิทธิพิเศษ และการช่วยเหลือในบางโอกาสก็ได้ เช่น การได้ทำงานในหน่วยงานต่างๆ และการประกอบธุรกิจบางชนิด

3. ความต้องการที่จะทำในสิ่งที่ประโยชน์ต่อประเทศชาติ ต่อสังคม หรือต่อชุมชนของตน บุคคลบางพวกเห็นว่าช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนมีมากอาจเข้าร่วมในลักษณะของการสมัครเป็นผู้แทน เพื่อที่จะผลักดันให้มีการกระจายรายได้ให้เท่าเทียมกัน หรือบางคนเห็นว่าสถานภาพของสตรีต่ำกว่าผู้ชายมากก็อาจเข้าร่วมทางการเมืองเพื่อผลักดันให้รัฐบาลให้ความสนใจในเรื่องเกี่ยวกับการยกสถานภาพของสตรีอย่างจริงจัง

4. ความต้องการได้มาซึ่งอำนาจ ผู้มีอำนาจมักจะมีเกียรติภูมิ (Prestige) และสิทธิพิเศษ (Privilege) ตามมาด้วย และการใช้อำนาจมักจะทำให้ผู้ใช้อำนาจได้ทรัพยากรนานาชนิด โดยปกติแล้วผู้ที่อยากได้อำนาจทางการเมืองมักจะเข้าร่วมทางการเมืองในลักษณะที่เข้มข้นหรือถ่ำลึกเป็นพิเศษ โดยพยายามซ่อนเร้นแรงจูงใจที่แท้จริงไว้ และแสดงทำที่ว่าตนเข้าร่วมทางการเมืองเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ แต่ความจริงเป็นการแสวงหาอำนาจเพื่อตนเอง

5. ความต้องการให้ได้มาซึ่งอิทธิพล (Influence) อิทธิพลในที่นี้ หมายถึง ความสามารถในการโน้มน้าวพฤติกรรมของผู้อื่น ให้เป็นไปในทิศทางที่ตนต้องการตลอดจนสามารถแปรเปลี่ยนการตัดสินใจของรัฐ ให้เป็นไปในแนวทางที่ตนพึงปรารถนา บุคคลเช่นนี้ส่วนใหญ่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง ในรูปการบริจาคเงินให้แก่ผู้รับสมัครเลือกตั้ง หรือการเข้าร่วมประชุมทางการเมืองหรือในทางตรงกันข้าม บางคนอาจเข้าร่วมในลักษณะเข้มข้นและถ่ำลึก เช่น สามารถณรงค์ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ตนสนับสนุนมีชัยชนะในการเลือกตั้ง และบริจาคเงินให้กับพรรคการเมืองเป็นจำนวนมหาศาล เป็นต้น ซึ่งบุคคลเหล่านี้คาดหวังที่จะได้รับตำแหน่งและกลายเป็นผู้มีอิทธิพลในที่

สุด ถึงแม้เขาจะไม่ได้รับตำแหน่งแต่ผู้ที่เขาให้การสนับสนุนอยู่จะรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณ ซึ่งก็ทำให้เขามีอิทธิพลด้วย

6. ความต้องการมีเกียรติและศักดิ์ศรี การมีส่วนร่วมบางรูปแบบทำให้บุคคลมีโอกาสดำรงตำแหน่งที่เกี่ยวกับการเมือง เช่น การได้เป็นผู้แทน การได้เป็นเลขานุการรัฐมนตรี ประธานหรือกรรมการของกลุ่มการเมืองบางกลุ่มทำให้บุคคลนั้นเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ซึ่งถ้าหากอยู่เฉยๆ โอกาสเช่นนี้ก็จะไม่เกิดขึ้น

7. ความต้องการที่จะตอบสนองสถานะทางจิต บางคนมีความคับแค้นใจบางอย่างอยู่ในใจ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในบางรูปแบบ เช่น การสมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นอาจเป็นโอกาสดีที่จะได้มีโอกาสทำสิ่งที่ต้องการ

8. ความต้องการรายได้ที่สูงขึ้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองบางรูปแบบ โดยเฉพาะรูปแบบที่เข้มข้นทำให้มีโอกาสที่จะดำรงตำแหน่งที่สำคัญ ทำให้ได้ค่าตอบแทนที่สูงขึ้น

2.6 แนวความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

2.6.1 ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจในความหมายของนักสังคมศาสตร์ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ หมายถึงทัศนคติส่วนบุคคลที่มีทิศทางในด้านบวก เกิดจากการคาดหวังให้เป็นไปตามที่ต้องการ ซึ่งในที่นี้วรูม (Vroom, 1964 : 99) และดิเรก ฤกษ์ห่วย (2515: 35) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้เหมือนกันคือ ทัศนคติในทางบวกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จากการเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งนั้น ทัศนคติด้านบวกจะแสดงให้เห็นสภาพความพึงพอใจในสิ่งนั้น และทัศนคติด้านลบแสดงให้เห็นสภาพความไม่พึงพอใจนั่นเอง ดังนั้นความพึงพอใจและทัศนคติจึงมีความหมายที่ใช้แทนกันได้ ส่วนความหมายอื่นๆ ที่มีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจมักจะหมายถึงความรู้สึกในการที่จะชอบหรือไม่ชอบในบุคคล สิ่งของ หรือสภาพแวดล้อมที่เขาเข้าไปเกี่ยวข้อง และเป็นแรงจูงใจของมนุษย์ที่ตั้งอยู่บนความต้องการขั้นพื้นฐาน (Basic Needs) มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดกับผลสัมฤทธิ์และสิ่งจูงใจ (Incentive) โดยพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ต้องการ (Tiffin McCormic, 1965: 349)

นอกจากนีวอลล์เรสเทิร์น (Wallestein, 1971: 25-26) วอลแมน (Wallman, 1973: 384) และชรินิ เดชจินดา (อ้างถึงใน สุเทพ อุทยาพงศ์, 2538: 15) ยังได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ใกล้เคียงกันคือ ความพึงพอใจเป็นความรู้สึก (Feeling) ที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่ง

หมาย (Goals) หรือเป็นความรู้สึกขั้นสุดท้าย (End state in feeling) ที่ได้รับผลสำเร็จตามความต้องการ (Wants) หรือแรงจูงใจ (Motivation) ส่วนความหมายอื่นๆ ที่มีผู้ให้คำจำกัดความไว้ เช่น

วิลลิสทรี ทรซางกูร (2526: 74) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นการให้ค่าความรู้สึกของคนเรามีความสัมพันธ์กับโลกทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับความหมายของสภาพแวดล้อม ค่าความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสภาพแวดล้อมจะแตกต่างกัน เช่น ความรู้สึกดี-เลว พอใจ-ไม่พอใจ สนใจ-ไม่สนใจ เป็นต้น

หลุย จำปาเทศ (2533: 8) กล่าวว่า ความพึงพอใจหมายถึง ความต้องการ (Need) ได้บรรลุเป้าหมาย สังเกตได้จากสายตา คำพูด และการแสดงออก

เชลลี (Shelly, 1975: 252-268) ได้ศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจสรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกในทางบวกและความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวกเป็นความรู้สึกที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะทำให้เกิดความสุข ความสุขนี้เป็นความรู้สึกที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่นๆ กล่าวคือเป็นความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับ สามารถทำให้เกิดความสุขหรือความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้นได้อีก โดยที่ความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวก และความสุขมีความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อนและระบบความสัมพันธ์ของความรู้สึกทั้งสามนี้เรียกว่า ระบบความพึงพอใจ โดยความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อระบบความพึงพอใจมีความรู้สึกทางบวกมากกว่าความรู้สึกทางลบ

จากที่กล่าวมาข้างต้นมีนักสังคมศาสตร์ให้ความหมายของคำว่า ความพึงพอใจ แตกต่างกันไป แต่พอสรุปร่วมกันได้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งในเชิงประเมินค่า ซึ่งจะเห็นว่าแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจนี้เกี่ยวข้องกับทัศนคติอย่างแยกกันไม่ออก

2.6.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อประสบผลสำเร็จตามความคาดหวัง ดังนั้นความพึงพอใจจึงมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังในรูปแบบของการตอบสนอง ตามทฤษฎีความคาดหวังของวิกเตอร์ วรูม หรือทฤษฎี VIE หรือ VIE Theory มีองค์ประกอบของทฤษฎีที่สำคัญคือ

1. V มาจากคำว่า Valence หมายถึงความพึงพอใจ เป็นความปรารถนาของบุคคลที่มีต่อผลลัพธ์อย่างหนึ่ง การแสดงออกจะมากน้อยขึ้นอยู่กับเป้าหมายของความปรารถนาแต่ละคน

2. I มาจากคำว่า Instrumentality หมายถึง สื่อ เครื่องมืออุปกรณ์ วิธีที่จะนำไปสู่ความพึงพอใจ

3. E มาจากคำว่า Expectancy หมายถึง ความคาดหวังภายในตัวบุคคลนั้นๆ บุคคลหรืออินทรีย์มีความต้องการหลายสิ่งหลายอย่าง ทุกชีวิตพยายามค้นหาแสงหาอย่างน้อยที่สุดคือ ต้องการอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และรักษาโรค เมื่อชีวิตปัจจัยเหล่านั้นได้รับการตอบสนองแล้ว ก็มีความต้องการระดับสูงไปเรื่อยๆ จากความต้องการหลายสิ่งหลายอย่างนี้เอง ทำให้เกิดความพยายามกระทำดำเนินการด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งด้วยสื่อหรือเครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้บรรลุความพึงพอใจดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 ทฤษฎีความคาดหวัง (V.I.E.)

การวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งระดับความพึงพอใจของครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองค่อนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ต้องการออกเป็น 5 ระดับ คือพึงพอใจอย่างยิ่ง พึงพอใจ ปานกลาง ไม่พึงพอใจ และไม่พึงพอใจอย่างยิ่ง

2.7 แนวความคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

2.7.1 ความหมายของทัศนคติ

ทัศนคติ (Attitude) มาจากภาษาละตินว่า “Aptud” ซึ่งตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2507 :134) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นคำสมาสระหว่าง คำว่า “ทัศนะ” ซึ่งแปลว่าความเห็น และคำว่า “คติ” ซึ่งแปลว่า แบบอย่างหรือลักษณะเมื่อรวมกันเข้าจึงแปลว่า ลักษณะของความเห็น ซึ่งหมายถึง ความรู้ที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

ในความหมายของนักสังคมศาสตร์ได้ให้คำจำกัดความของทัศนคติออกเป็นหลายความหมาย ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับอารมณ์ และความรู้สึก อาทิเช่น เรอร์สโตน (Thurstone, 1967: 119) และสุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2534: 100) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นผลรวมทั้งหมดของมนุษย์เกี่ยวกับความรู้สึก อคติ ความคิด ความกลัวต่อสิ่งบางอย่าง ที่แสดงออกให้เห็นได้จากคำพูดหรือพฤติกรรมที่สะท้อนทัศนคตินั้นๆ คำจำกัดความดังกล่าวสอดคล้องกับความหมายของทัศนคติของจำรูญ มีখনอน (2510: 19) สงวน สุทธิเลิศอรุณ และคนอื่นๆ (2522: 99) ที่กล่าวว่าทัศนคติคือความรู้สึกนึกคิดหรือสภาพจิตใจของบุคคลต่อสภาพแวดล้อมอย่างใดอย่างหนึ่ง ในขณะที่พรทิมล วรภูมิ พุทธพงศ์ และคนอื่นๆ (2527: 82) ได้แสดงให้เห็นว่าทัศนคติเป็นความรู้สึกที่มีทิศทางบวกหรือลบ และสามารถแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม ดังนั้นพฤติกรรมของคนจึงเป็นผลมาจากทัศนคติที่แตกต่างกันไปดังที่ซาดา จิตพิทักษ์ (2525: 64) ได้เสนอความเห็นว่ทัศนคติเป็นแนวโน้ม หรือขั้นเตรียมพร้อมของพฤติกรรม ที่บ่งชี้ถึงการแสดงออกของบุคคลต่อสิ่งของ บุคคลหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง (นิพนธ์ คันธเสวี, 2522: 3)

ในการแสดงพฤติกรรมดังกล่าวที่สำคัญจะต้องเกิดจากความพร้อมทางจิตใจของบุคคลเป็นหลักจึงจะทำให้เกิดผลรวมของความคิดเห็น (เทพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ, 2529: 3) และมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมในทางสนับสนุนหรือต่อต้านสถานการณ์ บุคคล สถาบันหรือแนวความคิดอย่างอื่น (Kendler, 1963: 562) ซึ่งความรู้สึกนั้นรูชีฟ อ่อนโคกสูง (2522: 108) กล่าวว่าอาจเป็นไปได้ทั้งชอบ (เข้าหา) หรือไม่ชอบ (ถอยหนี) ได้ทั้งสองกรณี ซึ่งไบร์น (Byrne, 1966: 237) มีความคิดเห็นว่อาจเกิดจากความเอนเอียงหรือความงูใจจากภายนอก

นอกจากความหมายของทัศนคติในรูปแบบของความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมที่นักสังคมศาสตร์ได้กล่าวถึงในขั้นต้นแล้วยังมีนักสังคมศาสตร์อีกกลุ่มหนึ่งที่มีความคิดเห็นว่ทัศนคติ

เกิดขึ้นได้จากประสบการณ์ และการเรียนรู้ ชอร์และไรท์ (Shaw & Wright, 1976: 1-5) และ อัลพอร์ต (Allport, 1953: 810) เป็นอีกผู้หนึ่งที่มีความคิดดังกล่าวโดยเสนอว่า ทักษะคือเป็นความรู้สึกทางจิตใจของมนุษย์อันเนื่องมาจากการเรียนรู้ ตลอดจนประสบการณ์ซึ่งกระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง เพื่อจะตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือจินตนาการต่างๆ ที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้อง ความหมายดังกล่าวตรงกับความหมายของนักสังคมศาสตร์ชาวไทยเชิดศักดิ์ โฉวาสินธุ์ (2522:38) และกมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2527: 21) ที่กล่าวว่าทักษะคือความรู้สึกของบุคคลที่ได้จากการเรียนรู้และประสบการณ์ นอกจากนั้นฉลอง กิรมรัตน์ (2521: 42) ยังกล่าวว่าทักษะคือเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้และยังสามารถถ่ายทอดจากบุคคลหนึ่ง ไปสู่อีกบุคคลหนึ่งได้

ความหมายทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่า ทักษะคือเป็นลักษณะความพร้อมทางจิตใจที่จะแสดงความรู้สึก หรือความนึกคิดออกมาในลักษณะของพฤติกรรม การแสดงออก และการปฏิบัติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในเชิงบวกหรือในเชิงลบ ซึ่งขึ้นกับพื้นฐานจากความเชื่อหรือประสบการณ์ที่เคยได้รับของแต่ละบุคคล

2.7.2 ลักษณะของทักษะ

ทิตยา สุวรรณขญ (2520: 569-613) กล่าวว่าไว้ว่าลักษณะที่สำคัญของทักษะมี 4 ประการ คือ

1. ทักษะคือเป็นสภาวะก่อนที่พฤติกรรมได้ตอบ (Predisposition to respond) ต่อเหตุการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะหรือจะเรียกว่าเป็นสภาวะพร้อมที่จะมีพฤติกรรมแล้ว
2. ทักษะคือจะมีความคงตัวอยู่ในช่วงระยะเวลา (Persistent over time) คือ มีความมั่นคงถาวรพอสมควร เปลี่ยนแปลงได้ยาก แต่ไม่ได้หมายความว่า จะไม่มีการเปลี่ยนแปลง
3. ทักษะคือ เป็นตัวแปรที่นำไปสู่ความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับความรู้สึกนึกคิด ไม่ว่าจะเป็นในรูปของการแสดงออกโดยวาจาหรือการแสดงความรู้สึก ตลอดจนการที่จะต้องเผชิญหรือหลีกเลี่ยงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
4. ทักษะคือมีคุณสมบัติของแรงจูงใจในอันที่จะทำให้บุคคลประเมิน หรือเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งหมายความว่าต่อไปถึงการกำหนดทิศทางของพฤติกรรมจริงด้วย

2.7.3 องค์ประกอบของทัศนคติ

เฟอร์กูสัน (Ferguson, 1952: 81) กล่าวว่า ทัศนคติ เป็นการแสดงออกของความเชื่อว่าจะไร้อคติหรือจะไร้อคติ ชอบหรือไม่ชอบ ยอมรับหรือไม่ยอมรับ การแสดงออกดังกล่าวเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ 3 ประการคือ

1. องค์ประกอบทางด้านการคิดความเข้าใจ (The Cognitive Component) ทัศนคติจะแสดงออกมาในลักษณะของความเชื่อว่า ไร้อคติหรือจะไร้อคติ
2. องค์ประกอบทางด้านการรู้สึก (The Affective Component) ทัศนคติจะแสดงออกมาในลักษณะของความชอบหรือไม่ชอบ
3. องค์ประกอบทางด้านการพฤติกรรม (The Behavioral Component) เป็นความพร้อมที่จะกระทำ ทัศนคติจะแสดงออกมาในลักษณะของการยอมรับหรือไม่ยอมรับ

ประกาศิต สุวรรณ (2520: 3-4) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทัศนคติแบ่งได้เป็น 3 องค์ประกอบ พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ ดังนี้ คือ

1. องค์ประกอบทางด้านการพุทธิปัญญา (Cognitive Component) ได้แก่ ความคิดที่เป็นองค์ประกอบที่มนุษย์ใช้ในการคิด ความคิดนี้อาจจะอยู่ในรูปใดรูปหนึ่งแตกต่างกัน เช่น เมื่อคนหนึ่งพูดถึง หรือนึกถึง “รถยนต์” อาจจะนึกถึงยี่ห้อฟอร์ด หรือยี่ห้ออื่นๆ ส่วนประกอบทางทัศนคติส่วนนี้แสดงให้เห็นชัดเจนเมื่อเรามองเห็นประโยชน์ว่า “รถยนต์เป็น.....” หรือ “รถยนต์.....” ซึ่งการที่จะอธิบายถึงรถยนต์นั้น จะต้องมีความเข้าใจก่อนว่า “รถยนต์” มีความหมายต่อผู้พูดอย่างไรหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับรถยนต์เป็นอย่างไรนั่นเอง

2. องค์ประกอบทางด้านการรู้สึก (Affective Component) เป็นส่วนประกอบทางอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งจะเป็นตัวเรา “ความคิด” อีกต่อหนึ่งถ้าบุคคลมีภาวะความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีขณะที่คิดถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ขณะที่คิดถึงหรือนึกถึงรถยนต์ (ซึ่งอาจจะออกมาในรูปลักษณะที่ต่างกัน) แสดงว่าบุคคลนั้นมีความรู้สึกในด้านบวก (Positive) และมีความรู้สึกในด้านลบ (Negative) ตามลำดับต่อรถยนต์นั้น

3. องค์ประกอบทางด้านการปฏิบัติ (Behavioral Component) องค์ประกอบนี้ เป็นองค์ประกอบที่มีแนวโน้มทางปฏิบัติ หรือถ้ามีสิ่งเร้าที่เหมาะสมจะเกิดการปฏิบัติหรือมีปฏิกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ขับรถยนต์ ซื้อหรือให้คำชมเชยรถยนต์ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า ถ้าบุคคลนั้นไม่มีความเข้าใจหรือความคิดรวบยอด (Concept) เกี่ยวกับรถยนต์ เขาก็จะไม่มีความคิดต่อรถยนต์ เช่น เมื่อมองเห็นรถยนต์ความคิดของเขาเกี่ยวกับรถยนต์ อาจจะเป็นไปในรูปอื่นๆ เช่น เป็นตัวที่น่าความทุกข์มาให้ (Monster) ซึ่งทำให้ความรู้สึกของบุคคลนั้นย่อมมีต่อสิ่งที่เขาคิดเป็นตัวแทนของรถยนต์แต่ไม่ใช่ต่อรถยนต์ ดังนั้น องค์ประกอบทางความรู้ความเข้าใจหรือทางด้านพุทธิปัญญา จึงนับว่าเป็นส่วนประกอบขั้นพื้นฐานของทัศนคติ และองค์ประกอบนี้จะเกี่ยวข้อง และสัมพันธ์กับความรู้สึกของบุคคล ซึ่งอาจจะออกมาในรูป “ความสุข” “ความทุกข์” “ยินดี” หรืออื่นๆ ความรู้สึกเหล่านี้ จะมีมากหรือน้อยต่อวัตถุ หรือสิ่งที่เขารู้จัก ย่อมขึ้นอยู่กับจำนวนและความถี่ของความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อเขามีส่วนเกี่ยวข้องกับวัตถุ หรือปรากฏการณ์นั้น

2.7.4 การแสดงออกของทัศนคติ

1. ทัศนคติเชิงนิมิตหรือทางบวก (Positive Attitude) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกในลักษณะพึงพอใจ และเห็นชอบด้วย ทำให้บุคคลต้องการเข้าใกล้สิ่งนั้น
2. ทัศนคติเชิงนิเสธหรือทางลบ (Negative Attitude) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาในลักษณะไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ชอบ จะทำให้บุคคลพยายามหลีกเลี่ยงที่จะเข้าใกล้สิ่งนั้น

2.7.5 ปัจจัยที่ทำให้เกิดทัศนคติ

ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้มากกว่าเป็นสิ่งที่กำเนิดขึ้นเอง สิ่งแวดล้อมต่างๆ จึงมีอิทธิพลต่อทัศนคติ ซึ่งได้แก่ ศาสนา ความเชื่อในสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม สื่อมวลชนต่างๆ (ประคินันท์ อุปรมัย, 2518: 117) ดังนั้นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดทัศนคติของบุคคล จึงได้แก่

1. การเรียนรู้ ซึ่งได้แก่ การอบรมสั่งสอน อันจะเป็นการสะสมและรวบรวมประสบการณ์เอาไว้เป็นจำนวนมาก เช่น เด็กที่เกิดในครอบครัวนับถือศาสนาพุทธก็จะมีคุณเลื่อมใสในพุทธศาสนา เพราะได้รับอิทธิพลจากการอบรมสั่งสอนประสบการณ์ต่างๆ ไว้
2. ประสบการณ์ส่วนตัวของบุคคลโดยตรง เช่น บุคคลที่เคยรับประทานอาหารทะเลแล้วแพ้ ก็ย่อมจะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาหารทะเล
3. เหตุการณ์ประทับใจ ใน 2 ข้อแรกนั้นจะเป็นการสะสมประสบการณ์หลายๆ ครั้ง และเกิดเป็นทัศนคติ แต่ทัศนคติก็สามารถเกิดขึ้นได้หากได้รับประสบการณ์เพียงครั้งเดียวและรู้สึกประทับใจ ซึ่งอาจจะประทับใจในทางบวกหรือลบก็ได้

4. การรับเอาแบบทัศนคติของผู้อื่นมาเป็นของตน โดยจะยอมรับเอาทัศนคติของผู้ที่เหนือกว่ารับมาปฏิบัติต่อ เช่น รุ่นน้องรับทัศนคติบางเรื่องจากรุ่นพี่
5. เกิดจากลักษณะบุคลิกภาพของแต่ละคน เช่น คนมองโลกในแง่ร้ายก็จะมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งต่างๆ อยู่เสมอ
6. เกิดจากอิทธิพลของสื่อมวลชน สื่อมวลชนเป็นแหล่งให้ข้อมูลที่ก่อให้เกิดทั้งความเข้าใจและอารมณ์ ชักจูงไปสู่การปฏิบัติได้

2.7.6 หน้าที่ของทัศนคติ

ทัศนคติก่อให้เกิดประโยชน์และหน้าที่หลายประการ ดังที่ เคทซ์ (Katz อ้างถึงใน พรพิมล วรวิสุทธิพรพงศ์ และคนอื่นๆ, 2527: 86) ได้วิเคราะห์ไว้คือ

1. หน้าที่ในการปรับตัว และคำนึงถึงผลประโยชน์ ทัศนคติจะช่วยให้อุคคลสามารถปรับตัวอยู่ในโลกที่ซับซ้อนได้ บุคคลพยายามที่จะปฏิบัติตัวในทางที่น่ายกย่องให้ตน เป็นการปรับตัวที่จะครองชีวิตอยู่ในโลกนี้ได้
2. หน้าที่ในการป้องกันตนเอง หน้าที่ของทัศนคติอีกประการหนึ่งคือ การช่วยป้องกันตัวบุคคลจากความรู้เกี่ยวกับตนเองของเขาซึ่งทำให้เขาเกิดความไม่สบายใจ
3. หน้าที่ในการแสดงค่านิยมของตนเอง บุคคลอาจสร้างความพอใจขึ้นมา โดยการได้แสดงทัศนคติของตนเองให้ประจักษ์แก่ผู้อื่น
4. หน้าที่ให้ความรู้ บุคคลทั้งหลาย มิใช่ปรารถนาเพียงความเชื่อเพื่อมาสนองความต้องการของตนเท่านั้น บุคคลยังพยายามแสวงหาความรู้จากสิ่งต่างๆ รอบตัว เพื่อที่จะได้เข้าใจประสบการณ์ที่ผ่านมาของเขา หรือเข้าใจโลกของเขานั้นเอง ทัศนคติทำให้คนเข้าใจสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเขา

2.7.7 การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

จากที่ทราบแล้วว่า ทัศนคติเกิดจากการมีประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพราะฉะนั้น หากการเรียนรู้การสัมผัสกับสิ่งเร้าจากสภาพแวดล้อมก็จะทำให้ประสบการณ์ของเราเพิ่มมากขึ้นด้วย สาเหตุนี้จึงทำให้ทัศนคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้เช่นกัน

สำหรับขบวนการที่เกิดขึ้นในขณะที่เปลี่ยนแปลงทัศนคติ แมคกอร์ (McGuire อ้างถึงใน พรพิมล วรวิสุทธิพรพงศ์ และคนอื่นๆ, 2527: 95) ได้วิเคราะห์กระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไว้ 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การเอาใจใส่ (Attention) การที่จะก่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลนั้นในขั้นต้นบุคคลจะต้องยอมให้ความสนใจและเอาใจใส่รับรู้ข้อความในการชักจูง
2. ความเข้าใจ (Comprehension) ความเข้าใจจะเกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลเอาใจใส่ฟังสื่อสารและต้องขึ้นอยู่กับขบวนการสื่อสารด้วย
3. การยอมรับ (Yielding) การยอมรับมี 3 แบบ คือ การยอมตาม การเลียนแบบ แบบเทียบเคียง และการยอมรับเข้าไปภายในตน
4. ความจำ (Retention) เมื่อเกิดการยอมรับแล้วการเปลี่ยนแปลงทัศนคติจะอยู่นานเท่าไร ขึ้นอยู่กับความจำในเรื่องรานั้นๆ
5. การกระทำ (Action)

เคลแมน (Kelman อ้างถึงใน ประภาพีณ สุวรรณ, 2520: 82) ได้อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลไว้ 3 ประการคือ

1. การยินยอม (Compliance) การยินยอมจะเกิดได้ เมื่อบุคคลยอมรับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อตัวเขา และเพื่่อมุ่งหวังจะให้เกิดความพึงพอใจจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลนั้น การที่เขาทำตามสิ่งที่อยากให้เขาทำนั้นไม่ใช่เขาเชื่อหรือเห็นด้วยกับสิ่งนั้น แต่เป็นเพราะเขาคาดหวังว่าเขาจะได้รับรางวัลหรือการยอมรับจากคนอื่น ในการเห็นด้วยและทำตาม
2. การเลียนแบบ (Identification) การเลียนแบบเป็นภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้น ซึ่งการยอมรับนี้ เป็นผลมาจากการที่เขาต้องการที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีหรือที่พอใจระหว่างตัวเขาและบุคคล
3. การเปลี่ยนแปลง ที่เกิดจากความต้องการที่อยากจะเปลี่ยน (Internalization) กระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติแบบนี้ จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นยอมรับสิ่งที่มีอิทธิพลเหนือกว่า อันสืบเนื่องมาจากสิ่งนั้นตรงกับความต้องการภายในของบุคคลนั้น ตรงกับค่านิยมของเขา ตรงกับความต้องการของเขา

2.7.8 การวัดทัศนคติ

ทัศนคติเป็นสิ่งที่ไม่อาจสังเกตได้ ไม่อาจเห็น ได้ยิน ได้กลิ่นหรือสัมผัสได้ ทัศนคติเป็นภาวะเชิงสันนิษฐานที่ต้องอนุมาน เพื่อที่จะอนุมานเกี่ยวกับทัศนคติ จึงได้มีการวัดขึ้นมากมายหลายวิธี กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527:187) ได้กำหนดวิธีการวัดทัศนคติไว้ 5 วิธีคือ

1. โดยการประมาณความรู้สึกของตนเอง (Self - report measures)

1.1 สเกลของเธอร์สโตน (The Thurstone Scale)

1.2 สเกลของลิเคิร์ต (The Likert Scale)

1.3 สเกลของโบการ์ดัส (The Bogardus Scale)

1.4 สเกลที่ใช้ความหมายของคำที่แตกต่าง

2. การสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออก

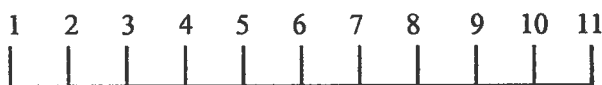
3. การตีความหรือแปลความหมาย

4. การทำงานบางอย่างที่กำหนดให้

5. ปฏิกริยาตอบสนองทางร่างกาย

1. โดยการประมาณความรู้สึกของตนเอง (Self-report measures) วิธีการวัดทัศนคติทางสังคมโดยการประมาณความรู้สึกของตนเองนี้ มีนักจิตวิทยาสังคม ได้พยายามสร้างเครื่องมือขึ้นมาวัดเป็นมาตราส่วนประมาณความรู้สึกซึ่งมีอยู่หลายสเกลที่เป็นที่ยอมรับกันมาก ได้แก่

1.1 สเกลของเธอร์สโตน (The Thurstone Scale) สเกลนี้สร้างโดย หลุยส์ เธอร์สโตน (Louis Thurstone) ในปี ค.ศ. 1928 มีทั้งหมด 11 ระดับความรู้สึก ดังรูป

ทัศนคติทางบวก ปานกลาง ทัศนคติทางลบ

จากรูปอธิบายได้ว่าระดับความรู้สึกแบ่งเป็น 11 ระดับโดยระดับต้น คือ ระดับที่ 1-5 เป็นทัศนคติทางบวกเช่น ความรู้สึกเห็นด้วย พอใจ ชอบโดยมีระดับต่ำสุด คือ 1 ไปเรื่อยๆ จนถึงระดับสูงสุด คือ 5 สำหรับระดับ 6 จะเป็นความรู้สึกกลางๆ กำกวมระหว่างทัศนคติทางบวกกับทัศนคติทางลบ และระดับท้ายคือ ระดับที่ 7-11 เป็นทัศนคติทางลบ เช่น ความรู้สึกไม่เห็นด้วย ไม่พอใจ ไม่ชอบโดยมีระดับต่ำสุด คือ 7 ไปเรื่อยๆ จนถึงระดับสูงสุด คือ 11

1.2 สเกลของลิเคิร์ท (The Likert Scale) สเกลนี้สร้างโดย เร็นซิส ลิเคิร์ท (Rensis Likert) ในปี ค.ศ. 1930 มีทั้งหมด 5 ระดับความรู้สึก

1.3 สเกลของ โบการ์ดัส (The Bogardus Scale) สเกลนี้สร้างขึ้นโดย อีเมอร์ โบการ์ดัส (Emory Bogardus) ในปี ค.ศ. 1925 เป็นสเกลที่วัดทัศนคติด้านสังคม เรียกว่า Social Distance Scale โดยการสร้างข้อคำถามขึ้นมา 7 ข้อ แล้วให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบ เฉพาะข้อที่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงเพียงข้อใดข้อหนึ่ง หรือมากกว่าหนึ่งข้อขึ้นไป

1.4 สเกลที่ใช้ความหมายของคำที่แตกต่างกัน สเกลนี้สร้างโดย ออสกู๊ด ซูไซ และเทนเนนบวม (Osgood, Suci and Tannenbuam) ในปี ค.ศ. 1957 เป็นสเกลที่ใช้คำหรือวลีที่มีความหมายที่ตรงกันข้ามกันเป็นคู่ๆ มีสเกลที่ประมาณความรู้สึก 7 ระดับในแต่ละคำหรือวลีนั้น และแบ่งการวัดทัศนคติเป็น 3 สเกลคือ

- สเกลประเมินผล (Evaluative Scale) เป็นการวัดด้านการประเมินความรู้สึก ได้แก่ ดี-เลว ขม-หวาน ชอบ-ไม่ชอบ พอใจ-ไม่พอใจ

- สเกลที่แสดงถึงพลัง (Potency Scale) เป็นการวัดความแข็งแรง ได้แก่ แข็ง-อ่อน นึก-เบา

- สเกลที่แสดงถึงการแสดงออก หรือการเคลื่อนไหว (Activity Scale) เป็นการแสดงความเคลื่อนไหวโดยใช้คำคุณศัพท์อธิบาย ได้แก่ ช้า-เร็ว เฉื่อยชา-กระตือรือร้น

1.5 นอกจากสเกลที่ได้รับความนิยม 4 สเกลใหญ่ๆ ยังมี อีก 2 สเกลคือ

- สเกลที่ใช้คำถามในทำนองการยอมรับหรือปฏิเสธ

- สเกลที่ใช้คำถามแบบปลายเปิด

2. การสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออก เทคนิคการวัดทัศนคตินี้เริ่มใช้โดย ลาปีแอร์ (La Pierre's) ในปี ค.ศ. 1934 โดยการสร้างสถานการณ์นั้นระหัดหนึ่ง จนกระทั่งเรารู้สึกหรือทัศนคติต่อสถานการณ์นั้นแล้ว ผู้ศึกษาหรือผู้วัดทัศนคติต้องสังเกตพฤติกรรม ที่เขาแสดงออกตั้งแต่แรกเริ่มจนกระทั่งสิ้นสุดการสร้างสถานการณ์

3. การตีความหรือแปลความหมาย จากปฏิกริยาที่บุคคลแสดงต่อสิ่งเร้าบางชนิด เทคนิคการวัดทัศนคตินี้ มีหลายวิธี ได้แก่

3.1 การดูภาพแล้วเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นจากภาพ

3.2 การดูภาพหยดหมึกแล้วบอกว่าภาพที่เห็นคืออะไรพร้อมเหตุผลว่าทำไมจึงเห็นภาพเช่นนั้น

3.3 การทำนายพฤติกรรม ที่อาจเกิดขึ้น ของบุคคล หรือตัวละคร

จากปฏิกริยาในแต่ละวิธี จะเป็นการแสดงทัศนคติของบุคคลที่ไม่รู้ตัว วิธีการเหล่านี้ นักจิตวิทยานิยมใช้มาก โดยมีเกณฑ์การตีความหรือการแปลความหมาย หรือการแปลผลจากปฏิกริยาที่บุคคลแสดงต่อสิ่งเร้าต่างๆ ว่าปฏิกริยาเช่นนั้นแสดงถึงทัศนคติและอยู่ในเกณฑ์ปกติหรือเบี่ยงเบนไปจากปกติแล้วหรือยัง

4. การทำงานบางอย่างที่กำหนดให้ การวัดทัศนคติด้วยวิธีนี้นักจิตวิทยาสังคม เชื่อว่าพฤติกรรมที่บุคคลแสดงการทำงานบางอย่างที่กำหนดให้ นั้น เป็นผลจากความรู้สึกนึกคิดของเขานั้นเอง .

5. ปฏิกริยาตอบสนองทางร่างกาย นักจิตวิทยาส่วนใหญ่มักจะรายงานผลการศึกษาทางด้านทัศนคติหรือการวัดทัศนคติโดยการกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มข้น (Intensity) หรือรุนแรง (Extermity) ของทัศนคติกับปฏิกริยาตอบสนองทางร่างกาย เช่น การตอบสนองต่อการ

ข้อดีไฟฟ้า อัตราการเดินของหัวใจก่อนาทิ การขยายของม่านตา มากกว่าที่จะกล่าวถึงทิศทางของทัศนคติ เช่น ทัศนคติทางบวก และทัศนคติทางลบ

2.7.9 ประโยชน์ของทัศนคติ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526: 5) สรุปประโยชน์ของทัศนคติไว้ดังนี้

1. ช่วยทำให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว โดยการจัดรูปหรือจัดระบบสิ่งของต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา
2. ช่วยให้มี self-esteem โดยจะช่วยให้บุคคลหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดีหรือปกปิดความจริงบางอย่าง ซึ่งนำความไม่พอใจมาสู่ตัวเรา
3. ช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่สลับซับซ้อน ซึ่งจะมีปฏิกิริยาตอบโต้หรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดออกไปนั้นส่วนมากจะนำความพึงพอใจมาให้
4. ช่วยให้บุคคลสามารถแสดงออกในด้านคำนิยม ความรู้สึกของตนเอง อันจะนำความพอใจมาสู่บุคคลนั้นๆ

2.8 เอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติ

ปัจจุบันการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในประเด็นต่างๆ ยังไม่มีผู้ศึกษาวิจัยไว้ แต่ทั้งนี้เนื่องจากความพึงพอใจเป็นการแสดงออกทางทัศนคติในด้านบวก ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงได้นำเอางานวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาประกอบการศึกษาดังนี้

ปรมาภรณ์ สมานประธาน (2530: 45-46) ศึกษาทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 11 ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2524 เขตการศึกษา 11 จำนวน 900 คน ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตการศึกษา 11 ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรดิน การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของนักเรียนชายและหญิง อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี

มานิต เรืองรัตน์ (2525: 98-103) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยแบ่ง

เป็นโรงเรียนในเขตชุมชนชั้นใน 6 โรง นักเรียน 240 คน และโรงเรียนเขตชุมชนชั้นนอก 6 โรงเรียน นักเรียน 240 คน พบว่า ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนทั้งสองเขตไม่แตกต่างกัน

ประพันธ์ โกษสมบุรณ์ (2519: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ของโรงเรียนที่มีและไม่มีชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายมีทัศนคติในเชิงบวกต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีความสนใจต่อการสงวนและคุ้มครองทรัพยากรป่าไม้ และเข้าเป็นสมาชิกของชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสูงมาก ทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนที่มีชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมีคะแนนเฉลี่ยทางทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้สูงสุด และนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนที่ไม่มีชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีคะแนนเฉลี่ยทางทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่ำสุด ทัศนคติที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของนักเรียนชายกับหญิง และของชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกับตอนปลายไม่แตกต่างกัน ส่วนนักเรียนในโรงเรียนที่มีชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาตินั้น มีค่าทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้สูงกว่านักเรียนในโรงเรียนที่ไม่มีชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีนัยสำคัญ

รังสี จรูญรัตน์ (2524: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้ และความตระหนักของพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงภาวะประชากรกับกรุงเทพมหานคร พบว่า พนักงานขับรถมีความรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีความตระหนักแตกต่างกันค่อนข้างมากตามอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ สมรส รายได้ และพบว่า ความรู้และความตระหนักของพนักงานขับรถมีความสัมพันธ์ในทางบวกเท่ากับ 0.2429

จินตนา เลิศทวีสินธุ์ (2527: 72) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้ ความตระหนัก และการปฏิบัติของตำรวจจราจร เพื่อป้องกันอันตรายจากมลพิษทางอากาศ และเสียงในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ตำรวจจราจรที่แตกต่างกันทางด้านการศึกษา และจำนวนปีที่รับราชการในกรุงเทพมหานคร มีความตระหนักแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วันพร ผลวาลย์ (2528: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ความรู้ ความตระหนักของครูมัธยมศึกษา ในเรื่องผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก จากผลการวิจัยพบว่า ครูมัธยมในพื้นที่ดังกล่าวมีความรู้เรื่องผลกระทบสิ่งแวดล้อม ที่อาจเกิดจากโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออกในระดับปานกลาง โดยครูมัธยมศึกษาชายจะมีความรู้ดีกว่าครูมัธยมศึกษาหญิง สำหรับตัวแปรด้านอายุ การศึกษา และจำนวนปีที่สอน ไม่มีผลต่อความแตกต่างในคะแนนความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใด ส่วนเรื่องความตระหนักต่อปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมพบว่า ครูมัธยมศึกษาชายมีความตระหนักสูงกว่าครูมัธยมศึกษาหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับตัวแปรด้านอายุ การศึกษา สาขาวิชาที่สำเร็จ หมวศวิชาที่สอน จำนวนปีที่สอนไม่มีผลต่อความตระหนักแต่อย่างใด

สุพจน์ เพชรกรรพม (2532: บทคัดย่อ) ทำวิจัยเรื่อง ความรู้และทัศนคติของปลัดอำเภอ ที่มีผลต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในชนบท ผลการวิจัยพบว่า ปลัดอำเภอที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และสูงกว่า มีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปีลงมา ปฏิบัติราชการในภาคตะวันตก และมีระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งในพื้นที่ปัจจุบันมากกว่า 1 ปีขึ้นไป เป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ในเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมในชนบทมากกว่าปลัดอำเภอกลุ่มอื่น จากการทดสอบทางสถิติ พบว่าปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมในชนบท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่ส่งเสริมให้มีการแก้ไขปัญหามลพิษในชนบทพบว่า ปลัดอำเภอที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่า มีอายุราชการระหว่าง 6-10 ปี ปฏิบัติราชการในภาคตะวันออก และมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งในพื้นที่ปัจจุบันมากกว่า 1 ปี ขึ้นไป จะเป็นกลุ่มที่มีทัศนคติที่ส่งเสริมให้มีการแก้ไขปัญหามลพิษในชนบทมากกว่าปลัดอำเภอกลุ่มอื่น

พัชรวิพรรณ ประสานพันธ์ (2533: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมของครูตำรวจตระเวนชายแดนที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ครูตำรวจตระเวนชายแดนมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยอยู่ในระดับปานกลาง และมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันตามตัวแปรที่ศึกษา คือ พื้นที่ปฏิบัติงาน อายุการดำรงตำแหน่ง ระดับการศึกษา การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนั้นยังพบว่า ครูตำรวจตระเวนชายแดนมีเจตคติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยอยู่ในทิศทางที่เห็นด้วยกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและมีเจตคติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันตามตัวแปรที่ศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อัมพา ถ้วยงาม (2528: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความรู้และเจตคติในการอนุรักษ์ดินและน้ำของเกษตรกรจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ศึกษามีความรู้ในการอนุรักษ์ดินและน้ำในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ดังกล่าวได้แก่ ระดับการศึกษา การรับข่าวสารทางการเกษตร การเข้าเป็นสมาชิกของสถาบันส่งเสริมการเกษตร นอกจากนี้รายได้จากการเพาะปลูกและลักษณะการถือครองที่ดินที่ใช้เพาะปลูกของเกษตรกรที่ศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้ในเรื่องดังกล่าวด้วย ด้านเจตคติชี้ให้เห็นว่า เกษตรกรกลุ่มที่ศึกษามีเจตคติในทางบวก หรือส่งเสริมการอนุรักษ์ดินและน้ำในระดับค่อนข้างสูง โดยเจตคติดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการรับข่าวสารทางเกษตรและระดับความรู้ในการอนุรักษ์ดินและน้ำ

สมชาย อำพันทอง (2532: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ความรู้ เจตคติและพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีเพศ ระดับการศึกษา ภูมิฐานะ จำนวนปีในการดำรงตำแหน่งผู้บริหาร และการได้รับข้อมูลข่าวสารทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่าระดับเจตคติไม่ขึ้นอยู่กับเพศและภูมิฐานะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา จำนวนปีในการดำรงตำแหน่งผู้บริหาร และการได้รับข้อมูลข่าวสารทางด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ศิริพร หงส์พันธุ์ (2527: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความรู้ เจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษของนักเรียนผู้ใหญ่วัยระดับ 5 ในเขตการศึกษา 5 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่วัยระดับ 5 ในเขตการศึกษา 5 มีความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษในระดับสูง มีเจตคติในทางบวก ความรู้กับเจตคติ และเจตคติกับการปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ส่วนความรู้กับการปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ มีความสัมพันธ์กันในระดับที่ต่ำมาก

จารุฤทธิ์ ประเสริฐวณิช (2530: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความรู้ และความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับมลพิษทางสภาวะแวดล้อม ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2529 มีความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางสภาวะแวดล้อมในระดับสูง นักเรียนหญิงมีความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางสภาวะแวดล้อมสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักเรียนที่ศึกษาในแผนการเรียนทางวิทยาศาสตร์ มีความรู้

เกี่ยวกับมลพิษทางสภาวะแวดล้อมสูงกว่านักเรียนที่ศึกษาในแผนการเรียนทางภาษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักเรียนที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3-4 มีความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางสภาวะแวดล้อมสูงกว่านักเรียนที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยรองลงมาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อดิสร .เหลือไทยงาม (2529: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้ และความตระหนักของพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง ขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ ที่มีต่อมลพิษทางเสียง พบว่าพนักงานขับรถมีความตระหนักเกี่ยวกับมลพิษทางเสียงอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่าพนักงานขับรถที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้ จำนวนชั่วโมงขับรถต่อวัน และระยะเวลาในการขับรถที่แตกต่างกัน จะมีความตระหนักไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับพนักงานขับรถที่มีความสนใจข่าวสารมลพิษทางเสียง และมีความต้องการความรู้เพิ่มเติมที่แตกต่างกัน จะมีความตระหนักแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.001 ตามลำดับ

อมรรัตน์ วีระสัมฤทธิ์ (2532: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจราจร และมลพิษทางอากาศในกรุงเทพมหานครของนักศึกษาสภวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับปัญหาการจราจรและมลพิษในระดับปานกลาง นักศึกษาชายและหญิงมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาการจราจรและมลพิษทางอากาศไม่แตกต่างกัน นักศึกษาโปรแกรมวิทยาศาสตร์ มีความรู้เกี่ยวกับปัญหาการจราจร และมลพิษทางอากาศมากกว่า นักศึกษาโปรแกรมวิชาสังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ และภาษาไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักศึกษาที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร พื้นที่ชั้นใน พื้นที่ชั้นกลาง พื้นที่ชั้นนอก มีความรู้เกี่ยวกับปัญหาการจราจรและมลพิษทางอากาศไม่แตกต่างกัน นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจราจรและมลพิษทางอากาศในระดับเห็นด้วย นักศึกษาหญิงมีความเห็นด้วยเกี่ยวกับปัญหาการจราจรและมลพิษทางอากาศมากกว่านักศึกษาชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักศึกษาที่มีความแตกต่างด้านโปรแกรมวิชา ที่อยู่อาศัย และสถานที่ตั้ง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจราจรและมลพิษทางอากาศไม่แตกต่างกัน

ชาติชาย อ่อนเจริญ (2533: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องความรู้และความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสมุทรปราการเกี่ยวกับมลพิษทางสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง นักเรียนหญิงมีคะแนนความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางสิ่งแวดล้อมสูงกว่านักเรียนชาย นักเรียนที่ศึกษาในแผนการเรียน

ทางวิทยาศาสตร์ มีระดับความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางสิ่งแวดล้อมสูงกว่านักเรียนที่ศึกษาในแผนการเรียนทางภาษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักเรียนที่อยู่ในแหล่งที่ตั้งของโรงเรียนแตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน

สุรินทร์ หลักแหลม (2534: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมของสมาชิกสภาเขต (สข.) ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสภาเขตจำนวน 249 คน มีความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง สมาชิกสภาเขตที่มีอายุ ระดับการศึกษาและการติดตามเหตุการณ์ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันมีความแตกต่างกันในเรื่องความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนอาชีพเดิมและเขตที่รับผิดชอบแตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน

ไดยาร์ (Dyar, 1976: 110-111) ได้ศึกษาทัศนคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนเกรด 7 (Assessing the environmental attitude and behavior of a seventh grade school population) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมของเด็กนักเรียน ตามตัวแปรเพศ ภูมิฐานะ ความสามารถในการเรียน และฐานะทางเศรษฐกิจ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 7 จำนวน 637 คน ซึ่งแตกต่างกันในด้าน ภูมิฐานะ (เขตเมือง เขตชนเมือง และเขตชนบท) ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่อยู่ในเขตชนบทมีความห่วงกังวลต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด เด็กที่มีความสามารถในการเรียนระดับสูงและปานกลางมีความห่วงกังวลต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมมากกว่าเด็กที่มีความสามารถในการเรียนระดับต่ำ ฐานะทางเศรษฐกิจมีผลต่อระดับทัศนคติและพฤติกรรมเพียงเล็กน้อย เด็กผู้หญิงมีระดับทัศนคติและพฤติกรรมทางสิ่งแวดล้อมต่ำกว่าเด็กผู้ชายเล็กน้อย

มิลเลอร์ (Miller, 1975: 729-737) ได้ศึกษาพัฒนาการด้านทัศนคติของคนวัยก่อนผู้ใหญ่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและภาวะมลพิษ (The development of pre-adult attitude toward environmental conservation and pollution) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพัฒนาการด้านทัศนคติของคนวัยก่อนผู้ใหญ่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและภาวะมลพิษ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 8 จำนวน 505 คน โดยวิธีการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของเด็กระดับ 8 ไม่แตกต่างไปจากผู้ใหญ่ และกล่าวว่า การสร้างทัศนคติให้กับเด็กวัยนี้เป็นสิ่งที่สำคัญ ความกังวลต่อสิ่งแวดล้อมของเด็กมีเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ และทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อมก็เกิดขึ้นได้ในวัยเด็ก ดังนั้นจึงต้องสร้างทัศนคติที่เหมาะสมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ตั้งแต่เด็ก

2.9 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษาวิจัย

2.9.1 ลักษณะส่วนบุคคล

เพศ

ความแตกต่างของเพศหญิงและเพศชายส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ไม่เหมือนกัน เนื่องจากสังคมไทยมีลักษณะเป็น 2 มาตรฐาน (DOUBLE STANDARD) มีแนวโน้มที่จะอบรมเลี้ยงดูเพศหญิงให้มีความอ่อนโยนสุภาพ เรียบร้อย ในขณะที่เพศชายจะได้รับการอบรมให้มีความเข้มแข็ง และโดยธรรมชาติที่เพศชายและเพศหญิงก็มีลักษณะแตกต่างกันทั้งโครงสร้างทางร่างกายและจิตใจ ลักษณะต่างๆ เหล่านี้ย่อมมีผลต่อบุคลิกภาพ ทัศนคติ แนวคิด และพฤติกรรมของเพศทั้งสอง ซึ่ง อัมพา ถ้วยงาม (2528: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความรู้และเจตคติในการอนุรักษ์ดินและน้ำของเกษตรกร จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรกลุ่มที่ศึกษามีความรู้ในการอนุรักษ์ดินและน้ำในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรชายมีความรู้มากกว่าเกษตรกรหญิง ส่วนอมรรัตน์ วีระสัมฤทธิ์ (2532: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความรู้ และความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจราจร และมลพิษทางอากาศในกรุงเทพมหานคร ของนักศึกษาสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ พบว่านักศึกษาชายและหญิงมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาการจราจรและมลพิษทางอากาศไม่แตกต่างกัน

ประนอม โขมพัฒน์ (2527 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์นกกน้ำและความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนการอนุรักษ์นกกน้ำของครูประถมศึกษาในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย พบว่าครูมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์นกกน้ำในระดับปานกลาง ครูชายมีความรู้มากกว่าครูหญิง นอกจากนี้จากการศึกษาทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษาที่ 11 ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พบว่านักเรียนเพศชายและเพศหญิงมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ปรมาภรณ์ สมานประธาน, 2530: 38) ส่วนผลการศึกษาของสมชาย อำพันทอง (2532: บทคัดย่อ) เรื่อง ความรู้ เจตคติและพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงตั้งสมมุติฐานว่าครูเพศชายมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูเพศหญิง

อายุ

อายุเป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อทัศนคติเพราะช่วงอายุที่ต่างกันจะทำให้มีความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ที่ต่างกัน ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524: 106) กล่าวว่าการศึกษาที่บุคคลจะใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นอาศัยการเรียนรู้ทางสังคม ที่จะทำให้ค่าความสำคัญแก่ลักษณะของสถานการณ์ โดยมีต้นเหตุมาจากอิทธิพลของสังคม หรือสิ่งแวดล้อม ความคิดและการกระทำต่างๆ ของมนุษย์นั้นสามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตามความเหมาะสมของสถานการณ์โดยไม่จำกัดอายุ กล่าวคือผู้ที่มีอายุน้อย และอายุมากจะมีการรับสิ่งใหม่ การตัดสินใจ และมีความคิดเห็นแตกต่างกัน จากการศึกษาของวีณา ถอยกุลนันท์ (2532: 73) เรื่อง ความรู้และความตระหนักของผู้ขับขีรถจักรยานยนต์ในกรุงเทพมหานครที่มีต่อมลพิษทางเสียง พบว่าอายุที่แตกต่างกัน ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางเสียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยผู้ขับขีรถจักรยานยนต์ที่มีอายุสูงกว่า 30 ปี มีความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางเสียงมากที่สุด รองลงมาได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีและต่ำกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 26-30 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 21-25 ปี ตามลำดับ

นอกจากนั้นผลการวิจัยของรังสิ จรุงรัตน์ (2524: บทคัดย่อ) เรื่อง ความรู้ และความตระหนักของพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงภาวะประชากรในกรุงเทพมหานคร พบว่าพนักงานขับรถที่มีอายุแตกต่างกันจะมีความตระหนักแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลการวิจัยของรุ่งอรุณ ญาติบรรทุง (2539: 133) เรื่อง ทัศนคติต่อโครงการโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ กรณีศึกษาอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่าประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป มีความรู้เกี่ยวกับโรงไฟฟ้านิวเคลียร์สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่า

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงตั้งสมมุติฐานว่าครูที่มีอายุมากจะมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่มีอายุน้อย

การศึกษา

ระดับการศึกษาเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยมและแนวความคิดความเชื่อของบุคคล จรรย์ พรหมอยู่ (2526: 108) กล่าวว่าการศึกษาเป็นกิจกรรมที่ทำให้คนเกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ความคิดเห็นและทัศนคติ ดังผลงานวิจัยของ โสภณ เดชมา (2524 : 40) ได้ศึกษาทัศนคติของนักศึกษาวิทยาลัยครูที่มีต่อการ

อนุรักษทรัพย์ากรป่าไม้ พบว่าระดับการศึกษามีส่วนทำให้นักศึกษามีทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพย์ากรป่าไม้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนสุทธวีรณ จันทรมรินทร์ (2523: 40) ได้ศึกษาทัศนคติของประชาชนบริเวณใกล้เคียงอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ที่มีต่อสภาพแวดล้อมของอุทยานแห่งชาติ พบว่าระดับการศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลทำให้ประชาชนมีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมของอุทยานแห่งชาติ กล่าวคือ คนที่มีการศึกษาสูงย่อมคำนึงถึงการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ทรัพย์ากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า ตรงกันข้ามกับคนที่มีการศึกษาน้อยจะคำนึงถึงการอนุรักษ์ค่อนข้างต่ำ

จิราวรรณ พิเศษสกุลกิจ (2534: 76) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณโบราณสถาน ศึกษากรณีป้อมมหากาฬ กรุงเทพมหานคร พบว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี/เทียบเท่า หรือสูงกว่า มีความคิดเห็นเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณป้อมมหากาฬดีกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษาหรืออนุปริญญาและประถมศึกษา

แต่อย่างไรก็ตามผลการวิจัยของอดิศร เหลืองไทยงาม (2529: บทคัดย่อ) เรื่อง ความรู้และความตระหนักของพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง ขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ ที่มีต่อมลพิษทางเสียง พบว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความตระหนักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลการวิจัยของทแก้ว เดชดำรง (2538: บทคัดย่อ) เรื่อง พฤติกรรมการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลองของประชาชนเทศบาลเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลอง

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงตั้งสมมุติฐานว่าครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพย์ากรธรรมชาติสูงกว่าครูที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า

พื้นที่อยู่อาศัย

บุคคลที่อยู่อาศัยในเขตเมืองและชนบทจะมีทัศนคติทางด้านทรัพย์ากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันเนื่องจากมีประสบการณ์ที่ไม่เหมือนกัน เสน่ห์ พบพาน (2528: 76-79) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของประชาชนอำเภอนครหลวง ศึกษากรณีกิจการอุตสาหกรรมในเขตเกษตรกรรม พบว่า กลุ่มประชากรที่อยู่ใกล้โรงงานมี

ความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มที่อาศัยอยู่ใกล้โรงงาน ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ที่อยู่อาศัยใกล้โรงงานได้พบเห็นและอยู่ใกล้กับโรงงานที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม และพบว่า พื้นที่อยู่อาศัยแตกต่างกันทำให้ประชาชนเกิดความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ซึ่งมีผลการวิจัยที่ใกล้เคียงกันคืองานวิจัยของณรงค์ ศรีสนธิ (2524: 68) เรื่อง ความรู้และเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาวิทยาลัยครูในส่วนกลาง พบว่านักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกัน มีความรู้เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานครมีความรู้เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมมากกว่านักศึกษาในภาคกลางและภาคอื่น ๆ ส่วนชลภาพรรณ ลิขิตวาทินกุล (2532: 72) ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของมัคคุเทศก์อาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมัคคุเทศก์อาชีพที่มีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพมหานครมีความตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างมัคคุเทศก์อาชีพที่มีภูมิลำเนาในต่างจังหวัด

ในขณะที่ผลการวิจัยของอมรรัตน์ วีระสัมฤทธิ์ (2532: บทคัดย่อ) เรื่อง ความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจราจร และมลพิษทางอากาศในกรุงเทพมหานครของนักศึกษาสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ พบว่า นักศึกษาที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร พื้นที่ชั้นใน พื้นที่ชั้นกลาง และพื้นที่ชั้นนอก มีความรู้เกี่ยวกับปัญหาการจราจรและมลพิษทางอากาศไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงตั้งสมมุติฐานว่าครูที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองจะมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท

รายได้

ระดับรายได้เป็นปัจจัยทางสภาพเศรษฐกิจที่มีผลต่อความเป็นอยู่และทัศนคติ (สุพัตรา สุภาพ, 2522: 163) ดังที่พงษ์ไพบูลย์ ศิวาวราเวช (2528: 98) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนในเมืองต่อสวนสาธารณะ กรณีผู้มาใช้สวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มประชากรที่มีรายได้สูงมีความคิดเห็นต่อสวนสาธารณะในด้านการจัดสภาพแวดล้อมและการบำรุงรักษาในเชิงบวกมากกว่ากลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่ำ ส่วนผลการวิจัยของอดิสร เหลืองไธสงาม (2529: 80) เรื่อง ความรู้และความตระหนักของพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง ขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ ที่มีต่อมลพิษทางเสียง พบว่า พนักงานขับรถที่มีรายได้ต่อเดือนสูงมีความตระหนักต่อมลพิษทางเสียงมากกว่าพนักงานขับรถที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำ

รัฐ จำปาทอง (2528:161-162) ได้ศึกษาความรู้ และทัศนคติ และการปฏิบัติเมื่อบริโภคผัก พบว่าความแตกต่างในเรื่องรายได้ของครอบครัวต่อเดือน ก่อให้เกิดความแตกต่างกันในด้านความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเมื่อบริโภคผักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนผลการศึกษาของอดิสร เหลืองไธสงาม (2529: บทคัดย่อ) เรื่อง ความรู้ และความตระหนักของพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง ขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ ที่มีต่อมลพิษทางเสียง พบว่าพนักงานขับรถที่มีรายได้แตกต่างกันจะมีความตระหนักไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงตั้งสมมุติฐานว่าครูที่มีรายได้สูงจะมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่มีรายได้ต่ำ

วิชาที่จบการศึกษา

สาขาวิชาที่จบการศึกษามีผลต่อความรู้ และทัศนคติของครูเป็นอย่างมาก และจะทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความเชื่อ ความรู้ และแนวความคิดเห็นส่วนบุคคล

วันพร ผลาวัลย์ (2528: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความรู้ ความตระหนักของครูมัธยมศึกษาในเรื่องผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ผลการวิจัยพบว่าครูมัธยมศึกษาที่จบการศึกษาในหมวดวิชาทางด้านภาษามีความรู้แตกต่างกับครูมัธยมศึกษาที่จบการศึกษาในหมวดวิชาทางด้านสังคม จิตวิทยา คหกรรม เกษตรกรรมและสาขาต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผลการศึกษาของทวีบุญ แสงหล้า (2529:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีเจตคติในทางบวกต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยกลุ่มตัวอย่างที่เรียนสายวิทยาศาสตร์มีเจตคติแตกต่างจากนักเรียนที่เรียนสายอื่นๆ

เช่นเดียวกับผลการศึกษาของจารุลักษณ์ ประเสริฐวนิช (2530: บทคัดย่อ) เรื่องความรู้ และความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับมลพิษทางสภาวะแวดล้อม พบว่านักเรียนที่ศึกษาในแผนการเรียนทางวิทยาศาสตร์จะมีความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางสภาวะแวดล้อมสูงกว่านักเรียนที่เรียนทางด้านภาษาสตร้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงตั้งสมมุติฐานว่าครูที่จบการศึกษาในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์จะมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่จบการศึกษาในหมวดวิชาอื่นๆ

วิชาที่สอน

ครูที่สอนวิชาใดวิชาหนึ่งย่อมจะมีความรู้ในหมวดวิชานั้นดีกว่าครูที่ไม่มีประสบการณ์ในการสอนเลย โดยเฉพาะวิชาที่สอนอยู่ในปัจจุบัน

สิริเชษฐ์ รัตนจรณะ (2523: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้และเจตคติของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม พบว่าครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง โดยผู้ที่สอนในหมวดวิทยาศาสตร์มีความรู้มากกว่าผู้สอนในหมวดสังคมศึกษาและหมวดวิชาอื่นๆ นอกจากนี้วันพร ผลวาลย์ (2528 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้ ความตระหนักของครูมัธยมศึกษาในเรื่องผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ผลการวิจัยพบว่าครูมัธยมศึกษาในพื้นที่ดังกล่าวมีความรู้เรื่องผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดจากโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออกในระดับปานกลาง และพบว่าสาขาวิชาที่จบการศึกษา หมวดวิชาที่สอน ไม่มีผลต่อความตระหนักในปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมแต่อย่างใด

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงตั้งสมมุติฐานว่าครูที่สอนในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์จะมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่สอนในหมวดวิชาอื่นๆ

อายุราชการ

ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพครูหรือคิดเป็นอายุราชการ เป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อความรู้และทัศนคติ

จากการศึกษาของจินตนา เลิศทวีสินธุ์ (2527: 72) ซึ่งทำการศึกษาวิจัยความรู้ และ ความตระหนักของตำรวจจราจร เพื่อป้องกันอันตรายจากพิษทางอากาศและเสียง ในกรุงเทพมหานคร พบว่าตำรวจจราจรที่มีจำนวนปีที่รับราชการแตกต่างกัน จะมีความตระหนักต่ออันตรายทางอากาศและเสียงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนสมชาย อ่ำพันทอง (2532: บท

คัตย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้ เจตคติและพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย พบว่าอาชวราชาการที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความรู้ในปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกับผลการวิจัยของวันพร ผลาวัลย์ (2528: บทคัดย่อ) เรื่อง ความรู้ ความตระหนักของครูมัธยมศึกษา ในเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก พบว่าจำนวนปีที่รับราชการไม่มีผลต่อความแตกต่างในเรื่องความรู้แต่อย่างใด

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงตั้งสมมุติฐานว่าครูที่มีอาชวราชาการมากจะมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่มีอาชวราชาการน้อย

การรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม

การรับรู้ข่าวสารเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อทัศนคติของบุคคลนั้นๆ ทั้งนี้จากทฤษฎีที่สอดคล้องในการรับรู้ (พิสมัย วิบูลสวัสดิ์ และคนอื่นๆ, 2528: 89) ได้เน้นว่าบุคคลทั้งหลายจะพยายามเฝ้าหาความผสมผสานลงตัวระหว่างความคิดและพฤติกรรม ถ้าข่าวสารหรือข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับมีความสอดคล้องกับทัศนคติเดิมก็จะเกิดการยอมรับข่าวสารนั้น แต่ถ้าข้อมูลใหม่ขัดแย้งกับความรู้เดิมของตน บุคคลนั้นจะเกิดความไม่สบายใจและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การรับรู้ข่าวสารหรือข้อมูลของบุคคลนั้นเป็นปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติดังที่สุรินทร์ หล็กแหลม (2534: 86) ได้ทำการศึกษาเรื่องความรู้ ความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมของสมาชิกสภาเขต (สข.) ในกรุงเทพมหานครพบว่า สมาชิกสภาเขตที่มีการติดตามเหตุการณ์ข่าวสารมลพิษทางสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสมาชิกสภาเขตที่มีการติดตามเหตุการณ์ข่าวสารมลพิษทางสิ่งแวดล้อมทุกวันจะมีความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางสิ่งแวดล้อมมากกว่าสมาชิกสภาเขตที่มีการติดตามข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมน้อยครั้งกว่า นอกจากนี้งานวิจัยของชลพรรณ ลิขิตวคินกุล (2532: 80) ในหัวข้อเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของมัคคุเทศก์อาชีพ พบว่ากลุ่มมัคคุเทศก์อาชีพที่มีพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการสื่อสารมวลชนในระดับสูงมีความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงสุด รองลงมาคือกลุ่มมัคคุเทศก์ที่มีพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการสื่อสารมวลชนในระดับต่ำและระดับปานกลาง

ส่วนผลการวิจัยของสมชาย อำพันทอง (2532: บทคัดย่อ) เรื่อง ความรู้ เจตคติและพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมใน

ประเทศไทย พบว่าการได้รับข้อมูลข่าวสารทางด้านสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันผู้บริหารมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงตั้งสมมุติฐานว่าครูที่รับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมบ่อยครั้งจะมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่รับรู้ข่าวสารสิ่งแวดล้อมน้อยครั้ง

2.9.2 ความรู้

ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากผลการวิจัยของนักสังคมศาสตร์ชาวไทยหลายๆ ท่านได้สรุปไว้ว่าความรู้เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลทำให้ทัศนคติของคนมีความแตกต่างกันไป สิริเจษฎ์ รัตนจรณะ (2523: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้และเจตคติของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม พบว่า ครูมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง และครูที่มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมสูงมีเจตคติสูงเช่นกัน ผลการวิจัยดังกล่าวมีบางส่วนสรุปไว้คล้ายคลึงกับผลการวิจัยของลอเรนซ์ แซเคอร์ (Zacher, 1974: 5016A) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นปีที่ 11 ในรัฐมอนทานา ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความเข้าใจทางด้านสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อเจตคติทางด้านสิ่งแวดล้อม และผลการวิจัยของภมรรัตน์ สุธรรม (2533: 97) เรื่องความรู้และทัศนคติของประชาชนอำเภอเกาะพะงันที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรชายป่า ที่พบว่าความรู้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติ รวมทั้งผลการวิจัยของวุฒิ นิลแก้ว (2532: 142) เรื่องความรู้และทัศนคติของประชาชนต่อการปลูกสร้างสวนป่า ที่พบว่าความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และการปลูกสร้างสวนป่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติต่อการปลูกสร้างสวนป่า

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงตั้งสมมุติฐานว่าครูที่มีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากจะมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่มีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อย

ความรู้ทางด้านการเมือง

นฤชา ตำราญทรัพย์ (2533: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นรูปสุขาภิบาล ศึกษาเฉพาะกรณีสุขาภิบาลหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรีพบว่า ความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นรูปสุขาภิบาลเป็นปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติ และผลการวิจัยของคณะ อินทสุวรรณ (2537: 72) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นสุขาภิบาล ศึกษากรณีสุขาภิบาลห้วยพลู อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม พบว่าผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการเมืองระบอบประชาธิปไตยระดับต่ำ จะมีทัศนคติต่อการเมืองระดับสูง ในขณะที่ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจระดับสูง จะมีทัศนคติต่อการเมืองระดับต่ำ ส่วนผลการวิจัยของญาณภัทร เจริญรัตน์ (2539: 86) พบว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล กับตัวแปรระดับทัศนคติทางการเมืองของประชาชนทั่วไป สมาชิกสภาตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงตั้งสมมุติฐานว่าครุที่มีความรู้ทางด้านการเมืองมากจะมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครุที่มีความรู้ทางด้านการเมืองน้อย

2.9.3 การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมทางด้านการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นิพนธ์ จันดาร์ภัย (2536: 140) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย พบว่าการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ และผลการวิจัยของสุริยา ชีขุน (2534: 146) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ระบบป่าชุมชน ศึกษากรณีตำบลศรีละกอ อำเภोजักราช จังหวัดนครราชสีมา ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเรื่องทรัพยากรป่าไม้ รวมทั้งผลการวิจัยของชัยโรจน์ ธนสันติ (2535: 127) เรื่องการมีส่วนร่วมของกรรมการสภาตำบลในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ศึกษากรณีจังหวัดอุบลราชธานี ที่พบว่าการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันไม่ก่อให้เกิดความตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน และผลการวิจัยของเศรษฐพงษ์ ปุณณาการ

(2541: 99) เรื่อง ความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ภูมิศึกษา อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงตั้งสมมุติฐานว่าครูที่มีส่วนร่วมทางด้านสิ่งแวดล้อมมากจะมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่มีส่วนร่วมทางด้านสิ่งแวดล้อมน้อย

การมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความหมายที่กว้างมาก เนื่องจากสามารถครอบคลุมกิจกรรมทุกชนิดที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างพลเมืองกับสถาบันทางการเมืองภายในรัฐ (Geoffrey K.Roberts, 1971: 145) ดังที่นิตยา วิรุฬรัตน์ (2526: 80-81) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งกับทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งต่างก็มีผลทำให้ทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อมต่างกันในเรื่อง และผลงานวิจัยของสุนันท์ เกษมชัยนันท์ (2536: 156) เรื่อง ทัศนคติทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสื่อมวลชนไทย ศึกษาเปรียบเทียบผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ และผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมือง พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองของสื่อมวลชนไทย

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงตั้งสมมุติฐานว่าครูที่มีส่วนร่วมทางการเมืองมากจะมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่มีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและการดำเนินการวิจัยเชิงประจักษ์ หรือการวิจัยเชิงปริมาณ (Emperical or Quantitative Research) ด้วยการนำข้อมูลเชิงประจักษ์จากแบบสอบถามมาใช้ในการทดสอบ ทิศความและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ร่วมกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการสัมภาษณ์แนวลึก (Indepth Interview) ทั้งนี้เริ่มจากการกำหนดประชากรและขนาดของกลุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือ การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ การบรรณาธิกรณข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งได้กล่าวถึงรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 พื้นที่ศึกษา

ในการศึกษาวิจัยได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ศึกษาในเขตจังหวัดระยอง โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3.2 ประชากรเป้าหมาย ขนาดของกลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากรเป้าหมาย ประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างคือครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยอง ภายใต้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดระยอง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ซึ่งมีทั้งสิ้น 18 โรงเรียน คิดเป็นจำนวนครูทั้งหมด 923 คน แบ่งตามสังกัดได้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ	113 คน
สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดระยอง	761 คน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน	49 คน
รวมทั้งสิ้น	<u>923</u> คน

3.2.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง กำหนดโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างดังนี้ (New York State Division of Housing, 1948: 583)

$$N = \frac{N (CV)^2 Z^2}{(CV)^2 Z^2 + (N-1) E^2}$$

เมื่อ N = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N = จำนวนประชากร ในพื้นที่เท่ากับ 923 คน
 Z = คะแนนมาตรฐานที่ระดับความเชื่อมั่นตามที่กำหนด ซึ่งที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ($\alpha = 0.05$) ดังนั้นค่า Z ที่ $\alpha/2 = 0.025$ มีค่าเท่ากับ 1.96
 CV = สัมประสิทธิ์ความผันแปร ในพื้นที่กำหนดให้ $CV = 50\% = 0.5$
 E = ความคลาดเคลื่อนของข้อมูลที่ได้จากตัวอย่าง ในพื้นที่กำหนดให้เปอร์เซ็นต์ของความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ = 5% ดังนั้น $E = 0.05$

จากสูตรข้างต้นได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยทั้งสิ้น 272 คน เป็นตัวแทนของครูในระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยอง

3.2.3 การสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบสัดส่วน (Proportional to Size) เพื่อให้เกิดความครอบคลุมและมีการกระจายตัวของกลุ่มตัวอย่างในทุกสังกัดการศึกษา โดยคิดสัดส่วนจำนวนตัวอย่างจากจำนวนประชากรที่มีอยู่ในแต่ละสังกัดการศึกษาดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ	113 คน	ใช้ตัวอย่าง	33 คน
สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดระยอง	761 คน	ใช้ตัวอย่าง	224 คน
สำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน	49 คน	ใช้ตัวอย่าง	15 คน
รวมทั้งสิ้น	923 คน	ใช้ตัวอย่าง	272 คน

ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจะกำหนดโควต้าเพศชาย 136 คน และเพศหญิง 136 คนเพื่อให้เกิดสัดส่วนที่เท่าๆ กัน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการสัมภาษณ์แนวลึก (Indepth Interview) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4 ขั้นตอนในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

3.4.1 ศึกษาสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน และจัดแบ่งออกเป็นประเด็นปัญหาแต่ละด้าน เพื่อนำมากำหนดนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา นั้น ๆ

3.4.2 ศึกษาและทบทวนนโยบายของพรรคการเมือง ทำการรวบรวมนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพรรคการเมืองที่จดทะเบียนไว้กับสำนักงานนายทะเบียนพรรคการเมือง กระทรวงมหาดไทย จำนวน 13 พรรคการเมือง คือ พรรคชาติพัฒนา พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย พรรคประชากรไทย พรรคกิจสังคม พรรคเอกภาพ พรรคพลังธรรม พรรคความหวังใหม่ พรรคเสรีธรรม พรรคหน้าไทย พรรคมวลชน พรรคเสรีประชาธิปไตยและพรรคอนุรักษนิยม ทั้งนี้เพื่อนำมาวิเคราะห์และจำแนกนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นนโยบายหลักๆ ที่สำคัญ

3.4.3 ทบทวนวรรณกรรมการวิจัย ตำราและเอกสาร เพื่อศึกษาสาระสำคัญ องค์ประกอบ ลักษณะ และเกณฑ์การวัดความรู้ การมีส่วนร่วม และความพึงพอใจรวมทั้งผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม

3.4.4 กำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แนวลึก ให้ถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้

1. แบบสอบถาม มีลักษณะ โครงสร้างและการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 5 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสำรวจทั่วไป ประกอบด้วยแบบสำรวจเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา พื้นที่อยู่อาศัย รายได้ วิชาที่จบการศึกษา วิชาที่สอน อาชีพราชการ และการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม ที่ใช้เป็นตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ของการวิจัย

ส่วนที่ 2 แบบวัดความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและความรู้ทางด้านการเมือง ประกอบด้วยแบบวัดความรู้แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือกใน 2 ส่วน คือ แบบวัดความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและแบบวัดความรู้ทางด้านการเมือง

- แบบวัดความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แบ่งเป็น 2 หัวข้อคือความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ อันได้แก่ ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรแร่ ทรัพยากรพลังงาน และทรัพยากรชายฝั่งทะเล และอีกหัวข้อคือความรู้ทางด้านมลพิษสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ มลพิษจากเสียงและความสั่นสะเทือน มลพิษจากขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล รวมทั้งมลพิษจากของเสียอันตราย

- แบบวัดความรู้ทางการเมือง แบ่งเป็น 4 ส่วนคือ ความรู้เกี่ยวกับการเมือง ความรู้เกี่ยวกับพรรคการเมือง ความรู้เกี่ยวกับนโยบายพรรคการเมือง และความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

ส่วนที่ 3 แบบวัดการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบด้วยแบบวัดการมีส่วนร่วมใน 2 ส่วนคือ แบบวัดการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและแบบวัดการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตามความถี่ของการเข้าร่วม 5 ระดับ คือ ทุกครั้ง บ่อยครั้ง บางครั้ง นานๆครั้ง และไม่เคยเลย

- การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แบ่งเป็น 5 รูปแบบ คือ

- การสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน
- การเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนทั่วไป
- การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- วางแผนกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โดยแบ่งหัวข้อของการมีส่วนร่วมเป็น 5 หัวข้อ คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรพลังงาน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

- แบบวัดการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง แบ่งเป็น 4 ส่วนคือ การมีส่วนร่วมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน และการมีส่วนร่วมในการติดตามข่าวสารทางการเมือง

ส่วนที่ 4 แบบวัดความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยแบบวัดความพึงพอใจตามระดับของความพึงพอใจ 5 ระดับ คือ พึงพอใจอย่างยิ่ง พึงพอใจ เฉยๆ ไม่พึงพอใจ และไม่พึงพอใจอย่างยิ่ง ในนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 8 นโยบายหลักคือ

- นโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- นโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษ
- นโยบายเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา
- นโยบายกฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- นโยบายการเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์
- นโยบายการกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการ
- นโยบายการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ
- นโยบายการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ประกอบด้วยคำถามแบบเปิดหรือแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured or open form) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อนโยบายแต่ละด้าน

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) สัมภาษณ์คณะผู้บริหารของโรงเรียนที่สำรวจแบบสอบถาม ซึ่งประเด็นในการถามคือความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนพึงพอใจ 8 นโยบายคือ

- นโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- นโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษ
- นโยบายเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา
- นโยบายกฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- นโยบายการเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์
- นโยบายการกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการ
- นโยบายการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ
- นโยบายการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม

3.4.5 รวบรวมสอบถามในแต่ละส่วน หลังจากนั้นจึงนำไปให้คณะกรรมการควบคุม วิทยานิพนธ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผู้เชี่ยวชาญด้าน นโยบายพรรคการเมืองที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในภาคผนวก ก ตรวจสอบความถูกต้อง ชัดเจน และความครอบคลุมของเนื้อหาในแบบสอบถามอีกครั้ง ดังรายละเอียดในภาคผนวก ข และ ภาคผนวก ค เพื่อทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์มากขึ้น ทั้งนี้โครงสร้างและองค์ประกอบของแบบสอบถามภายหลังจากปรับปรุงและแก้ไขแล้วมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสำรวจทั่วไป เป็นการสอบถามข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งมีคำถามทั้งหมด 9 ข้อ ที่ถามเกี่ยวกับตัวแปรอิสระที่ศึกษาดังนี้

1. เพศ	1 ข้อ
2. อายุ	1 ข้อ
3. ระดับการศึกษา	1 ข้อ
4. พื้นที่อยู่อาศัย	1 ข้อ
5. รายได้	1 ข้อ
6. วิชาที่จบการศึกษา	1 ข้อ
7. วิชาที่สอน	1 ข้อ
8. อาชวราชการ	1 ข้อ
9. การรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม	1 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบวัดความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและความรู้ทางด้านการเมือง เป็นชนิดเลือกตอบ 4 คำตอบ แบ่งเป็นความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 33 ข้อและความรู้ทางด้านการเมือง 12 ข้อ โดยมีเนื้อหาหรือองค์ประกอบดังนี้

ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

• ทรัพยากรธรรมชาติ

1. ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน 3 ข้อ

- ลักษณะและองค์ประกอบของดิน (ข้อที่ 1)
- ปัญหาการชะล้างพังทลาย (ข้อที่ 2)
- วิธีการบำรุงรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน (ข้อที่ 3)

2. ทรัพยากรป่าไม้ 3 ข้อ

- ความหมายของทรัพยากรป่าไม้ (ข้อที่ 4)
- ความเสื่อมโทรมร่อยหรอของทรัพยากรป่าไม้ (ข้อที่ 5)
- ผลกระทบจากการตัดไม้ทำลายป่า (ข้อที่ 6)

3. ทรัพยากรน้ำ 3 ข้อ

- ความสำคัญของทรัพยากรน้ำ (ข้อที่ 7)
- สาเหตุของการขาดแคลนน้ำ (ข้อที่ 8)
- การอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรน้ำ (ข้อที่ 9)

4. ทรัพยากรแร่ 3 ข้อ

- ความหมายและคำจำกัดความของแร่ (ข้อที่ 10)
- ผลกระทบจากการทำเหมือง (ข้อที่ 11)
- การใช้ประโยชน์พื้นที่เหมืองแร่ร้าง (ข้อที่ 12)

5. ทรัพยากรพลังงาน 3 ข้อ

- ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับไฟฟ้า (ข้อที่ 13)
- สถานการณ์ปัจจุบันของพลังงาน (ข้อที่ 14)
- แหล่งพลังงานในอนาคต (ข้อที่ 15)

6. ทรัพยากรชายฝั่งทะเล 3 ข้อ

- ประโยชน์ของป่าชายเลน (ข้อที่ 16)
- สาเหตุความเสื่อมโทรมของทรัพยากรชายฝั่ง (ข้อที่ 17)
- การป้องกันและแก้ไข (ข้อที่ 18)

• มลพิษสิ่งแวดล้อม

1. มลพิษทางน้ำ 3 ข้อ

- ลักษณะของน้ำเสีย (ข้อที่ 19)
- สาเหตุของการเกิดปัญหาน้ำเสีย (ข้อที่ 20)

- วิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำเสีย (ข้อที่ 21)

2. มลพิษทางอากาศ 3 ข้อ

- ความหมายของมลพิษทางอากาศ (ข้อที่ 22)

- ผลกระทบจากมลพิษทางอากาศ (ข้อที่ 23)

- วิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ (ข้อที่ 24)

3. มลพิษจากเสียงและความสั่นสะเทือน 3 ข้อ

- ลักษณะของเสียงและความสั่นสะเทือนที่เป็นอันตราย (ข้อที่ 25)

- ผลกระทบจากเสียงและความสั่นสะเทือน (ข้อที่ 26)

- วิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษจากเสียงและความสั่นสะเทือน (ข้อที่ 27)

4. มลพิษจากขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล 3 ข้อ

- ความหมายของขยะมูลฝอย (ข้อที่ 28)

- สาเหตุของปัญหาขยะมูลฝอยในปัจจุบัน (ข้อที่ 29)

- ผลกระทบจากปัญหาขยะมูลฝอย (ข้อที่ 30)

5. มลพิษจากสารอันตราย 3 ข้อ

- แหล่งกำเนิดสารอันตราย (ข้อที่ 31)

- ผลกระทบที่เกิดจากสารอันตราย (ข้อที่ 32)

- วิธีการกำจัดสารอันตราย (ข้อที่ 33)

ความรู้ทางการเมือง

1. ความรู้เกี่ยวกับการเมือง 3 ข้อ

- หน้าที่หลักของสภาผู้แทนราษฎร (ข้อที่ 1)

- การสรรหานายกรัฐมนตรี (ข้อที่ 2)

- ความสำคัญของกฎหมายรัฐธรรมนูญ (ข้อที่ 3)

2. ความรู้เกี่ยวกับพรรคการเมือง 3 ข้อ

- ความสำคัญของพรรคการเมือง (ข้อที่ 4)

- บทบาทของพรรคการเมือง (ข้อที่ 5)

- สัญลักษณ์ของพรรคการเมืองในประเทศไทย (ข้อที่ 6)

3. ความรู้เกี่ยวกับนโยบายพรรคการเมือง 3 ข้อ

- ความสำคัญของนโยบายพรรคการเมือง (ข้อที่ 7)

- นโยบายพรรคการเมืองไทยในปัจจุบัน (ข้อที่ 8)

- นโยบายพรรคการเมืองกับการเลือกตั้ง (ข้อที่ 9)
- 4. ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง 3 ข้อ
 - ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเลือกตั้ง (ข้อที่ 10)
 - ผลการเลือกตั้งครั้งล่าสุด (ข้อที่ 11)
 - กฎหมายการเลือกตั้ง (ข้อที่ 12)

ส่วนที่ 3 แบบวัดการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง เป็นชนิดเลือกตอบ 5 คำตอบตามความถี่ของการเข้าร่วมคือ ทุกครั้ง บ่อยครั้ง บางครั้ง นานๆครั้ง และไม่เคยเลย แบ่งเป็นการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 25 ข้อและการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง 8 ข้อ โดยมีเนื้อหาหรือองค์ประกอบดังนี้

การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน 5 ข้อ
 - สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรดินให้นักเรียน (ข้อที่ 1)
 - เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรดินให้แก่ประชาชนทั่วไป (ข้อที่ 2)
 - ใช้ที่ดินเพื่อการเพาะปลูก (ข้อที่ 3)
 - วางแผนกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรดิน (ข้อที่ 4)
 - ร่วมดำเนินกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรดิน (ข้อที่ 5)
2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ 5 ข้อ
 - สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ให้นักเรียน (ข้อที่ 6)
 - เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ให้แก่ประชาชนทั่วไป (ข้อที่ 7)
 - การใช้ไม้ในชีวิตประจำวัน (ข้อที่ 8)
 - วางแผนกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ (ข้อที่ 9)
 - ร่วมดำเนินกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ (ข้อที่ 10)
3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ 5 ข้อ
 - สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำให้นักเรียน (ข้อที่ 11)
 - เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำให้แก่ประชาชนทั่วไป (ข้อที่ 12)

- ทิ้งเศษสิ่งปฏิกูลลงแหล่งน้ำ (ข้อที่ 13)
- วางแผนกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ (ข้อที่ 14)
- ร่วมดำเนินกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ (ข้อที่ 15)
- 4. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรพลังงาน 5 ข้อ
 - สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับพลังงานให้แก่นักเรียน (ข้อที่ 16)
 - เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลังงานให้แก่ประชาชนทั่วไป (ข้อที่ 17)
 - ใช้ก๊าซธรรมชาติหุงต้มอาหาร (ข้อที่ 18)
 - วางแผนกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์พลังงาน (ข้อที่ 19)
 - ร่วมดำเนินกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์พลังงาน (ข้อที่ 20)
- 5. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและสารอันตราย 5 ข้อ
 - สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยและสารอันตรายให้แก่ นักเรียน (ข้อที่ 21)
 - เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและสารอันตรายให้แก่ ประชาชนทั่วไป (ข้อที่ 22)
 - ช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอย (ข้อที่ 23)
 - วางแผนกิจกรรม/โครงการจัดการขยะมูลฝอยและสารอันตราย (ข้อที่ 24)
 - ร่วมดำเนินกิจกรรม/โครงการจัดการขยะมูลฝอยและสารอันตราย (ข้อที่ 25)

การมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง

- 1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง 2 ข้อ
 - การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น (ข้อที่ 1)
 - การเลือกตั้งระดับประเทศ (ข้อที่ 2)
- 2. การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง 2 ข้อ
 - การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น (ข้อที่ 3)
 - การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งระดับประเทศ (ข้อที่ 4)
- 3. การเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน 2 ข้อ
 - เป็นผู้ดำเนินการทำกิจกรรมส่วนรวม (ข้อที่ 5)
 - ร่วมทำกิจกรรมในชุมชน (ข้อที่ 6)
- 4. การติดตามข่าวสารทางการเมือง 2 ข้อ
 - ติดตามข่าวสารทางการเมือง (ข้อที่ 7)

- แสดงความคิดเห็นทางด้านการเมือง (ข้อที่ 8)

ส่วนที่ 4 แบบวัดความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นชนิดเลือกตอบ 5 คำตอบคือ พึงพอใจอย่างยิ่ง พึงพอใจ เฉยๆ ไม่พึงพอใจ และไม่พึงพอใจอย่างยิ่ง มีทั้งสิ้น 70 ข้อ แบ่งเป็น 8 นโยบายหลักโดยมีเนื้อหาหรือองค์ประกอบดังนี้

• ความพึงพอใจต่อนโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน 4 ข้อ
 - การใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของดิน (ข้อที่ 1)
 - กำหนดพื้นที่เกษตรกรรมของประเทศ (ข้อที่ 2)
 - ฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน (ข้อที่ 3)
 - กำหนดใช้ผังเมืองรวม (ข้อที่ 4)
2. ทรัพยากรป่าไม้ 6 ข้อ
 - เพิ่มพื้นที่ป่าไม้ของประเทศ (ข้อที่ 5)
 - กำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าให้แน่นอน (ข้อที่ 6)
 - สร้างถนนเพื่อเฝ้าระวังการลักลอบตัดไม้รอบพื้นที่ป่า (ข้อที่ 7)
 - เร่งรัดการปลูกป่าในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม (ข้อที่ 8)
 - ส่งเสริมการปลูกป่าชุมชน (ข้อที่ 9)
 - ขยายการเพาะพันธุ์สัตว์ป่า (ข้อที่ 10)
3. ทรัพยากรน้ำ 4 ข้อ
 - การจัดหาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ (ข้อที่ 11)
 - การสร้างฝายหรือคันกั้นน้ำขนาดเล็ก (ข้อที่ 12)
 - การผันน้ำจากแม่น้ำสายหลัก (ข้อที่ 13)
 - การนำน้ำใต้ดินมาใช้ประโยชน์ (ข้อที่ 14)
4. ทรัพยากรแร่ 3 ข้อ
 - ฟื้นฟูพื้นที่เหมืองแร่ร้าง (ข้อที่ 15)
 - ดำรงแหล่งแร่สำรอง (ข้อที่ 16)
 - ส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ (ข้อที่ 17)

5. ทรัพยากรพลังงาน 4 ข้อ

- พัฒนาแหล่งพลังงานในอนาคต (ข้อที่ 18)
- ใช้พลังงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ข้อที่ 19)
- ศึกษาวิจัยพลังงานนิวเคลียร์ (ข้อที่ 20)
- ส่งเสริมการปลูกป่าเพื่อทำฟืนและเผาถ่านในชนบท (ข้อที่ 21)

6. ทรัพยากรชายฝั่งทะเล 4 ข้อ

- ควบคุมการใช้ประโยชน์พื้นที่ชายฝั่ง (ข้อที่ 22)
 - ควบคุมจำนวนเรือประมง (ข้อที่ 23)
 - กำหนดเขตการใช้ประโยชน์ปะการัง (ข้อที่ 24)
 - ทำแนวเขตป่าชายเลนที่ถาวร (ข้อที่ 25)
 - ความพึงพอใจต่อนโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษ
1. มลพิษทางน้ำ 5 ข้อ
- ควบคุมคุณภาพแม่น้ำสายหลัก (ข้อที่ 26)
 - ควบคุมคุณภาพน้ำทะเล (ข้อที่ 27)
 - จัดตั้งองค์กรเพื่อแก้ไขปัญหาแม่น้ำเจ้าพระยาน้ำเสีย (ข้อที่ 28)
 - คิดค่าธรรมเนียมในการบำบัดน้ำเสียจากชุมชน (ข้อที่ 29)
 - คิดค่าธรรมเนียมในการปล่อยน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม (ข้อที่ 30)
2. มลพิษทางอากาศ 4 ข้อ
- ควบคุมมลพิษทางอากาศจากการจราจร (ข้อที่ 31)
 - ควบคุมมลพิษทางอากาศจากโรงงานอุตสาหกรรม (ข้อที่ 32)
 - ลดปริมาณก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์จากยานพาหนะ (ข้อที่ 33)
 - กำหนดค่าสูงสุดของ HC และ SO₂ จากเชื้อเพลิงทุกประเภท (ข้อที่ 34)
3. มลพิษจากเสียงและความสั่นสะเทือน 4 ข้อ
- ลงโทษผู้ก่อให้เกิดเสียงดังและความสั่นสะเทือน (ข้อที่ 35)
 - ยกเว้นภาษีสำหรับอุปกรณ์ป้องกัน/ลดเสียงดัง (ข้อที่ 36)
 - ใช้มาตรการผังเมืองเพื่อลดผลกระทบด้านเสียงและความสั่นสะเทือน (ข้อที่ 37)
 - กำหนดเขตกันชน (Buffer Zone) (ข้อที่ 38)
4. มลพิษจากขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล 4 ข้อ
- กระจายความรับผิดชอบให้หน่วยงานท้องถิ่น (ข้อที่ 39)

- จัดหาพื้นที่ฝังกลบแห่งใหม่ (ข้อที่ 40)
- ใช้หลัก “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย” (ข้อที่ 41)
- ปรับปรุงค่าธรรมเนียมในการเก็บขยะ (ข้อที่ 42)

5. มลพิษจากสารอันตราย

3 ข้อ

- กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบในการกำจัดสารอันตราย (ข้อที่ 43)
- กำหนดหลักเกณฑ์ในการขนส่งสารอันตราย (ข้อที่ 44)
- เข้มงวดกับสารพิษที่นำเข้าจากต่างประเทศ (ข้อที่ 45)

• ความพึงพอใจต่อนโยบายเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา

3 ข้อ

- ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร (ข้อที่ 46)
- สนับสนุนการค้นคว้าวิจัย (ข้อที่ 47)
- เพิ่มงบประมาณในการศึกษาวิจัย (ข้อที่ 48)

• ความพึงพอใจต่อนโยบายกฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6 ข้อ

- ปรับปรุงกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม (ข้อที่ 49)
- ปรับปรุงกฎหมายควบคุมโรงงาน (ข้อที่ 50)
- ออกกฎหมายกำหนดเขตการใช้ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ (ข้อที่ 51)
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (ข้อที่ 52)
- ปรับปรุงกฎหมายผังเมือง (ข้อที่ 53)
- เพิ่มโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนหรือก่อให้เกิดมลพิษ (ข้อที่ 54)

• ความพึงพอใจต่อนโยบายการเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์

4 ข้อ

- บรรจุหลักสูตรด้านสิ่งแวดล้อมไว้ในการเรียนการสอน (ข้อที่ 55)
- ให้ความรู้ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชน (ข้อที่ 56)
- เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมผ่านสื่อทุกประเภท (ข้อที่ 57)
- จัดตั้งระบบฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติของแต่ละจังหวัด (ข้อที่ 58)

• ความพึงพอใจต่อนโยบายการกระจายอำนาจและการบริหารงาน

ของหน่วยงานราชการ

4 ข้อ

- กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น (ข้อที่ 59)
- ให้อำนาจส่วนราชการระดับจังหวัดป้องกันปราบปรามผู้บุกรุกทำลายป่า (ข้อที่ 60)

- ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น (ข้อที่ 61)

- จัดตั้งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติ (ข้อที่ 62)

• ความพึงพอใจต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการ

ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ

5 ข้อ

- จัดสรรน้ำชลประทานให้เหมาะสม (ข้อที่ 63)

- จัดทำระบบชลประทานน้ำเค็ม (ข้อที่ 64)

- อนุญาตให้ชาวบ้านอาศัยในพื้นที่ป่า (ข้อที่ 65)

- สนับสนุนการท่องเที่ยว (ข้อที่ 66)

- ควบคุมการทำเกลือสินเธาว์ในภาคอีสาน (ข้อที่ 67)

• ความพึงพอใจต่อนโยบายการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม

3 ข้อ

- จัดพลังงานสำรองจากประเทศเพื่อนบ้านมาใช้ (ข้อที่ 68)

- กำหนดช่วงเวลาการทำประมง (ข้อที่ 69)

- เก็บภาษีน้ำมันให้สูงขึ้น (ข้อที่ 70)

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เป็นคำถามแบบเปิด ให้ผู้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.5 การประสิทธิภาพของเครื่องมือ

นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงและแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) ครั้งที่ 1 ในระหว่างวันที่ 20-30 สิงหาคม พ.ศ.2541 โดยได้ทำการทดลองใช้กับครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองจำนวน 30 ราย (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2531: 40) จาก 3 โรงเรียนคือ โรงเรียนระยองวิทยาคมปากน้ำ โรงเรียนอัญมณีวิทยาระยอง และโรงเรียนวัดป่าประดู่ เพื่อนำมาหาประสิทธิภาพของเครื่องมือดังนี้

3.5.1 การหาประสิทธิภาพของแบบวัดความรู้

1. คำนวณระดับความยากง่าย (Difficulty Level) และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) หาโดยการรวบรวมคะแนนจากแบบวัดความรู้โดยตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน แล้วนำคะแนนของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดมาเรียงลำดับจากคะแนนสูงสุดถึงต่ำสุด แล้วแบ่ง

เป็นกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ตามสัดส่วนร้อยละ 27 (กลุ่มละ 8 คน) ตามลำดับ จากนั้นวิเคราะห์ระดับความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแต่ละข้อความจากสูตร (อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2535: 87)

$$\text{ค่าระดับความยากง่าย (P)} = \frac{P_H + P_C}{2n}$$

$$\text{ค่าอำนาจจำแนก (R)} = \frac{P_H - P_C}{n}$$

เมื่อ

n = จำนวนผู้ตอบทั้งหมดในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำ

P_H = จำนวนผู้ตอบถูกในกลุ่มสูง

P_C = จำนวนผู้ตอบถูกในกลุ่มต่ำ

สำหรับเกณฑ์ในการเลือกข้อความที่มีค่าระดับความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก (R) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไปเท่านั้นจึงจะอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ แบบวัดความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายหลังจากที่นำไปทดลองใช้แล้ว พบว่าจากจำนวนแบบวัดความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 33 ข้อ มีข้อที่ค่าระดับความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 15 ข้อ ส่วนแบบวัดความรู้ทางด้านการเมืองที่มีจำนวน 12 ข้อ มีข้อที่ค่าระดับความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 8 ข้อ สำหรับข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์ผู้วิจัยได้ปรึกษากับคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อปรับปรุงแบบวัดก่อนนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ (รายละเอียดการหาประสิทธิภาพของแบบวัดความรู้แสดงอยู่ในภาคผนวก ง และภาคผนวก จ)

2. ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทำการทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร คูเดอร์และริชาร์ดสัน สูตร 20 (Kuder-Richardson FORMULA 20 : K-20) ซึ่งมีสูตรดังนี้ (อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2535: 203)

$$\text{ค่าความเชื่อมั่น (r}_n\text{)} = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum p_i q_i}{S_x^2} \right]$$

เมื่อ K = จำนวนข้อของแบบวัดทั้งฉบับ
 p = สัดส่วนของผู้ตอบถูกในแต่ละข้อ
 q = สัดส่วนของผู้ตอบผิดในแต่ละข้อ ($q = 1-p$)
 S_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวม

ความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้ถ้ามีค่าสูงกว่า 0.70 แสดงว่าแบบวัดอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ สำหรับแบบวัดความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และแบบวัดความรู้ทางการเมืองเมื่อนำข้อที่มีค่าระดับความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกผ่านเกณฑ์มาหาความเชื่อมั่น พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.72 และ 0.702 ตามลำดับ จึงถือว่าเป็นแบบวัดที่มีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง

3.5.2 การหาประสิทธิภาพของแบบวัดการมีส่วนร่วม

1. ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) หาได้โดยการรวบรวมคะแนนจากแบบวัดการมีส่วนร่วม คือ ทุกครั้ง บ่อยครั้ง บางครั้ง นานๆครั้ง และไม่เคยเลย ให้คะแนนเท่ากับ 5 คะแนน 4 คะแนน 3 คะแนน 2 และ 1 คะแนนตามลำดับ รวมคะแนนของแต่ละคนแล้วนำมาเรียงจากสูงที่สุดจนถึงต่ำสุด แล้วแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ แล้วนำ 27 เปอร์เซนต์ของคะแนนสูงสุดในกลุ่มคะแนนสูง (8 คน) และ 27 เปอร์เซนต์ของคะแนนต่ำสุดในกลุ่มคะแนนต่ำ (8 คน) มาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความแปรปรวน (S^2) สำหรับแบบสอบถามแต่ละข้อต้องหาค่าทั้งสองนี้จนหมดทุกข้อทั้งสองกลุ่ม ดังนั้นในแต่ละข้อจึงมีค่าเฉลี่ย 2 ค่า และความแปรปรวน 2 ค่าของกลุ่มคะแนนสูงและกลุ่มคะแนนต่ำ จากนั้นจึงนำค่าเฉลี่ยและความแปรปรวนในแต่ละข้อมาหาค่าอำนาจจำแนกโดยสูตรดังนี้ (อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปรีดาภิรต, 2535: 132)

$$\text{ค่าอำนาจจำแนก (t)} = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2 + S_L^2}{n}}}$$

เมื่อ X_H = คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มได้คะแนนสูง
 X_L = คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มได้คะแนนต่ำ
 S_H^2 = ความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนสูง
 S_L^2 = ความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนต่ำ
 n = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละกลุ่ม

ข้อความที่มีค่าอำนาจจำแนก (t) ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไปถือว่ามีความจำแนกสูงอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ดังนั้นแบบวัดการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำนวน 25 ข้อภายหลังจากที่นำไปทดลองใช้แล้วพบว่ามีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ 22 ข้อ ส่วนแบบวัดการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง 8 ข้อภายหลังจากที่นำไปทดลองใช้แล้ว พบว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกข้อ สำหรับข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์ผู้วิจัยได้นำไปปรึกษากับคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป (รายละเอียดการหาประสิทธิภาพของแบบวัดการมีส่วนร่วมแสดงอยู่ในภาคผนวก จ และภาคผนวก ข)

2. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกที่เหมาะสมมาหาความเชื่อถือได้โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาช (Cronbach) ซึ่งมีสูตรดังนี้ (อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปรีดาภิรต, 2535: 208)

$$\text{ค่าความเชื่อมั่น } (r_{xx}) = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right]$$

เมื่อ

K = จำนวนข้อ

S_i^2 = ค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_x^2 = ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวม

ค่าความเชื่อมั่น (r_{xx}) ของแบบวัดที่มีค่าสูงกว่า 0.70 แสดงว่าแบบวัดดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ดังนั้นแบบวัดการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และแบบวัดการมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 และ 0.78 จึงเป็นแบบวัดที่มีความเชื่อมั่นสูง

3.5.3 การหาประสิทธิภาพแบบวัดความพึงพอใจ

การหาประสิทธิภาพของแบบวัดความพึงพอใจเหมือนกับการหาประสิทธิภาพของแบบวัดการมีส่วนร่วม คือมีการหาค่าอำนาจจำแนก (t) และค่าความเชื่อมั่น (r_{xx}) โดยมีลักษณะการประเมินค่าคล้ายคลึงกัน กล่าวคือแบบวัดความพึงพอใจมีการประเมินเป็น 5 ระดับได้แก่ พึงพอใจ

อย่างยิ่ง ฟังพอใจ เฉยๆ ไม่ฟังพอใจ และไม่ฟังพอใจอย่างยิ่ง และให้คะแนนเท่ากับ 5 คะแนน 4 คะแนน 3 คะแนน 2 และ 1 คะแนน ตามลำดับ

จากเกณฑ์การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดข้อที่มีค่าสูงกว่า 1.75 จะอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ดังนั้นแบบวัดความพึงพอใจที่มีทั้งหมดจำนวน 70 ข้อ ภายหลังจากที่นำไปทดลองใช้แล้วพบว่า มี 52 ข้อที่ผ่านเกณฑ์ดังกล่าว และมีเพียง 18 ข้อที่ไม่ผ่านตามเกณฑ์ผู้วิจัยจึงได้นำไปปรึกษากับ คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล (รายละเอียด การหาประสิทธิภาพแบบวัดความพึงพอใจแสดงในภาคผนวก ข)

นอกจากนี้จากการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเฉพาะข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกผ่าน เกณฑ์ พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้เท่ากับ 0.70 ดังนั้นแบบวัด ดังกล่าวจึงจัดได้ว่ามีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขออนุญาตสำรวจแบบสอบถามไปยังหน่วยงานต้นสังกัด คือ ศึกษาธิการจังหวัดระยอง และสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดระยอง ก่อนทำการสำรวจภาคสนาม 1 เดือน และขึ้นหนังสือขออนุญาตสำรวจแบบสอบถามถึงผู้อำนวยการ หรืออาจารย์ใหญ่ของ โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองจำนวน 15 โรงเรียน ระหว่างการสำรวจภาคสนามวันที่ 15 ตุลาคม - 4 ธันวาคม พ.ศ.2541 เพื่อทำการสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากครูระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดระยองจำนวน 272 ชุด โดยแบ่งตามสัดส่วนของจำนวนครูระดับมัธยมศึกษาแต่ละ โรงเรียนดังนี้

1. โรงเรียนระยองวิทยาคม	จำนวน 31 ชุด
2. โรงเรียนบ้านค่าย	จำนวน 20 ชุด
3. โรงเรียนแก่ง “วิทยสถาวร”	จำนวน 28 ชุด
4. โรงเรียนชำนาญสมัคคีวิทยา	จำนวน 19 ชุด
5. โรงเรียนวังจันทร์วิทยา	จำนวน 18 ชุด
6. โรงเรียนบ้านฉางกาญจนกุลวิทยา	จำนวน 20 ชุด
7. โรงเรียนเพรียงมาตาวิทยา	จำนวน 12 ชุด
8. โรงเรียนมกุฎเมืองราชวิทยาลัย	จำนวน 15 ชุด

9. โรงเรียนมาบตาพุดพันวิทยาการ	จำนวน 17 ชุด
10. โรงเรียนสุนทรภู่วิทยา	จำนวน 19 ชุด
11. โรงเรียนนิคมวิทยา	จำนวน 12 ชุด
12. โรงเรียนปลวกแดงวิทยา	จำนวน 15 ชุด
13. โรงเรียนเขาชะเมาวิทยา	จำนวน 17 ชุด
14. โรงเรียนห้วยยางศึกษา	จำนวน 12 ชุด
15. โรงเรียนโปสถีเทคนิคระยอง	จำนวน 17 ชุด

3.7 กรรมวิธีทางข้อมูล

รวบรวมข้อมูลที่ได้มาจัดระเบียบ และลงรหัสเพื่อใช้ในการประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS for Windows โดยมีวิธีการให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

3.7.1 แบบวัดความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและความรู้ด้านการเมือง เป็นชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยให้คะแนน 1 สำหรับข้อที่ตอบถูก และให้คะแนน 0 สำหรับข้อที่ตอบผิด แล้วนำคะแนนรวมมาพิจารณาตามเกณฑ์ระดับความรู้ ที่กำหนดไว้ดังนี้ (สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม, 2518: 113-114)

ระดับความรู้ดีมาก	ร้อยละ 90 ขึ้นไป
ระดับความรู้ดี	ร้อยละ 75-89
ระดับความรู้ปานกลาง	ร้อยละ 60-74
ระดับความรู้น้อย	ร้อยละ 45-59
ระดับความรู้น้อยมาก	ต่ำกว่าร้อยละ 45

3.7.2 แบบวัดการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นชนิดเลือกตอบ 5 คำตอบตามความถี่ของการเข้าร่วมคือ ทุกครั้ง บ่อยครั้ง บางครั้ง นานๆครั้ง และไม่เคยเลย โดยให้ 5 คะแนน 4 คะแนน 3 คะแนน 2 และ 1 คะแนน ตามลำดับ เพื่อนำคะแนนรวมมาพิจารณาตามเกณฑ์ระดับการมีส่วนร่วม ที่กำหนดไว้ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด	ร้อยละ 90 ขึ้นไป
ระดับการมีส่วนร่วมมาก	ร้อยละ 75-89
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง	ร้อยละ 60-74
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย	ร้อยละ 45-59
ระดับการมีส่วนร่วมน้อยมาก	ต่ำกว่าร้อยละ 45

3.7.3 แบบวัดความพึงพอใจก่อนโยกย้ายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นชนิดเลือกตอบ 5 คำตอบตามลำดับความพึงพอใจคือ พึงพอใจอย่างยิ่ง พึงพอใจ ใจ ใจ ใจ ไม่พึงพอใจ และไม่พึงพอใจอย่างยิ่ง โดยให้คะแนนเท่ากับ 5 คะแนน 4 คะแนน 3 คะแนน 2 คะแนน และ 1 คะแนนตามลำดับ แล้วนำคะแนนรวมมาพิจารณาตามเกณฑ์ความพึงพอใจที่กำหนดไว้ดังนี้

ระดับความพึงพอใจสูงสุด	ร้อยละ 90 ขึ้นไป
ระดับความพึงพอใจสูง	ร้อยละ 75-89
ระดับความพึงพอใจปานกลาง	ร้อยละ 60-74
ระดับความพึงพอใจต่ำ	ร้อยละ 45-59
ระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด	ต่ำกว่าร้อยละ 45

3.8 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.8.1 การบรรยายลักษณะทั่วไปของข้อมูลที่ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean : $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

3.8.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัว (ระดับการวัดเป็นกลุ่ม) กับตัวแปรตาม 1 ตัว (ระดับการวัดเป็นช่วง) ใช้สถิติการวิเคราะห์ความผันแปรร่วม (Analysis of Covariance) และการวิเคราะห์การจำแนกพหุ (Multiple Classification Analysis : MCA)

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง นโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ประชาชนพึงพอใจ กรณีศึกษาครูระดับมัธยมศึกษา จังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ประกอบด้วยแบบสำรวจทั่วไป แบบวัดความรู้ แบบวัดการมีส่วนร่วม และแบบวัดความพึงพอใจ เพื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาซึ่งประกอบด้วยครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองจำนวน 272 ตัวอย่าง รวมทั้งการสัมภาษณ์แนวลึก (Indepth Interview) ผู้บริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองจำนวน 15 โรงเรียน และนำผลการศึกษาจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยการประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS for Windows) พร้อมทั้งนำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 5 ส่วน คือ (รายละเอียดผลการศึกษแสดงอยู่ในภาคผนวก ฉ)

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา พื้นที่อยู่อาศัย รายได้ วิชาที่จบการศึกษา วิชาที่สอน อายุราชการ และการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม

4.2 การวิเคราะห์ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความรู้ทางด้านการเมือง

4.3 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง

4.4 การวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.5 การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมและการจำแนกหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อ ความรู้ความเข้าใจ การมีส่วนร่วม และความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.5.1 ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความรู้ทางด้านการเมือง

- ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ทางด้านการเมือง

4.5.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง

- ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง

4.5.3 ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล ความรู้ และการมีส่วนร่วม

4.6 การสัมภาษณ์แนวคิดและข้อเสนอแนะ

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยอง จำนวน 272 ตัวอย่าง แสดงร้อยละลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาดังนี้ (ตารางที่ 10)

เพศ

กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงร้อยละ 50 และเพศชายร้อยละ 50 เท่าๆ กัน เพื่อให้เกิดการกระจายตัวของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

อายุ

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมดมีอายุอยู่ในช่วง 21-57 ปี ทั้งนี้อายุน้อยเท่ากับ 36.78 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 37.2 มีอายุอยู่ในช่วง 40-49 ปี รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุ 21-29 ปีมีร้อยละ 29.4 และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุในช่วง 30-39 ปีมีร้อยละ 24.6 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไปมีน้อยที่สุดเท่ากับร้อยละ 8.8 เท่านั้น

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนร้อยละลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	272	100
เพศ		
ชาย	136	50.0
หญิง	136	50.0
อายุ		
21-29 ปี	80	29.4
30-39 ปี	67	24.6
40-49 ปี	101	37.2
50 ปีขึ้นไป	24	8.8
$\bar{X} = 36.78$ S.D. = 9.10 Min. = 21.00 Max. = 57.00		
การศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	25	9.2
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	205	75.4
สูงกว่าปริญญาตรี	42	15.4
พื้นที่อยู่อาศัย		
ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล	159	58.5
นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล	113	41.5
รายได้		
ไม่เกิน 8,000 บาท/เดือน	74	27.2
8,001-15,000 บาท/เดือน	79	29.0
15,001-20,000 บาท/เดือน	68	25.0
มากกว่า 20,000 บาท/เดือนขึ้นไป	51	18.8
$\bar{X} = 14,333.52$ S.D. = 6,813.24 Min. = 5,600.00 Max. = 40,000.00		

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนร้อยละลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ-1)

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
วิชาที่จบการศึกษา		
พลศึกษา	16	5.9
คหกรรม	11	4.0
เกษตรกรรม	17	6.3
จิตวิทยา	3	1.1
ภาษาศาสตร์	44	16.2
วิทยาศาสตร์	58	21.3
สังคมศึกษา	26	9.6
บริหารธุรกิจ	17	6.3
ศิลปศาสตร์	14	5.1
อุตสาหกรรม	19	7.0
คณิตศาสตร์	31	11.4
บริหารการศึกษา	16	5.9
วิชาที่สอน		
พลศึกษา	14	5.1
คหกรรม	11	4.0
เกษตรกรรม	19	7.0
จิตวิทยา	5	1.8
ภาษาศาสตร์	46	16.9
วิทยาศาสตร์	65	23.9
สังคมศึกษา	30	11.0
บริหารธุรกิจ	14	5.1
ศิลปศาสตร์	15	5.5
อุตสาหกรรม	22	8.1
คณิตศาสตร์	31	11.4

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนร้อยละลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ-2)

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
อายุราชการ		
1-2 ปี	38	14.0
3-5 ปี	54	19.9
6-15 ปี	52	19.1
16-20 ปี	64	23.5
21-25 ปี	42	15.4
มากกว่า 25 ปีขึ้นไป	22	8.1
$\bar{X}$ = 13.00 S.D. = 9.08 Min. = 1.00 Max. = 33.00		
การรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม		
ทุกวัน	127	46.7
มากกว่า 10 ครั้ง/เดือน	31	11.4
1-10 ครั้ง/เดือน	77	28.3
1-3 ครั้ง/ปี	21	7.7
ไม่เคยเลย	16	5.9

การศึกษา

ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาดังแต่ระดับชั้นอนุ
ปริญญาจนถึงปริญญาเอก ส่วนใหญ่แล้วจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีสูงถึงร้อยละ 75.4 รองลง
มาคือจบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีร้อยละ 15.4 และกลุ่มที่จบการศึกษาดำกว่าปริญญาตรีมีเพียง
ร้อยละ 9.2 เท่านั้น

พื้นที่อยู่อาศัย

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 58.5 อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล และที่
เหลืออีกร้อยละ 41.5 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล

รายได้

ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีรายได้ในช่วง 5,600-40,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นรายได้โดยเฉลี่ยเท่ากับ 14,333.52 บาทต่อเดือน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 29.0 มีรายได้ในช่วง 8,001-15,000 บาทต่อเดือน รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ไม่เกิน 8,000 บาทต่อเดือนมีร้อยละ 27.2 และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ในช่วง 15,001-20,000 บาทต่อเดือนมีร้อยละ 25.0 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้มากกว่า 20,000 บาทต่อเดือนขึ้นไปมีร้อยละ 18.8

วิชาที่จบการศึกษา

ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่จบการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ร้อยละ 21.3 รองลงมาคือจบการศึกษาด้านภาษาศาสตรร้อยละ 16.2 จบการศึกษาด้านคณิตศาสตรร้อยละ 11.4 จบการศึกษาด้านสังคมศึกษาร้อยละ 9.6 และจบการศึกษาด้านอุตสาหกรรมร้อยละ 7.0 ตามลำดับ ส่วนสาขาเกษตรกรรมและสาขาบริหารธุรกิจมีกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาเท่ากันร้อยละ 6.3 รวมทั้งสาขาพลศึกษาและสาขาบริหารการศึกษามีกลุ่มตัวอย่างจบการศึกษาร้อยละ 5.9 เท่ากันเช่นกัน และที่เหลือแบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาด้านศิลปศาสตรร้อยละ 5.1 คหกรรมร้อยละ 4.0 และจิตวิทยาร้อยละ 1.1 ตามลำดับ

วิชาที่สอน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 23.9 สอนอยู่ในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ รองลงมาร้อยละ 16.9 สอนอยู่ในหมวดวิชาภาษาศาสตรและร้อยละ 11.4 สอนอยู่ในหมวดวิชาคณิตศาสตร ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่สอนอยู่ในหมวดวิชาสังคมศึกษามีร้อยละ 11.0 หมวดวิชาอุตสาหกรรมร้อยละ 8.1 หมวดวิชาเกษตรกรรมร้อยละ 7.0 และหมวดวิชาศิลปศาสตรร้อยละ 5.5 ส่วนหมวดวิชาพลศึกษา และบริหารธุรกิจมีกลุ่มตัวอย่างที่สอนอยู่ร้อยละ 5.1 เท่าๆ กัน และที่เหลือคือกลุ่มตัวอย่างที่สอนอยู่ในหมวดวิชาคหกรรม และจิตวิทยามีร้อยละ 4.0 และร้อยละ 1.8 ตามลำดับ

อายุราชการ

ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีอายุราชการอยู่ในช่วง 1-33 ปี โดยเฉลี่ยแล้วมีอายุราชการเท่ากับ 13 ปี ทั้งนี้ส่วนใหญ่ร้อยละ 23.5 มีอายุราชการอยู่ในช่วง 16-20 ปีรองลงมาร้อยละ 19.9 มีอายุราชการอยู่ในช่วง 3-5 ปี และร้อยละ 19.1 มีอายุราชการอยู่ในช่วง 6-15 ปี ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุราชการอยู่ในช่วง 21-25 ปี และช่วง 1-2 ปีมีร้อยละ 15.4 และ

ร้อยละ 14.0 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุราชการมากกว่า 25 ปีขึ้นไปมีเพียงร้อยละ 8.1 เท่านั้น

การรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม

ความถี่ในการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่ร้อยละ 46.7 ของกลุ่มตัวอย่างรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมทุกวัน รองลงมาร้อยละ 28.3 รับรู้ข่าวสาร 1-10 ครั้งต่อเดือน และร้อยละ 11.4 รับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมมากกว่า 10 ครั้งต่อเดือน ที่เหลืออีกร้อยละ 7.7 และร้อยละ 5.9 รับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม 1-3 ครั้งต่อปี และไม่เคยรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมเลย

4.2 การวิเคราะห์ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและความรู้ทางด้านการเมือง

4.2.1 ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากแบบวัดความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำนวน 33 ข้อ (33 คะแนน) ซึ่งประกอบด้วยแบบวัดความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ 18 ข้อ (18 คะแนน) และแบบวัดความรู้ทางด้านมลพิษสิ่งแวดล้อม 15 ข้อ (15 คะแนน) พบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนั้นมีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเฉลี่ย 18.97 คะแนนจากคะแนนเต็ม 33 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 31 คะแนนและต่ำสุด 7 คะแนน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาร้อยละของระดับความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ 11) ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 5 ระดับคือ

ระดับความรู้ดีมาก	ร้อยละ 90 ขึ้นไป (30-33 คะแนน)
ระดับความรู้ดี	ร้อยละ 75-89 (25-29 คะแนน)
ระดับความรู้ปานกลาง	ร้อยละ 60-74 (20-24 คะแนน)
ระดับความรู้น้อย	ร้อยละ 45-59 (15-19 คะแนน)
ระดับความรู้น้อยมาก	ต่ำกว่าร้อยละ 45 (0-14 คะแนน)

ตามเกณฑ์การพิจารณาดังกล่าวพบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองส่วนใหญ่มีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับความรู้่น้อยร้อยละ 46.7 รองลงมาคือมีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 21.0 และความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับน้อยมากร้อยละ 19.8 ส่วนกลุ่ม

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนร้อยละของระดับความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภาพรวม (33 คะแนน)		
ระดับความรู้ดีมาก (30-33 คะแนน)	6	2.2
ระดับความรู้ดี (25-29 คะแนน)	28	10.3
ระดับความรู้ปานกลาง (20-24 คะแนน)	57	21.0
ระดับความรู้น้อย (15-19 คะแนน)	127	46.7
ระดับความรู้น้อยมาก (0-14 คะแนน)	54	19.8
$\bar{X} = 18.97$ S.D. = 4.36 Min. = 7.00 Max. = 31.00		
ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ (18 คะแนน)		
ระดับความรู้ดีมาก (16-18 คะแนน)	6	2.2
ระดับความรู้ดี (13-15 คะแนน)	43	15.8
ระดับความรู้ปานกลาง (10-12 คะแนน)	118	43.4
ระดับความรู้น้อย (8-9 คะแนน)	73	26.8
ระดับความรู้น้อยมาก (0-7 คะแนน)	32	11.8
$\bar{X} = 10.32$ S.D. = 2.42 Min. = 4.00 Max. = 17.00		
ความรู้ทางด้านมลพิษสิ่งแวดล้อม (15 คะแนน)		
ระดับความรู้ดีมาก (14-15 คะแนน)	8	2.9
ระดับความรู้ดี (11-13 คะแนน)	57	21.0
ระดับความรู้ปานกลาง (9-10 คะแนน)	76	27.9
ระดับความรู้น้อย (6-8 คะแนน)	102	37.5
ระดับความรู้น้อยมาก (0-5 คะแนน)	29	10.7
$\bar{X} = 8.64$ S.D. = 2.65 Min. = 0.00 Max. = 15.00		

ตัวอย่างที่มีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี และดีมากมีร้อยละ 10.3 และร้อยละ 2.2 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมออกเป็น 2 ด้านคือ ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ และความรู้ทางด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมแล้วสามารถสรุปรายละเอียดความรู้ในแต่ละด้านได้ดังนี้

ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ

ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองส่วนใหญ่มีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ เฉลี่ย 10.32 คะแนนจากคะแนนเต็ม 18 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุด 17 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 4 คะแนน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาระดับความรู้ตามช่วงคะแนนที่กำหนดแล้วพบว่าครูส่วนใหญ่มีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 43.4 รองลงมาคือระดับความรู้น้อยร้อยละ 26.8 และระดับความรู้ดีร้อยละ 15.8 ส่วนที่เหลือมีระดับความรู้น้อยมากร้อยละ 11.8 และระดับความรู้ดีมากร้อยละ 2.2 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาร้อยละของผู้ตอบความรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติถูก (ตารางที่ 12) ตามหมวดความรู้ซึ่งแยกออกเป็น 6 หมวดคือ ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรแร่ ทรัพยากรพลังงาน และทรัพยากรชายฝั่งทะเลแล้ว สามารถสรุปร้อยละของผู้ตอบความรู้ในแต่ละหมวดได้ดังนี้

ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน จากร้อยละของผู้ตอบถูกพบว่าครูส่วนใหญ่มีความรู้ในหัวข้อวิธีการบำรุงรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินสูงสุด เนื่องจากมีผู้ตอบถูกถึงร้อยละ 76.1 ในขณะที่หัวข้อปัญหาการชะล้างพังทลายมีผู้ตอบถูกร้อยละ 68.0 และหัวข้อลักษณะและองค์ประกอบดินมีผู้ตอบถูกเพียงร้อยละ 26.8 หรือประมาณ 1 ใน 4 ของกลุ่มตัวอย่างเท่านั้น

ทรัพยากรป่าไม้ แบ่งคำถามออกเป็น 3 ข้อคือ ความหมายของทรัพยากรป่าไม้ ความเสื่อมโทรมร้อยละของทรัพยากรป่าไม้ และผลกระทบจากการตัดไม้ทำลายป่า จากร้อยละของผู้ตอบถูกพบว่าครูส่วนใหญ่มีความรู้ในหัวข้อผลกระทบจากการตัดไม้ทำลายป่าสูงสุด เนื่องจากมีผู้ตอบถูกถึงร้อยละ 76.8 ส่วนหัวข้อความเสื่อมโทรมร้อยละของทรัพยากรป่าไม้มีผู้ตอบร้อยละ 71.3 และหัวข้อความหมายของทรัพยากรป่าไม้มีผู้ตอบถูกเพียงร้อยละ 33.1 เท่านั้นซึ่งน้อยกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมด

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบความรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อที่	หัวข้อ	จำนวน	ร้อยละ
1. ความรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติ			
<u>ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน</u>			
1	ลักษณะและองค์ประกอบของดิน	73	26.8
2	ปัญหาการชะล้างพังทลาย	185	68.0
3	วิธีการบำรุงรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน	207	76.1
<u>ทรัพยากรป่าไม้</u>			
4	ความหมายของทรัพยากรป่าไม้	90	33.1
5	ความเสื่อมโทรมร้อยละของทรัพยากรป่าไม้	194	71.3
6	ผลกระทบจากการตัดไม้ทำลายป่า	209	76.8
<u>ทรัพยากรน้ำ</u>			
7	ความสำคัญของทรัพยากรน้ำ	138	50.7
8	สาเหตุของการขาดแคลนน้ำ	102	37.5
9	การอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรน้ำ	98	36.0
<u>ทรัพยากรแร่</u>			
10	ความหมายและคำจำกัดความของแร่	139	51.1
11	ผลกระทบจากการทำเหมือง	186	68.4
12	การใช้ประโยชน์พื้นที่เหมืองแร่ร้าง	166	61.0
<u>ทรัพยากรพลังงาน</u>			
13	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับไฟฟ้า	164	60.3
14	สถานการณ์ปัจจุบันของพลังงาน	208	76.5
15	แหล่งพลังงานในอนาคต	213	78.3
<u>ทรัพยากรชายฝั่งทะเล</u>			
16	ประโยชน์ของป่าชายเลน	165	60.7
17	สาเหตุความเสื่อมโทรมของทรัพยากรชายฝั่ง	69	25.4
18	การป้องกันและแก้ไข	203	74.6

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบความรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูก
(ต่อ-1)

ข้อที่	หัวข้อ	จำนวน	ร้อยละ
2. ความรู้ด้านมลพิษสิ่งแวดล้อม			
<u>มลพิษทางน้ำ</u>			
19	ลักษณะของน้ำเสีย	64	23.5
20	สาเหตุของการเกิดปัญหาน้ำเสีย	187	68.8
21	วิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำเสีย	147	54.0
<u>มลพิษทางอากาศ</u>			
22	ความหมายของมลพิษทางอากาศ	120	44.1
23	ผลกระทบจากมลพิษทางอากาศ	147	54.0
24	วิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ	166	61.0
<u>มลพิษจากเสียงและความสั่นสะเทือน</u>			
25	ลักษณะของเสียงและความสั่นสะเทือนที่เป็นอันตราย	140	51.5
26	ผลกระทบจากเสียงและความสั่นสะเทือน	213	78.3
27	วิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหามาจากเสียงและความสั่นสะเทือน	190	69.9
<u>มลพิษจากขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล</u>			
28	ความหมายของขยะมูลฝอย	182	66.9
29	สาเหตุของปัญหาขยะมูลฝอยในปัจจุบัน	159	58.5
30	ผลกระทบจากปัญหาขยะมูลฝอย	201	73.9
<u>มลพิษจากสารอันตราย</u>			
31	แหล่งกำเนิดสารอันตราย	186	68.4
32	ผลกระทบที่เกิดจากสารอันตราย	74	27.2
33	วิธีการกำจัดสารอันตราย	176	64.7

ทรัพยากรน้ำ แบ่งคำถามออกเป็น 3 ข้อคือ ความสำคัญของทรัพยากรน้ำ สาเหตุของการขาดแคลนน้ำ การอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรน้ำ จากร้อยละของผู้ตอบถูกพบว่าหัวข้อความสำคัญของทรัพยากรน้ำมีผู้ตอบถูกสูงสุดร้อยละ 50.7 หรือประมาณครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด แสดงว่าครุส่วนใหญ่มีความรู้ในหัวข้อนี้สูงสุด ส่วนหัวข้อสาเหตุการขาดแคลนน้ำ และการอนุรักษ์

และรักษาทรัพยากรน้ำมีผู้ตอบถูกเพียงร้อยละ 37.5 และร้อยละ 36.0 หรือประมาณ 1 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างเท่านั้น

ทรัพยากรแร่ จากร้อยละของผู้ตอบถูกพบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีความรู้ในหัวข้อผลกระทบจากการทำเหมืองแร่สูงสุด เนื่องจากมีผู้ตอบถูกร้อยละ 68.4 รองลงมาคือหัวข้อการใช้ประโยชน์พื้นที่เหมืองแร่ร้างมีผู้ตอบถูกร้อยละ 61.0 และหัวข้อความหมายและคำจำกัดความของแร่มีผู้ตอบถูกร้อยละ 51.1 หรือประมาณครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง

ทรัพยากรพลังงาน ร้อยละของผู้ตอบถูกพบว่าหัวข้อแหล่งพลังงานในอนาคตมีผู้ตอบถูกร้อยละ 78.3 ซึ่งแสดงว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีความรู้ในหัวข้อนี้สูงสุด ในขณะที่หัวข้อสถานการณ์ปัจจุบันของพลังงาน และหัวข้อความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับไฟฟ้ามีผู้ตอบถูกร้อยละ 76.5 และร้อยละ 60.3 ตามลำดับ

ทรัพยากรชายฝั่งทะเล แบ่งคำถามเป็น 3 ข้อคือ ประโยชน์ของป่าชายเลน สาเหตุความเสื่อมโทรมของทรัพยากรชายฝั่ง การป้องกันและแก้ไข จากร้อยละของผู้ตอบถูกพบว่าครูส่วนใหญ่มีความรู้ในหัวข้อการป้องกันและแก้ไขสูงสุด เนื่องจากมีผู้ตอบถูกสูงถึงร้อยละ 74.6 รองลงมาคือหัวข้อประโยชน์ของป่าชายเลนร้อยละ 60.7 และหัวข้อที่มีผู้ตอบถูกน้อยที่สุดคือหัวข้อสาเหตุความเสื่อมโทรมของทรัพยากรชายฝั่งร้อยละ 25.4 หรือประมาณ 1 ใน 4 ของกลุ่มตัวอย่างเท่านั้น

ความรู้ทางด้านมลพิษสิ่งแวดล้อม

สำหรับความรู้ทางด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีความรู้เฉลี่ย 8.64 คะแนนจากคะแนนเต็ม 15 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุด 15 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 0 คะแนน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาตามระดับช่วงคะแนนที่กำหนดแล้วพบว่าครูส่วนใหญ่มีความรู้ทางด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับน้อยร้อยละ 37.5 รองลงมามีความรู้อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 27.9 และมีความรู้ในระดับดีมากร้อยละ 21.0 นอกจากนั้นครูที่มีความรู้ในระดับน้อยมาก และครูที่มีความรู้ในระดับดีมากมีร้อยละ 10.7 และร้อยละ 2.9 ตามลำดับ

จากร้อยละของผู้ตอบความรู้ด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมถูก (ตารางที่ 12) เมื่อพิจารณาตามหมวดความรู้ 5 หมวดคือ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ มลพิษจากเสียงและความสั่นสะเทือน

มลพิษจากขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล และมลพิษจากสารอันตราย สามารถสรุปร้อยละของผู้ตอบ ความรู้ในแต่ละหมวดดังนี้

มลพิษทางน้ำ แบ่งคำถามเป็น 3 ข้อคือ ลักษณะของน้ำเสีย สาเหตุของการเกิดปัญหาน้ำเสีย วิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำเสีย จากจำนวนผู้ตอบถูกพบว่าหัวข้อสาเหตุของการเกิดปัญหาน้ำเสียมีผู้ตอบถูกถึงร้อยละ 68.8 ซึ่งแสดงว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองส่วนใหญ่มีความรู้ในหัวข้อนี้สูงสุด รองลงมาคือหัวข้อวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำเสียมีผู้ตอบถูกร้อยละ 54.0 และหัวข้อลักษณะของน้ำเสียมีผู้ตอบถูกเพียงร้อยละ 23.5 หรือประมาณ 1 ใน 4 ของกลุ่มตัวอย่างเท่านั้น

มลพิษทางอากาศ จากร้อยละของผู้ตอบถูกพบว่าครูระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ในจังหวัดระยองมีความรู้ในหัวข้อวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศสูงสุด เนื่องจากมีผู้ตอบถูกร้อยละ 61.0 รองลงมาคือหัวข้อผลกระทบจากมลพิษทางอากาศมีผู้ตอบถูกร้อยละ 54.0 และหัวข้อที่มีผู้ตอบถูกน้อยที่สุดคือความหมายของมลพิษทางอากาศมีผู้ตอบถูกเพียงร้อยละ 44.1

มลพิษจากเสียงและความสั่นสะเทือน จากจำนวนผู้ตอบถูกพบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองส่วนใหญ่มีความรู้ในหัวข้อผลกระทบจากเสียงและความสั่นสะเทือนสูงสุด เพราะมีผู้ตอบถูกถึงร้อยละ 78.3 ของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา รองลงมาคือหัวข้อวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษจากเสียงและความสั่นสะเทือนมีผู้ตอบถูกร้อยละ 69.9 และหัวข้อลักษณะของเสียงและความสั่นสะเทือนที่เป็นอันตรายมีผู้ตอบถูกร้อยละ 51.5 ตามลำดับ

มลพิษจากขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล แบ่งคำถามเป็น 3 ข้อคือ ความหมายของขยะมูลฝอย สาเหตุของปัญหาขยะมูลฝอยในปัจจุบัน และผลกระทบจากปัญหาขยะมูลฝอย จากร้อยละของผู้ตอบถูกพบว่าหัวข้อผลกระทบจากปัญหาขยะมูลฝอยมีผู้ตอบถูกสูงที่สุดร้อยละ 73.9 ของกลุ่มตัวอย่าง แสดงว่าครูส่วนใหญ่มีความรู้ในหัวข้อนี้สูงสุด รองลงมาคือหัวข้อความหมายของขยะมูลฝอยมีผู้ตอบถูกร้อยละ 66.9 และหัวข้อสาเหตุของปัญหาขยะมูลฝอยในปัจจุบันมีผู้ตอบถูกร้อยละ 58.5

มลพิษจากสารอันตราย จากร้อยละของผู้ตอบถูกพบว่าครูระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ในจังหวัดระยองมีความรู้ในหัวข้อแหล่งกำเนิดสารอันตรายสูงสุด เพราะมีผู้ตอบถูกถึงร้อยละ 68.4

ของกลุ่มตัวอย่าง รองลงมาคือหัวข้อวิธีการกำจัดการอันตรายร้อยละ 64.7 และหัวข้อที่มีผู้ตอบถูกน้อยที่สุดคือผลกระทบที่เกิดจากสารอันตรายมีผู้ตอบถูกเพียงร้อยละ 27.2 หรือประมาณ 1 ใน 4 ของกลุ่มตัวอย่างเท่านั้น

4.2.2 ความรู้ทางด้านการเมือง

ผลการศึกษาความรู้ทางด้านการเมืองจากแบบวัดซึ่งมีทั้งสิ้นจำนวน 12 ข้อ (12 คะแนน) ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับการเมือง 3 ข้อ (3 คะแนน) ความรู้เกี่ยวกับพรรคการเมือง 3 ข้อ (3 คะแนน) ความรู้เกี่ยวกับนโยบายพรรคการเมือง 3 ข้อ (3 คะแนน) และความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง 3 ข้อ (3 คะแนน) พบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความรู้โดยเฉลี่ยเท่ากับ 5.99 คะแนนจากคะแนนเต็ม 12 คะแนน โดยมีระดับคะแนนสูงสุดเท่ากับ 11 คะแนน และระดับคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 1 คะแนน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาร้อยละของระดับความรู้ทางด้านการเมือง (ตารางที่ 13) ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้เป็น 5 ระดับคือ

ระดับความรู้ดีมาก	ร้อยละ 90 ขึ้นไป (11-12 คะแนน)
ระดับความรู้ดี	ร้อยละ 75-89 (9-10 คะแนน)
ระดับความรู้ปานกลาง	ร้อยละ 60-74 (7-8 คะแนน)
ระดับความรู้น้อย	ร้อยละ 45-59 (5-6 คะแนน)
ระดับความรู้น้อยมาก	ต่ำกว่าร้อยละ 45 (0-4 คะแนน)

เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ดังกล่าวพบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองส่วนใหญ่มีความรู้ทางด้านการเมืองอยู่ในระดับน้อยเท่ากับร้อยละ 30.9 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาคือมีความรู้ทางด้านการเมืองอยู่ในระดับน้อยมากร้อยละ 30.1 และมีความรู้ทางด้านการเมืองอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 18.4 ส่วนที่เหลือเป็นครูที่มีความรู้ทางด้านการเมืองในระดับดีและระดับดีมากร้อยละ 18.0 และร้อยละ 2.6 ตามลำดับ

หากพิจารณาความรู้ทางด้านการเมืองออกเป็น 4 ด้าน คือความรู้เกี่ยวกับการเมือง ความรู้เกี่ยวกับพรรคการเมือง ความรู้เกี่ยวกับนโยบายพรรคการเมือง และความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง สามารถสรุปรายละเอียดในแต่ละด้านได้ดังนี้

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนร้อยละของระดับความรู้ทางด้านการเมือง

ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้ทางด้านการเมืองในภาพรวม (12 คะแนน)		
ระดับความรู้ดีมาก (11-12 คะแนน)	7	2.6
ระดับความรู้ดี (9-10 คะแนน)	49	18.0
ระดับความรู้ปานกลาง (7-8 คะแนน)	50	18.4
ระดับความรู้น้อย (5-6 คะแนน)	84	30.9
ระดับความรู้น้อยมาก (0-4 คะแนน)	82	30.1
$\bar{X} = 5.99$ S.D. = 2.48 Min. = 1.00 Max. = 11.00		
ความรู้เกี่ยวกับการเมือง (3 คะแนน)		
ระดับความรู้ดีมาก (3 คะแนน)	86	31.6
ระดับความรู้ดี (2 คะแนน)	103	37.9
ระดับความรู้ปานกลาง (1 คะแนน)	64	23.5
ระดับความรู้น้อย (0 คะแนน)	19	7.0
$\bar{X} = 1.94$ S.D. = 0.91 Min. = 0.00 Max. = 3.00		
ความรู้เกี่ยวกับพรรคการเมือง (3 คะแนน)		
ระดับความรู้ดีมาก (3 คะแนน)	24	8.8
ระดับความรู้ดี (2 คะแนน)	56	20.6
ระดับความรู้ปานกลาง (1 คะแนน)	96	35.3
ระดับความรู้น้อย (0 คะแนน)	96	35.3
$\bar{X} = 1.02$ S.D. = 0.95 Min. = 0.00 Max. = 3.00		
ความรู้เกี่ยวกับนโยบายพรรคการเมือง (3 คะแนน)		
ระดับความรู้ดีมาก (3 คะแนน)	27	9.9
ระดับความรู้ดี (2 คะแนน)	100	36.8
ระดับความรู้ปานกลาง (1 คะแนน)	107	39.3
ระดับความรู้น้อย (0 คะแนน)	38	14.0
$\bar{X} = 1.42$ S.D. = 0.85 Min. = 0.00 Max. = 3.00		

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนร้อยละของระดับความรู้ทางด้านการเมือง (ต่อ)

ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง (3 คะแนน)		
ระดับความรู้ดีมาก (3 คะแนน)	64	23.5
ระดับความรู้ดี (2 คะแนน)	82	30.1
ระดับความรู้ปานกลาง (1 คะแนน)	78	28.7
ระดับความรู้น้อย (0 คะแนน)	48	17.6
—		
X = 1.59 S.D. = 1.03 Min. = 0.00 Max. = 3.00		

ความรู้เกี่ยวกับการเมือง

ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการเมืองเฉลี่ย 1.94 คะแนนจากคะแนนเต็ม 3 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุด 3 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 0 คะแนน เมื่อพิจารณาตามช่วงคะแนนที่กำหนดแล้วพบว่าครูส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการเมืองอยู่ในระดับดี ร้อยละ 37.9 รองลงมาคือมีความรู้ในระดับดีมากร้อยละ 31.6 และที่เหลือมีความรู้เกี่ยวกับการเมืองในระดับปานกลาง และระดับน้อยร้อยละ 23.5 และร้อยละ 7.0 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจากร้อยละของผู้ที่ตอบความรู้ทางด้านการเมืองถูก (ตารางที่ 14) จะพบว่าครูส่วนใหญ่มีความรู้ในหัวข้อความสำคัญของกฎหมายรัฐธรรมนูญสูงสุด เนื่องจากมีผู้ตอบถูกมากที่สุดร้อยละ 75.0 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาคือหัวข้อการสรรหานายกรัฐมนตรีร้อยละ 64.0 และหัวข้อที่มีผู้ตอบถูกน้อยที่สุดคือ หน้าที่หลักของสภาผู้แทนราษฎรร้อยละ 55.1 หรือประมาณครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างเท่านั้น

ความรู้เกี่ยวกับพรรคการเมือง

ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับพรรคการเมืองเฉลี่ย 1.02 คะแนนจากคะแนนเต็ม 3 คะแนน ทั้งนี้โดยมีคะแนนสูงสุด 3 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 0 คะแนน และเมื่อพิจารณาระดับความรู้ตามช่วงคะแนนที่กำหนดพบว่าครูส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับพรรคการเมืองอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 35.3 และมีความรู้ในระดับน้อยร้อยละ 35.3 เท่ากัน ส่วนที่เหลือมีความรู้เกี่ยวกับพรรคการเมืองอยู่ในระดับดี และระดับดีมากเท่ากับร้อยละ 20.6 และร้อยละ 8.8 ตามลำดับ

จากการพิจารณาร้อยละของจำนวนผู้ที่ตอบความรู้เกี่ยวกับพรรคการเมืองถูก พบว่าหัวข้อบทบาทของพรรคการเมืองมีผู้ตอบถูกมากที่สุดร้อยละ 41.5 ของกลุ่มตัวอย่าง แสดงว่าครุส่วนใหญ่มีความรู้ในหัวข้อนี้มากที่สุด รองลงมาคือหัวข้อสัญลักษณ์ของพรรคการเมืองในประเทศไทย มีผู้ตอบถูกร้อยละ 37.5 และหัวข้อที่มีผู้ตอบถูกน้อยที่สุดคือความสำคัญของพรรคการเมืองร้อยละ 23.9 หรือประมาณ 1 ใน 4 ของกลุ่มตัวอย่างเท่านั้น

ตารางที่ 14 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ตอบความรู้ทางการเมืองถูก

ข้อที่	หัวข้อ	จำนวน	ร้อยละ
<u>ความรู้เกี่ยวกับการเมือง</u>			
1	หน้าที่หลักของสภาผู้แทนราษฎร	150	55.1
2	การสรรหานายกรัฐมนตรี	174	64.0
3	ความสำคัญของกฎหมายรัฐธรรมนูญ	204	75.0
<u>ความรู้เกี่ยวกับพรรคการเมือง</u>			
4	ความสำคัญของพรรคการเมือง	65	23.9
5	บทบาทของพรรคการเมือง	113	41.5
6	สัญลักษณ์ของพรรคการเมืองในประเทศไทย	102	37.5
<u>ความรู้เกี่ยวกับนโยบายพรรคการเมือง</u>			
7	ความสำคัญของนโยบายพรรคการเมือง	157	57.7
8	นโยบายพรรคการเมืองไทยในปัจจุบัน	110	40.4
9	นโยบายพรรคการเมืองกับการเลือกตั้ง	121	44.5
<u>ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง</u>			
10	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเลือกตั้ง	106	39.0
11	ผลการเลือกตั้งครั้งล่าสุด	132	48.5
12	กฎหมายการเลือกตั้ง	196	72.1

ความรู้เกี่ยวกับนโยบายพรรคการเมือง

คะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับนโยบายพรรคการเมืองของครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยอง เท่ากับ 1.42 คะแนนจากคะแนนเต็ม 3 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุด 3 คะแนนและคะแนนต่ำสุด 0 คะแนน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาระดับความรู้ตามช่วงคะแนนที่กำหนดพบว่าครูส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับนโยบายพรรคการเมืองอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับร้อยละ 39.3 รองลงมาร้อยละ 36.8 มีความรู้ในระดับดี และร้อยละ 14.0 มีความรู้ที่อยู่ในระดับน้อย ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 9.9 มีความรู้ในระดับดีมาก

เมื่อพิจารณาตามร้อยละของผู้ตอบความรู้เกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมืองถูก พบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของนโยบายพรรคการเมืองสูงสุด เนื่องจากมีผู้ตอบถูกสูงสุดร้อยละ 57.7 รองลงมาคือหัวข้อนโยบายพรรคการเมืองกับการเลือกตั้งมีผู้ตอบถูกร้อยละ 44.5 และหัวข้อที่มีผู้ตอบถูกน้อยที่สุดคือ นโยบายพรรคการเมืองไทยในปัจจุบันมีเพียงร้อยละ 40.4 เท่านั้น

ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

จากผลการศึกษาพบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีคะแนนความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งเฉลี่ย 1.59 คะแนนจากคะแนนเต็ม 3 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุด 3 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 0 คะแนน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาระดับความรู้ตามช่วงคะแนนที่กำหนดพบว่าครูส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งอยู่ในระดับดีร้อยละ 30.1 และมีความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งในระดับปานกลางร้อยละ 28.7 และที่เหลือมีความรู้ที่อยู่ในระดับดีมากร้อยละ 23.5 และความรู้ในระดับน้อยร้อยละ 17.6 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาร้อยละของจำนวนผู้ที่ตอบความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งถูก พบว่าหัวข้อที่มีผู้ตอบถูกมากที่สุดคือกฎหมายการเลือกตั้งร้อยละ 72.1 หรือประมาณ 3 ใน 4 ของกลุ่มตัวอย่าง แสดงว่าครูส่วนใหญ่มีความรู้ในหัวข้อนี้สูงสุด รองลงมาคือหัวข้อผลการเลือกตั้งครั้งล่าสุดมีผู้ตอบถูกร้อยละ 48.5 และอันดับสุดท้ายคือหัวข้อความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเลือกตั้งมีผู้ตอบถูกเท่ากับร้อยละ 39.0 เท่านั้น

4.3 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง

4.3.1 การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากแบบวัดการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 25 ข้อ (125 คะแนน) ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน 5 ข้อ (25 คะแนน) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ 5 ข้อ (25 คะแนน) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ 5 ข้อ (25 คะแนน) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรพลังงาน 5 ข้อ (25 คะแนน) และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและสารอันตราย 5 ข้อ (25 คะแนน) พบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมคิดเป็นคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 82.25 คะแนนจากคะแนนเต็ม 125 คะแนน โดยมีระดับคะแนนสูงสุด 125 คะแนน และต่ำสุด 38 คะแนน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจำนวนร้อยละของระดับการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ 15) ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้เป็น 5 ระดับคือ

ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด	ร้อยละ 90 ขึ้นไป (113-125 คะแนน)
ระดับการมีส่วนร่วมมาก	ร้อยละ 75-89 (94-112 คะแนน)
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง	ร้อยละ 60-74 (75-93 คะแนน)
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย	ร้อยละ 45-59 (56-74 คะแนน)
ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด	ต่ำกว่าร้อยละ 45 (0-55 คะแนน)

จากเกณฑ์ดังกล่าวพบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 37.5 รองลงมาคือมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยร้อยละ 27.2 และมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมากที่สุดร้อยละ 13.2 นอกจากนั้นครูระดับมัธยมศึกษาที่มีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดมีร้อยละ 12.5 และร้อยละ 9.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนร้อยละของระดับการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ระดับการมีส่วนร่วม	จำนวน	ร้อยละ
การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภาพรวม (125 คะแนน)		
ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด (113-125 คะแนน)	36	13.2
ระดับการมีส่วนร่วมมาก (94-112 คะแนน)	34	12.5
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง (75-93 คะแนน)	102	37.5
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย (56-74 คะแนน)	74	27.2
ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด (0-55 คะแนน)	26	9.6
$\bar{X} = 82.25$ S.D. = 21.96 Min. = 38.00 Max. = 125.00		
การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน (25 คะแนน)		
ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด (23-25 คะแนน)	34	12.5
ระดับการมีส่วนร่วมมาก (19-22 คะแนน)	34	12.5
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง (15-18 คะแนน)	99	36.4
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย (11-14 คะแนน)	58	21.3
ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด (0-10 คะแนน)	47	17.3
$\bar{X} = 15.65$ S.D. = 4.97 Min. = 5.00 Max. = 25.00		
การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ (25 คะแนน)		
ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด (23-25 คะแนน)	33	12.1
ระดับการมีส่วนร่วมมาก (19-22 คะแนน)	30	11.0
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง (15-18 คะแนน)	105	38.6
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย (11-14 คะแนน)	61	22.4
ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด (0-10 คะแนน)	43	15.8
$\bar{X} = 15.71$ S.D. = 4.79 Min. = 6.00 Max. = 25.00		

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนร้อยละของระดับการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ต่อ)

ระดับการมีส่วนร่วม	จำนวน	ร้อยละ
การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ (25 คะแนน)		
ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด (23-25 คะแนน)	37	13.6
ระดับการมีส่วนร่วมมาก (19-22 คะแนน)	37	13.6
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง (15-18 คะแนน)	90	33.1
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย (11-14 คะแนน)	73	26.8
ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด (0-10 คะแนน)	35	12.9
$\bar{X} = 15.98 \quad S.D. = 4.79 \quad Min. = 6.00 \quad Max. = 25.00$		
การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรพลังงาน (25 คะแนน)		
ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด (23-25 คะแนน)	49	18.0
ระดับการมีส่วนร่วมมาก (19-22 คะแนน)	73	26.8
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง (15-18 คะแนน)	102	37.5
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย (11-14 คะแนน)	32	11.8
ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด (0-10 คะแนน)	16	5.9
$\bar{X} = 18.04 \quad S.D. = 4.28 \quad Min. = 7.00 \quad Max. = 25.00$		
การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและสารอันตราย (25 คะแนน)		
ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด (23-25 คะแนน)	46	16.9
ระดับการมีส่วนร่วมมาก (19-22 คะแนน)	47	17.3
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง (15-18 คะแนน)	96	35.3
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย (11-14 คะแนน)	57	21.0
ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด (0-10 คะแนน)	26	9.6
$\bar{X} = 16.84 \quad S.D. = 4.79 \quad Min. = 5.00 \quad Max. = 25.00$		

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมออกเป็น 5 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม

เกี่ยวกับทรัพยากรพลังงาน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและสารอันตราย สามารถสรุปรายละเอียดการมีส่วนร่วมในแต่ละด้านได้ดังนี้

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน

ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองของส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรดินและการใช้ที่ดินเฉลี่ย 15.65 คะแนนจากคะแนนเต็ม 25 คะแนน ทั้งนี้มีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 25 คะแนน และมีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 5 คะแนน เมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมตามคะแนนที่กำหนดไว้พบว่าส่วนใหญ่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับทรัพยากรดินและการใช้ที่ดินอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 36.4 รองลงมาคือมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยร้อยละ 21.3 และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุดร้อยละ 17.3 ส่วนที่เหลือมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และมากที่สุดร้อยละ 12.5 เท่ากัน

เมื่อพิจารณาจำนวนร้อยละของระดับการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ 16) พบว่าหัวข้อการมีส่วนร่วม 5 ข้อคือ สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรดินให้นักเรียน เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรดินให้แก่ประชาชนทั่วไป ใช้ที่ดินเพื่อการเพาะปลูก วางแผนกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรดิน และร่วมดำเนินกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรดิน พบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกหัวข้อเป็นบางครั้ง ยกเว้นการใช้ที่ดินเพื่อการเพาะปลูกที่ครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทุกครั้ง

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้

คะแนนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้เฉลี่ยของครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองเท่ากับ 15.71 คะแนนจากคะแนนเต็ม 25 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 25 คะแนน และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 6 คะแนน และเมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมตามคะแนนที่กำหนดพบว่าครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 38.6 รองลงมาคือมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยร้อยละ 22.4 และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุดร้อยละ 15.8 ส่วนการมีส่วนร่วมในระดับมากและมากที่สุดมีเท่ากับร้อยละ 11.0 และร้อยละ 12.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 16 แสดงจำนวนร้อยละของระดับการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรายข้อ

ข้อที่	หัวข้อ	1	2	3	4	5	$\bar{X}$	S.D.
<u>การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน</u>								
1	สอดคล้องความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรดินให้นักเรียน	5.9	19.5	<u>33.8</u>	26.1	14.7	3.24	1.11
2	เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรดินให้แก่ประชาชนทั่วไป	21.3	22.4	<u>32.4</u>	11.0	12.9	2.72	1.28
3	ใช้ที่ดินเพื่อการเพาะปลูก	1.8	11.0	28.3	28.3	<u>30.5</u>	3.75	1.07
4	วางแผนกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรดิน	17.6	16.9	<u>36.4</u>	15.8	13.2	2.90	1.25
5	ร่วมดำเนินกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรดิน	12.9	18.8	<u>33.5</u>	20.2	14.7	3.05	1.22
<u>การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้</u>								
6	สอดคล้องความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ให้นักเรียน	3.3	12.5	<u>37.9</u>	28.3	18.0	3.45	1.03
7	เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ให้แก่ประชาชนทั่วไป	20.6	20.6	<u>30.9</u>	12.5	15.4	2.82	1.32
8	การใช้ไม้ในชีวิตประจำวัน	2.9	18.0	<u>37.1</u>	25.7	16.2	3.34	1.04
9	วางแผนกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้	14.0	19.1	<u>35.3</u>	17.6	14.0	2.99	1.22
10	ร่วมดำเนินกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้	7.0	22.1	<u>39.0</u>	16.2	15.8	3.12	1.13
<u>การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ</u>								
11	สอดคล้องความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำให้นักเรียน	2.9	13.6	30.5	<u>33.5</u>	19.5	3.53	1.05
12	เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำให้แก่ประชาชนทั่วไป	16.2	26.1	<u>29.8</u>	12.1	15.8	2.85	1.28
13	ทิ้งเศษสิ่งปฏิกูลลงแหล่งน้ำ	2.6	8.1	22.4	30.1	<u>36.8</u>	3.90	1.07
14	วางแผนกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ	18.8	21.7	<u>30.5</u>	15.1	14.0	2.84	1.29
15	ร่วมดำเนินกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ	14.3	25.7	<u>32.0</u>	15.1	12.9	2.86	1.22

หมายเหตุ: 1 ไม่เคยเลย 2 นานๆครั้ง 3 บางครั้ง 4 บ่อยครั้ง 5 ทุกครั้ง

คิดเส้นใต้จำนวนร้อยละสูงสุด

ตารางที่ 16 แสดงจำนวนร้อยละของระดับการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรายข้อ (ต่อ)

ข้อที่	หัวข้อ	1	2	3	4	5	$\bar{X}$	S.D.
<u>การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรพลังงาน</u>								
16	สอดคล้องความรู้เกี่ยวกับพลังงานให้แก่นักเรียน	3.7	17.6	<u>32.7</u>	24.6	21.3	3.42	1.12
17	เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลังงานให้แก่ประชาชนทั่วไป	24.3	23.2	<u>24.6</u>	12.1	15.8	2.72	1.37
18	ใช้ก๊าซธรรมชาติหุงต้มอาหาร	2.6	7.0	11.0	14.7	<u>64.7</u>	4.31	1.08
19	วางแผนกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์พลังงาน	7.4	11.4	20.6	26.5	<u>34.2</u>	3.68	1.25
20	ร่วมดำเนินกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์พลังงาน	3.3	10.3	19.5	27.2	<u>39.7</u>	3.89	1.14
<u>การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและสารอันตราย</u>								
21	สอดคล้องความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยและสารอันตรายให้แก่นักเรียน	1.1	12.9	25.4	<u>36.4</u>	24.3	3.69	1.01
22	เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและสารอันตรายให้แก่ประชาชนทั่วไป	16.9	21.7	<u>30.1</u>	14.3	16.9	2.92	1.31
23	ช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอย	1.1	12.5	<u>30.9</u>	30.5	25.0	3.65	1.02
24	วางแผนกิจกรรม/โครงการจัดการขยะมูลฝอยและสารอันตราย	10.3	17.6	<u>30.1</u>	24.6	17.3	3.20	1.22
25	ร่วมดำเนินกิจกรรม/โครงการจัดการขยะมูลฝอยและสารอันตราย	4.0	18.8	<u>34.6</u>	22.8	19.9	3.35	1.12

หมายเหตุ: 1 ไม่เคยเลย 2 นานๆครั้ง 3 บางครั้ง 4 บ่อยครั้ง 5 ทุกครั้ง

ขีดเส้นใต้จำนวนร้อยละสูงสุด

หากพิจารณาจำนวนร้อยละของระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ 5 ข้อคือ สอดคล้องความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ให้แก่นักเรียน เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ให้แก่ประชาชนทั่วไป การใช้ไม้ในชีวิตประจำวัน วางแผนกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ และร่วมดำเนินกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ ครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้เป็นบางครั้งทุกกิจกรรม

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำของครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีคะแนนเฉลี่ย 15.98 คะแนนจากคะแนนเต็ม 25 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุด 25 คะแนน และต่ำสุด 6 คะแนน และเมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมตามคะแนนที่กำหนดพบว่าครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 33.1 รองลงมามีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยร้อยละ 26.8 ส่วนการมีส่วนร่วมในระดับมากและมากที่สุดปรากฏเท่าๆ กันคือร้อยละ 13.6 และระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุดมีเพียงร้อยละ 12.9 เท่านั้น

เมื่อพิจารณาจำนวนร้อยละของระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ 5 ข้อ พบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำให้แก่ประชาชนทั่วไป ร่วมวางแผนกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ รวมทั้งร่วมดำเนินกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำเป็นบางครั้ง ส่วนการมีส่วนร่วมในการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำให้นักเรียนครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง และกิจกรรมที่ครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทุกครั้งที่มีโอกาสคือการทิ้งเศษสิ่งปฏิกูลลงแหล่งน้ำ

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรพลังงาน

คะแนนเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรพลังงานของครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองเท่ากับ 18.04 คะแนนจากคะแนนเต็ม 25 คะแนน ทั้งนี้มีคะแนนสูงสุด 25 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 7 คะแนน และเมื่อแบ่งระดับการมีส่วนร่วมตามคะแนนที่กำหนดพบว่าครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับทรัพยากรพลังงานอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 37.5 รองลงมาคือมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากร้อยละ 26.8 และมีส่วนร่วมมากที่สุดร้อยละ 18.0 ส่วนที่เหลือมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย และน้อยที่สุดเท่ากับร้อยละ 11.8 และร้อยละ 5.9 ตามลำดับ

หากพิจารณาจำนวนร้อยละของระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรพลังงาน 5 ข้อ พบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการใช้ก๊าซธรรมชาติ หุงต้มอาหาร วางแผนกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์พลังงาน และร่วมดำเนินกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์พลังงานทุกครั้งที่มีโอกาส ส่วนการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับพลังงานให้นักเรียน และการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลังงานให้แก่ประชาชนทั่วไปพบที่ครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมเป็นบางครั้งเท่านั้น

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและสารอันตราย

ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและสารอันตรายเฉลี่ย 16.84 คะแนนจากคะแนนเต็ม 25 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุด 25 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 5 คะแนน ทั้งนี้เมื่อแบ่งระดับการมีส่วนร่วมตามคะแนนที่กำหนดไว้พบว่าครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและสารอันตรายอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 35.3 รองลงมาคือมีส่วนร่วมในระดับน้อยเท่ากับร้อยละ 21.0 ส่วนการมีส่วนร่วมในระดับมาก และมากที่สุดมีเท่ากับร้อยละ 17.3 และร้อยละ 16.9 ตามลำดับ และที่ต่ำสุดคือการมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุดมีเพียงร้อยละ 9.6 เท่านั้น

เมื่อพิจารณาจำนวนร้อยละของระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและสารอันตราย 5 ข้อคือ สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยและสารอันตรายให้นักเรียน เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและสารอันตรายให้แก่ประชาชนทั่วไป ช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอย วางแผนกิจกรรม/โครงการจัดการขยะมูลฝอยและสารอันตราย และร่วมดำเนินกิจกรรม/โครงการจัดการขยะมูลฝอยและสารอันตราย พบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและสารอันตรายในบางครั้ง ยกเว้นการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยและสารอันตรายให้นักเรียนที่ครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมบ่อยครั้ง

4.3.2 การมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง

แบบวัดการมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองมีจำนวน 8 ข้อ (40 คะแนน) ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง 2 ข้อ (10 คะแนน) การมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง 2 ข้อ (10 คะแนน) การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน 2 ข้อ (10 คะแนน) และการมีส่วนร่วมในการติดตามข่าวสารทางการเมือง 2 ข้อ (10 คะแนน) พบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองเฉลี่ยเท่ากับ 28.92 คะแนนจากคะแนนเต็ม 40 คะแนน โดยมีระดับคะแนนสูงสุด 40 คะแนน และต่ำสุด 14 คะแนน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจำนวนร้อยละของระดับการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง (ตารางที่ 17) ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้เป็น 5 ระดับคือ

ตารางที่ 17 แสดงจำนวนร้อยละของระดับการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง

ระดับการมีส่วนร่วม	จำนวน	ร้อยละ
การมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองในภาพรวม (40 คะแนน)		
ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด (36-40 คะแนน)	56	20.6
ระดับการมีส่วนร่วมมาก (30-35 คะแนน)	89	32.7
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง (24-29 คะแนน)	58	21.3
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย (18-23 คะแนน)	33	12.1
ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด (0-17 คะแนน)	36	13.2
$\bar{X} = 28.92$ S.D. = 7.56 Min. = 14.00 Max. = 40.00		
การมีส่วนร่วมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (10 คะแนน)		
ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด (9-10 คะแนน)	157	57.7
ระดับการมีส่วนร่วมมาก (7-8 คะแนน)	50	18.4
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง (5-6 คะแนน)	25	9.2
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย (3-4 คะแนน)	32	11.8
ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด (0-2 คะแนน)	8	2.9
$\bar{X} = 8.18$ S.D. = 2.36 Min. = 2.00 Max. = 10.00		
การมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (10 คะแนน)		
ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด (9-10 คะแนน)	92	33.8
ระดับการมีส่วนร่วมมาก (7-8 คะแนน)	77	28.3
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง (5-6 คะแนน)	49	18.0
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย (3-4 คะแนน)	40	14.7
ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด (0-2 คะแนน)	14	5.1
$\bar{X} = 7.28$ S.D. = 2.42 Min. = 2.00 Max. = 10.00		

ตารางที่ 17 แสดงจำนวนร้อยละของระดับการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง (ต่อ)

ระดับการมีส่วนร่วม	จำนวน	ร้อยละ
การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน (10 คะแนน)		
ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด (9-10 คะแนน)	38	14.0
ระดับการมีส่วนร่วมมาก (7-8 คะแนน)	56	20.6
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง (5-6 คะแนน)	63	23.2
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย (3-4 คะแนน)	95	34.9
ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด (0-2 คะแนน)	20	7.4
$\bar{X} = 5.65$ S.D. = 2.45 Min. = 2.00 Max. = 10.00		
การมีส่วนร่วมในการติดตามข่าวสารทางการเมือง (10 คะแนน)		
ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด (9-10 คะแนน)	111	40.8
ระดับการมีส่วนร่วมมาก (7-8 คะแนน)	98	36.0
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง (5-6 คะแนน)	30	11.0
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย (3-4 คะแนน)	33	12.1
ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด (0-2 คะแนน)	0	0.0
$\bar{X} = 7.79$ S.D. = 1.96 Min. = 3.00 Max. = 10.00		

ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด	ร้อยละ 90 ขึ้นไป (36-40 คะแนน)
ระดับการมีส่วนร่วมมาก	ร้อยละ 75-89 (30-35 คะแนน)
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง	ร้อยละ 60-74 (24-29 คะแนน)
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย	ร้อยละ 45-59 (18-23 คะแนน)
ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด	ต่ำกว่าร้อยละ 45 (0-17 คะแนน)

จากเกณฑ์ดังกล่าวพบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางด้านการเมืองอยู่ในระดับมากเท่ากับร้อยละ 32.7 รองลงมาคือมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 21.3 และมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองในระดับมากที่สุดเท่ากับร้อยละ 20.6 นอกจากนั้นครูระดับมัธยมศึกษาที่มีส่วนร่วมทางด้านการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุดและน้อยมีร้อยละ 13.2 และร้อยละ 12.1 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองออกเป็น 4 ด้านคือ การมีส่วนร่วมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน และการมีส่วนร่วมในการติดตามข่าวสารทางการเมือง สามารถสรุปรายละเอียดในแต่ละด้านได้ดังนี้

การมีส่วนร่วมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

คะแนนเฉลี่ยของครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองต่อการมีส่วนร่วมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่ากับ 8.18 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุด 10 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 2 คะแนน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมตามคะแนนที่กำหนดพบว่าครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอยู่ในระดับมากที่สุดร้อยละ 57.7 รองลงมาคือมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากร้อยละ 18.4 และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยร้อยละ 11.8 ส่วนระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง และระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุดเท่ากับร้อยละ 9.2 และร้อยละ 2.9 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจำนวนร้อยละของระดับการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง (ตารางที่18) ตามหัวข้อการมีส่วนร่วมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง 2 ข้อคือ การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น และการเลือกตั้งระดับประเทศ พบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งระดับประเทศและการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นทุกครั้งที่มีโอกาส

การมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

การมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.28 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ทั้งนี้โดยมีคะแนนสูงสุด 10 คะแนน และต่ำสุด 2 คะแนน และจากระดับการมีส่วนร่วมตามคะแนนที่กำหนดพบว่าครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุดร้อยละ 33.8 รองลงมาคือมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากร้อยละ 28.3 และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 18.0 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุดร้อยละ 14.7 และร้อยละ 5.1 เท่านั้น

ตารางที่ 18 แสดงจำนวนร้อยละของระดับการมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองรายข้อ

ข้อที่	หัวข้อ	1	2	3	4	5	$\bar{X}$	S.D.
<u>การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง</u>								
1	การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น	7.7	14.0	9.2	16.9	<u>52.2</u>	3.91	1.37
2	การเลือกตั้งระดับประเทศ	4.0	11.4	3.7	15.8	<u>65.1</u>	4.26	1.20
<u>การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง</u>								
3	การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น	8.5	15.1	16.5	<u>30.1</u>	29.8	3.57	1.29
4	การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งระดับประเทศ	6.3	15.1	15.8	27.2	<u>35.7</u>	3.70	1.27
<u>การเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน</u>								
5	เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมส่วนรวม	<u>26.5</u>	26.1	19.9	14.0	13.6	2.62	1.37
6	ร่วมทำกิจกรรมในชุมชน	8.5	<u>30.9</u>	25.0	19.9	15.8	3.03	1.22
<u>การติดตามข่าวสารทางการเมือง</u>								
7	ติดตามข่าวสารทางการเมือง	1.5	12.5	9.2	32.7	<u>44.1</u>	4.05	1.08
8	แสดงความคิดเห็นทางการเมือง	0.4	18.4	14.3	<u>40.8</u>	26.1	3.73	1.05

หมายเหตุ : 1 ไม่เคยเลย 2 นานๆครั้ง 3 บางครั้ง 4 บ่อยครั้ง 5 ทุกครั้ง
ขีดเส้นใต้จำนวนร้อยละสูงสุด

เมื่อพิจารณาจำนวนร้อยละของระดับการมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง 2 ข้อ คือ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น และการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งระดับประเทศ พบว่า ครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งระดับประเทศทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง แต่การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่นครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมบ่อยครั้งแต่ไม่ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง

การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน

การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชนของครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.65 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุด 10 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 2 คะแนน เมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมตามคะแนนที่กำหนดพบว่า ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยอง มีส่วนร่วมในการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชนอยู่ในระดับน้อยเท่ากับร้อยละ 34.9 รองลงมาคือมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 23.2 และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากร้อยละ 20.6 ส่วนการมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุดและน้อยที่สุดมีเพียงร้อยละ 14.0 และร้อยละ 7.4 เท่านั้น

หากพิจารณาจำนวนร้อยละของระดับการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน 2 ข้อคือ เป็นผู้ดำเนินการทำกิจกรรมส่วนรวม และร่วมทำกิจกรรมในชุมชน พบว่าครูส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำเพื่อการทำกิจกรรมส่วนรวมเลย และนานๆ ครั้งถึงจะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมภายในชุมชน

การมีส่วนร่วมในการติดตามข่าวสารทางการเมือง

การมีส่วนร่วมของครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองในการติดตามข่าวสารทางการเมืองมีคะแนนเฉลี่ย 7.79 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุด 10 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 3 คะแนน และหากพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมตามคะแนนที่กำหนดพบว่าครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการติดตามข่าวสารทางการเมืองอยู่ในระดับมากที่สุดร้อยละ 40.8 รองลงมาคือมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากร้อยละ 36.0 และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยร้อยละ 12.1 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 11.0 เท่านั้น

เมื่อพิจารณาจำนวนร้อยละของระดับการมีส่วนร่วมในการติดตามข่าวสารทางการเมือง 2 ข้อคือ ติดตามข่าวสารทางด้านการเมือง และแสดงความคิดเห็นทางด้านการเมือง พบว่าครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการติดตามข่าวสารมากกว่าการแสดงความคิดเห็น กล่าวคือมีการติดตามข่าวสารทางการเมืองทุกครั้งที่มีโอกาส แต่แสดงความคิดเห็นทางด้านการเมืองบ่อยครั้งเท่านั้น

4.4 การวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากแบบวัดจำนวน 70 ข้อ (350 คะแนน) ซึ่งประกอบด้วย นโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 25 ข้อ (125 คะแนน) นโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษ 20 ข้อ (100 คะแนน) นโยบายเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา 3 ข้อ (15 คะแนน) นโยบายกฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 6 ข้อ (30 คะแนน) นโยบายการเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์ 4 ข้อ (20 คะแนน) นโยบายการกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการ 4 ข้อ (20 คะแนน) นโยบายการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ 5 ข้อ (25 คะแนน) และนโยบายการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม 3 ข้อ (15 คะแนน) พบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีความพึงพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 268.90 คะแนนจากคะแนนเต็ม 350 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 350 คะแนน

และคะแนนต่ำสุด 98 คะแนน เมื่อพิจารณาร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ 19) ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้เป็น 5 ระดับ คือ

ระดับความพึงพอใจสูงสุด	ร้อยละ 90 ขึ้นไป (315-350 คะแนน)
ระดับความพึงพอใจสูง	ร้อยละ 75-89 (263-314 คะแนน)
ระดับความพึงพอใจปานกลาง	ร้อยละ 60-74 (210-262 คะแนน)
ระดับความพึงพอใจต่ำ	ร้อยละ 45-59 (158-209 คะแนน)
ระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด	ต่ำกว่าร้อยละ 45 (0-157 คะแนน)

จากเกณฑ์ดังกล่าวพบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสูงเท่ากับร้อยละ 51.5 รองลงมาคือมีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงที่สุดร้อยละ 18.0 และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 14.7 ส่วนครูที่มีระดับความพึงพอใจในระดับต่ำมีร้อยละ 3.7 และครูที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำที่สุดมีร้อยละ 12.1

ในการศึกษาได้แบ่งนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมออกเป็น 8 นโยบายคือ นโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษ นโยบายเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา นโยบายกฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นโยบายการเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์ นโยบายการกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการ นโยบายการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ และนโยบายการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม ทั้งนี้สามารถสรุปรายละเอียดความพึงพอใจในแต่ละนโยบายได้ดังนี้

ตารางที่ 19 แสดงจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้าน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ระดับความพึงพอใจ	จำนวน	ร้อยละ
ความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรวม (350 คะแนน)		
ระดับความพึงพอใจสูงสุด (315-350 คะแนน)	49	18.0
ระดับความพึงพอใจสูง (263-314 คะแนน)	140	51.5
ระดับความพึงพอใจปานกลาง (210-262 คะแนน)	40	14.7
ระดับความพึงพอใจต่ำ (158-209 คะแนน)	10	3.7
ระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด (0-157 คะแนน)	33	12.1
$\bar{X} = 268.90$ S.D. = 60.61 Min. = 98.00 Max. = 350.00		
ความพึงพอใจต่อนโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (125 คะแนน)		
ระดับความพึงพอใจสูงสุด (113-125 คะแนน)	41	15.1
ระดับความพึงพอใจสูง (94-112 คะแนน)	114	41.9
ระดับความพึงพอใจปานกลาง (75-93 คะแนน)	73	26.8
ระดับความพึงพอใจต่ำ (56-74 คะแนน)	11	4.0
ระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด (0-55 คะแนน)	33	12.1
$\bar{X} = 92.97$ S.D. = 21.11 Min. = 33.00 Max. = 125.00		
ความพึงพอใจต่อนโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษ (100 คะแนน)		
ระดับความพึงพอใจสูงสุด (90-100 คะแนน)	83	30.5
ระดับความพึงพอใจสูง (75-89 คะแนน)	116	42.6
ระดับความพึงพอใจปานกลาง (60-74 คะแนน)	34	12.5
ระดับความพึงพอใจต่ำ (45-59 คะแนน)	5	1.8
ระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด (0-44 คะแนน)	34	12.5
$\bar{X} = 78.66$ S.D. = 18.45 Min. = 25.00 Max. = 100.00		

ตารางที่ 19 แสดงจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้าน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ต่อ-1)

ระดับความพึงพอใจ	จำนวน	ร้อยละ
ความพึงพอใจต่อนโยบายเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา (15 คะแนน)		
ระดับความพึงพอใจสูงสุด (14-15 คะแนน)	107	39.3
ระดับความพึงพอใจสูง (11-13 คะแนน)	90	33.1
ระดับความพึงพอใจปานกลาง (9-10 คะแนน)	30	11.0
ระดับความพึงพอใจต่ำ (7-8 คะแนน)	13	4.8
ระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด (0-6 คะแนน)	32	11.8
$\bar{X} = 11.93$ S.D. = 3.05 Min. = 4.00 Max. = 15.00		
ความพึงพอใจต่อนโยบายกฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (30 คะแนน)		
ระดับความพึงพอใจสูงสุด (27-30 คะแนน)	126	46.3
ระดับความพึงพอใจสูง (23-26 คะแนน)	67	24.6
ระดับความพึงพอใจปานกลาง (18-22 คะแนน)	39	14.3
ระดับความพึงพอใจต่ำ (14-17 คะแนน)	6	2.2
ระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด (0-13 คะแนน)	34	12.5
$\bar{X} = 24.33$ S.D. = 6.11 Min. = 6.00 Max. = 30.00		
ความพึงพอใจต่อนโยบายการเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์ (20 คะแนน)		
ระดับความพึงพอใจสูงสุด (18-20 คะแนน)	135	49.6
ระดับความพึงพอใจสูง (15-17 คะแนน)	66	24.3
ระดับความพึงพอใจปานกลาง (12-14 คะแนน)	31	11.4
ระดับความพึงพอใจต่ำ (9-11 คะแนน)	7	2.6
ระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด (0-8 คะแนน)	33	12.1
$\bar{X} = 16.24$ S.D. = 4.05 Min. = 4.00 Max. = 20.00		

**ตารางที่ 19 แสดงจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้าน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ต่อ-2)**

ระดับความพึงพอใจ	จำนวน	ร้อยละ
ความพึงพอใจต่อนโยบายการกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการ (20 คะแนน)		
ระดับความพึงพอใจสูงที่สุด (18-20 คะแนน)	111	40.8
ระดับความพึงพอใจสูง (15-17 คะแนน)	83	30.5
ระดับความพึงพอใจปานกลาง (12-14 คะแนน)	35	12.9
ระดับความพึงพอใจต่ำ (9-11 คะแนน)	11	4.0
ระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด (0-8 คะแนน)	32	11.8
$\bar{X} = 15.82$ S.D. = 4.00 Min. = 4.00 Max. = 20.00		
ความพึงพอใจต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ (25 คะแนน)		
ระดับความพึงพอใจสูงที่สุด (23-25 คะแนน)	58	21.3
ระดับความพึงพอใจสูง (19-22 คะแนน)	105	38.6
ระดับความพึงพอใจปานกลาง (15-18 คะแนน)	67	24.6
ระดับความพึงพอใจต่ำ (11-14 คะแนน)	9	3.3
ระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด (0-10 คะแนน)	33	12.1
$\bar{X} = 18.70$ S.D. = 4.55 Min. = 5.00 Max. = 25.00		
ความพึงพอใจต่อนโยบายการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม (15 คะแนน)		
ระดับความพึงพอใจสูงที่สุด (14-15 คะแนน)	43	15.8
ระดับความพึงพอใจสูง (11-13 คะแนน)	100	36.8
ระดับความพึงพอใจปานกลาง (9-10 คะแนน)	47	17.3
ระดับความพึงพอใจต่ำ (7-8 คะแนน)	34	12.5
ระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด (0-6 คะแนน)	48	17.6
$\bar{X} = 10.20$ S.D. = 3.06 Min. = 3.00 Max. = 15.00		

นโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากแบบวัดความพึงพอใจต่อนโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำนวน 25 ข้อ (125 คะแนน) ซึ่งประกอบด้วย นโยบายด้านทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน 4 ข้อ (20 คะแนน) นโยบายด้านทรัพยากรป่าไม้ 6 ข้อ (30 คะแนน) นโยบายด้านทรัพยากรน้ำ 4 ข้อ (20 คะแนน) นโยบายด้านทรัพยากรแร่ 3 ข้อ (15 คะแนน) นโยบายด้านทรัพยากรพลังงาน 4 ข้อ (20 คะแนน) และนโยบายด้านทรัพยากรชายฝั่งทะเล 4 ข้อ (20 คะแนน) พบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีความพึงพอใจเฉลี่ย 92.97 คะแนน จากคะแนนเต็ม 125 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุด 125 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 33 คะแนน ทั้งนี้เมื่อแบ่งระดับความพึงพอใจตามคะแนนที่กำหนด พบว่าครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อนโยบายดังกล่าวอยู่ในระดับสูงเท่ากับร้อยละ 41.9 ในขณะที่ครูที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางมีเท่ากับร้อยละ 26.8 และความพึงพอใจสูงสุดร้อยละ 15.1 ส่วนครูที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำที่สุดและระดับต่ำเท่ากับร้อยละ 12.1 และร้อยละ 4.0 ตามลำดับ

และเมื่อพิจารณาร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมออกเป็น 6 ด้าน คือ นโยบายด้านทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน นโยบายด้านทรัพยากรป่าไม้ นโยบายด้านทรัพยากรน้ำ นโยบายด้านทรัพยากรแร่ นโยบายด้านทรัพยากรพลังงาน และนโยบายด้านทรัพยากรชายฝั่งทะเล สามารถสรุปรายละเอียดความพึงพอใจในแต่ละด้านได้ดังนี้

นโยบายด้านทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน ร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ 20) แสดงว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีคะแนนความพึงพอใจต่อนโยบายด้านทรัพยากรดินและการใช้ที่ดินเฉลี่ย 15.11 คะแนนจากคะแนนเต็ม 20 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุด 20 คะแนน คะแนนต่ำสุด 4 คะแนน และเมื่อแบ่งระดับความพึงพอใจตามคะแนนที่กำหนดพบว่าครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงเท่ากับร้อยละ 33.8 รองลงมาคือมีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงที่สุดร้อยละ 30.5 และความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 16.5 นอกจากนั้นครูที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำที่สุดและระดับต่ำมีเท่ากับร้อยละ 11.8 และร้อยละ 7.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 20 แสดงจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายการจัดการและอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ระดับความพึงพอใจ	จำนวน	ร้อยละ
ความพึงพอใจต่อนโยบายด้านทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน (20 คะแนน)		
ระดับความพึงพอใจสูงสุด (18-20 คะแนน)	83	30.5
ระดับความพึงพอใจสูง (15-17 คะแนน)	92	33.8
ระดับความพึงพอใจปานกลาง (12-14 คะแนน)	45	16.5
ระดับความพึงพอใจต่ำ (9-11 คะแนน)	20	7.4
ระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด (0-8 คะแนน)	32	11.8
$\bar{X} = 15.11$ S.D. = 3.89 Min. = 4.00 Max. = 20.00		
ความพึงพอใจต่อนโยบายด้านทรัพยากรป่าไม้ (30 คะแนน)		
ระดับความพึงพอใจสูงสุด (27-30 คะแนน)	73	26.8
ระดับความพึงพอใจสูง (23-26 คะแนน)	83	30.5
ระดับความพึงพอใจปานกลาง (18-22 คะแนน)	73	26.8
ระดับความพึงพอใจต่ำ (14-17 คะแนน)	9	3.3
ระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด (0-13 คะแนน)	34	12.5
$\bar{X} = 22.75$ S.D. = 5.49 Min. = 6.00 Max. = 30.00		
ความพึงพอใจต่อนโยบายด้านทรัพยากรน้ำ (20 คะแนน)		
ระดับความพึงพอใจสูงสุด (18-20 คะแนน)	65	23.9
ระดับความพึงพอใจสูง (15-17 คะแนน)	82	30.1
ระดับความพึงพอใจปานกลาง (12-14 คะแนน)	62	22.8
ระดับความพึงพอใจต่ำ (9-11 คะแนน)	26	9.6
ระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด (0-8 คะแนน)	37	13.6
$\bar{X} = 14.35$ S.D. = 3.92 Min. = 4.00 Max. = 20.00		

ตารางที่ 20 แสดงจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายการจัดการและอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ต่อ)

ระดับความพึงพอใจ	จำนวน	ร้อยละ
ความพึงพอใจต่อนโยบายด้านทรัพยากรแร่ (15 คะแนน)		
ระดับความพึงพอใจสูงสุด (14-15 คะแนน)	39	14.3
ระดับความพึงพอใจสูง (11-13 คะแนน)	76	27.9
ระดับความพึงพอใจปานกลาง (9-10 คะแนน)	72	26.5
ระดับความพึงพอใจต่ำ (7-8 คะแนน)	44	16.2
ระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด (0-6 คะแนน)	41	15.1
$\bar{X} = 9.99$ S.D. = 2.91 Min. = 3.00 Max. = 15.00		
ความพึงพอใจต่อนโยบายด้านทรัพยากรพลังงาน (20 คะแนน)		
ระดับความพึงพอใจสูงสุด (18-20 คะแนน)	70	25.7
ระดับความพึงพอใจสูง (15-17 คะแนน)	105	38.6
ระดับความพึงพอใจปานกลาง (12-14 คะแนน)	54	19.9
ระดับความพึงพอใจต่ำ (9-11 คะแนน)	11	4.0
ระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด (0-8 คะแนน)	32	11.8
$\bar{X} = 15.16$ S.D. = 3.65 Min. = 8.00 Max. = 20.00		
ความพึงพอใจต่อนโยบายด้านทรัพยากรชายฝั่งทะเล (20 คะแนน)		
ระดับความพึงพอใจสูงสุด (18-20 คะแนน)	103	37.9
ระดับความพึงพอใจสูง (15-17 คะแนน)	84	30.9
ระดับความพึงพอใจปานกลาง (12-14 คะแนน)	42	15.4
ระดับความพึงพอใจต่ำ (9-11 คะแนน)	8	2.9
ระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด (0-8 คะแนน)	35	12.9
$\bar{X} = 15.58$ S.D. = 4.03 Min. = 4.00 Max. = 20.00		

ในกรณีที่พิจารณาจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ 21) นโยบายด้านทรัพยากรดินและการใช้ที่ดินแบ่งออกเป็น 4 ข้อ พบว่าครุส่วนใหญ่มีความพึงพอใจนโยบายการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของดิน และการกำหนดพื้นที่เกษตรกรรมของประเทศอยู่ในระดับพึงพอใจ ส่วนนโยบายฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และกำหนดใช้ผังเมืองรวมครุส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอย่างยิ่ง

นโยบายด้านทรัพยากรป่าไม้ มีคะแนนเฉลี่ย 22.75 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ทั้งนี้มีคะแนนสูงสุดถึง 30 คะแนน และคะแนนต่ำสุดคือ 6 คะแนน เมื่อแบ่งระดับความพึงพอใจตามคะแนนที่กำหนด พบว่าครุระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงร้อยละ 30.5 รองลงมาคือมีความพึงพอใจสูงที่สุดและพึงพอใจปานกลางปรากฏเท่ากันคือร้อยละ 26.8 ส่วนระดับความพึงพอใจต่ำที่สุดและพึงพอใจต่ำเท่ากับร้อยละ 12.5 และร้อยละ 3.3 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายทรัพยากรป่าไม้ 6 ข้อ พบว่านโยบายกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าให้แน่นอน เร่งรัดการปลูกป่าในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม ส่งเสริมการปลูกป่าชุมชน และขยายการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าครุส่วนใหญ่มีความพึงพอใจนโยบายดังกล่าวอย่างยิ่ง ในขณะที่นโยบายเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ของประเทศครุส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ แต่จะไม่พึงพอใจต่อนโยบายการสร้างถนนเพื่อเฝ้าระวังการลักลอบตัดไม้รอบพื้นที่ป่า

นโยบายด้านทรัพยากรน้ำ มีคะแนนเฉลี่ย 14.35 คะแนนจากคะแนนเต็ม 20 คะแนน และมีคะแนนสูงสุด 20 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 4 คะแนน เมื่อแบ่งระดับความพึงพอใจตามคะแนนที่กำหนด พบว่าครุระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อนโยบายด้านทรัพยากรน้ำอยู่ในระดับสูงเท่ากับร้อยละ 30.1 รองลงมาคือมีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงที่สุดเท่ากับร้อยละ 23.9 และระดับความพึงพอใจปานกลางร้อยละ 22.8 ส่วนครุที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำที่สุดเท่ากับร้อยละ 13.6 และที่น้อยสุดคือความพึงพอใจระดับต่ำมีเพียงร้อยละ 9.6 เท่านั้น

ตารางที่ 21 แสดงจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้าน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรายชื่อ

ข้อที่	หัวข้อ	1	2	3	4	5	$\bar{X}$	S.D.
นโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม								
ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน								
1	การใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของดิน	1.5	14.7	20.6	37.1	26.1	3.71	1.05
2	กำหนดพื้นที่เกษตรกรรมของประเทศ	0.7	16.5	19.1	39.0	24.6	3.70	1.04
3	ฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน	1.1	14.7	16.2	31.3	36.8	3.87	1.10
4	กำหนดใช้ผังเมืองรวม	2.2	14.3	18.8	28.7	36.0	3.81	1.14
ทรัพยากรป่าไม้								
5	เพิ่มพื้นที่ป่าไม้ของประเทศ	2.2	14.7	14.3	39.0	29.8	3.79	1.09
6	กำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าให้แน่นอน	0.7	15.8	14.0	30.5	39.0	3.91	1.11
7	สร้างถนนเพื่อเผื่อระวังการลักลอบตัดไม้รอบพื้นที่ป่า	8.5	28.7	19.9	21.3	21.7	3.19	1.29
8	เร่งรัดการปลูกป่าในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม	0.7	14.7	13.2	30.5	40.8	3.95	1.09
9	ส่งเสริมการปลูกป่าชุมชน	0.4	11.8	11.0	34.2	42.6	4.06	1.02
10	ขยายการเพาะพันธุ์สัตว์ป่า	1.8	15.8	15.1	32.4	34.9	3.82	1.13
ทรัพยากรน้ำ								
11	การจัดหาแหล่งน้ำขนาดใหญ่	4.8	23.9	19.9	30.5	21.0	3.38	1.20
12	การสร้างฝายหรือคันกั้นน้ำขนาดเล็ก	0.7	21.0	17.3	34.9	26.1	3.64	1.10
13	การผันน้ำจากแม่น้ำสายหลัก	0.7	15.8	15.4	34.6	33.5	3.84	1.08
14	การนำน้ำใต้ดินมาใช้ประโยชน์	5.5	20.6	20.2	27.9	25.7	3.47	1.23
ทรัพยากรแร่								
15	ฟื้นฟูพื้นที่เหมืองแร่ร้าง	1.8	14.0	16.2	33.8	34.2	3.84	1.10
16	สำรวจแหล่งแร่สำรอง	10.3	27.2	25.0	21.0	16.5	3.06	1.25
17	ส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ	9.6	24.6	30.5	18.4	16.9	3.08	1.22
ทรัพยากรพลังงาน								
18	พัฒนาแหล่งพลังงานในอนาคด	1.1	15.1	17.3	37.9	28.7	3.77	1.06
19	ใช้พลังงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด	0.4	12.9	10.3	26.1	50.4	4.13	1.07

หมายเหตุ: 1 ไม่พึงพอใจอย่างยิ่ง 2 ไม่พึงพอใจ 3 เฉยๆ 4 พึงพอใจ 5 พึงพอใจอย่างยิ่ง

ขีดเส้นใต้จำนวนร้อยละสูงสุด

ตารางที่ 21 แสดงจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้าน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรายชื่อ (ต่อ-1)

ข้อที่	หัวข้อ	1	2	3	4	5	$\bar{X}$	S.D.
20	ศึกษาวิจัยพลังงานนิวเคลียร์	1.5	14.0	17.3	23.9	<u>43.4</u>	3.93	1.14
21	ส่งเสริมการปลูกป่าเพื่อทำฟืนและเผาถ่านในชนบท	5.9	<u>26.1</u>	20.2	25.7	22.1	3.31	1.24
	<u>ทรัพยากรชายฝั่งทะเล</u>							
22	ควบคุมการใช้ประโยชน์พื้นที่ชายฝั่ง	4.0	20.2	16.5	25.0	<u>34.2</u>	3.65	1.25
23	ควบคุมจำนวนเรือประมง	2.6	13.2	14.7	34.2	<u>35.3</u>	3.86	1.12
24	กำหนดเขตการใช้ประโยชน์ปะการัง	3.3	12.5	11.0	23.9	<u>49.3</u>	4.03	1.19
25	ทำแนวเขตป่าชายเลนที่ถาวร	2.2	13.2	11.0	25.7	<u>47.8</u>	4.03	1.15
	<u>นโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษ</u>							
	<u>มลพิษทางน้ำ</u>							
26	ควบคุมคุณภาพแม่น้ำสายหลัก	1.1	13.6	10.7	21.7	<u>52.9</u>	4.11	1.13
27	ควบคุมคุณภาพน้ำทะเล	0.7	12.9	8.1	19.1	<u>59.2</u>	4.23	1.10
28	จัดตั้งองค์กรเพื่อแก้ไขปัญหาแม่น้ำเจ้าพระยาน้ำเสีย	0.7	12.5	9.9	25.7	<u>51.1</u>	4.13	1.08
29	คิดค่าธรรมเนียมในการบำบัดน้ำเสียจากชุมชน	4.4	21.7	15.4	23.9	<u>34.6</u>	3.62	1.28
30	คิดค่าธรรมเนียมในการปล่อยน้ำเสียจากโรงงาน							
	<u>อุตสาหกรรม</u>	9.2	13.2	13.2	20.6	<u>43.8</u>	3.76	1.37
	<u>มลพิษทางอากาศ</u>							
31	ควบคุมมลพิษทางอากาศจากการจราจร	1.8	15.1	9.6	26.5	<u>47.1</u>	4.01	1.16
32	ควบคุมมลพิษทางอากาศจากโรงงานอุตสาหกรรม	2.2	12.9	9.2	16.2	<u>59.6</u>	4.18	1.17
33	ลดปริมาณก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์จากยานพาหนะ	4.8	14.3	11.0	29.0	<u>40.8</u>	3.86	1.23
34	กำหนดค่าสูงสุดของ HC และ SO ₂ จากเชื้อเพลิงทุกประเภท	1.1	12.5	13.6	30.5	<u>42.3</u>	4.00	1.08
	<u>มลพิษจากเสียงและความสั่นสะเทือน</u>							
35	ลงโทษผู้ก่อให้เกิดเสียงดังและความสั่นสะเทือน	1.1	13.6	13.2	29.0	<u>43.0</u>	3.99	1.10
36	ยกเว้นภาษีสำหรับอุปกรณ์ป้องกัน/ลดเสียงดัง	4.8	16.2	15.4	27.2	<u>36.4</u>	3.74	1.24
37	ใช้มาตรการผังเมืองเพื่อลดผลกระทบด้านเสียงและ							
	<u>ความสั่นสะเทือน</u>	1.1	12.5	16.2	29.0	<u>41.2</u>	3.96	1.08
38	กำหนดเขตกันชน (Buffer Zone)	0.4	12.9	8.5	35.7	<u>42.6</u>	4.07	1.03

หมายเหตุ : 1 ไม่พึงพอใจอย่างยิ่ง 2 ไม่พึงพอใจ 3 เฉยๆ 4 พึงพอใจ 5 พึงพอใจอย่างยิ่ง

ขีดเส้นใต้จำนวนร้อยละสูงสุด

ตารางที่ 21 แสดงจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้าน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรายชื่อ (ต่อ-2)

ข้อที่	หัวข้อ	1	2	3	4	5	$\bar{X}$	S.D.
มลพิษจากขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล								
39	กระจายความรับผิดชอบให้หน่วยงานท้องถิ่น	0.4	12.1	8.5	29.8	<u>49.3</u>	4.15	1.04
40	จัดหาพื้นที่ฝังกลบแห่งใหม่	21.3	<u>23.5</u>	11.0	22.8	21.3	2.99	1.48
41	ใช้หลัก “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย”	1.5	13.2	15.1	26.5	<u>43.8</u>	3.97	1.12
42	ปรับปรุงค่าธรรมเนียมในการเก็บขนขยะ	5.1	16.2	20.2	<u>30.5</u>	27.9	3.59	1.20
มลพิษจากสารอันตราย								
43	กำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการกำจัดสารอันตราย	1.8	13.2	14.3	30.5	<u>40.1</u>	3.93	1.11
44	กำหนดหลักเกณฑ์ในการขนส่งสารอันตราย	1.5	13.6	8.8	23.2	<u>52.9</u>	4.12	1.13
45	เข้มงวดกับสารพิษที่นำเข้าจากต่างประเทศ	1.5	13.6	7.0	23.9	<u>54.0</u>	4.15	1.13
นโยบายเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา								
46	ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร	1.8	13.6	14.3	29.4	<u>40.8</u>	3.93	1.12
47	สนับสนุนการค้นคว้าวิจัย	1.8	13.6	9.9	26.5	<u>48.2</u>	4.05	1.14
48	เพิ่มงบประมาณในการศึกษาวิจัย	1.5	14.7	14.0	27.6	<u>42.3</u>	3.94	1.13
นโยบายกฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม								
49	ปรับปรุงกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม	0.4	12.9	14.0	27.6	<u>45.2</u>	4.04	1.07
50	ปรับปรุงกฎหมายควบคุมโรงงาน	1.1	14.7	8.5	26.1	<u>49.6</u>	4.08	1.13
51	ออกกฎหมายกำหนดเขตการใช้ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้	0.4	12.5	12.9	25.7	<u>48.5</u>	4.09	1.07
52	ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน	1.1	14.0	10.7	30.1	<u>44.1</u>	4.02	1.10
53	ปรับปรุงกฎหมายผังเมือง	1.1	14.0	13.6	30.9	<u>40.4</u>	3.95	1.10
54	เพิ่มโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนหรือก่อให้เกิดมลพิษ	0.7	12.9	9.2	26.8	<u>50.4</u>	4.13	1.08
นโยบายการเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์								
55	บรรจุหลักสูตรด้านสิ่งแวดล้อมไว้ในการเรียนการสอน	1.1	11.8	9.9	26.1	<u>51.1</u>	4.14	1.08
56	ให้ความรู้ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชน	0.7	13.6	9.9	25.7	<u>50.0</u>	4.10	1.10
57	เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมผ่านสื่อทุกประเภท	1.5	14.0	8.8	26.5	<u>49.3</u>	4.08	1.13
58	จัดตั้งระบบฐานข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติแต่ละจังหวัด	0.4	14.0	14.0	<u>37.1</u>	34.6	3.91	1.04

หมายเหตุ: 1 ไม่พึงพอใจอย่างยิ่ง 2 ไม่พึงพอใจ 3 เฉยๆ 4 พึงพอใจ 5 พึงพอใจอย่างยิ่ง

ขีดเส้นใต้จำนวนร้อยละสูงสุด

ตารางที่ 21 แสดงจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้าน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรายชื่อ (ต่อ-3)

ข้อที่	หัวข้อ	1	2	3	4	5	$\bar{X}$	S.D.
นโยบายการกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการ								
59	กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น	1.1	12.1	12.5	30.9	<u>43.4</u>	4.03	1.07
60	ให้อำนาจส่วนราชการระดับจังหวัดป้องกันปราบปราม ผู้บุกรุกทำลายป่า	1.8	17.6	9.9	30.5	<u>40.1</u>	3.89	1.17
61	ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการดูแล ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น	1.1	14.0	11.8	33.8	<u>39.3</u>	3.96	1.08
62	จัดตั้งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติ	1.1	13.6	13.6	33.8	<u>37.9</u>	3.93	1.08
นโยบายการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ								
63	จัดสรรน้ำชลประทานให้เหมาะสม	0.4	12.5	9.9	32.0	<u>45.2</u>	4.09	1.04
64	จัดทำระบบชลประทานน้ำเค็ม	0.7	14.7	15.8	30.1	<u>38.6</u>	3.91	1.09
65	อนุญาตให้ชาวบ้านอาศัยในพื้นที่ป่า	2.9	18.8	21.0	<u>33.8</u>	23.5	3.56	1.13
66	สนับสนุนการท่องเที่ยว	0.7	12.9	17.3	27.6	<u>41.5</u>	3.96	1.08
67	ควบคุมการทำเกลือสินเธาว์ในภาคอีสาน	11.0	<u>25.7</u>	19.1	22.4	21.7	3.18	1.33
นโยบายการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม								
68	ซื้อพลังงานสำรองจากประเทศเพื่อนบ้านมาใช้	11.8	<u>26.5</u>	17.6	23.5	20.6	3.14	1.33
69	กำหนดช่วงเวลาการทำประมง	3.3	14.0	11.0	27.2	<u>44.5</u>	3.95	1.19
70	เก็บภาษีน้ำมันให้สูงขึ้น	12.1	<u>24.6</u>	23.9	19.1	20.2	3.10	1.31

หมายเหตุ : 1 ไม่พึงพอใจอย่างยิ่ง 2 ไม่พึงพอใจ 3 เฉยๆ 4 พึงพอใจ 5 พึงพอใจอย่างยิ่ง

ขีดเส้นใต้จำนวนร้อยละสูงสุด

จากจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายด้านทรัพยากรน้ำ 4 ข้อ ปรากฏว่าระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีความพึงพอใจต่อนโยบายการจัดหาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ การสร้างฝายหรือคันกั้นน้ำขนาดเล็ก การผันน้ำจากแม่น้ำสายหลัก และการนำน้ำใต้ดินมาใช้ประโยชน์อยู่ในระดับพึงพอใจ

นโยบายด้านทรัพยากรแร่ คะแนนเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายด้านทรัพยากรแร่เท่ากับ 9.99 จากคะแนนเต็ม 15 คะแนน ทั้งนี้มีคะแนนสูงสุด 15 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 3 คะแนน และเมื่อแบ่งระดับความพึงพอใจตามคะแนนที่กำหนดพบว่าครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงเท่ากับร้อยละ 27.9 รองลงมาคือมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 26.5 และร้อยละ 16.2 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำ ส่วนระดับความพึงพอใจต่ำที่สุดและพึงพอใจสูงที่สุดเท่ากับร้อยละ 15.1 และร้อยละ 14.3 ตามลำดับ

ในกรณีที่พิจารณาจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจนโยบายด้านทรัพยากรแร่ 3 ข้อ พบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีความพึงพอใจต่อนโยบายฟื้นฟูพื้นที่เหมืองแร่ร้างอยู่ในระดับพึงพอใจอย่างยิ่ง ในขณะที่นโยบายสำรวจแหล่งแร่สำรองครูส่วนใหญ่ไม่พึงพอใจ แต่นโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

นโยบายด้านพลังงาน ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีคะแนนความพึงพอใจต่อนโยบายด้านพลังงานเฉลี่ย 15.16 คะแนนจากคะแนนเต็ม 20 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุด 20 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 8 คะแนน เมื่อแบ่งระดับความพึงพอใจตามคะแนนที่กำหนดพบว่าครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจนโยบายด้านพลังงานอยู่ในระดับสูงร้อยละ 38.6 รองลงมาคือมีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงที่สุดร้อยละ 25.7 ส่วนระดับความพึงพอใจปานกลางและพึงพอใจต่ำที่สุดเท่ากับร้อยละ 19.9 และร้อยละ 11.8 ตามลำดับ และที่น้อยสุดคือระดับความพึงพอใจต่ำมีเพียงร้อยละ 4.0 เท่านั้น

จำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจนโยบายด้านทรัพยากรพลังงาน 4 ข้อ พบว่านโยบายที่ครูมีความพึงพอใจอย่างยิ่งคือ ใช้พลังงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด และศึกษาวิจัยพลังงานนิวเคลียร์ ส่วนนโยบายพัฒนาแหล่งพลังงานในอนาคตปรากฏว่าครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ แต่ไม่พึงพอใจนโยบายส่งเสริมการปลูกป่าเพื่อทำฟืนและเผาถ่านในชนบท

นโยบายด้านทรัพยากรชายฝั่งทะเล คะแนนเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายด้านทรัพยากรชายฝั่งทะเลเท่ากับ 15.58 คะแนนจากคะแนนเต็ม 20 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุด 20 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 4 คะแนน ทั้งนี้เมื่อแบ่งระดับความพึงพอใจตามคะแนนที่กำหนดพบว่าครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงที่สุดร้อยละ 37.9 รองลงมาคือมีความพึงพอใจอยู่ใน

ระดับสูงร้อยละ 30.9 และร้อยละ 15.4 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนครูที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำที่สุดและระดับต่ำเท่ากับร้อยละ 12.9 และร้อยละ 2.9 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจนโยบายด้านทรัพยากรชายฝั่ง 4 ข้อ คือ ควบคุมการใช้ประโยชน์พื้นที่ชายฝั่ง ควบคุมจำนวนเรือประมง กำหนดเขตการใช้ประโยชน์ ประการัง และทำแนวเขตป่าชายเลนที่ถาวร พบว่าครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจนโยบายดังกล่าวอย่างยิ่ง

นโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษ

จากแบบวัดความพึงพอใจต่อนโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษจำนวน 20 ข้อ (100 คะแนน) ซึ่งประกอบด้วย นโยบายด้านมลพิษทางน้ำ 5 ข้อ (25 คะแนน) นโยบายด้านมลพิษทางอากาศ 4 ข้อ (20 คะแนน) นโยบายด้านมลพิษจากเสียงและความสั่นสะเทือน 4 ข้อ (20 คะแนน) นโยบายด้านมลพิษจากขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล 4 ข้อ (20 คะแนน) และนโยบายด้านมลพิษจากสารอันตราย 3 ข้อ (15 คะแนน) ปรากฏว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีความพึงพอใจเฉลี่ย 78.66 คะแนนจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุด 100 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 25 คะแนน และเมื่อแบ่งระดับความพึงพอใจตามคะแนนที่กำหนดพบว่าครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อนโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษอยู่ในระดับสูงเท่ากับร้อยละ 42.6 รองลงมาคือมีความพึงพอใจสูงที่สุดร้อยละ 30.5 และระดับความพึงพอใจปานกลางและต่ำที่สุดมีเท่าๆ กันคือร้อยละ 12.5 ที่เหลือเพียงร้อยละ 1.8 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำ

พิจารณาร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษออกเป็น 5 ด้านคือ นโยบายด้านมลพิษทางน้ำ นโยบายด้านมลพิษทางอากาศ นโยบายด้านมลพิษจากเสียงและความสั่นสะเทือน นโยบายด้านมลพิษจากขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล และนโยบายด้านมลพิษจากสารอันตราย สามารถสรุปรายละเอียดความพึงพอใจในแต่ละด้านได้ดังนี้

นโยบายด้านมลพิษทางน้ำ ร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษ (ตารางที่ 22) พบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีคะแนนเฉลี่ย 19.87 คะแนนจากคะแนนเต็ม 25 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุด 25 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 6 คะแนน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาระดับความพึงพอใจตามระดับคะแนนที่กำหนด พบว่าครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ใน

ตารางที่ 22 แสดงจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษ

ระดับความพึงพอใจ	จำนวน	ร้อยละ
ความพึงพอใจต่อนโยบายด้านมลพิษทางน้ำ (25 คะแนน)		
ระดับความพึงพอใจสูงสุด (23-25 คะแนน)	98	36.0
ระดับความพึงพอใจสูง (19-22 คะแนน)	96	35.3
ระดับความพึงพอใจปานกลาง (15-18 คะแนน)	35	12.9
ระดับความพึงพอใจต่ำ (11-14 คะแนน)	10	3.7
ระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด (0-10 คะแนน)	33	12.1
$\bar{X} = 19.87$ S.D. = 4.92 Min. = 6.00 Max. = 25.00		
ความพึงพอใจต่อนโยบายด้านมลพิษทางอากาศ (20 คะแนน)		
ระดับความพึงพอใจสูงสุด (18-20 คะแนน)	130	47.8
ระดับความพึงพอใจสูง (15-17 คะแนน)	65	23.9
ระดับความพึงพอใจปานกลาง (12-14 คะแนน)	34	12.5
ระดับความพึงพอใจต่ำ (9-11 คะแนน)	9	3.3
ระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด (0-8 คะแนน)	34	12.5
$\bar{X} = 16.06$ S.D. = 4.20 Min. = 4.00 Max. = 20.00		
ความพึงพอใจต่อนโยบายด้านมลพิษจากเสียงและความสั่นสะเทือน (20 คะแนน)		
ระดับความพึงพอใจสูงสุด (18-20 คะแนน)	106	39.0
ระดับความพึงพอใจสูง (15-17 คะแนน)	86	31.6
ระดับความพึงพอใจปานกลาง (12-14 คะแนน)	36	13.2
ระดับความพึงพอใจต่ำ (9-11 คะแนน)	12	4.4
ระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด (0-8 คะแนน)	32	11.8
$\bar{X} = 15.77$ S.D. = 3.94 Min. = 4.00 Max. = 20.00		

ตารางที่ 22 แสดงจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษ
(ต่อ)

ระดับความพึงพอใจ	จำนวน	ร้อยละ
ความพึงพอใจต่อนโยบายด้านมลพิษจากขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล (20 คะแนน)		
ระดับความพึงพอใจสูงสุด (18-20 คะแนน)	62	22.8
ระดับความพึงพอใจสูง (15-17 คะแนน)	95	34.9
ระดับความพึงพอใจปานกลาง (12-14 คะแนน)	64	23.5
ระดับความพึงพอใจต่ำ (9-11 คะแนน)	17	6.3
ระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด (0-8 คะแนน)	34	12.5
$\bar{X} = 14.72$ S.D. = 3.79 Min. = 5.00 Max. = 20.00		
ความพึงพอใจต่อนโยบายด้านมลพิษจากสารอันตราย (15 คะแนน)		
ระดับความพึงพอใจสูงสุด (14-15 คะแนน)	130	47.8
ระดับความพึงพอใจสูง (11-13 คะแนน)	82	30.1
ระดับความพึงพอใจปานกลาง (9-10 คะแนน)	18	6.6
ระดับความพึงพอใจต่ำ (7-8 คะแนน)	8	2.9
ระดับความพึงพอใจต่ำที่สุด (0-6 คะแนน)	34	12.5
$\bar{X} = 12.21$ S.D. = 3.11 Min. = 3.00 Max. = 15.00		

ระดับสูงที่สุดเท่ากับร้อยละ 36.0 รองลงมาคือความพึงพอใจสูงร้อยละ 35.3 ส่วนระดับความพึงพอใจปานกลางและระดับความพึงพอใจต่ำที่สุดเท่ากับร้อยละ 12.9 และร้อยละ 12.1 ตามลำดับ มีเพียงร้อยละ 3.7 เท่านั้นที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำ

ในกรณีที่พิจารณาจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจนโยบายด้านมลพิษทางน้ำ 5 ข้อคือ ควบคุมคุณภาพแม่น้ำสายหลัก ควบคุมคุณภาพน้ำทะเล จัดตั้งองค์กรเพื่อแก้ไขปัญหาแม่น้ำเจ้าพระยาเน่าเสีย คิดค่าธรรมเนียมในการบำบัดน้ำเสียจากชุมชน และคิดค่าธรรมเนียมในการปล่อยน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม ปรากฏว่าครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจนโยบายดังกล่าวอย่างยิ่ง

นโยบายด้านมลพิษทางอากาศ ครุระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีความพึงพอใจนโยบายด้านมลพิษทางอากาศเฉลี่ย 16.09 คะแนนจากคะแนนเต็ม 20 คะแนน และมีคะแนนสูงสุด 20 คะแนน คะแนนต่ำสุด 4 คะแนน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาระดับความพึงพอใจตามคะแนนที่กำหนด พบว่าครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงที่สุดเท่ากับร้อยละ 47.8 รองลงมาคือมีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงร้อยละ 23.9 ส่วนครูที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางและระดับต่ำที่สุดมีร้อยละ 12.5 เท่ากัน และครูที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำมีเพียงร้อยละ 3.3 เท่านั้น

เมื่อพิจารณาจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจนโยบายด้านมลพิษทางอากาศ 4 ข้อ คือ ควบคุมมลพิษทางอากาศจากการจราจร ควบคุมมลพิษทางอากาศจากโรงงานอุตสาหกรรม ลดปริมาณก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์จากยานพาหนะ และกำหนดค่าสูงสุดของ HC และ SO₂ จากเชื้อเพลิงทุกประเภท ปรากฏว่าครุระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีความพึงพอใจอย่างยิ่งต่อนโยบายดังกล่าว

นโยบายด้านมลพิษจากเสียงและความสั่นสะเทือน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.77 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุด 20 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 4 คะแนน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาระดับความพึงพอใจตามคะแนนที่กำหนดปรากฏว่าครุระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีความพึงพอใจต่อนโยบายด้านมลพิษจากเสียงและความสั่นสะเทือนอยู่ในระดับสูงที่สุดเท่ากับร้อยละ 39.0 รองลงมาคือมีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงร้อยละ 31.6 และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 13.2 ส่วนครูที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำที่สุดและระดับต่ำเท่ากับร้อยละ 11.8 และร้อยละ 4.4 เท่านั้น

จากจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจนโยบายด้านมลพิษจากเสียงและความสั่นสะเทือน 4 ข้อคือ ลงโทษผู้ก่อให้เกิดเสียงดังและความสั่นสะเทือน ยกเว้นภาษีสำหรับอุปกรณ์ป้องกัน/ลดเสียงดัง ใช้มาตรการผังเมืองเพื่อลดผลกระทบด้านเสียงและความสั่นสะเทือน และกำหนดเขตกันชน (Buffer Zone) พบว่าครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจนโยบายดังกล่าวอย่างยิ่ง

นโยบายด้านมลพิษจากขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ครุระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีความพึงพอใจเฉลี่ย 14.72 คะแนนจากคะแนนเต็ม 20 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุด 20 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 5 คะแนน และเมื่อพิจารณาระดับความพึงพอใจตามคะแนนที่กำหนด พบว่าครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงเท่ากับร้อยละ 34.9 รองลงมาคือความพึงพอใจระดับปาน

กลางร้อยละ 23.5 และร้อยละ 22.8 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงที่สุด ส่วนความพึงพอใจระดับต่ำที่สุดและระดับต่ำเท่ากับร้อยละ 12.5 และร้อยละ 6.3 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจนโยบายมลพิษจากขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล 4 ข้อ พบว่าครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอย่างยิ่งต่อนโยบายกระจายความรับผิดชอบให้หน่วยงานท้องถิ่น และนโยบายใช้หลัก “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย” เช่นเดียวกับนโยบายปรับปรุงค่าธรรมเนียมในการเก็บขนขยะที่พบว่าครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ แต่นโยบายจัดหาพื้นที่ฝังกลบแห่งใหม่ครูส่วนใหญ่ไม่พึงพอใจนโยบายดังกล่าว

นโยบายด้านมลพิษจากสารอันตราย มีคะแนนเฉลี่ย 12.21 คะแนนจากคะแนนเต็ม 15 คะแนน และมีคะแนนสูงสุด 15 คะแนน คะแนนต่ำสุด 3 คะแนน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาระดับความพึงพอใจตามคะแนนที่กำหนด พบว่าครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงที่สุดร้อยละ 47.8 รองลงมาคือมีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงร้อยละ 30.1 และร้อยละ 12.5 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำที่สุด ส่วนความพึงพอใจระดับปานกลางและระดับต่ำมีเท่ากับร้อยละ 6.6 และร้อยละ 2.9 ตามลำดับ

จำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจนโยบายมลพิษจากสารอันตราย 3 ข้อคือ กำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการกำจัดสารอันตราย กำหนดหลักเกณฑ์ในการขนส่งสารอันตราย และเข้มงวดกับสารพิษที่นำเข้าจากต่างประเทศ พบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีความพึงพอใจอย่างยิ่งต่อนโยบายดังกล่าว

นโยบายเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา

ความพึงพอใจต่อนโยบายเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนาของครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีคะแนนเฉลี่ย 11.93 คะแนนจากคะแนนเต็ม 15 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุด 15 คะแนน คะแนนต่ำสุด 4 คะแนน เมื่อแบ่งระดับความพึงพอใจตามคะแนนที่กำหนดปรากฏว่าครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงที่สุดร้อยละ 39.3 รองลงมาคือมีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงร้อยละ 33.1 ส่วนครูที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำที่สุดและระดับปานกลางเท่ากับร้อยละ 11.8 และร้อยละ 11.0 ตามลำดับ และระดับความพึงพอใจต่ำมีเพียงร้อยละ 4.8 เท่านั้น

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา 3 ข้อคือ ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร สนับสนุนการค้นคว้าวิจัย และ

เพิ่มงบประมาณในการศึกษาวิจัย พบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีความพึงพอใจนโยบายดังกล่าวอย่างสูง

นโยบายกฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีความพึงพอใจต่อนโยบายกฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเฉลี่ย 24.33 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุด 30 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 6 คะแนน และเมื่อแบ่งระดับความพึงพอใจตามคะแนนที่กำหนด พบว่าครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงที่สุดร้อยละ 46.3 รองลงมาคือมีความพึงพอใจสูงร้อยละ 24.6 และมีความพึงพอใจระดับปานกลางร้อยละ 14.3 ส่วนครูที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำที่สุดและระดับต่ำมีร้อยละ 12.5 และร้อยละ 2.2 ตามลำดับ

พิจารณาจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายกฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 6 ข้อคือ ปรับปรุงกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม ปรับปรุงกฎหมายควบคุมโรงงาน ออกกฎหมายกำหนดเขตการใช้ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ปรับปรุงกฎหมายผังเมือง และเพิ่มโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนหรือก่อให้เกิดมลพิษ พบว่าครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอย่างยิ่งต่อนโยบายดังกล่าว

นโยบายการเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์

ความพึงพอใจของครูระดับมัธยมศึกษาต่อนโยบายการเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์เฉลี่ย 16.24 คะแนนจากคะแนนเต็ม 20 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุด 20 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 4 คะแนน ทั้งนี้เมื่อแบ่งระดับความพึงพอใจตามคะแนนที่กำหนด ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงที่สุดร้อยละ 49.6 รองลงมาคือความพึงพอใจสูงร้อยละ 24.3 และร้อยละ 12.1 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำที่สุด ส่วนความพึงพอใจระดับปานกลางและระดับต่ำเท่ากับร้อยละ 11.4 และร้อยละ 2.6 ตามลำดับ

และจากจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจนโยบายการเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์จำนวน 4 ข้อ พบว่าครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอย่างยิ่งต่อนโยบายบรรจุหลักสูตรด้านสิ่งแวดล้อมไว้ในการเรียนการสอน ให้ความรู้ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชน และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมผ่านสื่อทุกประเภท ส่วนนโยบายจัดตั้งระบบฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติของแต่ละจังหวัดปรากฏว่าครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อนโยบายดังกล่าว

นโยบายการกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการ

ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีความพึงพอใจเฉลี่ย 15.82 คะแนนจากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ทั้งนี้มีคะแนนสูงสุด 20 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 4 คะแนน โดยแบ่งระดับความพึงพอใจตามคะแนนที่กำหนด พบว่าครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงที่สุดร้อยละ 40.8 รองลงมาคือมีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงร้อยละ 30.5 ส่วนครูที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางและระดับต่ำที่สุดเท่ากับร้อยละ 12.9 และร้อยละ 11.8 ตามลำดับ และครูที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำมีเพียงร้อยละ 4.0 เท่านั้น

และเมื่อพิจารณาจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายการกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการ 4 ข้อคือ กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ให้อำนาจส่วนราชการระดับจังหวัดป้องกันปราบปรามผู้บุกรุกทำลายป่า ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น และจัดตั้งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติ ปรากฏว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีความพึงพอใจนโยบายดังกล่าวอย่างยิ่ง

นโยบายการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ

ความพึงพอใจของครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติเฉลี่ย 18.70 คะแนนจากคะแนนเต็ม 25 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุด 25 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 5 คะแนน เมื่อแบ่งระดับความพึงพอใจตามคะแนนที่กำหนดพบว่าครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงร้อยละ 38.6 และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางรองลงมาร้อยละ 24.6 และร้อยละ 21.3 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงที่สุดที่เหลือคือครูที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำที่สุดและระดับต่ำเท่ากับร้อยละ 12.1 และร้อยละ 3.3 เท่านั้น

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ 5 ข้อ พบว่านโยบายที่ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีความพึงพอใจอย่างยิ่งคือ จัดสรรน้ำชลประทานให้เหมาะสม จัดทำระบบชลประทานน้ำดื่ม และสนับสนุนการท่องเที่ยว ส่วนนโยบายอนุญาตให้ชาวบ้านอาศัยในพื้นที่ป่าครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ แต่นโยบายควบคุมการทำเกลือสินเธาว์ในภาคอีสานปรากฏว่าครูส่วนใหญ่ไม่พึงพอใจนโยบายดังกล่าว

นโยบายการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม

ความพึงพอใจของครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองต่อนโยบายการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมเฉลี่ย 10.20 คะแนนจากคะแนนเต็ม 15 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุด 15 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 3 คะแนน เมื่อแบ่งการพิจารณาระดับความพึงพอใจตามคะแนนที่กำหนดปรากฏว่าครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงเท่ากับร้อยละ 36.8 รองลงมาคือมีความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำที่สุดร้อยละ 17.6 และร้อยละ 17.3 มีความพึงพอใจปานกลาง ส่วนครูที่มีความพึงพอใจสูงที่สุดเท่ากับร้อยละ 15.8 และความพึงพอใจต่ำเท่ากับร้อยละ 12.5

จำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม 3 ข้อ พบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีความพึงพอใจอย่างยิ่งต่อนโยบายกำหนดช่วงเวลาการทำประมง ส่วนนโยบายที่ครูส่วนใหญ่ไม่พึงพอใจคือ นโยบายซื้อพลังงานสำรองจากประเทศเพื่อนบ้านมาใช้ และนโยบายเก็บภาษีน้ำมันให้สูงขึ้น

โดยสรุปเมื่อพิจารณาจำนวนร้อยละของระดับความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแต่ละข้อแล้ว พบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแง่บวก กล่าวคือจากแบบวัดความพึงพอใจทั้งหมด จำนวน 70 ข้อ 350 คะแนน ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองให้ระดับความพึงพอใจเฉลี่ยมากกว่า 3 คะแนนหรือมีความพึงพอใจระดับสูง 62 ข้อ และมีความพึงพอใจระดับปานกลางหรือมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3 คะแนนจำนวน 1 ข้อ ในขณะที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า 3 คะแนนหรือมีความพึงพอใจระดับต่ำเพียง 7 ข้อเท่านั้นคือ

- นโยบายสร้างถนนเพื่อเฝ้าระวังการลักลอบตัดไม้รอบพื้นที่ป่า
- นโยบายสำรวจแหล่งแร่สำรอง
- นโยบายส่งเสริมการปลูกป่าเพื่อทำฟืนและเผาถ่านในชนบท
- นโยบายจัดหาพื้นที่ฝังกลบแห่งใหม่
- นโยบายควบคุมการทำเกลือสินเธาว์ในภาคอีสาน
- นโยบายซื้อพลังงานสำรองจากประเทศเพื่อนบ้านมาใช้
- นโยบายเก็บภาษีน้ำมันให้สูงขึ้น

นโยบายดังกล่าวถึงแม้จะก่อให้เกิดผลดีต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่ในความคิดเห็นของครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองส่วนใหญ่ไม่พึงพอใจ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเกิดจากจุดอ่อนของนโยบายในบางประเด็นคือ

- นโยบายสร้างถนนเพื่อเฝ้าระวังการลักลอบตัดไม้รอบพื้นที่ป่า การสร้างถนนรอบพื้นที่ป่าถึงแม้จะทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการเฝ้าระวัง ไม่ให้มีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า แต่ในทางตรงข้ามอาจส่งเสริมให้มีการลักลอบตัดไม้มากขึ้นเนื่องจากความสะดวกรวดเร็วในการเดินทาง และการขนส่ง นอกจากนี้การตัดถนนรอบพื้นที่ป่ายังเป็นการทำลายป่าไม้โดยตรงจากการปรับถมพื้นที่เพื่อสร้างถนน ดังนั้นจึงควรส่งเสริมนโยบายป้องกันการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าโดยวิธีการอื่นๆ ที่ได้ผลเช่น การร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการกับประชาชนในพื้นที่เพื่อเฝ้าระวัง หรือการเพิ่มจำนวนและประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ เป็นต้น

- นโยบายสำรวจแหล่งแร่สำรอง ในปัจจุบันถึงแม้ความต้องการใช้ทรัพยากรแร่ธาตุจะเพิ่มขึ้นตามลำดับ แต่เพื่อประโยชน์ในระยะยาวจึงควรที่จะสงวนรักษาแหล่งแร่สำรองเอาไว้ แล้วส่งเสริมนโยบายการหมุนเวียนนำแร่กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่โดยวิธีการรีไซเคิล ทั้งนี้เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรแร่ธาตุให้เกิดประโยชน์สูงสุดก่อนที่จะนำเอาแหล่งแร่สำรองออกมาใช้ในกรณีจำเป็น

- นโยบายส่งเสริมการปลูกป่าเพื่อทำฟืนและเผาถ่านในชนบท การปลูกป่าไม้เพื่อนำมาทำฟืนหรือเผาถ่านโดยเฉพาะอาจทำให้การลักลอบตัดไม้ทำลายป่าลดลง และทำให้ประชาชนในชนบทมีแหล่งพลังงานไว้ใช้ แต่ต้นไม้ดังกล่าวไม่สามารถได้ทันกับความต้องการของประชาชน ทำให้ปัญหาการลักลอบตัดไม้ทำลายป่ายังคงมีอยู่ ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการลักลอบตัดไม้ และสามารถจัดหาแหล่งพลังงานให้ประชาชน จึงควรมีนโยบายที่ให้ประชาชนในชนบทเปลี่ยนมาใช้ก๊าซธรรมชาติแทนไม้ฟืนและถ่าน ซึ่งนอกจากราคาไม่แพงแล้วยังไม่ทำลายสภาพแวดล้อมด้วย

- นโยบายจัดหาพื้นที่ฝังกลบแห่งใหม่ ปัจจุบันประชาชนมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับผลกระทบจากพื้นที่ฝังกลบขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเนื่องจากปัญหากลิ่นเหม็นจากขยะ ปัญหาน้ำเน่าเสีย หรือปัญหาการแพร่กระจายของเชื้อโรคต่างๆ เป็นต้น จึงมักเกิดการคัดค้านในกรณีที่หน่วยงานราชการจะนำขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลมาฝังกลบในพื้นที่ใกล้เคียง ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบจะต้องมีการศึกษาความเหมาะสมในการจัดหาพื้นที่

ฝั่งกลบแห่งใหม่ ทั้งความเหมาะสมทางด้านวิศวกรรม เศรษฐศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนที่จะกำหนดพื้นที่ฝั่งกลบแห่งใหม่เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งในอนาคต

- นโยบายควบคุมการทำเกลือสินเธาว์ในภาคอีสาน ผลกระทบจากการทำเกลือสินเธาว์ในภาคอีสานทำให้เกิดปัญหาการแพร่กระจายของดินเค็ม จนทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนที่ทำเกลือสินเธาว์และประชาชนที่ทำการเกษตรอยู่บ่อยครั้ง ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องห้ามมิให้มีการทำเกลือสินเธาว์ในภาคอีสาน หรือถ้ามีการดำเนินการอยู่จะต้องมีมาตรการควบคุมผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวดหรือใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของดินเค็มในอนาคต

- นโยบายซื้อพลังงานสำรองจากประเทศเพื่อนบ้านมาใช้ การสงวนรักษาแหล่งพลังงานภายในประเทศโดยการซื้อพลังงานจากประเทศเพื่อนบ้านมาใช้ไม่ใช่วิธีการแก้ไขปัญหาค่าไฟฟ้าที่ดีที่สุด วิธีการแก้ไขปัญหาค่าไฟฟ้าที่ถูกต้อง ควรจะรณรงค์ส่งเสริมให้มีการประหยัดพลังงาน หรือสนับสนุนการค้นคว้าวิจัยแหล่งพลังงานแห่งใหม่ที่ใช้ไม่มีวันหมด เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม หรือพลังงานน้ำ เป็นต้น

- นโยบายเก็บภาษีน้ำมันให้สูงขึ้น จะส่งผลทำให้ราคาสินค้าอุปโภคบริโภคสูงขึ้น เนื่องจากกระบวนการผลิตสินค้าดังกล่าวต้องใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิงแทบทั้งสิ้น ดังนั้นถ้ามีการเก็บภาษีน้ำมันให้สูงขึ้นก็จะทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงขึ้นเช่นกัน ประชาชนทั่วไปจะได้รับผลกระทบจากราคาสินค้าที่สูงขึ้น ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาค่าใช้น้ำมันอย่างฟุ่มเฟือย ควรที่จะรณรงค์ให้ประชาชนประหยัดพลังงานโดยการดับไฟดวงที่ไม่จำเป็น หรือการไม่คิดเครื่องชนด์ทิ้งไว้ เป็นต้น

4.5 การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมและการจำแนกหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อ ความรู้ การมีส่วนร่วม และความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์ความผันแปรร่วม (Analysis of Covariance) เป็นสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรตามที่เกิดจากตัวแปรอิสระหลายๆ ตัว โดยควบคุมตัวแปรอิสระบางตัวที่คาดว่าจะมีผลกระทบกับตัวแปรตามมาพิจารณาเป็นตัวแปรผันร่วม (Covariate) ซึ่งกระบวนการวิเคราะห์ดังกล่าวทำให้ค่าของตัวแปรตามได้รับการปรับ (Adjust) โดยการแยกผลที่เกิดการอิทธิพลของตัวแปรผันร่วมออกแล้ว ทำให้ทราบถึงผลลัพธ์ที่เกิดจากตัวแปรอิสระที่มีผลต่อตัวแปรตามจริงๆ ทั้งนี้

ตัวแปรอิสระต้องมีการวัดเป็นกลุ่ม (Nominal Scale) และตัวแปรตามต้องมีการวัดเป็นช่วง (Interval Scale) ส่วนตัวแปรผันร่วมต้องมีการวัดเป็นช่วง หรืออัตราส่วน (Interval or Ratio Scale) เท่านั้น

ผลการวิเคราะห์ความผันแปรร่วม สามารถอธิบายถึงอิทธิพลของกลุ่มตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษาทั้งหมด (Main Effect) ตัวแปรอิสระแต่ละตัว และตัวแปรผันร่วม (Covariate) ที่มีต่อตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน (Interaction) ที่มีผลต่อตัวแปรตาม ซึ่งถ้าผลรวมของตัวแปรอิสระ และตัวแปรผันร่วมมีอิทธิพลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระดับความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แล้ว ($Explained < 0.05$) จะต้องนำไปวิเคราะห์การจำแนกพหุต่อไป แต่ทั้งนี้จะต้องพิจารณาก่อนว่าตัวแปรอิสระคู่ใดคู่หนึ่งจะต้องไม่มีปฏิสัมพันธ์กันเพราะอาจทำให้การวิเคราะห์จำแนกพหุมีความคลาดเคลื่อนได้ (บุญเรียง ขจรศิลป์, 2531: 329)

ส่วนการวิเคราะห์การจำแนกพหุ (Multiple Classification Analysis : MCA) เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรตามหนึ่งตัวกับตัวแปรอิสระหลายๆ ตัว โดยที่ตัวแปรตามจะต้องมีการวัดเป็นช่วง (Interval Scale) ส่วนตัวแปรอิสระจะต้องมีการวัดเป็นกลุ่ม (Nominal Scale) และมีกลุ่มย่อย (Category) ตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์จะอธิบายถึง ความเบี่ยงเบนของค่าเฉลี่ยแต่ละกลุ่มย่อยของตัวแปรอิสระ (Dev'n) ความสามารถของตัวแปรอิสระในการอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามเมื่อยังไม่ควบคุมผลของตัวแปรอื่นๆ (Eta) และความสามารถของตัวแปรอิสระในการอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามเมื่อควบคุมผลของตัวแปรอื่นๆ แล้ว (Beta) นอกจากนั้นยังอธิบายถึงขนาดของอิทธิพลและความสามารถในการอธิบายระหว่างกลุ่มของตัวแปรอิสระทั้งหมดกับตัวแปรตาม ทั้งก่อนและหลังควบคุมตัวแปรอิสระ ซึ่งพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Multiple R) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ยกกำลังสอง (Multiple R Squared)

สำหรับการวิจัยนี้ ได้กำหนดให้ระดับความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นตัวแปรตาม โดยมีตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิจัย 13 ตัว ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา พื้นที่อยู่อาศัย รายได้ วิชาที่จบการศึกษา วิชาที่สอน อาชวราชการ การรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความรู้ทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เมือง แต่เนื่องจากข้อจำกัดของคอมพิวเตอร์จึงได้แยกตัวแปรอิสระ คือ อายุ รายได้ อาชวราขการ และการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดลอม นามาเป็นตัวแปรผกผันรวม และสั่งคำสั่งให้ทำหน้าที่เหมือนตัวแปรอิสระ ดังนั้นตัวแปร อายุ รายได้ อาชวราขการ และการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดลอม จึงไม่แสดงผลการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์และไม่แสดงผลในการวิเคราะห์การจำแนกพหุ

ทั้งนี้ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ความผันแปรร่วมและการวิเคราะห์การจำแนกพหุ เพื่อให้แบบจำลองสามารถแสดงผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงได้จัดแบ่งกลุ่มย่อยของตัวแปรอิสระบางตัวใหม่ ดังนี้ การศึกษา จัดแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่า และกลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี วิชาที่จบการศึกษา จัดแบ่งเป็น 4 กลุ่มคือ กลุ่มที่จบการศึกษาวิชาพลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา กลุ่มที่จบการศึกษาวิชาภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา กลุ่มที่จบการศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และกลุ่มที่จบการศึกษาวิชาอื่นๆ ส่วนวิชาที่สอน มีการจัดกลุ่มใหม่เป็น 4 กลุ่มเช่นเดียวกัน คือ กลุ่มที่สอนวิชาพลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา กลุ่มที่สอนวิชาภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา กลุ่มที่สอนวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และกลุ่มที่สอนวิชาอื่นๆ

ส่วนความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดแบ่งใหม่เป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่มีระดับความรู้ต่ำ (0-14 คะแนน) กลุ่มที่มีระดับความรู้ต่ำ (15-19 คะแนน) และกลุ่มที่มีระดับความรู้ปานกลาง-ดีมาก (20-33 คะแนน) ความรู้ทางการเมือง จัดแบ่งใหม่เป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่มีระดับความรู้ต่ำ (0-4 คะแนน) กลุ่มที่มีระดับความรู้ต่ำ-ปานกลาง (5-8 คะแนน) และกลุ่มที่มีระดับความรู้ดี-ดีมาก (9-12 คะแนน)

นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดแบ่งใหม่เป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่มีส่วนร่วมต่ำ-น้อย (0-74 คะแนน) กลุ่มที่มีส่วนร่วมปานกลาง (75-93 คะแนน) และกลุ่มที่มีส่วนร่วมมาก-มากที่สุด (94-125 คะแนน) ส่วนการมีส่วนร่วมทางการเมือง จัดแบ่งใหม่เป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่มีส่วนร่วมต่ำ-น้อย (0-23 คะแนน) กลุ่มที่มีส่วนร่วมปานกลาง-มาก (24-35 คะแนน) และกลุ่มที่มีส่วนร่วมมากที่สุด (36-40 คะแนน) ตามลำดับ

4.5.1 ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความรู้ ทางด้านการเมือง

กำหนดตัวแปรอิสระทั้งหมด 5 ตัวแปรคือ เพศ การศึกษา พื้นที่อยู่อาศัย วิชาที่จบการศึกษา วิชาที่สอน และตัวแปรผันร่วม 4 ตัวแปรคือ อายุ รายได้ อายุราชการ และการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม โดยการวิเคราะห์ความผันแปรร่วมและการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ได้สร้างแบบจำลองการวิเคราะห์เป็น 2 แบบจำลองตามจำนวนของตัวแปรตามที่แบ่งเป็น 2 ตัวแปรคือ ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความรู้ทางด้านการเมือง ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ดังนี้

แบบจำลองการวิเคราะห์แบบที่ 1

ตัวแปรตาม

ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตัวแปรอิสระ

เพศ

การศึกษา

พื้นที่อยู่อาศัย

วิชาที่จบการศึกษา

วิชาที่สอน

อายุ (Covariate)

รายได้ (Covariate)

อายุราชการ (Covariate)

การรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม (Covariate)

การวิเคราะห์ความผันแปรร่วม

ผลการวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ 23) ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร และตัวแปรผันร่วม 4 ตัวแปรมีผลทำให้เกิดความผันแปรตาม หรือผลรวมของตัวแปรหลักและตัวแปรผันร่วมมีผลทำให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงของความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 (Signif. Of $F = 0.000$)

เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระแต่ละตัวแปรแล้วพบว่า เพศ การศึกษา พื้นที่อยู่อาศัย มีผลทำให้เกิดความผันแปรของความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ส่วน วิชาที่จบการศึกษา วิชาที่สอน อายุ และการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม มีผลทำให้เกิดความผันแปรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แต่ตัวแปรที่เหลือ คือ รายได้ และอายุราชการ ไม่ก่อให้เกิดความผันแปรของความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแต่อย่างใด นอกจากนี้ตัวแปรอิสระต่างๆ ยังไม่มีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ต่อกัน จึงสามารถทำการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ต่อไป

การวิเคราะห์การจำแนกหมู่

ผลการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ 24) แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามในรูปแบบต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

เพศ เมื่อยังไม่มี การควบคุมตัวแปรใดๆ พบว่าเพศชายมีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($18.97 + 0.95 = 19.92$) สูงกว่าเพศหญิง ($18.97 - 0.95 = 18.02$) และเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วผลยังคงปรากฏเช่นเดิม กล่าวคือเพศชายยังคงมีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($18.97 + 0.10 = 19.07$) สูงกว่าเพศหญิง ($18.97 - 0.10 = 18.87$) โดยขณะที่ยังไม่มี การควบคุมตัวแปรใดๆ พบว่าอัตราความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีค่าเท่ากับ 0.219 ($E_{\text{ta}} = 0.219$) แต่เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วอัตราความสัมพันธ์ลดลงเหลือ 0.023 ($\text{Beta} = 0.023$)

ตารางที่ 23 การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

SOURCE OF VARIABLE	SUM OF SQUARES	DF	MEAN SQUARES	F	SIG OF F
ตัวแปรหลัก	1961.161	13	150.859	11.425	.000 **
เพศ	246.621	1	246.621	18.677	.000 **
การศึกษา	808.377	1	808.377	61.220	.000 **
พื้นที่อยู่อาศัย	368.032	1	368.032	27.872	.000 **
วิชาที่จบการศึกษา	211.357	3	70.452	5.335	.001 *
วิชาที่สอน	135.466	3	45.155	3.420	.018 *
อายุ (Covar)	53.222	1	53.222	4.031	.046 *
รายได้ (Covar)	27.160	1	27.160	2.057	.153
อายุราชการ (Covar)	.020	1	.020	.001	.969
การรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม (Covar)	110.906	1	110.906	8.399	.004 *
ค่าปฏิถิริยาระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร	183.036	30	6.101	.462	.993
เพศ X การศึกษา	32.943	1	32.943	2.495	.116
เพศ X พื้นที่อยู่อาศัย	2.345	1	2.345	.178	.674
เพศ X วิชาที่จบการศึกษา	18.988	3	6.329	.479	.697
เพศ X วิชาที่สอน	39.578	3	13.193	.999	.394
การศึกษา X พื้นที่อยู่อาศัย	15.429	1	15.429	1.168	.281
การศึกษา X วิชาที่จบการศึกษา	14.818	3	4.939	.374	.772
การศึกษา X วิชาที่สอน	17.773	3	5.924	.449	.718
พื้นที่อยู่อาศัย X วิชาที่จบการศึกษา	16.949	3	5.650	.428	.733
พื้นที่อยู่อาศัย X วิชาที่สอน	34.560	3	11.520	.872	.456
วิชาที่จบการศึกษา X วิชาที่สอน	65.036	9	7.226	.547	.839
ความผันแปรที่อธิบายได้	2144.197	43	49.865	3.776	.000
ความผันแปรที่เหลือ	3010.623	228	13.204		
ความผันแปรทั้งหมด	5154.820	271	19.021		
COVARIATE RAW REGRESSION COEFFICIENT					
อายุ	.057				
รายได้	.00008				
อายุราชการ	-.003				
การรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม	.005				

** P < 0.01

* P < 0.05

ตารางที่ 24 การวิเคราะห์การจำแนกพหุ (Multiple Classification Analysis) ของปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Grand Mean = 18.97)

Variable + Category	N	Unadjusted		Adjusted for		Adjusted for	
		Dev'n	Eta	Dev'n	Beta	Dev'n	Beta
เพศ							
ชาย	136	.9522		.3615		.0986	
หญิง	136	-.9522		-.3615		-.0986	
			.219		.083		.023
การศึกษา							
ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า	230	-.7743		-.6481		-.5499	
สูงกว่าปริญญาตรี	42	4.2400		3.5493		3.0115	
			.416		.348		.296
พื้นที่อยู่อาศัย							
ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล	159	1.3276		.8970		.7407	
นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล	113	-1.8681		-1.2621		-1.0423	
			.362		.244		.202
วิชาที่จบการศึกษา							
พลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา	47	-1.7828		.1340		-.0865	
ภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา	70	-.4743		-.3173		-.2426	
วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์	89	1.3853		.7902		.7148	
อื่นๆ	66	-.0955		-.8245		-.6449	
			.256		.145		.123
วิชาที่สอน							
พลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา	49	-2.6069		-1.9426		-1.4030	
ภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา	76	-.6979		-.1745		-.3004	
วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์	96	1.7237		.5936		.4454	
อื่นๆ	51	.3002		1.0092		.9573	
			.358		.230		.181
Multiple R Squared		.380					
Multiple R		.617					

การศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่า มีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($18.97-0.77 = 18.20$) ต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ($18.97+4.24 = 23.21$) เมื่อยังไม่ได้การควบคุมตัวแปรใดๆ และหลังจากควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่ายังคงมีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($18.97-0.55 = 18.42$) ต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ($18.97+3.01 = 21.98$) ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรมีค่าเท่ากับ 0.416 ($Eta = 0.416$) แต่เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วอัตราความสัมพันธ์ลดลงเหลือ 0.296 ($Beta = 0.296$)

พื้นที่อยู่อาศัย เมื่อยังไม่ได้การควบคุมตัวแปรใดๆ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลมีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($18.97+1.33 = 20.30$) สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล ($18.97-1.87 = 17.10$) และเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วผลยังคงปรากฏเช่นเดิม โดยมีอัตราความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่อยู่อาศัยกับความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใดๆ เท่ากับ 0.362 ($Eta = 0.362$) และเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วอัตราความสัมพันธ์ลดลงเหลือ 0.202 ($Beta = 0.202$)

วิชาที่จบการศึกษา เมื่อยังไม่ได้การควบคุมตัวแปรใดๆ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวชิราวุธศาสตร์ คณิตศาสตร์ มีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($18.97+1.39 = 20.36$) สูงสุด รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวชิราวุธอื่นๆ ($18.97-0.10 = 18.87$) และกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวชิราวุธศาสตร์ สังคมศึกษา ($18.97-0.47 = 18.50$) ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวชิราวุธศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยามีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($18.97-1.78 = 17.19$) ต่ำสุด แต่เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้ว พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวชิราวุธศาสตร์ คณิตศาสตร์ยังคงมีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($18.97+0.72 = 19.69$) สูงสุดเช่นเดิม แต่รองลงมาเปลี่ยนเป็นกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวชิราวุธศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา ($18.97-0.09 = 18.88$) ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวชิราวุธศาสตร์ สังคมศึกษา มีความรู้ ($18.97-0.24 = 18.73$) อยู่ในลำดับถัดมา และกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่ำสุดคือกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวชิราวุธอื่นๆ ($18.97-0.65 = 18.32$) โดยมีอัตราความสัมพันธ์เมื่อยังไม่ได้การ

ควบคุมตัวแปรใดๆ เท่ากับ 0.256 ($Eta = 0.256$) แต่เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้ว อัตราความสัมพันธ์ลดลงเหลือ 0.123 ($Beta = 0.123$)

วิชาที่สอน กลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์มีความรู้ทางด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($18.97+1.72 = 20.69$) สูงสุดเมื่อยังไม่มี การควบคุมตัวแปร ใดๆ รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาอื่นๆ ($18.97+0.30 = 19.27$) และกลุ่มตัวอย่างที่ สอนในหมวดวิชาภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา ($18.97-0.70 = 18.27$) ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ สอนในหมวดวิชาพลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยามีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ($18.97-2.60 = 16.37$) ต่ำสุด แต่เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้ว พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาอื่นๆ เปลี่ยนมามีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่ง แวดล้อม ($18.97+0.96 = 19.93$) สูงสุด รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ($18.97+0.45 = 19.42$) ส่วนหมวดวิชาภาษาศาสตร์ สังคมศึกษามีความรู้ ($18.97-0.30 = 18.67$) อยู่ในลำดับถัดมา และกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต่ำสุดคือหมวดวิชาพลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา ($18.97-1.40 = 17.57$) เช่นเดิม โดยมี อัตราความสัมพันธ์ระหว่างวิชาที่สอนกับความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเมื่อยัง ไม่มีการควบคุมตัวแปรใดๆ มีค่าเท่ากับ 0.358 ($Eta = 0.358$) และเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัว แปรผันร่วมแล้วอัตราความสัมพันธ์ลดลงเหลือ 0.181 ($Beta = 0.181$)

ผลการศึกษาแบบจำลองการวิเคราะห์นี้พบว่าตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมทั้งหมด สามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตาม คือ ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ร้อยละ 38.0 ($Multiple R^2 = 0.380$) และค่าสหสัมพันธ์เชิงพหุระหว่างตัวแปรอิสระกับตัว แปรตามเท่ากับ 62 ($Multiple R = 0.617$)

ส่วนผลการวิเคราะห์ภายหลังจากควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมทั้งหมดแล้ว พบว่าการศึกษามีความสัมพันธ์กับความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากที่สุด ($Beta = 0.296$) รองลงมาคือพื้นที่อยู่อาศัย ($Beta = 0.202$) วิชาที่สอน ($Beta = 0.181$) วิชาที่จบการ ศึกษา ($Beta = 0.123$) และเพศ ($Beta = 0.023$) ตามลำดับ

สรุปผลจากแบบจำลองการวิเคราะห์ พบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองที่จบ การศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี หรืออยู่อาศัยในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล หรือเป็นครูที่สอนใน

หมวดวิชาอื่นๆ คือบริหารธุรกิจ ศิลปศาสตร์ อุตสาหกรรม และบริหารการศึกษา หรือจบการศึกษา วิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ หรือเป็นครูเพศชาย ล้วนเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ทางด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ

ส่วนตัวแปรต้นร่วมที่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ อายุ รายได้ และการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม และตัวแปรต้นร่วมที่มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับตัวแปรตามคือ อายุราชการ

แบบจำลองการวิเคราะห์แบบที่ 2

ตัวแปรตาม

ความรู้ทางการเมือง

ตัวแปรอิสระ

เพศ

การศึกษา

พื้นที่อยู่อาศัย

วิชาที่จบการศึกษา

วิชาที่สอน

อายุ (Covariate)

รายได้ (Covariate)

อายุราชการ (Covariate)

การรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม (Covariate)

การวิเคราะห์ความผันแปรร่วม

ผลการวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ทางการเมือง (ตารางที่ 25) พบว่าตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปรและตัวแปรต้นร่วม 4 ตัวแปร มีผลก่อให้เกิดความผันแปรตาม คือ ผลรวมของตัวแปรอิสระมีอิทธิพลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของความรู้ทางการเมืองอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 (Signif. of F = 0.000)

ตารางที่ 25 การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ด้านการเมือง

SOURCE OF VARIABLE	SUM OF SQUARES	DF	MEAN SQUARES	F	SIG OF F
ตัวแปรหลัก	626.836	13	48.218	12.334	.000 **
เพศ	177.941	1	177.941	45.517	.000 **
การศึกษา	187.691	1	187.691	48.011	.000 **
พื้นที่อยู่อาศัย	94.946	1	94.946	24.287	.000 **
วิชาที่จบการศึกษา	25.897	3	8.632	2.208	.088
วิชาที่สอน	23.809	3	7.936	2.030	.110
อายุ (Covar)	54.087	1	54.087	13.835	.000 **
รายได้ (Covar)	10.844	1	10.844	2.774	.097
อายุราชการ (Covar)	3.105	1	3.105	.794	.374
การรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม (Covar)	48.517	1	48.517	12.411	.001 *
ค่าปฏิกริยาระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร	155.822	30	5.194	1.329	.127
เพศ X การศึกษา	.300	1	.300	.077	.782
เพศ X พื้นที่อยู่อาศัย	6.586	1	6.586	1.685	.196
เพศ X วิชาที่จบการศึกษา	9.285	3	3.095	.792	.500
เพศ X วิชาที่สอน	10.399	3	3.466	.887	.449
การศึกษา X พื้นที่อยู่อาศัย	14.085	1	14.085	3.603	.059
การศึกษา X วิชาที่จบการศึกษา	10.789	3	3.596	.920	.432
การศึกษา X วิชาที่สอน	.856	3	.285	.073	.974
พื้นที่อยู่อาศัย X วิชาที่จบการศึกษา	15.002	3	5.001	1.279	.282
พื้นที่อยู่อาศัย X วิชาที่สอน	46.612	3	15.537	3.974	.051
วิชาที่จบการศึกษา X วิชาที่สอน	43.045	9	4.783	1.223	.281
ความผันแปรที่อธิบายได้	782.659	43	18.201	4.656	.000
ความผันแปรที่เหลือ	891.327	228	3.909		
ความผันแปรทั้งหมด	1673.985	271	6.177		
COVARIATE RAW REGRESSION COEFFICIENT					
อายุ	.058				
รายได้	.00005				
อายุราชการ	.038				
การรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม	.033				

** P < 0.01 * P < 0.05

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระแต่ละตัวแปรแล้วพบว่า เพศ การศึกษา พื้นที่อยู่อาศัย และอายุ มีผลก่อให้เกิดความผันแปรของความรู้ทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม มีผลก่อให้เกิดการผันแปรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตัวแปรที่เหลือคือ วิชาที่จบการศึกษา วิชาที่สอน รายได้ และอายุราชการ ไม่ก่อให้เกิดความผันแปรของความรู้ทางการเมืองแต่อย่างใด และนอกจากนี้ตัวแปรอิสระต่างๆ ยังไม่มีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ต่อกัน ซึ่งแสดงว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวไม่มีความสัมพันธ์กันมากพอที่จะส่งผลกระทบร่วมกัน ไปยังตัวแปรตาม จึงสามารถทำการวิเคราะห์การจำแนกพหุต่อไปได้

การวิเคราะห์การจำแนกพหุ

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามจากการวิเคราะห์การจำแนกพหุของปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ทางการเมือง (ตารางที่ 26) พบว่ามีรูปแบบความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันไป ซึ่งแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

เพศ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายมีความรู้ทางการเมือง ($5.99+0.81 = 6.80$) สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิง ($5.99-0.81 = 5.18$) เมื่อยังไม่มีการควบคุมตัวแปรใดๆ และหลังจากที่มีการควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วเพศชายยังคงมีความรู้ ($5.99+0.39 = 6.38$) สูงกว่าเพศหญิง ($5.99-0.39 = 5.60$) เหมือนเดิม โดยมีอัตราความสัมพันธ์เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรเท่ากับ 0.326 ($Eta = 0.326$) แต่เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วอัตราความสัมพันธ์ลดลงเหลือ 0.155 ($Beta = 0.155$)

การศึกษา เมื่อยังไม่มีการควบคุมตัวแปรใดๆ กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีมีความรู้ทางการเมือง ($5.99+2.13 = 8.12$) สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่า ($5.99-0.39 = 5.60$) และเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรียังมีความรู้ทางการเมือง ($5.99+1.26 = 7.25$) สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่า ($5.99-0.23 = 5.76$) เหมือนเดิม รวมทั้งมีอัตราความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับความรู้ทางการเมืองเมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรเท่ากับ 0.366 ($Eta = 0.366$) และเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วอัตราความสัมพันธ์ลดลงเป็น 0.217 ($Beta = 0.217$)

ตารางที่ 26 การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ (Multiple Classification Analysis) ของปัจจัยที่มีผลต่อ
ความรู้ทางด้านการเมือง (Grand Mean = 5.99)

Variable + Category	N	Unadjusted		Adjusted for		Adjusted for	
		Dev'n	Eta	Dev'n	Beta	Dev'n	Beta
เพศ							
ชาย	136	.8088		.5992		.3845	
หญิง	136	-.8088		-.5992		-.3845	
			.326		.242		.155
การศึกษา							
ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า	230	-.3883		-.3080		-.2303	
สูงกว่าปริญญาตรี	42	2.1264		1.6865		1.2609	
			.366		.291		.217
พื้นที่อยู่อาศัย							
ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล	159	.7369		.4676		.3351	
นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล	113	-1.0369		-.6580		-.4715	
			.352		.224		.160
วิชาที่จบการศึกษา							
พลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา	47	-.8437		-.1513		-.3865	
ภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา	70	-.1355		-.3753		-.3467	
วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์	89	.4680		.2741		.2399	
อื่นๆ	66	.1134		.1361		.3196	
			.181		.106		.128
วิชาที่สอน							
พลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา	49	-1.1355		-.5983		-.1562	
ภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา	76	.0073		.5172		.4016	
วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์	96	.7157		.1080		-.0077	
อื่นๆ	51	-.2672		-.3992		-.4339	
			.263		.168		.117
Multiple R Squared		.374					
Multiple R		.612					

พื้นที่อยู่อาศัย กลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลมีความรู้ทางด้านการเมือง ($5.99+0.74 = 6.73$) สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล ($5.99-1.04 = 4.95$) เมื่อยังไม่ได้มีการควบคุมตัวแปรใดๆ และเมื่อหลังจากควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วผลยังปรากฏเช่นเดิม และมีอัตราความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่อยู่อาศัยกับความรู้ทางด้านการเมืองเมื่อยังไม่ได้มีการควบคุมตัวแปรเท่ากับ 0.352 ($Eta = 0.352$) และเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วอัตราความสัมพันธ์ลดลงเหลือ 0.160 ($Beta = 0.160$)

วิชาที่จบการศึกษา เมื่อยังไม่ได้มีการควบคุมตัวแปรใดๆ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์มีความรู้ทางด้านการเมือง ($5.99+0.47 = 6.46$) สูงสุด รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชาอื่นๆ ($5.99+0.11 = 6.10$) และกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชาภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา ($5.99-0.14 = 5.85$) ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชาพลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยามีความรู้ทางด้านการเมือง ($5.99-0.84 = 5.15$) ต่ำสุด แต่ภายหลังจากควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ทางด้านการเมืองสูงสุดเปลี่ยนเป็นกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชาอื่นๆ ($5.99+0.32 = 6.31$) และรองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ($5.99+0.24 = 6.23$) และลำดับถัดมาคือกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชาภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา ($5.99-0.35 = 5.64$) ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ทางด้านการเมืองต่ำสุดคือ กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชาพลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา ($5.99-0.39 = 5.60$) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาอัตราความสัมพันธ์ระหว่างวิชาที่จบการศึกษากับความรู้ทางด้านการเมืองเมื่อยังไม่ได้มีการควบคุมตัวแปรใดๆ เท่ากับ 0.181 ($Eta = 0.181$) และเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วอัตราความสัมพันธ์ลดลงเป็น 0.128 ($Beta = 0.128$)

วิชาที่สอน เมื่อยังไม่ได้มีการควบคุมตัวแปรใดๆ กลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์มีความรู้ทางด้านการเมือง ($5.99+0.72 = 6.71$) สูงสุด รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา ($5.99+0.01 = 6.00$) และถัดมาคือกลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาอื่นๆ ($5.99-0.27 = 5.72$) และที่ต่ำสุดคือกลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาพลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา ($5.99-1.14 = 4.85$) แต่เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้สูงสุดคือ กลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา ($5.99+0.40 = 6.39$) รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ($5.99-0.01 = 5.98$) กลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาพลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา ($5.99-0.16 = 5.83$) และกลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาอื่นๆ ($5.99-0.43 = 5.56$) ตาม

ลำดับ โดยมีอัตราความสัมพันธ์ระหว่างวิชาที่สอนกับความรู้ทางด้านการเมืองเมื่อยังไม่มี การควบคุมตัวแปรเท่ากับ 0.263 ($Eta = 0.263$) แต่เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วอัตราความสัมพันธ์ลดลงเหลือ 0.117 ($Beta = 0.117$)

แบบจำลองการวิเคราะห์นี้แสดงให้เห็นว่าตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมทั้งหมดสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตาม คือความรู้ทางด้านการเมืองได้ร้อยละ 37.4 ($Multiple R^2 = 0.374$) และค่าสหสัมพันธ์เชิงพหุระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมกับตัวแปรตามเท่ากับ 61 ($Multiple R = 0.612$)

ผลการวิเคราะห์ภายหลังจากควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วพบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับความรู้ทางด้านการเมืองสูงสุด ($Beta = 0.217$) รองลงมาคือพื้นที่อยู่อาศัย ($Beta = 0.160$) เพศ ($Beta = 0.155$) วิชาที่จบการศึกษา ($Beta = 0.128$) และวิชาที่สอน ($Beta = 0.117$) ตามลำดับ

สรุปผลจากแบบจำลองการวิเคราะห์พบว่า ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองที่จบ การศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี หรืออยู่อาศัยในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล หรือเป็นครูเพศชาย หรือจบการศึกษาวิชาอื่นๆ คือบริหารธุรกิจ ศิลปศาสตร์ อุตสาหกรรม และบริหารการศึกษา หรือ สอนในหมวดวิชาภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ทางด้านการเมืองสูงกว่า กลุ่มตัวอย่างอื่นๆ

ส่วนตัวแปรผันร่วมทั้งหมด คือ อายุ รายได้ อาชวราชการ และการรับรู้ข่าวสารทางสิ่ง แวดล้อม มีความสัมพันธ์กับความรู้ทางด้านการเมืองในเชิงบวก

4.5.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ การมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง

กำหนดตัวแปรอิสระที่ศึกษาทั้งหมด 5 ตัวแปรคือ เพศ การศึกษา พื้นที่อยู่อาศัย วิชาที่ จบการศึกษา วิชาที่สอน และตัวแปรผันร่วม 4 ตัวแปรคือ อายุ รายได้ อาชวราชการ และการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม โดยการวิเคราะห์ความผันแปรร่วมและการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ได้สร้าง แบบจำลองการวิเคราะห์เป็น 2 แบบจำลองตามจำนวนของตัวแปรตามที่แบ่งเป็น 2 ตัวแปรคือ การ

มีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง ซึ่ง
แสดงผลการวิเคราะห์ดังนี้

แบบจำลองการวิเคราะห์แบบที่ 1

ตัวแปรตาม

การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตัวแปรอิสระ

เพศ

การศึกษา

พื้นที่อยู่อาศัย

วิชาที่จบการศึกษา

วิชาที่สอน

อายุ (Covariate)

รายได้ (Covariate)

อายุราชการ (Covariate)

การรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม (Covariate)

การวิเคราะห์ความผันแปรร่วม

ผลการวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ 27) พบว่าตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร และตัวแปรผันร่วม 4 ตัวแปร มีผลก่อให้เกิดความผันแปรตาม คือผลรวมของตัวแปรอิสระมีอิทธิพลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (Signif. of F = 0.000)

ตารางที่ 27 การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

SOURCE OF VARIABLE	SUM OF SQUARES	DF	MEAN SQUARES	F	SIG OF F
ตัวแปรหลัก	45337.770	13	3487.520	10.952	.000 **
เพศ	9577.191	1	9577.191	30.075	.000 **
การศึกษา	12919.370	1	12919.370	40.571	.000 **
พื้นที่อยู่อาศัย	4048.385	1	4048.385	12.713	.000 **
วิชาที่จบการศึกษา	292.263	3	97.421	.306	.821
วิชาที่สอน	3465.021	3	1155.007	3.627	.014 *
อายุ (Covar)	8095.288	1	8095.288	25.422	.000 **
รายได้ (Covar)	992.416	1	992.416	3.116	.079
อายุราชการ (Covar)	1491.117	1	1491.117	4.683	.032 *
การรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม (Covar)	4456.716	1	4456.716	13.995	.000 **
ค่าปฏิกริยาระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร	12859.430	30	428.648	1.346	.117
เพศ X การศึกษา	97.767	1	97.767	.307	.580
เพศ X พื้นที่อยู่อาศัย	372.575	1	372.575	1.170	.281
เพศ X วิชาที่จบการศึกษา	1164.029	3	388.010	1.218	.304
เพศ X วิชาที่สอน	1351.301	3	450.434	1.414	.239
การศึกษา X พื้นที่อยู่อาศัย	577.875	1	577.875	1.815	.179
การศึกษา X วิชาที่จบการศึกษา	864.506	3	288.169	.905	.439
การศึกษา X วิชาที่สอน	2902.111	3	967.370	3.038	.051
พื้นที่อยู่อาศัย X วิชาที่จบการศึกษา	432.795	3	144.265	.453	.715
พื้นที่อยู่อาศัย X วิชาที่สอน	825.719	3	275.240	.864	.460
วิชาที่จบการศึกษา X วิชาที่สอน	1363.628	9	151.514	.476	.890
ความผันแปรที่อธิบายได้	58197.200	43	1353.423	4.250	.000
ความผันแปรที่เหลือ	72604.790	228	318.442		
ความผันแปรทั้งหมด	130802.000	271	482.664		
COVARIATE RAW REGRESSION COEFFICIENT					
อายุ	.705				
รายได้	.00051				
อายุราชการ	.840				
การรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม	.031				

** P < 0.01 * P < 0.05

และเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระเป็นรายตัวแปร พบว่าเพศ การศึกษา พื้นที่อยู่อาศัย อายุ และการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมเป็นตัวแปรที่ก่อให้เกิดความผันแปรของการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนวิชาที่สอน และอายุราชการก่อให้เกิดความผันแปรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยตัวแปร วิชาที่จบการศึกษา และรายได้ไม่ก่อให้เกิดความผันแปรของการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแต่อย่างใด ทั้งนี้เมื่อพิจารณาปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างตัวแปร พบว่าไม่มีตัวแปรอิสระใดมีความสัมพันธ์กันมากพอที่จะส่งผลกระทบไปยังตัวแปรตาม ดังนั้นจึงได้ทำการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ต่อไป

การวิเคราะห์การจำแนกหมู่

ผลการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ 28) พบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามในรูปแบบต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

เพศ เมื่อยัง ไม่มีการควบคุมตัวแปรใดๆ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($82.26 + 5.93 = 88.19$) สูงกว่าเพศหญิง ($82.26 - 5.93 = 76.33$) และภายหลังจากควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วผลยังคงปรากฏเช่นเดิม โดยมีทิศทางความสัมพันธ์ในเชิงบวก และมีอัตราความสัมพันธ์เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรเท่ากับ 0.271 ($E_{\text{ta}} = 0.271$) แต่เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วอัตราความสัมพันธ์ลดลงเหลือ 0.070 ($Beta = 0.070$)

การศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($82.26 + 17.46 = 99.72$) สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่า ($82.26 - 3.19 = 79.07$) เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปร และภายหลังจากควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วผลยังคงปรากฏเช่นเดิม โดยมีอัตราความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเท่ากับ 0.340 ($E_{\text{ta}} = 0.340$) เมื่อยังไม่มีการควบคุมตัวแปร และเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วอัตราความสัมพันธ์ลดลงเหลือ 0.215 ($Beta = 0.215$)

ตารางที่ 28 การวิเคราะห์การจำแนกพหุ (Multiple Classification Analysis) ของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Grand Mean = 82.26)

Variable + Category	N	Unadjusted		Adjusted for Factors		Adjusted for Factors and Covariates	
		Dev'n	Eta	Dev'n	Beta	Dev'n	Beta
เพศ							
ชาย	136	5.9338		3.8654		1.5259	
หญิง	136	-5.9338		-3.8654		-1.5259	
			.271		.176		.070
การศึกษา							
ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า	230	-3.1878		-2.8385		-2.0170	
สูงกว่าปริญญาตรี	42	17.4569		15.5444		11.0453	
			.340		.303		.215
พื้นที่อยู่อาศัย							
ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล	159	5.1074		3.2941		1.7718	
นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล	113	-7.1866		-4.6351		-2.4931	
			.276		.178		.096
วิชาที่จบการศึกษา							
พลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา	47	.1043		7.7813		4.6933	
ภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา	70	-1.5002		-.5445		-.3961	
วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์	89	1.1247		.2443		-.0108	
อื่นๆ	66	.0002		-5.2932		-2.9076	
			.045		.190		.111
วิชาที่สอน							
พลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา	49	-5.9716		-7.9723		-2.9575	
ภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา	76	-2.6784		-.0700		-1.4701	
วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์	96	2.9197		-.0270		-1.2759	
อื่นๆ	51	4.2328		7.8139		7.4339	
			.175		.218		.165
Multiple R Squared		.347					
Multiple R		.589					

พื้นที่อยู่อาศัย กลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($82.26+5.11 = 87.37$) สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล ($82.26-7.19 = 75.07$) เมื่อยังไม่ได้การควบคุมตัวแปรใดๆ และเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วกลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลยังคงมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($82.26+1.77 = 84.03$) สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล ($82.26-2.49 = 79.77$) เช่นเดิม ทั้งนี้เมื่อพิจารณาอัตราความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่อยู่อาศัยกับการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเมื่อยังไม่ได้การควบคุมตัวแปรเท่ากับ 0.276 ($Eta = 0.276$) และเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วอัตราความสัมพันธ์เท่ากับ 0.096 ($Beta = 0.096$)

วิชาที่จบการศึกษา พบว่าเมื่อยังไม่ได้การควบคุมตัวแปรใดๆ กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์มีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($82.26+1.13 = 83.39$) สูงสุด รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชาพลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา ($82.26+0.10 = 82.36$) กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชอื่นๆ ($82.26+0.0002 = 82.2602$) และกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชาภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา ($82.26-1.50 = 80.76$) ตามลำดับ แต่ภายหลังเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้ว พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงสุดเปลี่ยนเป็นกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชาพลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา ($82.26+4.69 = 86.95$) รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ($82.26-0.01 = 82.25$) ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชาภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา ($82.26-0.40 = 81.86$) และกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชอื่นๆ ($82.26-2.91 = 79.35$) มีส่วนร่วมน้อยลงตามลำดับ และมีอัตราความสัมพันธ์เมื่อยังไม่ได้การควบคุมตัวแปรเท่ากับ 0.045 ($Eta = 0.045$) แต่เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วอัตราความสัมพันธ์เพิ่มขึ้นเป็น 0.111 ($Beta = 0.111$)

วิชาที่สอน เมื่อยังไม่ได้การควบคุมตัวแปรใดๆ กลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาอื่นๆ มีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($82.26+4.23 = 86.49$) สูงสุด รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ($82.26+2.92 = 85.18$) และกลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา ($82.26-2.68 = 79.58$) ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือกลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาพลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา ($82.26-5.97 = 76.29$) และภายหลังเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วกลุ่มตัวอย่างที่มี

ส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงสุดยังคงเป็นกลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาอื่นๆ ($82.26+7.43 = 89.69$) และรองลงมาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ($82.26-1.27 = 80.99$) กลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา ($82.26-1.47 = 80.79$) และกลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาพลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา ($82.26-2.96 = 79.30$) เช่นเดิม โดยมีอัตราความสัมพันธ์เมื่อยังไม่มี การควบคุมตัวแปรใดๆ เท่ากับ 0.175 ($Eta = 0.175$) และอัตราความสัมพันธ์เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วม แล้วลดลงเป็น 0.165 ($Beta = 0.165$)

แบบจำลองการวิเคราะห์นี้ พบว่าตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตาม คือการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ร้อยละ 34.7 ($Multiple R^2 = 0.347$) และค่าสหสัมพันธ์เชิงพหุระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามเท่ากับ 59 ($Multiple R = 0.589$)

ผลการวิเคราะห์ภายหลังจากควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้ว พบว่าการศึกษามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงสุด ($Beta = 0.215$) รองลงมาคือวิชาที่สอน ($Beta = 0.165$) วิชาที่จบการศึกษา ($Beta = 0.111$) พื้นที่อยู่อาศัย ($Beta = 0.096$) และเพศ ($Beta = 0.070$) ตามลำดับ

สรุปผลแบบจำลองการวิเคราะห์ พบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี หรือสอนในหมวดวิชาอื่นๆ คือบริหารธุรกิจ ศิลปศาสตร์ อุตสาหกรรม และบริหารการศึกษา หรือจบการศึกษาวิชาพลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา หรือเป็นครูที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล หรือเป็นครูเพศชาย ล้วนเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างอื่นๆ

ส่วนตัวแปรผันร่วมทั้งหมด คือ อายุ รายได้ อาชวาระการ และการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเชิงบวก

แบบจำลองการวิเคราะห์แบบที่ 2

ตัวแปรตาม

การมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง

ตัวแปรอิสระ

เพศ

การศึกษา

พื้นที่อยู่อาศัย

วิชาที่จบการศึกษา

วิชาที่สอน

อายุ (Covariate)

รายได้ (Covariate)

อายุราชการ (Covariate)

การรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม (Covariate)

การวิเคราะห์ความผันแปรร่วม

การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง (ตารางที่ 29) พบว่าตัวแปรอิสระ 5 ตัวแปร และตัวแปรผันร่วม 4 ตัวแปร มีผลก่อให้เกิดความผันแปรตาม คือ ผลรวมของตัวแปรอิสระมีอิทธิพลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (Signif. of F = 0.000)

เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระแต่ละตัวแปรพบว่า เพศ การศึกษา พื้นที่อยู่อาศัย อายุ และการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมเป็นตัวแปรที่ก่อให้เกิดความผันแปรของการมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนวิชาที่สอน ก่อให้เกิดความผันแปรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรที่ไม่ก่อให้เกิดความผันแปรของการมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองคือวิชาที่จบการศึกษา รายได้ และอายุราชการ โดยที่ตัวแปรอิสระต่างๆ ไม่มีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ต่อกัน ดังนั้นจึงสามารถวิเคราะห์การจำแนกพฤติกรรมต่อไป

ตารางที่ 29 การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง

SOURCE OF VARIABLE	SUM OF SQUARES	DF	MEAN SQUARES	F	SIG OF F
ตัวแปรหลัก	6718.232	13	516.787	15.620	.000 **
เพศ	1586.945	1	1586.945	47.966	.000 **
การศึกษา	964.191	1	964.191	29.143	.000 **
พื้นที่อยู่อาศัย	874.857	1	874.857	26.443	.000 **
วิชาที่จบการศึกษา	146.913	3	48.971	1.480	.221
วิชาที่สอน	456.369	3	152.123	4.598	.004 *
อายุ (Covar)	1925.343	1	1925.343	58.195	.000 **
รายได้ (Covar)	109.777	1	109.777	3.318	.070
อายุราชการ (Covar)	24.908	1	24.908	.753	.386
การรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม (Covar)	628.929	1	628.929	19.010	.000 **
ค่าปฏิกริยาระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร	1247.892	30	41.596	1.257	.177
เพศ X การศึกษา	39.432	1	39.432	1.192	.276
เพศ X พื้นที่อยู่อาศัย	48.499	1	48.499	1.466	.227
เพศ X วิชาที่จบการศึกษา	25.816	3	8.605	.260	.854
เพศ X วิชาที่สอน	53.787	3	17.929	.542	.654
การศึกษา X พื้นที่อยู่อาศัย	38.469	1	38.469	1.163	.282
การศึกษา X วิชาที่จบการศึกษา	173.554	3	57.851	1.749	.158
การศึกษา X วิชาที่สอน	137.213	3	45.738	1.382	.249
พื้นที่อยู่อาศัย X วิชาที่จบการศึกษา	123.317	3	41.106	1.242	.295
พื้นที่อยู่อาศัย X วิชาที่สอน	135.652	3	45.217	1.367	.254
วิชาที่จบการศึกษา X วิชาที่สอน	202.289	9	22.477	.679	.727
ความผันแปรที่อธิบายได้	7966.124	43	185.259	5.600	.000
ความผันแปรที่เหลือ	7543.255	228	33.084		
ความผันแปรทั้งหมด	15509.370	271	57.230		
COVARIATE RAW REGRESSION COEFFICIENT					
อายุ	.344				
รายได้	.00017				
อายุราชการ	.109				
การรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม	.012				

** P < 0.01

* P < 0.05

การวิเคราะห์การจำแนกหมู่

ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม จากการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง (ตารางที่ 30) พบรูปแบบความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันไป ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

เพศ เมื่อไม่มีการควบคุมตัวแปรใดๆ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง ($28.92+2.42 = 31.34$) สูงกว่าเพศหญิง ($28.92-2.42 = 26.50$) และเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วยังคงปรากฏผลเช่นเดิม กล่าวคือกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายยังคงมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง ($28.92+0.76 = 29.68$) สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิง ($28.92-0.76 = 28.16$) และมีอัตราความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองเมื่อไม่มีการควบคุมตัวแปรเท่ากับ 0.320 ($Eta = 0.320$) แต่เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วอัตราความสัมพันธ์ลดลงเหลือ 0.101 ($Beta = 0.101$)

การศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง ($28.92+4.96 = 33.88$) สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่า ($28.92-0.91 = 28.01$) เมื่อยังไม่มีการควบคุมตัวแปรใดๆ และเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรียังคงมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง ($28.92+1.42 = 30.34$) สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่า ($28.92-0.26 = 28.66$) เหมือนเดิม โดยมีอัตราความสัมพันธ์เท่ากับ 0.281 ($Eta = 0.281$) เมื่อยังไม่มีการควบคุมตัวแปร และเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วอัตราความสัมพันธ์ลดลงเหลือ 0.081 ($Beta = 0.081$)

พื้นที่อยู่อาศัย เมื่อยังไม่มีการควบคุมตัวแปรใดๆ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง ($28.92+2.16 = 31.08$) สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล ($28.92-3.04 = 25.88$) และภายหลังจากควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วผลยังคงปรากฏเช่นเดิม และมีอัตราความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่อยู่อาศัยกับการมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองเมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรเท่ากับ 0.339 ($Eta = 0.339$) และภายหลังจากควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วอัตราความสัมพันธ์ลดลงเหลือ 0.112 ($Beta = 0.112$)

ตารางที่ 30 การวิเคราะห์การจำแนกพหุ (Multiple Classification Analysis) ของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง (Grand Mean = 28.92)

Variable + Category	N	Unadjusted		Adjusted for Factors		Adjusted for Factors and Covariates	
		Dev'n	Eta	Dev'n	Beta	Dev'n	Beta
เพศ							
ชาย	136	2.4154		1.8822		.7590	
หญิง	136	-2.4154		-1.8822		-.7590	
			.320		.249		.101
การศึกษา							
ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า	230	-.9054		-.6824		-.2599	
สูงกว่าปริญญาตรี	42	4.9582		3.7367		1.4233	
			.281		.211		.081
พื้นที่อยู่อาศัย							
ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล	159	2.1590		1.3527		.7132	
นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล	113	-3.0378		-1.9034		-1.0035	
			.339		.213		.112
วิชาที่จบการศึกษา							
พลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา	47	-1.0717		2.5096		1.3420	
ภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา	70	.7629		.1364		.0193	
วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์	89	.2120		-.7416		-.6609	
อื่นๆ	66	-.3319		-.9317		-.0849	
			.083		.161		.089
วิชาที่สอน							
พลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา	49	-3.4738		-3.9762		-2.0248	
ภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา	76	.6562		1.3599		.8185	
วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์	96	1.4314		.9047		.3616	
อื่นๆ	51	-.3346		.0907		.0451	
			.231		.253		.131
Multiple R Squared		.433					
Multiple R		.658					

วิชาที่จบการศึกษา เมื่อยังไม่มี การควบคุมตัวแปรใดๆ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชาภาษาศาสตร์ สังคมศึกษามีส่วนร่วมทางด้านการเมือง ($28.92+0.76 = 29.68$) สูงสุด รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ($28.92+0.21 = 29.13$) และกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชาอื่นๆ ($28.92-0.33 = 28.59$) ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชาพลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา มีส่วนร่วมทางด้านการเมือง ($28.92-1.07 = 27.85$) น้อยที่สุด แต่เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมทางด้านการเมืองสูงสุดเปลี่ยนเป็นกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชาพลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา ($28.92+ 1.34 = 30.26$) รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชาภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา ($28.92+0.02 = 28.94$) กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชาอื่นๆ ($28.92-0.09 = 28.83$) และกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ($28.92-0.66 = 28.26$) ตามลำดับ และมีอัตราความสัมพันธ์เมื่อยังไม่มี การควบคุมตัวแปรเท่ากับ 0.083 ($Eta = 0.083$) และเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วอัตราความสัมพันธ์เพิ่มขึ้นเป็น 0.089 ($Beta = 0.089$)

วิชาที่สอน เมื่อยังไม่มี การควบคุมตัวแปรใดๆ กลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมทางด้านการเมืองสูงสุด คือกลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ($28.92+1.43 = 30.35$) รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา ($28.92+0.66 = 29.58$) และกลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาอื่นๆ ($28.92-0.34 = 28.58$) ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาพลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา มีส่วนร่วมทางด้านการเมือง ($28.92-3.47 = 25.45$) น้อยที่สุด แต่เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาภาษาศาสตร์ สังคมศึกษามีส่วนร่วมทางด้านการเมือง ($28.92+0.82 = 29.74$) สูงสุด รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ($28.92+0.36 = 29.28$) กลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาอื่นๆ ($28.92+0.05 = 28.97$) กลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาพลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา ($28.92-2.03 = 26.89$) ตามลำดับ โดยมีอัตราความสัมพันธ์ระหว่างวิชาที่สอนกับการมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองเมื่อยังไม่มี การควบคุมตัวแปรเท่ากับ 0.231 ($Eta = 0.231$) และเมื่อควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วอัตราความสัมพันธ์ลดลงเหลือ 0.131 ($Beta = 0.131$)

ผลของแบบจำลองการวิเคราะห์พบว่าตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตาม คือการมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองได้ร้อยละ 43.3 ($Multiple R^2 =$

0.433) และค่าสหสัมพันธ์เชิงพหุระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามเท่ากับ 66 (Multiple R = 0.658)

ผลการวิเคราะห์ภายหลังจากควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้ว พบว่าวิชาที่สอนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงสุด (Beta = 0.131) รองลงมาคือพื้นที่อยู่อาศัย (Beta = 0.112) เพศ (Beta = 0.101) วิชาที่จบการศึกษา (Beta = 0.089) และการศึกษา (Beta = 0.081) ตามลำดับ

สรุปผลแบบจำลองการวิเคราะห์พบว่า ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองที่สอนในหมวดวิชาภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา หรืออยู่อาศัยในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล หรือเป็นครูเพศชาย หรือจบการศึกษาวิชาพลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา หรือจบการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมทางด้านการเมืองสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างอื่นๆ

ส่วนตัวแปรผันร่วมทั้งหมด คือ อายุ รายได้ อายุราชการ และการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองในเชิงบวก

4.5.3 ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดตัวแปรอิสระที่ศึกษา 9 ตัวแปรประกอบด้วย เพศ การศึกษา พื้นที่อยู่อาศัย วิชาที่จบการศึกษา วิชาที่สอน ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความรู้ทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง ส่วนตัวแปรผันร่วม 4 ตัวแปรประกอบด้วย อายุ รายได้ อายุราชการ และการรับรู้ข่าวสารทางด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีความพึงพอใจต่อนโยบายพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นตัวแปรตาม ทั้งนี้รูปแบบในการวิเคราะห์ความผันแปรร่วมและการวิเคราะห์การจำแนกพหุจึงมีแบบจำลองการวิเคราะห์คือ

ตัวแปรตาม

ความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตัวแปรอิสระ

เพศ

การศึกษา

พื้นที่อยู่อาศัย

วิชาที่จบการศึกษา

วิชาที่สอน

ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความรู้ทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การมีส่วนร่วมทางการเมือง

อายุ (Covariate)

รายได้ (Covariate)

อายุราชการ (Covariate)

การรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม (Covariate)

การวิเคราะห์ความผันแปรร่วม

ผลการวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ 31) พบว่าตัวแปรอิสระทั้ง 9 ตัวแปร และตัวแปรผันร่วม 4 ตัวแปรมีผลก่อให้เกิดความผันแปรตาม คือ ผลรวมของตัวแปรอิสระมีอิทธิพลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (Signif. of $F = 0.000$)

เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระแต่ละตัวแปร พบว่า เพศ การศึกษา พื้นที่อยู่อาศัย วิชาที่สอน ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความรู้ทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง อายุ และการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม มีผลทำให้เกิดความผันแปรของความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 31 การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

SOURCE OF VARIABLE	SUM OF SQUARES	DF	MEAN SQUARES	F	SIG OF F
ตัวแปรหลัก	537444.700	21	25592.600	16.271	.000 **
เพศ	131824.100	1	131824.100	83.810	.000 **
การศึกษา	43808.860	1	43808.860	27.852	.000 **
พื้นที่อยู่อาศัย	103832.800	1	103832.800	66.014	.000 **
วิชาที่จบการศึกษา	14115.750	3	4705.251	2.991	.034 *
วิชาที่สอน	32547.140	3	10849.050	6.897	.000 **
ความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อม	34113.730	2	17056.860	10.844	.000 **
ความรู้ทางด้านการเมือง	59065.640	2	29532.820	18.776	.000 **
การมีส่วนร่วมทางสิ่งแวดล้อม	24340.580	2	12170.290	7.737	.001 *
การมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง	29884.330	2	14942.170	9.500	.000 **
อายุ (Covar)	32337.890	1	32337.890	20.559	.000 **
รายได้ (Covar)	3408.941	1	3408.941	2.167	.144
อายุราชการ (Covar)	3818.410	1	3818.410	2.428	.122
การรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม (Covar)	24346.540	1	24346.540	15.479	.000 **
ค่าปฏิถิริยาระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร	263317.500	126	2089.822	1.329	.057
เพศ X การศึกษา	615.476	1	615.476	.391	.533
เพศ X พื้นที่อยู่อาศัย	1845.760	1	1845.760	1.173	.281
เพศ X วิชาที่จบการศึกษา	10196.900	3	3398.965	2.161	.096
เพศ X วิชาที่สอน	4499.897	3	1499.966	.954	.417
เพศ X ความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อม	3332.317	2	1666.158	1.059	.350
เพศ X ความรู้ทางด้านการเมือง	6122.023	2	3061.011	1.946	.147
เพศ X การมีส่วนร่วมทางสิ่งแวดล้อม	1179.782	2	589.891	.375	.688
เพศ X การมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง	7191.595	2	3595.797	2.286	.106
การศึกษา X พื้นที่อยู่อาศัย	1411.351	1	1411.351	.897	.345
การศึกษา X วิชาที่จบการศึกษา	9988.675	3	3329.558	2.117	.101
การศึกษา X วิชาที่สอน	6515.831	3	2171.944	1.381	.252
การศึกษา X ความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อม	436.720	2	218.360	.139	.871
การศึกษา X ความรู้ทางด้านการเมือง	681.995	2	340.998	.217	.805
การศึกษา X การมีส่วนร่วมทางสิ่งแวดล้อม	3268.378	2	1634.489	1.039	.357
การศึกษา X การมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง	3251.482	2	1625.741	1.034	.359

ตารางที่ 31 การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ต่อ-1)

SOURCE OF VARIABLE	SUM OF SQUARES	DF	MEAN SQUARES	F	SIG OF F
พื้นที่อยู่อาศัย X วิชาที่จบการศึกษา	9075.996	3	3025.332	1.923	.129
พื้นที่อยู่อาศัย X วิชาที่สอน	6496.861	3	2165.620	1.377	.253
พื้นที่อยู่อาศัย X ความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อม	1244.669	2	622.335	.396	.674
พื้นที่อยู่อาศัย X ความรู้ทางการเมือง	4389.797	2	2194.898	1.395	.252
พื้นที่อยู่อาศัย X การมีส่วนร่วมทางด้านสิ่งแวดล้อม	162.189	2	81.099	.052	.950
พื้นที่อยู่อาศัย X การมีส่วนร่วมทางการเมือง	4408.112	2	2204.056	1.401	.250
วิชาที่จบการศึกษา X วิชาที่สอน	24903.790	9	2767.088	1.759	.083
วิชาที่จบการศึกษา X ความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อม	9759.151	6	1626.525	1.034	.406
วิชาที่จบการศึกษา X ความรู้ทางการเมือง	5466.200	6	2577.700	1.639	.142
วิชาที่จบการศึกษา X การมีส่วนร่วมทางด้านสิ่งแวดล้อม	4645.495	6	774.249	.492	.813
วิชาที่จบการศึกษา X การมีส่วนร่วมทางการเมือง	9770.750	6	1628.458	1.035	.406
วิชาที่สอน X ความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อม	11187.660	6	1864.611	1.185	.318
วิชาที่สอน X ความรู้ทางการเมือง	16857.320	6	2809.553	1.786	.107
วิชาที่สอน X การมีส่วนร่วมทางด้านสิ่งแวดล้อม	7558.552	6	1259.759	.801	.571
วิชาที่สอน X การมีส่วนร่วมทางการเมือง	4590.799	6	765.133	.486	.817
ความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อม X ความรู้ทางการเมือง	2181.556	4	545.389	.347	.846
ความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อม X การมีส่วนร่วมทางด้านสิ่งแวดล้อม	11276.430	4	2819.107	1.792	.135
ความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อม X การมีส่วนร่วมทางการเมือง	10141.990	4	2535.497	1.612	.175
ความรู้ทางการเมือง X การมีส่วนร่วมทางด้านสิ่งแวดล้อม	11852.510	4	2963.128	1.884	.117
ความรู้ทางการเมือง X การมีส่วนร่วมทางการเมือง	10399.650	4	2599.913	1.653	.165
การมีส่วนร่วมทางด้านสิ่งแวดล้อม X การมีส่วนร่วมทางการเมือง	9837.141	4	2459.285	1.564	.188
ความผันแปรที่อธิบายได้	800762.200	147	5447.362	3.463	.000
ความผันแปรที่เหลือ	195039.300	124	1572.897		
ความผันแปรทั้งหมด	995801.500	271	3674.544		

ตารางที่ 31 การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ต่อ-2)

SOURCE OF VARIABLE	SUM OF SQUARES	DF	MEAN SQUARES	F	SIG OF F
COVARIATE RAW REGRESSION COEFFICIENT					
อายุ	1.476				
รายได้	.00096				
อายุราชการ	-1.357				
การรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม	.077				

** P < 0.01 * P < 0.05

ที่ระดับ 0.01 ส่วนวิชาที่จบการศึกษา และการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดความผันแปรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ตัวแปรที่เหลือคือ รายได้ และ อายุราชการ ไม่ก่อให้เกิดความผันแปรของตัวแปรตามแต่อย่างใด และนอกจากนี้ตัวแปรอิสระต่างๆ ยังไม่มีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ต่อกัน ซึ่งแสดงว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัว ไม่มีความสัมพันธ์กันมากพอที่จะส่งผลกระทบร่วมกัน ไปยังตัวแปรตาม จึงสามารถทำการวิเคราะห์การจำแนกพหุต่อไปได้

การวิเคราะห์การจำแนกพหุ

ผลการวิเคราะห์การจำแนกพหุของปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ 32) แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

เพศ เมื่อยังไม่มี การควบคุมตัวแปรใดๆ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($268.90+22.02 = 290.92$) สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิง ($268.90-22.02 = 246.88$) เช่นเดียวกับภายหลังการควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายยังคงมีความพึงพอใจ ($268.90+4.89 = 273.79$) สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิง ($268.90-4.89 = 264.01$) เหมือนเดิม โดยมีอัตราความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความพึงพอใจเมื่อไม่มีการควบคุมตัวแปรเท่ากับ 0.364 (Eta = 0.364) และภายหลังการควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วอัตราความสัมพันธ์ลดลงเหลือ 0.081 (Beta = 0.081)

ตารางที่ 32 การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ (Multiple Classification Analysis) ของปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

Variable + Category	N	Unadjusted		Adjusted for Factors		Adjusted for Factors and Covariates	
		Dev'n	Eta	Dev'n	Beta	Dev'n	Beta
เพศ							
ชาย	136	22.0147		8.8803		4.8903	
หญิง	136	-22.0147		-8.8803		-4.8903	
			.364		.147		.081
การศึกษา							
ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า	230	-6.3522		-.7893		.5539	
สูงกว่าปริญญาตรี	42	34.7861		4.3226		-3.0335	
			.246		.031		.021
พื้นที่อยู่อาศัย							
ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล	159	21.7748		10.6979		8.8268	
นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล	113	-30.6389		-15.0528		-12.4200	
			.427		.210		.173
วิชาที่จบการศึกษา							
พลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา	47	-14.1959		17.2368		13.9393	
ภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา	70	1.2670		-4.0336		-4.1910	
วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์	89	11.1967		-.7579		-.0513	
อื่นๆ	66	-6.4044		-6.9746		-5.4123	
			.153		.136		.111
วิชาที่สอน							
พลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา	49	-33.0881		-23.6544		-17.1922	
ภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา	76	.6087		4.8737		3.6452	
วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์	96	18.7831		7.2750		4.5965	
อื่นๆ	51	-4.4730		1.7699		2.4337	
			.298		.186		.134

ตารางที่ 32 การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ (Multiple Classification Analysis) ของปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ต่อ)

Variable + Category	N	Unadjusted		Adjusted for Factors		Adjusted for Factors and Covariates	
		Dev'n	Eta	Dev'n	Beta	Dev'n	Beta
ความรู้ทางด้านการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม							
ปานกลาง-ดีมาก (20-33 คะแนน)	91	34.3021		13.6899		10.6602	
น้อย (15-19 คะแนน)	127	-9.5974		-5.3086		-3.9319	
น้อยมาก (0-14 คะแนน)	54	-31.2377		-9.9134		-8.0683	
			.429		.164		.129
ความรู้ทางการเมือง							
ดี-ดีมาก (9-12 คะแนน)	56	27.1242		4.6309		2.2302	
น้อย-ปานกลาง (5-8 คะแนน)	134	13.3715		11.8414		10.1715	
น้อยมาก (0-4 คะแนน)	82	-40.1137		-19.7415		-15.5349	
			.460		.227		.182
การมีส่วนร่วมทางด้านการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม							
มาก-มากที่สุด (94-125 คะแนน)	70	31.9081		6.9902		2.6682	
ปานกลาง (75-93 คะแนน)	102	-18.1833		-10.6942		-8.0934	
น้อยมาก-น้อย (0-74 คะแนน)	100	-7.5180		6.2839		7.1394	
			.348		.139		.109
การมีส่วนร่วมทางการเมือง							
มากที่สุด (36-40 คะแนน)	56	33.1985		18.8228		13.2488	
ปานกลาง-มาก (24-35 คะแนน)	147	1.2320		-.4586		.1124	
น้อยมาก-น้อย (0-23 คะแนน)	69	-33.6127		-16.9364		-12.7188	
			.396		.212		.154
Multiple R Squared		.540					
Multiple R		.735					

การศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีเมื่อยังไม่มีการควบคุมตัวแปรใดๆ พบว่ามีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($268.90+34.79 = 303.69$) สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่า ($268.90-6.35 = 262.55$) แต่ภายหลังจากควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้ว พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่ามีความพึงพอใจ ($268.90+0.55 = 269.45$) สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ($268.90-3.03 = 265.87$) ทั้งนี้มีอัตราความสัมพันธ์เมื่อยังไม่มีการควบคุมตัวแปรเท่ากับ 0.246 ($\text{Eta} = 0.246$) และภายหลังจากควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วอัตราความสัมพันธ์ลดลงเหลือ 0.021 ($\text{Beta} = 0.021$)

พื้นที่อยู่อาศัย กลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อยังไม่มีการควบคุมตัวแปรใดๆ ($268.90+21.78 = 290.68$) สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล ($268.90-30.64 = 238.26$) และภายหลังจากควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วกลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลยังคงมีความพึงพอใจ ($268.90+8.83 = 277.73$) สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล ($268.90-12.42 = 256.48$) เหมือนเดิม โดยมีอัตราความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่อยู่อาศัยกับความพึงพอใจเมื่อยังไม่มีควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมเท่ากับ 0.427 ($\text{Eta} = 0.427$) แต่ภายหลังจากเมื่อควบคุมตัวแปรแล้วอัตราความสัมพันธ์ลดลงเป็น 0.173 ($\text{Beta} = 0.173$)

วิชาที่จบการศึกษา เมื่อยังไม่มีการควบคุมตัวแปรใดๆ กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์มีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($268.90+11.20 = 280.10$) สูงสุด รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชชาภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา ($268.90+1.27 = 270.17$) กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชชาอื่นๆ ($268.90 - 6.40 = 262.50$) และกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชชาพลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา ($268.90-14.10 = 254.80$) ตามลำดับ แต่ภายหลังจากควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วกลับพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชชาพลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความพึงพอใจสูงสุด ($268.90+13.94 = 282.84$) รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ($268.90-0.05 = 268.85$) และกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชชาภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา ($268.90-4.19 = 264.71$) ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาวิชชาอื่นๆ มีความพึงพอใจ ($268.90-5.41 = 263.49$) น้อยที่สุด ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างวิชาที่จบ

การศึกษากับความพึงพอใจเมื่อยังไม่มีการควบคุมตัวแปรเท่ากับ 0.153 ($E_{\eta} = 0.153$) แต่ภายหลังจากควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วอัตราความสัมพันธ์ลดลงเหลือ 0.111 ($Beta = 0.111$)

วิชาที่สอน กลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เมื่อยังไม่มีการควบคุมตัวแปรใดๆ มีความพึงพอใจก่อนนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($268.90+18.78 = 287.68$) สูงสุด รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา ($268.90+0.61 = 269.51$) กลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาอื่นๆ ($268.90-4.47 = 264.43$) ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่สอนในหมวดวิชาพลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา มีความพึงพอใจ ($268.90-33.09 = 235.81$) ต่ำสุด และภายหลังจากควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วผลยังคงปรากฏเช่นเดิม โดยมีอัตราความสัมพันธ์ระหว่างวิชาที่สอนกับความพึงพอใจเมื่อยังไม่มีควบคุมตัวแปรเท่ากับ 0.298 ($E_{\eta} = 0.298$) และภายหลังจากควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วอัตราความสัมพันธ์ลดลงเหลือ 0.134 ($Beta = 0.134$)

ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อยังไม่มีการควบคุมตัวแปรใดๆ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมปานกลาง-ดีมาก มีความพึงพอใจก่อนนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($268.90+34.30 = 303.20$) สูงสุด รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้น้อย ($268.90-9.60 = 259.30$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีความพึงพอใจต่ำสุดคือกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้น้อยมาก ($268.90-31.24 = 237.66$) และภายหลังจากควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วผลยังคงปรากฏเช่นเดิม คือกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมปานกลาง-ดีมากยังคงมีความพึงพอใจ ($268.90+10.66 = 279.56$) สูงสุด รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้น้อย ($268.90-3.93 = 264.97$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้น้อยมาก ($268.90-8.07 = 260.83$) ตามลำดับ และมีอัตราความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับความพึงพอใจเมื่อยังไม่มีควบคุมตัวแปรใดๆ เท่ากับ 0.429 ($E_{\eta} = 0.429$) และภายหลังจากควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วอัตราความสัมพันธ์ลดลงเป็น 0.129 ($Beta = 0.129$)

ความรู้ด้านการเมือง กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ด้านการเมืองดี-ดีมากมีความพึงพอใจก่อนนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($268.90+27.12 = 296.02$) สูงสุดเมื่อยังไม่มีควบคุมตัวแปรใดๆ รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้น้อย-ปานกลาง

($268.90+13.37 = 282.27$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้้น้อยมาก ($268.90-40.11 = 228.79$) ตามลำดับ แต่ภายหลังจากควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้้น้อย-ปานกลาง มีความพึงพอใจ ($268.90+10.17 = 279.07$) สูงสุด และรองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ดี-ดีมาก ($268.90+ 2.23 = 271.13$) ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้้น้อยมากยังคงมีความพึงพอใจต่ำที่สุด ($268.90-15.54 = 253.36$) เหมือนเดิม ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์เมื่อยัง ไม่มีการควบคุมตัวแปรใดๆ เท่ากับ 0.460 ($Eta = 0.460$) แต่ภายหลังจากควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วอัตราความสัมพันธ์ลดลงเหลือ 0.182 ($Beta = 0.182$)

การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาก-มากที่สุดเมื่อยัง ไม่มีการควบคุมตัวแปรใดๆ มีความพึงพอใจค่อนข้างน้อยของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($268.90+31.91 = 300.81$) สูงสุด รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมน้อยมาก-น้อย ($268.90-7.52 = 261.38$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมปานกลาง ($268.90- 18.18 = 250.72$) ตามลำดับ แต่ภายหลังจากควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อยมาก-น้อยเปลี่ยนมาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความพึงพอใจ ($268.90+7.14 = 276.04$) สูงสุด รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมมาก-มากที่สุด ($268.90+2.67 = 271.57$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีความพึงพอใจต่ำสุดคือกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมปานกลาง ($268.90-8.09 = 260.81$) โดยมีอัตราความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับความพึงพอใจเท่ากับ 0.348 ($Eta = 0.348$) เมื่อยัง ไม่มีการควบคุมตัวแปรใดๆ และภายหลังจากควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วอัตราความสัมพันธ์ลดลงเหลือ 0.109 ($Beta = 0.109$)

การมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง เมื่อยัง ไม่มีการควบคุมตัวแปรใดๆ กลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมทางด้านการเมืองมากที่สุดมีความพึงพอใจค่อนข้างน้อยของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($268.90+33.20 = 302.10$) สูงสุด รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมปานกลาง-มาก ($268.90+1.23 = 270.13$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีความพึงพอใจต่ำสุด คือกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมน้อยมาก-น้อย ($268.90-33.61 = 235.29$) ภายหลังจากควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วผลยังคงปรากฏเช่นเดิม คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมทางด้านการเมืองมากที่สุดยังคงมีความพึงพอใจ ($268.90+13.25 = 282.15$) สูงสุดเหมือนเดิม รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมปานกลาง-มาก ($268.90+0.11 = 269.01$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมน้อยมาก-น้อย ($268.90-12.72 = 256.18$) ตามลำดับ โดยมีอัตราความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองกับความพึง

พอใจเมื่อยังไม่มี การควบคุมตัวแปรเท่ากับ 0.396 ($\text{Eta} = 0.396$) และภายหลังจากควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมแล้วอัตราความสัมพันธ์ลดลงเหลือ 0.154 ($\text{Beta} = 0.154$)

ผลการศึกษาแบบจำลองการวิเคราะห์นี้พบว่าตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ร้อยละ 54.0 ($\text{Multiple } R^2 = 0.540$) และค่าสหสัมพันธ์เชิงพหุระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามเท่ากับ 74 ($\text{Multiple } R = 0.735$)

และผลการวิเคราะห์ภายหลังจากควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมในแบบจำลอง พบว่าความรู้ทางด้านการเมืองมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากที่สุด ($\text{Beta} = 0.182$) รองลงมาคือ พื้นที่อยู่อาศัย ($\text{Beta} = 0.173$) การมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง ($\text{Beta} = 0.154$) วิชาที่สอน ($\text{Beta} = 0.134$) ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\text{Beta} = 0.129$) วิชาที่จบการศึกษา ($\text{Beta} = 0.111$) การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\text{Beta} = 0.109$) เพศ ($\text{Beta} = 0.081$) และการศึกษา ($\text{Beta} = 0.021$) ตามลำดับ

สรุปผลจากแบบจำลองการวิเคราะห์พบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองที่มีความรู้ทางด้านการเมืองน้อย-ปานกลาง หรืออยู่อาศัยในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล หรือมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองมากที่สุด หรือเป็นครูที่สอนวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ หรือมีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมปานกลาง-ดีมาก หรือเป็นครูที่จบการศึกษาวิชาพลศึกษาคหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา หรือมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อย-ปานกลาง หรือเป็นครูเพศชาย หรือจบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่า ล้วนเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างอื่นๆ

ส่วนตัวแปรผันร่วมที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ อายุ รายได้ และการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม และตัวแปรผันร่วมที่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับตัวแปรตาม คือ อายุราชการ

4.6 การสัมภาษณ์แนวคิดและข้อเสนอแนะ

ผลการสัมภาษณ์แนวคิดคณะผู้บริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองจำนวน 15 โรงเรียน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมืองในสองลักษณะคือ กลุ่มแรกมีความคิดเห็นในเชิงบวก กล่าวคือพรรคการเมืองต่างๆ พยายามที่จะกำหนดนโยบายให้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และครอบคลุมสภาพปัญหาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันอยู่แล้ว แต่อีกกลุ่มหนึ่งมีความคิดเห็นในเชิงลบ กล่าวคือนโยบายของพรรคการเมืองส่วนใหญ่เป็นทฤษฎีที่ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความไม่จริงจังในการแก้ไขปัญหาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพรรคการเมืองไทย ในการพิจารณาเลือกตั้งผู้แทนราษฎรในปัจจุบันจึงนิยมเลือกที่ตัวบุคคลมากกว่าเลือกที่พรรคการเมือง แต่อย่างไรก็ตามหลังจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าปัญหาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น รวมทั้งมีหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบโดยตรงทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากกว่าในอดีต และพรรคการเมืองส่วนใหญ่ก็เริ่มให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง ซึ่งต่อไปนี้หลังจากที่รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ประกาศใช้แล้วระบบการเลือกตั้งแบบใหม่ที่เน้นความสำคัญของระบบพรรคการเมืองมากกว่าตัวบุคคล จะทำให้พรรคการเมืองต่างๆ ต้องปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของพรรค รวมทั้งต้องแก้ไขปรับปรุงนโยบายของพรรคให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน ซึ่งแน่นอนว่านโยบายทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะได้รับการพิจารณาให้เป็นนโยบายหลักด้านหนึ่ง

นอกจากนั้นคณะผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองส่วนใหญ่ยังแสดงความคิดเห็นว่านโยบายหลักทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพรรคการเมืองไทยที่มีอยู่ 8 ด้านคือ

- นโยบายด้านการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- นโยบายด้านการป้องกันและขจัดมลพิษ
- นโยบายด้านเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา
- นโยบายด้านกฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- นโยบายด้านการเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์
- นโยบายด้านการกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการ

นโยบายด้านการแก้ไขปัญหาคอขวดในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ
นโยบายด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม

ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่านโยบายด้านการป้องกันและขจัดมลพิษเป็นนโยบายที่สำคัญที่สุด และพรรคการเมืองควรรับดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เนื่องจากปัจจุบันมลพิษที่มาจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือจากชุมชนเองล้วนก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนเป็นอย่างมาก และมีแนวโน้มว่าจะมีความรุนแรงมากขึ้นเป็นลำดับ โดยเฉพาะในจังหวัดระยองที่มีนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งเชื่อมโยงไปถึงนโยบายด้านกฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าขาดความเข้มงวดจากหน่วยงานผู้ปฏิบัติทำให้มีผู้ละเมิดกฎหมายอยู่เสมอ รวมทั้งประชาชนก็ไม่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บางครั้งจึงมีการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปโดยไม่ตั้งใจ จึงควรที่จะเผยแพร่ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์ เป็นประจำอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

ส่วนนโยบายด้านการกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ปัจจุบันหน่วยงานราชการส่วนกลางมีการกระจายอำนาจให้แก่หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นมากขึ้น โดยเฉพาะการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ทำให้ประชาชนสามารถมีบทบาทในการจัดการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตนเอง แต่อย่างไรก็ตามควรมีหน่วยงานกลางที่คอยตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นอยู่เสมอ รวมทั้งประชาชนก็ควรช่วยตรวจสอบไม่ให้เกิดการทุจริตเกิดขึ้น

ในส่วนของนโยบายด้านเทคโนโลยีและการวิจัพัฒนานั้นคณะผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดระยอง ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนมากเท่าที่ควร ทำให้ขาดงบประมาณที่จะดำเนินการ รวมทั้งบุคลากรที่ทำงานทางด้านนี้น้อยและไม่มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ทำให้การพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ ยังไม่ทันสมัยและไม่เป็นที่ยอมรับเท่ากับต่างประเทศ และบางครั้งต้นทุนของเทคโนโลยีที่สูงเกินกว่าที่จะนำมาปฏิบัติงานได้จริง

สำหรับนโยบายที่คณะผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองส่วนใหญ่ให้ความสำคัญอยู่ในลำดับท้ายๆ คือ นโยบายด้านการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่ง

แวดล้อม นโยบายด้านการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ และนโยบายด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม เนื่องจากครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัว ปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่ไม่นำทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ แร่ธาตุ หรือทรัพยากรชายฝั่งมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันโดยตรงอยู่แล้ว จะมีก็เพียงบางกลุ่มอาชีพ เช่น ชาวประมงหรือเกษตรกร เท่านั้นที่ต้องพึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติอยู่

อย่างไรก็ตามนอกจากผลการสัมภาษณ์แนวลักษณะผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองดังกล่าวแล้ว ยังมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองเกี่ยวกับนโยบายหลักทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้ง 8 ด้าน เสนอแนะมาในรูปแบบสอบถาม ซึ่งสามารถแสดงร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าว (ตารางที่ 33) แยกตามนโยบายได้ดังนี้

นโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 272 ตัวอย่าง มีประมาณร้อยละ 63.6 ที่ไม่แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะใดๆ เกี่ยวกับนโยบายการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่ที่เหลืออีกร้อยละ 36.4 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะซึ่งสามารถรวบรวมได้เป็น 6 ข้อโดยเสนอแนะให้ส่งเสริมการปลูกป่ามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 9.2 รองลงมาคือส่งเสริมการประหยัดพลังงานร้อยละ 8.5 และห้ามไม่ให้ประชาชนบุกรุกทำกินในพื้นที่ป่าร้อยละ 6.6 ส่วนข้อเสนอแนะที่เหลือคือ ช่วยกันรักษาความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยวร้อยละ 6.3 สร้างฝายหรือคันกั้นน้ำเพิ่มขึ้นเพื่อแก้ปัญหาภัยแล้งร้อยละ 5.5 และห้ามคนต่างชาติเข้ามาทำธุรกิจเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติร้อยละ 3.7 ตามลำดับ

นโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษ

ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 69.5 ไม่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษ ส่วนที่แสดงความคิดเห็นมีร้อยละ 30.5 โดยแบ่งความคิดเห็นดังกล่าวออกเป็น 6 ข้อคือ ร้อยละ 8.8 เสนอแนะให้พื้นที่อุตสาหกรรมควรอยู่ให้ห่างจากชุมชน รองลงมาคือร้อยละ 7.7 ให้ติดตามตรวจสอบระบบป้องกันมลพิษของโรงงานอุตสาหกรรมอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 7.4 ให้รถขนส่งสารอันตรายวิ่งได้เฉพาะเวลากลางคืน และร้อยละ

ตารางที่ 33 แสดงจำนวน และร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. นโยบายด้านการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		
1.1 ไม่แสดงความคิดเห็น	173	63.6
1.2 แสดงความคิดเห็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	99	36.4
- ส่งเสริมการปลูกป่า	(25)	(9.2)
- ช่วยกันรักษาความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว	(17)	(6.3)
- ห้ามไม่ให้ประชาชนบุกรุกทำกินในพื้นที่ป่า	(18)	(6.6)
- สร้างฝายหรือคันกั้นน้ำเพิ่มขึ้นเพื่อแก้ปัญหาภัยแล้ง	(15)	(5.5)
- ห้ามคนต่างชาติเข้ามาทำธุรกิจเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ	(10)	(3.7)
- ส่งเสริมการประหยัดพลังงาน	(23)	(8.5)
รวม	272	100.0
2. นโยบายด้านการป้องกันและขจัดมลพิษ		
2.1 ไม่แสดงความคิดเห็น	189	69.5
2.2 แสดงความคิดเห็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	83	30.5
- พื้นที่อุตสาหกรรมควรอยู่ให้ห่างจากชุมชน	(24)	(8.8)
- ติดตามตรวจสอบระบบป้องกันมลพิษของโรงงานอุตสาหกรรมอย่างสม่ำเสมอ	(21)	(7.7)
- หน่วยงานราชการต้องมีการจัดเก็บมลพิษให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล	(15)	(5.5)
- กวดขันจับกุมผู้ที่ทิ้งขยะลงแหล่งน้ำ	(18)	(6.6)
- ให้รถยนต์ส่งสารอันตรายวิ่งได้เฉพาะเวลากลางคืน	(20)	(7.4)
- ประชาชนสามารถตรวจสอบโรงงานอุตสาหกรรมที่คาดว่าจะก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ตลอดเวลา	(14)	(5.2)
รวม	272	100.0

ตารางที่ 33 แสดงจำนวน และร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ (ต่อ-1)

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
3. นโยบายด้านเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา		
1.1 ไม่แสดงความคิดเห็น	203	74.6
1.2 แสดงความคิดเห็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	69	25.4
- ส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีท้องถิ่น	(16)	(5.9)
- เพิ่มงบประมาณการวิจัยพัฒนาให้มากขึ้น	(21)	(7.7)
- ส่งเสริมบุคลากรที่ทำงานด้านการวิจัยพัฒนา	(19)	(7.0)
- เพิ่มองค์กรหรือสถาบันที่ทำงานด้านการวิจัย	(11)	(4.0)
- ส่งเสริมนักวิจัยเฉพาะด้าน	(9)	(3.3)
- เผยแพร่ผลงานวิจัยให้ประชาชนทั่วไปทราบ	(15)	(5.5)
รวม	272	100.0
4. นโยบายด้านกฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		
1.1 ไม่แสดงความคิดเห็น	158	58.1
1.2 แสดงความคิดเห็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	114	41.9
- เพิ่มบทลงโทษให้รุนแรงขึ้น	(48)	(17.7)
- มีขั้นตอนตรวจสอบการทุจริตของเจ้าหน้าที่	(31)	(11.4)
- เผยแพร่และประชาสัมพันธ์กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม	(27)	(9.9)
- ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	(19)	(7.0)
รวม	272	100.0
5. นโยบายด้านการเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์		
1.1 ไม่แสดงความคิดเห็น	187	68.8
1.2 แสดงความคิดเห็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	85	31.3
- เผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อต่างๆ ให้มากขึ้น	(38)	(14.0)
- จัดให้มีหลักสูตรด้านสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ระดับประถมศึกษา	(27)	(9.9)
- ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง	(20)	(7.4)
- จัดอบรมหลักสูตรด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชนทั่วไป	(7)	(2.6)
รวม	272	100.0

ตารางที่ 33 แสดงจำนวน และร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ (ต่อ-2)

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
6. นโยบายด้านการกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการ		
1.1 ไม่แสดงความคิดเห็น	198	72.8
1.2 แสดงความคิดเห็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	74	27.2
- ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ	(35)	(12.9)
- ปฏิรูประบบราชการเพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการทำงาน	(28)	(10.3)
- ให้องค์กรอื่นที่มีอำนาจตัดสินใจในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่	(21)	(7.7)
รวม	272	100.0
7. นโยบายด้านการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ		
1.1 ไม่แสดงความคิดเห็น	182	66.9
1.2 แสดงความคิดเห็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	90	33.1
- มีนโยบายจากส่วนกลางที่ชัดเจนในกรณีที่มีความขัดแย้ง	(31)	(11.4)
- ห้ามไม่ให้ทำนาถ้างในพื้นที่เกษตรกรรม	(37)	(13.6)
- ปกป้อง/รักษาทรัพยากรธรรมชาติไว้ให้นานที่สุด	(19)	(7.0)
- ให้มีองค์กรกลาง ซึ่งประกอบด้วยภาครัฐ เอกชน และประชาชนเป็นผู้ตัดสินในกรณีที่มีความขัดแย้ง	(11)	(4.0)
รวม	272	100.0
8. นโยบายด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม		
1.1 ไม่แสดงความคิดเห็น	197	72.4
1.2 แสดงความคิดเห็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	75	27.6
- เร่งรัดฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม	(29)	(10.7)
- เพิ่มงบประมาณในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ	(33)	(12.1)
- ให้ประชาชนในท้องถิ่นเป็นแกนนำในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ	(19)	(7.0)
รวม	272	100.0

ละ 6.6 ให้กวัดขันจับกุมผู้ที่ทิ้งขยะลงแหล่งน้ำ ส่วนข้อเสนอแนะที่ให้หน่วยงานราชการจัดเก็บมูลฝอยให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล และประชาชนสามารถตรวจสอบโรงงานอุตสาหกรรมที่คาดว่า จะก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ตลอดเวลามีร้อยละ 5.5 และร้อยละ 5.2 ตามลำดับ

นโยบายเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาร้อยละ 74.6 ไม่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา แต่ที่เหลืออีกร้อยละ 25.4 มีข้อเสนอแนะที่รวบรวมได้ 6 ข้อคือ ร้อยละ 7.7 เสนอแนะให้เพิ่มงบประมาณการวิจัยพัฒนาให้มากขึ้น รองลงมาร้อยละ 7.0 ให้ส่งเสริมบุคลากรที่ทำ งานด้านการวิจัยพัฒนา และร้อยละ 5.9 ให้ส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีท้องถิ่น ส่วนที่เหลือร้อยละ 5.5 เสนอแนะให้เผยแพร่ผลงานวิจัยให้ประชาชนทั่วไปทราบ ร้อยละ 4.0 ให้เพิ่มองค์กรหรือสถาบันที่ทำงานด้านการวิจัย และร้อยละ 3.3 ให้ส่งเสริมนักวิจัยเฉพาะด้าน

นโยบายกฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดร้อยละ 58.1 ไม่แสดงความคิดเห็นใดๆ เกี่ยวกับนโยบายกฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และร้อยละ 41.9 แสดงความคิดเห็นที่รวบรวมได้เป็น 4 ข้อคือ ส่วนใหญ่ร้อยละ 17.7 เสนอแนะให้เพิ่มบทลงโทษให้รุนแรงขึ้น รองลงมาร้อยละ 11.4 ให้มีขั้นตอนตรวจสอบการทุจริตของเจ้าหน้าที่ และร้อยละ 9.9 ให้เผยแพร่และประชาสัมพันธ์กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนข้อเสนอแนะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมีร้อยละ 7.0 เท่านั้น

นโยบายการเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์

ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างไม่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์คิดเป็นร้อยละ 68.8 และร้อยละ 31.3 แสดงความคิดเห็นซึ่งแบ่งเป็น 4 ข้อคือ ร้อยละ 14.0 เสนอแนะให้เผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อต่างๆ ให้มากขึ้น ร้อยละ 9.9 เสนอแนะให้จัดหลักสูตรด้านสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 7.4 ให้ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง และร้อยละ 2.6 ให้จัดอบรมหลักสูตรด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่ประชาชนทั่วไป

นโยบายการกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการ

จากตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมดร้อยละ 72.8 ไม่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการ ส่วนร้อยละ 27.2 แสดงความคิดเห็นที่รวบรวมได้เป็น 3 ข้อคือ ส่วนใหญ่ร้อยละ 12.9 ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ รองลงมาร้อยละ 10.3 ให้ปฏิรูประบบราชการเพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการทำงาน และร้อยละ 7.7 ให้หน่วยงานท้องถิ่นมีอำนาจตัดสินใจในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

นโยบายการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาร้อยละ 66.9 ไม่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ และร้อยละ 33.1 แสดงความคิดเห็นที่รวบรวมได้ 4 ข้อคือ ส่วนใหญ่ร้อยละ 13.6 ห้ามไม่ให้ทำนาถ้างในพื้นที่เกษตรกรรม รองลงมาร้อยละ 11.4 เสนอแนะให้มีนโยบายจากส่วนกลางที่ชัดเจนในกรณีที่มีความขัดแย้งกัน ส่วนที่เหลือเสนอแนะให้ป้องกัน/รักษาทรัพยากรธรรมชาติไว้ให้นานที่สุดร้อยละ 7.0 และให้องค์กรกลาง ซึ่งประกอบด้วยภาครัฐ เอกชน และประชาชนเป็นผู้ตัดสินในกรณีที่มีความขัดแย้งร้อยละ 4.0

นโยบายการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม

ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 72.4 ไม่แสดงความคิดเห็นใดๆ เกี่ยวกับนโยบายการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม ส่วนที่เหลือร้อยละ 27.6 แสดงความคิดเห็นที่รวบรวมได้ 3 ข้อคือ เพิ่มงบประมาณในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติร้อยละ 12.1 รองลงมาคือ เร่งรัดฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมร้อยละ 10.7 และให้ประชาชนในท้องถิ่นเป็นแกนนำในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติร้อยละ 7.0 ตามลำดับ

บทที่ 5

อภิปรายผล

5.1 ความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผลจากการสัมภาษณ์แนวคิดพบว่านโยบายที่ครุส่วนใหญ่ให้ความสำคัญสูงสุดคือนโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษ เนื่องจากสภาพปัญหาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัดระยองส่วนใหญ่มาจากโรงงานอุตสาหกรรม ดังนั้นครุส่วนใหญ่จึงควรจะมี ความพึงพอใจต่อนโยบายดังกล่าวอยู่ในระดับสูงที่สุด แต่ผลการศึกษากลับพบว่านโยบายที่ครุส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงสุดคือนโยบายด้านเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา นโยบายกฎหมายและข้อ บังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นโยบายการเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์ และนโยบายการกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการ

ทั้งนี้เหตุผลส่วนหนึ่งเป็นเพราะหน้าที่ความรับผิดชอบหลักของอาชีพครูคือการทำงาน เกี่ยวกับวิชาการหรือการถ่ายทอดความรู้ นอกจากนี้ประสบการณ์ในการเป็นผู้นำภายในชุมชนที่ ต้องทำงานคลุกคลีกับหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นทำให้ครุมีความพึงพอใจต่อนโยบายที่เกี่ยวข้อง กับการเผยแพร่ความรู้ การวิจัยพัฒนา หรือการบริหารงานของหน่วยงานราชการสูงที่สุด ในขณะที่ นโยบายการป้องกันและขจัดมลพิษในการวิจัยไม่ได้มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาเฉพาะโรงงาน อุตสาหกรรมแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงการแก้ไขปัญหามลพิษจากแหล่งอื่นๆ ด้วยซึ่งไม่ตรง กับความต้องการที่แท้จริงของครุในจังหวัดระยองมากนัก ระดับความพึงพอใจต่อนโยบายการ ป้องกันและขจัดมลพิษจึงไม่อยู่ในระดับสูงที่สุด

แต่อย่างไรก็ตามในภาพรวมพบว่าครุระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเชิงบวก โดยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าส่วนหนึ่งเกิดจากลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 40-49 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลหรือ สุขาภิบาล มีรายได้อยู่ในช่วง 8,001-15,000 บาทต่อเดือน มีอายุราชการอยู่ในช่วง 16-20 ปี และรับรู้ ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมทุกวัน ลักษณะดังกล่าวโดยทั่วไปจัดว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่มีช่วงชั้นทางสังคม (Social stratification) ในระดับบนซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสนใจทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสูง (สิริวิดิ อินทรกำแหง ณ ราชสิมา, 2538: 42) ดังนั้นระดับความพึงพอใจ

ใจตอนโยบายที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงมีอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกัน ซึ่งแนวความคิดดังกล่าวสอดคล้องกับความคิดเห็นของนิวซอม และซิกฟรีด (อ้างถึงใน อรวรรณ ปิณฑน์โอวาท, 2537: 21) ที่กล่าวไว้ว่า ปัจจัยทางประวัติศาสตร์ (Historical factors) เช่น เพศ อายุ รายได้ การศึกษา ภูมิถาเนา ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางสังคม (Social environment) เช่น การสื่อสาร หรือสถานการณ์ต่างๆ และกระบวนการหล่อหลอมพัฒนาบุคลิกภาพและโลกทรรศน์ที่สั่งสมไว้ (Personality process and predispositions) มีส่วนทำให้เกิดทัศนคติที่แตกต่างกันและมีผลทำให้เกิดความพึงพอใจที่แตกต่างกัน

ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยที่พบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลมีความสะดวกรวดเร็วในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมผ่านสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือ หรือหนังสือพิมพ์มากกว่าครูที่อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล โอกาสในการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมจึงมากกว่าโดยเฉพาะครูเพศชายที่มีความกระตือรือร้นทางด้านสิ่งแวดล้อมสูงจะมีโอกาสรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมสูง ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนทักษะและความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มากยิ่งขึ้น และความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนี้เองที่ทำให้ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลและเป็นครูเพศชาย มีโอกาสรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมบ่อยครั้งเกิดความตระหนักต่อปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลให้มีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับสูง

นอกจากนี้การที่ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องแปลกใหม่ที่กำลังอยู่ในความสนใจของประชาชนทั่วไปในปัจจุบัน การเผยแพร่ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมผ่านทางสื่อต่างๆ จึงมีมากขึ้น ครูที่มีความสนใจเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสามารถหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ วารสาร หรือโทรทัศน์ที่มีการเผยแพร่ความรู้และข้อมูลข่าวสารอยู่เป็นประจำ ซึ่งจะเห็นได้จากการที่ครูที่จบการศึกษาในหมวดวิชาพลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา มีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่จบการศึกษาในหมวดวิชาอื่นๆ แสดงให้เห็นว่าครูที่จบการศึกษาในหมวดวิชาดังกล่าวถึงแม้จะไม่มีความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาก่อน แต่ถ้ามีความสนใจก็สามารถหาความรู้เพิ่มเติมจากสื่อต่างๆ ได้อย่างสะดวก และความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้จากสื่อต่างๆ นี้เองที่ทำให้ครูที่จบการศึกษาในหมวดวิชาพลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา เกิดความตระหนักต่อปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่นเดียวกับครูที่สอนใน

มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ที่ค่อนข้างสนใจใฝ่หาความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอเพื่อนำไปประกอบการเรียนการสอนในห้องเรียน ทำให้ครูที่สอนในมหาวิทยาลัยมีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสูง จึงทำให้มีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับสูงเช่นเดียวกัน

ส่วนผลการวิจัยที่พบว่าครูที่มีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่มีส่วนร่วมในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ครูสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้ยังคงมีอยู่น้อยมาก ส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เช่น การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และการสอดแทรกความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้นักเรียน โดยไม่มุ่งเน้นกิจกรรมที่เกิดจากการสร้างสรรค์ หรือระดมความคิดเห็นร่วมกันซึ่งแสดงถึงความกระตือรือร้นทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นครูส่วนใหญ่จึงมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับใกล้เคียงกัน ครูที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูงจึงไม่จำเป็นต้องมีความกระตือรือร้นทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงตามไปด้วย นอกจากนี้ปัจจัยเรื่องรายได้ และอายุราชการยังไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากความพึงพอใจขึ้นอยู่กับความรู้และประสบการณ์ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของครูแต่ละคน ปัจจัยเรื่องรายได้ และอายุราชการจึงไม่ใช่ข้อจำกัดที่ทำให้ครูแต่ละคนมีโอกาสในการเรียนรู้แตกต่างกัน

5.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคล ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและความรู้ทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีผลทำให้เกิดความแตกต่างของความพึงพอใจ ซึ่งการอภิปรายผลการศึกษานี้สรุปได้ดังนี้

5.2.1 เพศ

การศึกษาพบว่า เพศเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($P < 0.01$) โดยครูเพศชายมีความพึงพอใจสูงกว่าครูเพศหญิง ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ว่า ครูเพศชายมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูเพศหญิง

ทั้งนี้จากแนวความคิดของแอล ดับบลิว โรบินสัน (อ้างถึงใน สุชา จันทน์เอม, 2511: 46-51) จากหนังสือเรื่อง The Real Difference Between Men and Women ได้วิเคราะห์ถึงความแตกต่างระหว่างเพศหญิงกับเพศชาย พบว่าปัจจัยเรื่องเพศมีผลทำให้เกิดความแตกต่างในด้านแนวความคิดและส่งผลทำให้ทัศนคติในการมองปัญหาระหว่างเพศหญิงและเพศชายมีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ แม็ก อีวอย (Mc Evoy, 1972: 56) ยังได้อธิบายไว้ว่าการที่เพศชายมีความกระตือรือร้นทางด้านการเมือง และมีส่วนร่วมทางด้านสังคมมากกว่าเพศหญิง ทำให้เพศชายมีความรู้สึกต่อปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมมากกว่าเพศหญิง แนวความคิดดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเพศชายมีทัศนคติต่อการมองปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมแตกต่างจากเพศหญิงซึ่งอาจเนื่องมาจากพื้นฐานทางด้านสังคมที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน ทำให้ทัศนคติและแนวคิดของทั้งสองเพศมีความแตกต่างกัน

ผลการศึกษาดังกล่าวจึงสอดคล้องกับผลงานวิจัยของปรมาภรณ์ สมานประธาน (2530: 38) ที่พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษาที่ 11 เพศชายและเพศหญิงมีทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผลงานวิจัยของอัมพา ถ้วยงาม (2528: บทคัดย่อ) ที่พบว่าเกษตรกรจังหวัดชลบุรี เพศชายมีความรู้และเจตคติในการอนุรักษ์ดินและน้ำสูงกว่าเพศหญิง รวมถึงผลงานวิจัยของประนอม โขมพัฒน์ (2527: บทคัดย่อ) ที่พบว่าครูระดับประถมศึกษาในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อยเพศชายมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์นกน้ำสูงกว่าครูเพศหญิง

5.2.2 อายุ

ผลการศึกษาพบว่า อายุมีผลทำให้เกิดความแตกต่างของความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($P < 0.01$) โดยครูที่มีอายุน้อยกว่าครูที่มีอายุมากจะมีความพึงพอใจสูงกว่าครูที่มีอายุมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ที่ว่า ครูที่มีอายุน้อยกว่าครูที่มีอายุมากมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่มีอายุน้อย

อายุเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อความคิดเห็นมาก เนื่องจากคนวัยต่างกันย่อมมีความสนใจและความต้องการแตกต่างกันไป (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2528: 99) ทั้งนี้จากผลการศึกษาพบว่าครูที่มีอายุมากจะมีความรู้และประสบการณ์ทางด้านสิ่งแวดล้อมและทางด้านการเมืองสูงกว่าครูที่มีอายุน้อย ซึ่งพิจารณาได้จากคะแนนความรู้ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อมและทางด้านการเมืองที่กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากจะมีคะแนนสูงกว่า แสดงให้เห็นถึงความสนใจและความต้องการที่จะแก้ไขปัญหาทางสิ่งแวดล้อมที่มากกว่า ดังนั้นครูที่มีอายุมากจึงมีความพึงพอใจสูงเหมือนนโยบายของพรรคการเมืองจะเน้นการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น

ผลการศึกษาดังกล่าวยังมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวีณา ลอยกุลนันท์ (2532: 73) ที่พบว่าอายุของผู้ขับขีรถจักรยานยนต์ที่แตกต่างกันก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับมลพิษทางเสียง โดยผู้ขับขีรถจักรยานยนต์ที่มีอายุสูงกว่า 30 ปีมีความตระหนักเกี่ยวกับมลพิษทางเสียงมากที่สุด รองลงมาได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20 ปีและต่ำกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 26-30 ปีและกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 21-25 ปีตามลำดับ และผลงานวิจัยของรุ่งอรุณ ญาติบรรทุง (2539: 133) ที่พบว่าประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไปมีความรู้เกี่ยวกับโรงไฟฟ้านิวเคลียร์สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า

5.2.3 การศึกษา

ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพบว่า การศึกษาเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจ ($P < 0.01$) โดยครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่ามีความพึงพอใจสูงกว่าครูที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ผลดังกล่าวไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ที่ว่า ครูที่จบการศึกษาระดับสูงมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่จบการศึกษาระดับต่ำ

ทั้งนี้ก็เป็นเพราะว่าครูที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีมักจะเป็นผู้ที่มีความสนใจใฝ่หาความรู้อยู่เสมอซึ่งเห็นได้จากคะแนนความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและความรู้ทางด้านการเมืองที่สูง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของสุชา จันทน์เอม (2525: 152) ที่กล่าวว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าจะมีการเรียนรู้ มีความเฉลียวฉลาดเพิ่มขึ้น ทำให้มีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้ที่มีการศึกษาดำกว่า แต่ความเป็นผู้ที่สนใจและใฝ่รู้อยู่เสมอจึงทำให้ครูที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีทราบว่าพรรคการเมืองในปัจจุบัน ไม่ได้ดำเนินนโยบายของพรรคไปปฏิบัติให้เป็น

รูปธรรมมากนัก โดยเฉพาะนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีจึงไม่แน่ใจว่านโยบายดังกล่าวจะนำไปปฏิบัติได้จริงหรือไม่ ความพึงพอใจต่อนโยบายจึงต่ำกว่าครูที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่า

ผลการศึกษาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของทแก้ว เดชดำรง (2538: บทคัดย่อ) ที่พบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองกาญจนบุรี กล่าวคือประชาชนที่มีระดับการศึกษาดำเนินพฤติกรรมการอนุรักษ์สูงกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูง แต่ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุทธีวรรณ จันทร์ภูมรินทร์ (2523: 40) ที่พบว่าประชาชนที่มีการศึกษาสูงยอมคำนึงถึงการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ให้คุ้มค่ากว่าคนที่มีการศึกษาต่ำ หรือผลงานวิจัยของจิราวรรณ พิเศษสกลกิจ (2534: 76) ที่พบว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี/เทียบเท่า หรือสูงกว่ามีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณโบราณสถานดีกว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา หรืออนุปริญญา

5.2.4 พื้นที่อยู่อาศัย

การศึกษาความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยอง พบว่าพื้นที่อยู่อาศัยมีผลทำให้เกิดความแตกต่างของความพึงพอใจ ($P < 0.01$) กล่าวคือ ครูที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลมีความพึงพอใจสูงกว่าครูที่อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 ที่ตั้งไว้ว่า ครูที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท

พื้นที่อยู่อาศัยที่แตกต่างกันมีผลทำให้พื้นฐานความเป็นอยู่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวก ระบบสาธารณูปโภค หรือการสื่อสารต่างๆ (Klaumer, 1981: 103-116) สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนมีผลทำให้ครูที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลมีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและความรู้ทางการเมืองสูง เนื่องจากการรับรู้ผ่านสื่อต่างๆ ที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้พื้นที่ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลซึ่งเป็นเขตเมืองในจังหวัดระยอง ส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบจากมลพิษสูงกว่าเขตชนบทอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ครูที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลเกิด

ความตระหนักต่อสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อม และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงถ้าสภาพปัญหาจะได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรมโดยพรรคการเมือง

ผลการศึกษาดังกล่าวจึงสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเสนห์ พบพาน (2528: 76-79) ที่พบว่ากลุ่มประชาชนอำเภอนครหลวงที่อยู่ใกล้โรงงานมีความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมสูงกว่ากลุ่มที่อาศัยอยู่ไกลโรงงาน และพบว่าเขตที่อยู่อาศัยแตกต่างกันทำให้ประชาชนเกิดความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน หรือผลงานวิจัยของณรงค์ ศรีสนธิ (2524: 68) ที่พบว่านักศึกษาวิทยาลัยครูในสวนกลางที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานครฯ มีความรู้เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมมากกว่านักศึกษาในภาคกลางและภาคอื่นๆ และผลงานวิจัยของชลพรรณ ลิขิตวคินกุล (2532: 72) ที่พบว่ามัคคุเทศน์ที่มีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพมหานครมีความตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงกว่ามัคคุเทศน์ที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด

5.2.5 รายได้

จากการศึกษาพบว่า รายได้ที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความพึงพอใจนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($P > 0.05$) จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 5 ที่ว่า ครูที่มีรายได้สูงมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่มีรายได้ต่ำ

จากแนวความคิดของสุพัตรา สุภาพ (2522: 163) ที่ว่าระดับฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคลใดบุคคลหนึ่งย่อมมีอิทธิพลต่อทัศนคติของบุคคลนั้น เนื่องจากบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน ย่อมมีประสบการณ์การเรียนรู้และโอกาสในสังคมแตกต่างกัน แนวความคิดดังกล่าวไม่สามารถนำมาอธิบายกับกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพครูได้ เนื่องจากรายได้ไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้ประสบการณ์การเรียนรู้และโอกาสในสังคมของครูแต่ละคนแตกต่างกัน เพราะรายได้ของครูส่วนใหญ่เกิดจากระดับการศึกษาและระยะเวลาการทำงานที่แตกต่างกัน แต่ประสบการณ์การเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความสนใจส่วนบุคคลมากกว่า นอกจากนี้ความพึงพอใจยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ เช่น การมีส่วนร่วมทางด้านการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง หรือการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมผ่านสื่อต่างๆ เป็นประจำที่ทำให้ครูมีความรู้ทางด้านการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและความรู้ทางด้านการเมืองแตกต่างกันไป

ผลการศึกษาดังกล่าวจึงสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอดิสร เหลืองไธสงาม (2529: บทคัดย่อ) ที่พบว่าพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ ที่มีรายได้ต่างกัน มีความตระหนักต่อมลพิษทางเสียงไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของพงษ์ไพบูลย์ ศิลาวราเวช (2528: 98) ที่พบว่าประชาชนที่มีรายได้สูงมีความคิดเห็นต่อสวนสาธารณะในเชิงบวกมากกว่ากลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่ำ หรือผลงานวิจัยของรัฐ จำปาทอง (2528: 161-162) ที่พบว่ารายได้ที่แตกต่างกันก่อให้เกิดความแตกต่างในด้านความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติเมื่อบริโภคผัก

5.2.6 วิชาที่จบการศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่า วิชาที่จบการศึกษามีเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($P < 0.05$) โดยครูที่จบการศึกษาวิชาพลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา มีความพึงพอใจสูงกว่าครูที่จบการศึกษาวิชาอื่นๆ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 6 ที่ตั้งไว้ว่า ครูที่จบการศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์มีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่จบการศึกษาวิชาอื่นๆ

ทั้งนี้เนื่องจากครูส่วนใหญ่จบการศึกษามาเป็นเวลานานแล้ว ซึ่งพิจารณาได้จากอายุราชการเฉลี่ยสูงถึง 13 ปี และครูบางส่วนก็ไม่ได้สอนในหมวดวิชาที่จบการศึกษามาโดยตรง ดังนั้นปัจจัยทางด้านวิชาที่จบการศึกษาจึงไม่มีผลทำให้เกิดความพึงพอใจที่แตกต่างกัน แต่ปัจจัยสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน เช่น วิชาที่สอน การรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองควรจะเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจมากกว่า นอกจากนี้อาจเป็นไปได้ว่าครูที่ไม่ได้จบการศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์มาโดยตรงอาจให้ความสนใจและเฝ้าหาความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติม เนื่องจากเป็นเรื่องแปลกใหม่และเป็นเรื่องที่กำลังอยู่ในความสนใจของสังคมในปัจจุบัน

ผลการศึกษาดังกล่าวจึงสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวันพร ผลาวัลย์ (2528: บทคัดย่อ) ที่พบว่าครูระดับมัธยมศึกษาที่จบการศึกษาวิชาต่างๆ มีความรู้และความตระหนักในเรื่องผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออกแตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของจารุภัทร์ ประเสริฐวณิช (2530: บทคัดย่อ) ที่พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานครที่ศึกษาในแผนการเรียนด้านวิทยาศาสตร์จะมีความรู้และความตระหนักต่อสภาวะแวดล้อมสูงกว่านักเรียนที่ศึกษาในแผนการเรียนด้านภาษาศาสตร์

5.2.7 วิชาที่สอน

ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองพบว่า วิชาที่สอนมีผลทำให้เกิดความแตกต่างของความพึงพอใจ ($P < 0.01$) กล่าวคือ ครูที่สอนอยู่ในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์มีความพึงพอใจสูงกว่าครูที่สอนอยู่ในหมวดวิชาอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 7 ที่ว่า ครูที่สอนในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์มีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่สอนในหมวดวิชาอื่นๆ

ทั้งนี้ก็เป็นเพราะว่าครูที่สอนในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ มีวิชาสอนที่เกี่ยวข้องกับความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรง เช่น วิชาชีววิทยา จึงจำเป็นที่ครูส่วนใหญ่จะต้องการความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นข้อมูลในการสอดแทรกความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แก่นักเรียน ครูในหมวดวิชานี้จึงมีความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่สอนในหมวดวิชาอื่นๆ และทำให้มีความพึงพอใจต่อนโยบายที่จะมาแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรมสูง

ผลการศึกษาดังกล่าวจึงสอดคล้องกับผลงานวิจัยของศิริเจษฎ์ รัตนจรณะ (2523: บทคัดย่อ) ที่พบว่าครูระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญในกรุงเทพมหานครฯ ที่สอนในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์มีความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่สอนในหมวดวิชาสังคมศึกษาและหมวดวิชาอื่นๆ แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของวันพร ผลาวัดย์ (2528: บทคัดย่อ) ที่พบว่าหมวดวิชาที่สอนไม่มีผลต่อความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมของโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออกแต่อย่างใด

5.2.8 อาชुरาชากร

ผลการศึกษาพบว่า อาชुरาชากรที่ต่างกันไม่มีผลต่อความพึงพอใจนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($P > 0.05$) จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 8 ที่ตั้งว่า ครูที่มีอาชुरาชากรมากมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่มีอาชुरาชากรน้อย

ถึงแม้ว่าความพึงพอใจเกิดจากประสบการณ์ทางด้านสิ่งแวดล้อมและทางการเมืองที่สั่งสมมาก็ตาม แต่ไม่ได้หมายความว่าอาชुरาชากรจะเป็นตัวบ่งชี้ว่ามีประสบการณ์ในด้านดังกล่าว

ปัจจัยที่จะทำให้ครูมีความพึงพอใจนอกจากจะขึ้นกับลักษณะส่วนบุคคลแล้ว ยังขึ้นอยู่กับการรับรู้ ข่าวสาร การมีส่วนร่วม และปัจจัยทางสังคมอื่นๆ ประกอบกัน ดังนั้นผลการศึกษาดังกล่าวจึงสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมชาย อัมพันทอง (2532: บทคัดย่อ) ที่พบว่าอายุราชการของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครฯ ที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อความรู้ในปัญหาสิ่งแวดล้อม และผลงานวิจัยของวันพร ผลวาลัย (2528: บทคัดย่อ) ที่พบว่าจำนวนปีที่รับราชการของครูระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออกไม่มีผลต่อความแตกต่างในเรื่องความรู้ และความตระหนักแต่อย่างใด แต่ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของจินตนา เลิศทวีสินธุ์ (2527: 72) ที่พบว่าตำรวจจราจรที่มีจำนวนปีที่รับราชการมาก มีความตระหนักต่ออันตรายทางอากาศและเสียงมากกว่า ตำรวจจราจรที่มีจำนวนปีที่รับราชการน้อยกว่า

5.2.9 การรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($P < 0.01$) โดยครูที่รับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมบ่อยครั้งจะมีความพึงพอใจสูงกว่าครูที่รับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมน้อยครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 9 ที่ตั้งไว้ว่า ครูที่รับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมบ่อยครั้งจะมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่รับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมน้อยครั้ง

ทั้งนี้เนื่องจากการสื่อสารเป็นตัวกลางสำคัญในการเพิ่มพูนความรู้ ทำให้มีประสบการณ์ต่างๆ มากขึ้น (สุจิต บุญบงการ และคนอื่นๆ, 2521: 114) ข่าวสารจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ประกอบการตัดสินใจของมนุษย์ หรืออาจกล่าวได้ว่าการติดต่อสื่อสารมีอิทธิพลต่อการพัฒนาของบุคคล เพราะเมื่อมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกิดขึ้น ข้อมูลนั้นจะถูกเก็บสะสมไว้ และจะส่งผลกระทบต่อเจตคติ อารมณ์ และพฤติกรรมในอนาคต (กฤษณา ศักดิ์ศรี, 2530: 115-116) ดังนั้นผู้ที่รับรู้ข่าวสารบ่อยครั้งจะรับทราบสภาพปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่า จึงทำให้เกิดความตระหนักอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และส่งผลทำให้เกิดความพึงพอใจเมื่อพรรคการเมืองมีนโยบายทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรง

ทั้งนี้แนวความคิดดังกล่าวมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุรินทร์ หลักแหลม (2534: 86) ที่พบว่าสมาชิกสภาเขตในกรุงเทพมหานครฯ ที่ติดตามข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมทุกวันมีความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางสิ่งแวดล้อมสูงกว่าสมาชิกสภาเขตที่ติดตามข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมน้อย

ครั้งกว่า และผลการศึกษาของชลาพรรณ ลิขิตวาทินกุล (2532: 80) ที่พบว่ามัคคุเทศน์ที่รับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมในระดับสูงมีความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากกว่ามัคคุเทศน์ที่รับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำและปานกลาง รวมทั้งผลงานวิจัยของสมชาย อำพันทอง (2532: บทคัดย่อ) ที่พบว่า การรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม

5.2.10 ความรู้ทางด้านการพยากรณ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ทางด้านการพยากรณ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจนโยบายของพรรคการเมืองด้านการพยากรณ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($P < 0.01$) ทั้งนี้พบว่าครูที่มีความรู้ทางด้านการพยากรณ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง-ดีมากมีความพึงพอใจสูงกว่าครูที่มีความรู้ในระดับน้อย และน้อยมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 10 ที่ว่า ครูที่มีความรู้ทางด้านการพยากรณ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากจะมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านการพยากรณ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่มีความรู้ทางด้านการพยากรณ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อย

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูที่มีความรู้ทางด้านการพยากรณ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระดับปานกลาง-ดีมาก ย่อมมีความเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ดีและรวดเร็วกว่าผู้ที่มีความรู้ที่น้อยมาก และความรู้ที่น้อย ดังที่สุชา จันทน์อม (2531: 161) ได้สรุปไว้ว่าการเรียนรู้จะทำให้เกิดทักษะ ความสามารถ ความรู้ความเข้าใจ และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในที่สุด ดังนั้นความรู้ความเข้าใจนี้เองที่จะเป็นสื่อนำไปสู่ความพึงพอใจ ครูที่มีความรู้ทางด้านการพยากรณ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าจึงมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านการพยากรณ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่มีความรู้ที่น้อยอย่างเห็นได้ชัด

ซึ่งแนวความคิดดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของภมรรัตน์ สุธรรม (2533: 97) ที่พบว่าความรู้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติของประชาชนอำเภอเกาะพะงัน ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง และผลงานวิจัยของวุฒิ นิลแก้ว (2532: 142) ที่พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และการปลูกสร้างสวนป่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติต่อการสร้างสวนป่า รวมทั้งผลงานวิจัยของศิริเชษฐ์ รัตนจรณะ (2523: บทคัดย่อ) ที่พบว่า ครูที่มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมสูงมีเจตคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมสูงเช่นกัน

5.2.11 ความรู้ทางด้านการเมือง

ความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ความรู้ทางด้านการเมืองเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจ ($P < 0.01$) โดยครูที่มีความรู้ทางด้านการเมืองน้อย-ปานกลาง มีความพึงพอใจสูงกว่าครูที่มีความรู้ด้านน้อยมาก และดี-ดีมาก ดังนั้นจึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 11 ที่ว่า ครูที่มีความรู้ทางด้านการเมืองมากมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่มีความรู้ทางด้านการเมืองน้อย

ทั้งนี้เนื่องจากครูที่มีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูง ไม่จำเป็นต้องเป็นครูที่มีความรู้ทางด้านการเมืองสูงไปด้วย ครูที่มีความรู้ด้านน้อยแต่มีความสนใจหรือมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่างๆ ทางการเมือง หรือครูที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมดี ย่อมมีผลต่อความพึงพอใจมากกว่า แต่อย่างไรก็ตามการที่จะมีความพึงพอใจต่อนโยบายดังกล่าวหรือไม่ต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ ประกอบกันโดยไม่สามารถบ่งชี้ได้ว่าปัจจัยใดมีความสำคัญมากกว่ากัน

ผลการศึกษาดังกล่าวจึงสอดคล้องกับผลงานวิจัยของคณะ อินทสุวรรณ (2537: 72) ที่พบว่าประชาชนในการปกครองท้องถิ่นสุขาภิบาล ที่มีความรู้ความเข้าใจในการเมืองระบอบประชาธิปไตยต่ำจะมีทัศนคติต่อการเมืองสูง แต่ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของนฤชา สำราญทรัพย์ (2533: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นรูปสุขาภิบาลเป็นปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ และผลงานวิจัยของญาณภัทร เจริญรัตน์ (2539: 86) ที่พบว่าความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติทางการเมืองของประชาชนทั่วไป

5.2.12 การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีผลต่อความพึงพอใจนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($P < 0.05$) โดยที่ครูที่มีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อยมาก-น้อยมีความพึงพอใจสูงกว่าครูที่มีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมปานกลาง และมาก-มากที่สุด จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 12 ที่ตั้งไว้ว่า ครูที่มีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากจะมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ล้อมสูงกว่าครูที่มีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อย ทั้งนี้เนื่องจากองค์ประกอบที่ทำให้ครูมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว ถึงแม้จะมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากแต่มีความรู้หรือมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเมืองก็อาจมีผลต่อระดับความพึงพอใจด้วยเช่นกัน

แนวความคิดดังกล่าวจึงไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของนิพนธ์ จันดาร์ภัย (2536: 140) ที่ว่าการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนน้ำ รวมทั้งผลงานวิจัยของชัยโรจน์ ธนสันติ (2535:127) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันไม่ก่อให้เกิดความตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน

5.2.13 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจ ($P < 0.01$) โดยพบว่าครูที่มีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุดมีความพึงพอใจสูงกว่าครูที่มีส่วนร่วมปานกลาง-มาก และน้อยมาก-น้อย ดังนั้นจึงสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 13 ที่ว่า ครูที่มีส่วนร่วมทางการเมืองมากมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่มีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย

ทั้งนี้เนื่องจากการมีส่วนร่วมสามารถทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงทัศนคติตามความคิดเห็นของคนกลุ่มใหญ่ (สงวน สุทธิเลิศอรุณ, 2529: 97) ดังนั้นครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับมากที่สุด จึงมีทัศนคติทางบวกต่อการเมืองและมีความเชื่อมั่นว่าการเมืองสามารถที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ภายในประเทศได้ (Political Efficacy) ซึ่งรวมถึงปัญหาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย แต่อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ได้แสดงว่าครูจะมีความพึงพอใจสูงเสมอไปจะต้องมีปัจจัยอื่นๆ ประกอบด้วย ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้ข่าวสาร หรือปัจจัยทางสังคมต่างๆ

ดังนั้นผลการศึกษาดังกล่าวจึงสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุนันท์ เกษมชัยนันท์ (2536: 156) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสื่อมวลชนไทยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติทาง

การเมือง รวมทั้งผลงานวิจัยของนิตยา วิรุฬรัตน์ (2526: 80-81) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรม
นันทนาการกลางแจ้งต่างกัันมีผลทำให้ทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง นโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนพึงพอใจ กรณีศึกษาครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและความรู้ทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมทางการเมือง กับนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนพึงพอใจ โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งประกอบด้วย แบบสำรวจทั่วไป แบบวัดความรู้ แบบวัดการมีส่วนร่วม และแบบวัดความพึงพอใจ โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจำนวน 272 ชุดจากครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองจำนวน 15 โรงเรียน และสัมภาษณ์แนวลึก (Indepth Interview) คณะผู้บริหารแต่ละโรงเรียนในช่วงระหว่างวันที่ 15 ตุลาคม - 4 ธันวาคม พ.ศ.2541 หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์ผลจากแบบสอบถามและประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS for Windows) และนำเสนอค่าสถิติคือ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean : $\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) การวิเคราะห์ความผันแปรร่วม (Analysis of Covariance) และการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ (Multiple Classification Analysis : MCA) ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

6.1 สรุปผลการวิจัย

6.1.1 ลักษณะส่วนบุคคล

ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาแบ่งเป็นครูเพศชายร้อยละ 50 และครูเพศหญิงร้อยละ 50 เท่ากัน โดยมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 36.78 ปี และจบการศึกษาระดับปริญญาตรีสูงถึงร้อยละ 75.4 ทั้งนี้ส่วนใหญ่ร้อยละ 58.5 มีที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล และมีรายได้โดยเฉลี่ยเท่ากับ 14,333.52 บาทต่อเดือน นอกจากนี้ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาวชิรวิทยาสาสตร์ร้อยละ 21.3 และส่วนใหญ่ร้อยละ 23.9 สอนอยู่ในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ โดยมีอายุราชการเฉลี่ยประมาณ 13 ปี และส่วนใหญ่ร้อยละ 46.7 รับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมทุกวัน

6.1.2 ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความรู้ทางการเมือง

ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเฉลี่ย 18.97 คะแนนจากคะแนนเต็ม 33 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 31 คะแนนและต่ำสุด 7 คะแนน ทั้งนี้ส่วนใหญ่มีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับความรู้น้อยร้อยละ 46.7 รองลงมาคือมีความรู้ในระดับปานกลางร้อยละ 21.0 และความรู้ในระดับน้อยมากร้อยละ 19.8 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ในระดับดีและดีมากเท่ากับร้อยละ 10.3 และร้อยละ 2.2 ตามลำดับ

ความรู้ทางการเมือง

ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีความรู้ทางการเมืองเฉลี่ย 5.99 คะแนนจากคะแนนเต็ม 12 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 11 คะแนนและต่ำสุดเท่ากับ 1 คะแนน และเมื่อพิจารณาตามระดับความรู้พบว่าครูส่วนใหญ่มีความรู้ทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยร้อยละ 30.9 รองลงมาคือมีความรู้ในระดับน้อยมากร้อยละ 30.1 และความรู้ในระดับปานกลางร้อยละ 18.4 ส่วนที่เหลือเป็นครูที่มีความรู้ในระดับดีและดีมากร้อยละ 18.0 และร้อยละ 2.6 ตามลำดับ

6.1.3 การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเฉลี่ย 82.25 คะแนนจากคะแนนเต็ม 125 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุด 125 คะแนนและต่ำสุด 38 คะแนน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาตามระดับการมีส่วนร่วมพบว่าครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 37.5 รองลงมาคือมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยร้อยละ 27.2 และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุดร้อยละ 13.2 ส่วนครูที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากและน้อยที่สุดมีร้อยละ 12.5 และร้อยละ 9.6 ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง

ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองเฉลี่ย 28.92 คะแนน จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุด 40 คะแนนและต่ำสุด 14 คะแนน และเมื่อพิจารณาตามระดับการมีส่วนร่วมพบว่าครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางด้านการเมืองอยู่ในระดับมากเท่ากับร้อยละ 32.7 รองลงมาคือมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 21.3 และมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุดร้อยละ 20.6 ส่วนครูที่มีส่วนร่วมทางด้านการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุดและน้อยมีร้อยละ 13.2 และร้อยละ 12.1 ตามลำดับ

6.1.4 ความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเฉลี่ย 268.90 คะแนนจากคะแนนเต็ม 350 คะแนน โดยมีคะแนนสูงสุด 350 คะแนนและต่ำสุด 98 คะแนน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาตามระดับความพึงพอใจพบว่าครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงเท่ากับร้อยละ 51.5 รองลงมาคือมีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงที่สุดร้อยละ 18.0 และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 14.7 ส่วนครูที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำมีร้อยละ 3.7 และครูที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับต่ำที่สุดมีร้อยละ 12.1

6.1.5 ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความรู้ทางด้านการเมือง

ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองพบว่า ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อความรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ เพศ การศึกษา พื้นที่อยู่อาศัย ส่วนวิชาที่จบการศึกษา วิชาที่สอน อายุ และการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมมีผลต่อความรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับตัวแปรอิสระที่เหลือ คือ รายได้ และอายุราชการ พบว่าไม่มีผลต่อความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ทั้งนี้ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ครูเพศชายมีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูเพศหญิง และครูที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีมีความรู้สูงกว่าครูที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่า นอกจากนี้ครูที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลมีความรู้สูงกว่าครูที่อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล ส่วนวิชาที่จบการศึกษาพบว่าครูที่จบการศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ มีความรู้สูงกว่าครูที่จบการศึกษาวิชาอื่นๆ และครูที่สอนในหมวดวิชาอื่นๆ มีความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่สอนในหมวดวิชาพลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา ภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ส่วนอายุ และการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความรู้ทางการเมือง

ผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ทางการเมืองของครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ เพศ การศึกษา พื้นที่อยู่อาศัย และอายุ ส่วนการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม มีผลต่อความรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรที่เหลือคือ วิชาที่จบการศึกษา วิชาที่สอน รายได้ และอายุราชการ ไม่มีผลต่อความรู้ทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ทั้งนี้ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อความรู้ทางการเมือง พบว่า ครูเพศชายมีความรู้สูงกว่าครูเพศหญิง และครูที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีมีความรู้สูงกว่าครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่า ครูที่อาศัยในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลมีความรู้สูงกว่าครูที่อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล ส่วนอายุ และการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ทางการเมือง

6.1.6 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ของครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยอง คือ เพศ การศึกษา พื้นที่อยู่อาศัย อายุ และการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม ส่วนวิชาที่สอน และอายุราชการ มีผลต่อการมีส่วนร่วม

ร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรอิสระที่เหลือคือ วิชาที่จบการศึกษา และรายได้ ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สำหรับตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ครูเพศชายมีส่วนร่วมสูงกว่าครูเพศหญิง ครูที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีมีส่วนร่วมสูงกว่าครูที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่า และครูที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลมีส่วนร่วมสูงกว่าครูที่อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล ส่วนครูที่สอนในหมวดวิชาอื่นๆ มีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่สอนในหมวดวิชาพลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา ภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ นอกจากนี้แล้วยังพบว่าอายุ อาชुरาชการ และการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยอง มีปัจจัยที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ เพศ การศึกษา พื้นที่อยู่อาศัย อายุ และการรับรู้ข่าวสารทางด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนวิชาที่สอน มีผลต่อการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรอิสระที่เหลือ คือ วิชาที่จบการศึกษา รายได้ และอาชुरาชการ ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ทั้งนี้ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม พบว่า ครูเพศชายมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าครูเพศหญิง ครูที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีมีส่วนร่วมสูงกว่าครูที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่า ครูที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลมีส่วนร่วมสูงกว่าครูที่อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล และครูที่สอนในหมวดวิชาภาษาศาสตร์ สังคมศึกษามีส่วนร่วมสูงกว่าครูที่สอนในหมวดวิชาอื่นๆ ส่วนตัวแปร อายุ และการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

6.1.7 ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ เพศ การศึกษา พื้นที่อยู่อาศัย วิชาที่สอน ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความรู้ทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง อายุ และการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม ส่วนวิชาที่จบการศึกษา และการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีผลต่อความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรอิสระที่เหลือคือ รายได้ และอายุราชการ ไม่มีผลต่อความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สำหรับตัวแปรอิสระที่มีผลต่อความพึงพอใจนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ครูเพศชายมีความพึงพอใจสูงกว่าครูเพศหญิง ครูที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือต่ำกว่ามีความพึงพอใจสูงกว่าครูที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ครูที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลมีความพึงพอใจสูงกว่าครูที่อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล ครูที่จบการศึกษาวิชาพลศึกษา คหกรรม เกษตรกรรม จิตวิทยา มีความพึงพอใจสูงกว่าครูที่จบการศึกษาวิชาอื่นๆ และครูที่สอนในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์มีความพึงพอใจสูงกว่าครูที่สอนในหมวดวิชาอื่นๆ ส่วนความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพบว่าครูที่มีความรู้ปานกลาง-ดีมากมีความพึงพอใจสูงกว่าครูที่มีความรู้น้อยและน้อยมาก และครูที่มีความรู้ทางการเมืองน้อย-ปานกลางมีความพึงพอใจสูงกว่าครูที่มีความรู้เล็กน้อย และดี-ดีมาก ส่วนครูที่มีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อยมาก-น้อย มีความพึงพอใจสูงกว่าครูที่มีส่วนร่วมปานกลาง และมาก-มากที่สุด และครูที่มีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุดมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่มีส่วนร่วมทางการเมืองปานกลาง-มากและน้อยมาก-น้อย ทั้งนี้ อายุ และการรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ดังนั้นเมื่อพิจารณาสมมุติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ตามจำนวนตัวแปรอิสระ 13 ข้อ พบว่ามีตัวแปรอิสระ 7 ตัวแปรที่สอดคล้องตามสมมุติฐานคือ เพศ (สมมุติฐานข้อที่ 1) อายุ (สมมุติฐานข้อที่ 2) พื้นที่อยู่อาศัย (สมมุติฐานข้อที่ 4) วิชาที่สอน (สมมุติฐานข้อที่ 7) การรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม (สมมุติฐานข้อที่ 9) ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สมมุติฐานข้อที่ 10)

และการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง (สมมติฐานข้อที่ 13) ส่วนตัวแปรที่เหลืออีก 6 ตัวแปรคือ การศึกษา รายได้ วิชาที่จบการศึกษา อาชีพ การรู้ทางด้านการเมือง และการมีส่วนร่วมทางด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจนโยบายของพรรคการเมืองด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

6.2 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

นโยบายของพรรคการเมืองด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีความพึงพอใจต่อนโยบายดังกล่าวจึงจำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของครู ทั้งนี้เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ลักษณะส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ พื้นที่อยู่อาศัย วิชาที่สอน การรับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม การรู้ทางด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการจะส่งเสริมให้ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงต้องเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมความรู้ทางด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองของครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองให้มากขึ้นดังข้อเสนอแนะต่อไปนี้

1. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมผ่านสื่อต่างๆ เป็นประจำ โดยใช้สื่อภายในท้องถิ่นที่ประชาชนนิยมเช่น โทรทัศน์ วิทยุ หรือหนังสือพิมพ์ เนื่องจากผลการศึกษาพบว่าครูที่รับรู้ข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมบ่อยครั้งมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงกว่าครูที่รับรู้ข่าวสารน้อยครั้ง โดยเลือกเวลาออกอากาศในช่วงเช้าหรือเย็นที่ไม่ตรงกับเวลาทำงานปกติ นอกจากนั้นควรสนับสนุนให้มีการเผยแพร่ความรู้ทางด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แก่ครูผ่านหนังสือหรือวารสารที่จัดทำโดยหน่วยงานราชการ เช่น กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม สถาบันการศึกษา หรือมูลนิธิทางด้านสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ และสนับสนุนให้ครูส่งบทความเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมาลงในคอลัมภ์แนะนำเป็นประจำ

2. ส่งเสริมความรู้ทางด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แก่ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยอง โดยการจัดหลักสูตรอบรมด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้ความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษหรือ

หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็นหลักสูตรระยะสั้น 1-2 วันเช่น วันเสาร์ หรือวันอาทิตย์ และหลักสูตรที่ใช้เวลามากขึ้นในช่วงปิดภาคเรียน ซึ่งมีทั้งการอบรมภาคทฤษฎีในห้องเรียน และภาคปฏิบัติในสนาม โดยเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยกันระดมความคิดเห็นหาวิธีแก้ไขปัญหาเหล่านั้น ทั้งนี้บางครั้งอาจเปิดหลักสูตรอบรมเฉพาะครูเพศหญิง เพื่อเพิ่มความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แก่ครูเพศหญิงให้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากผลการศึกษาพบว่าครูเพศหญิงมีความรู้และความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าครูเพศชายอย่างเห็นได้ชัด หรืออาจจัดหลักสูตรการอบรมเฉพาะครูที่อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลเนื่องจากครูที่อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลมีความรู้และความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าครูที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล

3. สนับสนุนให้ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น เช่นการเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่หน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาลเมืองเทศบาลตำบล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) โดยเฉพาะครูเพศหญิงหรือครูที่อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล เพื่อเป็นการช่วยให้ครูตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบทางการเมืองของตนเองเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากผลการศึกษาพบว่าครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางการเมืองในกิจกรรมเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ติดตามข่าวสารทางการเมือง และรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งมากที่สุด แต่มีส่วนร่วมในการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชนน้อยมาก การที่ให้ครูเข้าไปทำหน้าที่ดังกล่าวจะทำให้ครูมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น

6.3 ข้อเสนอแนะทั่วไป

การที่ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) โดยพิจารณาตัวบุคคลมากกว่าพิจารณานโยบายของพรรคการเมือง เนื่องจากครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าพรรคการเมืองในปัจจุบันยังไม่มีนโยบายที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน นอกจากนั้นพรรคการเมืองยังไม่สามารถนำนโยบายของพรรคไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมได้เท่าที่ควร ดังนั้นเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองเห็นความสำคัญของนโยบายพรรคการเมืองมากขึ้นโดยเฉพาะนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงควรที่จะส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มของครูที่สนใจและตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกันเป็นองค์กรประชาชนติดตามการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) ในจังหวัด

ระของที่สังกัดแต่ละพรรคการเมืองว่าได้ปฏิบัติตามนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่แถลงไว้หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นว่านโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่สำคัญเมื่อได้แถลงไว้แล้วจะต้องรับผิดชอบนำไปปฏิบัติ ไม่เช่นนั้นอาจจะไม่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนอีกต่อไป

6.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของครูระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดระยองเท่านั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปควรจะหาความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย ทั้งนี้เนื่องจากครูส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับใกล้เคียงกันมาก ความพึงพอใจต่อนโยบายดังกล่าวจึงไม่แตกต่างกันมากนัก แต่ถ้ามีการศึกษาวิจัยครอบคลุมทุกกลุ่มอาชีพ จะได้กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะส่วนบุคคลหลากหลายกว่านี้ ซึ่งสามารถหารูปแบบความสัมพันธ์ได้ละเอียดและลึกซึ้งมากขึ้น

2. พื้นที่ศึกษามีผลต่อผลการศึกษามาก เนื่องจากสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อแนวความคิดและความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะจังหวัดระยองซึ่งเป็นพื้นที่ศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสนใจต่อปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมค่อนข้างสูง เนื่องจากมีปัญหามลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมปรากฏอยู่ แต่ในพื้นที่อื่นๆ ที่ไม่มีปัญหาประชาชนอาจมีความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างไปจากกรณีศึกษานี้ ดังนั้นจึงควรขยายพื้นที่ศึกษาออกไปให้ครอบคลุมกว่าเดิมเพื่อหาผลสรุปที่ชัดเจน

3. นอกจากความพึงพอใจของประชาชนทั่วไปที่มีต่อนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้ว ควรทำการศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) ที่มีต่อนโยบายดังกล่าว เพื่อศึกษาเปรียบเทียบว่าลักษณะส่วนบุคคลหรือปัจจัยทางสังคมใดบ้างที่ทำให้ สส. มีความพึงพอใจต่อนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันไป ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์หารูปแบบความสัมพันธ์ของทางฝ่ายการเมืองเองที่มีต่อนโยบายดังกล่าว เปรียบเทียบกับรูปแบบของประชาชนทั่วไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมควบคุมมลพิษ. (2540). นโยบายและแผนจัดการมลพิษ. กรุงเทพมหานคร.

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2538). ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร.

_____. (2539). ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กรรณิกา ชมดี. (2524). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ศึกษาเฉพาะกรณี โครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. (2527). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

กฤษณา ศักดิ์ศรี. (2530). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บำรุงสาส์น.

กระมล ทองธรรมชาติ และคนอื่นๆ. (2531). การเมืองและการปกครองไทย. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

เกษม อุทยานิน. (2516). รัฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

ขจักษ์ บุรุษพิณ. (2510). กำเนิดพรรคการเมืองในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต, แผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชาติยา กรรณสูตร. (2535). รวมบทความทางวิชาการ พัฒนาสังคม แนวคิดและปฏิบัติการ. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

คณิศ อินทรวรรณ. (2537). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นสุขาภิบาลศึกษากรณีสุขาภิบาลห้วยพลู อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

โครงการจัดทำแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง. (2537). การวางแผนการใช้ที่ดิน. กรุงเทพมหานคร: Kaenchand Printing Center Co., Ltd.

โครงการจัดทำแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง. (2537). การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ. กรุงเทพมหานคร: Kaenchand Printing Center Co., Ltd.

เจริญ พรหมอยู่. (2526). ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

เจริญ สุภาพ. (2518). สารานุกรมรัฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

- จารุภัทร์ ประเสริฐวณิช. (2530). ความรู้และความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับสภาพมลพิษทางสภาวะแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จิราวรรณ พิเศษสกุลกิจ. (2534). ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณโบราณสถาน ศึกษากรณีป้อมมหากาฬ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: สักดิ์โสภการพิมพ์.
- จำรูญ มีขนอน. (2510). ทัศนคติของนักศึกษาแพทย์ต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขในชนบท. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จิตรา วสุวานิช. (2528). จิตวิทยาการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- จินตนา เลิศวิสินธุ์. (2527). ความรู้ ความตระหนักและการปฏิบัติของตำรวจจราจร เพื่อป้องกันอันตรายจากมลพิษทางอากาศและเสียง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ฉลอง ภิรมรัตน์. (2521). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร: ประจักษ์การพิมพ์.
- ลออาน วุฒนิกรรมรักษา. (2526). ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสร้างงานในชนบท: ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่น ตำบลคุ้มพยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชลตาพรรณ ลิขิตวคินกุล. (2532). ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของภาคอุตสาหกรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชวาล แพรัตกุล. (2526). เทคนิคการวัดผล. กรุงเทพมหานคร: ไทวัฒนาพานิช.
- ชัยโรจน์ ธนสันติ. (2535). การมีส่วนร่วมของกรรมการสภาตำบลในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ศึกษากรณีจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชาติชาย อ่อนเจริญ. (2533). ความรู้ และความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสมุทรปราการเกี่ยวกับมลพิษทางสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2522). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชุดา จิตพิทักษ์. (2525). พฤติกรรมศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สารมวลชน.
- ชุมพล แพร่หลวง. (2529). ความผูกพันกับพรรคการเมืองของคนกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต, แผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์. (2522). การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- เชาวนะ ไตรมาศ. (2540). พรรคการเมืองไทย : ภูมิหลังทางโครงสร้าง-หน้าที่ และพัฒนาการทางสถาบัน. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอ็ดดิสันเพรส โปรดักส์ จำกัด.
- ญาณภัทร เจริญรัตน์. (2539). ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน สมาชิกสภาตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตรมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณรงค์ ศรีสนิท. (2524). ความรู้และเจตคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาวิทยาลัยครูในส่วกลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์. (2527). จิตวิทยาการเมือง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แพรววิทยา.
- ดวงกมล ชนมน์ส. (2534). การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้บริหารเทศบาลต่อการกำจัดการมูลฝอย. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาบริหารสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 จิตวิทยาจริยธรรม และจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ดารณี อารณพัฒนา. (2533). ความรู้ ความตระหนักของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ศึกษากรณีองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- คำรพ บวรณะนนท์. (2539). กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- ทวี ทองสว่าง และทัศนีย์ ทองสว่าง. (2528). การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.

- ทวีบุญ แสงหล้า. (2529). เจตคติของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทแก้ว เดชดำรง. (2538). พฤติกรรมการณ์อนุรักษ์แม่น้ำแม่กลองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทิตยา สุวรรณขญ. (2520). ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับพฤติกรรม. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์, (ตุลาคม, 2520), 569-613.
- เทพนม เมืองแมน และสวึง สุวรรณ. (2529). พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- นฤชา ตำราญทรัพย์. (2533). ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นรูปแบบสุขาภิบาล: ศึกษาเฉพาะกรณีสุขาภิบาลหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิตยา วิรุฬรัตน์. (2526). ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งกับทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิพนธ์ คันธเสวี. (2522). สรุปรายงานวิจัยเบื้องต้นเกี่ยวกับทัศนคติของคนไทยบางกลุ่มที่มีต่อทหารอเมริกันประจำในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการแห่งชาติ.
- นิพนธ์ จันดาร์ภัย. (2536). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมและมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสการพิมพ์.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2524). คู่มืออาจารย์ การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: การพิมพ์พระนคร.
- _____. (2531). การวิเคราะห์ความแปรปรวน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เจริญผล.
- _____. (2535). เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศรีอนันต์.

- บุญเรือง ขจรศิลป์. (2531). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปรมากรณ์ สมานประธาน. (2530). ทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษาที่ 11 ที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประคินันท์ อุปรมย์. (2518). จิตวิทยา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ศรีอนันต์.
- ประนอม โคมพัฒน์. (2527). ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์นกก้น้ำและความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนการอนุรักษ์นกก้น้ำของครูประถมศึกษาในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประพันธ์ โกยสมบูรณ์. (2519). ทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประกาศาเพ็ญ สุวรรณ. (2520). ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2522). การสอนสุขศึกษา ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2526). ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปภาวดี ดุลยจินดา. (2530). พฤติกรรมมนุษย์ในองค์การ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2538). สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ. (2524). พรรคการเมืองและปัญหาพรรคการเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- พงษ์ไพบุลย์ ศิลาวัฒนาเวช. (2528). ความคิดเห็นของประชาชนในเมืองต่อสวนสาธารณะ : ศึกษากรณีผู้มาใช้สวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2507). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.

พรพิมล วรวิฑูรพทพงศ์ และคนอื่นๆ. (2527). จิตวิทยาสังคมร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร: สยามศึกษา.

พัชรวิวรรณ ประสานพันธ์. (2533). ความรู้ เจตคติและพฤติกรรมของครูตำรวจตระเวนชายแดนที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

พัฒน์ บุญรัตนพันธ์. (2517). การสร้างพลังชุมชนโดยขบวนการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

พิสมัย วิบูลสวัสดิ์ และคนอื่นๆ. (2528). จิตวิทยาสังคมร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร: สยามศึกษา.

ไพรัตน์ เดชะรินทร์. (2527). นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาในปัจจุบัน: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล.

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์. (2531). การมีส่วนร่วมของประชาชน. วารสารพัฒนาชุมชน. ปีที่ 27 (กุมภาพันธ์, 2531), 25-28.

ไพศาล หวังพานิช. (2526). การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

กมรัตน์ สุธรรม. (2533). ความรู้และทัศนคติของประชาชนอำเภอเกาะพะงันที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

กัทธา นิคมานนท์. (2525). การประเมินผลและการสร้างแบบทดสอบ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช. (2540). หลักและวิธีการศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.

มานิต เรืองรัตน์. (2525). ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมปีที่ห้า ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร: ไทยอนุเคราะห์ไทย.

รังสรรค์ ธนะพรพันธ์. (2528). ทัศนการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: เดลิตไทย.

รังสี จรุงรัตน์. (2524). ความรู้และความตระหนักของพนักงานขับรถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงภาวะประชากรในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

- รัชนีกร เสริมโฐ. (2523). สังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการพิจารณาตำราและเอกสารประกอบการเรียนการสอน.
- รัฐ จำปาทอง. (2528). ความรู้ และทัศนคติ และการปฏิบัติเมื่อบริโภคผัก. วิทยานิพนธ์ปริญญา สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- รุ่งอรุณ ญาติบรรพต. (2539). ทัศนคติต่อโครงการโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ กรณีศึกษาอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ลิจิต ธีรเวคิน. (2525). พรรคการเมืองและการพัฒนาการเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วันพร ผลาวัลย์. (2528). ความรู้ ความตระหนักของครูมัธยมศึกษา ในเรื่องผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วาลิกา เสวตโยธิน. (2534). การศึกษานโยบายและมาตรการในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของพรรคการเมือง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิมลสิทธิ หรยางกูร. (2526). พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตร คงพล. (2525). ความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบันฝึกหัดครู. ครูปริทัศน์, 2 (ธันวาคม, 2525), 33.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2523). พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รุ่งเรือง.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2530). หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- วีณา ลอยกุลนันท์. (2532). ความรู้ และความตระหนักของผู้ขับขีรถจักรยานยนต์ในกรุงเทพมหานครที่มีต่อมลพิษทางเสียง. วิทยานิพนธ์ปริญญา สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วุฒิ นิลแก้ว. (2532). ความรู้และทัศนคติของประชาชนต่อการปลูกสร้างสวนป่า. วิทยานิพนธ์ปริญญา สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วุฒิชัย จำนงค์. (2523). พฤติกรรมการตัดสินใจ. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

- ศิริพร หงส์พันธุ์. (2527). ความรู้ เจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 5 ในเขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เสริมฐพงษ์ ปุ่จนาการ. (2541). ความรู้ ทศนคติ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กรณ์ศึกษา อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2529). การบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ, จำรัส ดังสุวรรณ และฐิติพงษ์ ธรรมานุสรณ์. (2522). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร: ชัยศิริการพิมพ์.
- สมใจ เข้มเจริญ. (2531). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ศึกษากรณีตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมชาย อำพันทอง. (2532). ความรู้ เจตคติและพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2528). การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรม แนวทางการศึกษาวิเคราะห์ และวางแผน. ภาควิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. (2530). การพัฒนา การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักงานนายทะเบียนพรรคการเมือง. (2540). อัดสำเนา.
- สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. (2537). รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2537. กรุงเทพมหานคร.
- _____. (2539). รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2538-2539. กรุงเทพมหานคร.
- _____. (2539). การจัดการมลพิษทางอากาศและเสียง. กรุงเทพมหานคร.
- _____. (2540). นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2559. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อินทิเกรตเต็ดโปรโมชัน เทคโนโลยี จำกัด.
- _____. (2540). รายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2539. กรุงเทพมหานคร.
- สถิตย์ นิคมญาติ. (2524). สังคมวิทยาการเมือง. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

- สิริวดี อินทรกำแหง ณ ราชสีมา. (2538). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปิดถนนสี่ลม เพื่อเป็นทางเดินเท้าในวันอาทิตย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สิริเจษฎ์ รัตนจรณะ. (2523). ความรู้และเจตคติของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุจิต บุญบงการ, ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และศรีเพ็ญ สุภพิทยากุล. (2521). มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชา จันทน์เอม. (2511). ความแตกต่างระหว่างหญิง และชาย. ศูนย์ศึกษา, (15), 46-51.
- _____. (2531). จิตวิทยาทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม. (2518). การวัดทางจิตวิทยาและการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แพรวพิทยา.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, ธวัชชัย อาทรธุระสุข, พิสิฐ สุกรียพงษ์, ไพฑูรย์ ภักดี และลัดดาวัลย์ รอดมณี. (2526). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 4). ระยอง: สหพรหมการพิมพ์.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2534). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคม. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ภาพพิมพ์.
- สุนันท์ เกษมชัชนันท์. (2536). ทัศนคติทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสื่อมวลชนไทย ศึกษาเปรียบเทียบผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ และผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมือง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุนันท์ สกลโกสม. (2525). การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลักษณ์.
- สุพจน์ เพชรกรรพุม. (2532). ความรู้และทัศนคติของปลัดอำเภอที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในชนบท. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุพัตรา สุภาพ. (2522). สังคมวิทยา. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2525). สังคมและวัฒนธรรมไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

- สุทธิวรรณ จันทรภูมิินทร์. (2523). ทัศนคติของประชาชนต่อการจัดสภาพแวดล้อมอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ศึกษากรณีหมู่บ้านใกล้เคียง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุเทพ อุทยาพงศ์. (2538). ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อกระบวนการให้บริการจัดหางานของสำนักงานจัดหางานจังหวัด: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุโท เจริญสุข. (2515). หลักจิตวิทยาและพัฒนารมณ์มนุษย์. กรุงเทพมหานคร: แพร่พิทยา.
- สุรินทร์ หลีกแหลม. (2534). ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมของสมาชิกสภาเขต (สข.) ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุริยา ยี่ขุน. (2534). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ระบบป่าชุมชน ศึกษากรณีตำบลศรีละกอ อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เสนห์ พบพาน. (2528). ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของประชาชนอำเภอนครหลวง: ศึกษากรณีกิจการอุตสาหกรรมในเขตเกษตรกรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- โสภณ เดชมา. (2524). ทัศนคติของนักศึกษาวิทยาลัยครูที่มีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- โสภา ชูพิฤกษ์ชัย และอรทัย ชื่นมณุษย์. (2516). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- หยุด แสงอุทัย. (2512). คำอธิบาย พระราชบัญญัติพรรคการเมือง. พระนคร: โอเคียนสโตร์.
- หลุย จำปาเทศ. (2533). จิตวิทยาการจูงใจ. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสามัคคีสาส์น จำกัด.
- อนันต์ ศรีโสภาค. (2525). การพัฒนาการทดสอบ. กรุงเทพมหานคร: จุฬารัตน์การพิมพ์.
- อดิศร เหลืองไทยงาม. (2529). ความรู้ ความตระหนักของพนักงานขับรถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพที่มีต่อมลพิษทางเสียง. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

- อมรรัตน์ วีระสัมฤทธิ์. (2532). ความรู้ และความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจราจรและมลพิษทางอากาศในกรุงเทพมหานครของนักศึกษาสภามหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อรรณณ ปิณฑน์โอวาท. (2537). การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัมพา ถ้วยงาม. (2528). ความรู้และเจตคติการอนุรักษ์ดินและน้ำของเกษตรกร จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อานนท์ อาภาภิรมย์. (2528). รัฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- อุทุมพร ทองอุไร. (2523). สารบบจำแนกจดหมายทางการศึกษา: การจัดจำพวกวัตถุประสงค์ทางการศึกษา (พุทธปรียอก). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Allport, Gordon W. (1953). A Handbook of Social Psychology. Worcester Mass: Chark University Press.
- Almond, Gabriel A. and Powell, Bingham G. Jr. (1966). Comparative Politics: A Development Approach. Boston: Little Brown Co.
- Austin Ranney and Winmore Kendall. (1956). Democracy and the American Party System. New York: Hart Court.
- Bloom, Benjamin S. Hasting, J Thomas and Maduas George F. (1971). Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning. New York: Mc Graw-Hill Book Company.
- Bloom Benjamin S. (1975). Taxonomy of Educational Objectives. New York: David Mckay Company, Inc.
- Brown, Frederick G. (1976). Principles of Educational and Psychological Testing. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Byrne, Donn. (1966). An Introduction to Personality. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, Inc.
- C. J. Friedrich. (1937). Constitutional Government and Politics. New York: Harper Torchbooks.
- Carlton Clymer Rodee, et.al. (1976). Introduction to Political Science. Tokyo: McGraw Hill ogakusha.
- Carter V. Good. (1973). Dictionary of Education. New York: Mcgraw Hill Book Co.
- Charles O. Jones. (1970). An Introduction to the Study of Public Policy. California: Duxbury Press.
- Cifford T. Morgan and Richard King. (1971). Introduction to Psychology. Tokyo Japan: McGraw-Hill Kogabusha Ltd.
- Cohen, John, M. and Uphoff Norman T. (1980). Participation's Place in Rural Development: Seeking Clarity Through Specificity. World Development.

- Direck Rerkrai. (1972). A Comparison of two type Extension workers in Thailand According to Certain Aspect of their job. Doctors of Philosophy Thesis University of the Philippines.
- Dyar. (1976). Assesing the environmental attitudes and behavior of a seventh grade school population. n.p.
- Erwin, Wiliam. (1976). Participation Management: Concept Theory and Implementation. Atlanta: Georgia State University.
- Geoffrey K. Roberts. (1971). A Dictionary of Political Analysis. London: Great Britain.
- Gordon W. Allport. (1953). Attitudes. In C. Murchisan (Ed.), A Handbook of Social Psychology (p.810). Worcester Mass: Clark University.
- Hartzog, G.B. fr. (1971). Advange in Environment national Environmental Education Development. Forward: Silver Burdelt Company.
- Huntington, Samuel P. and Dominguez, George I. (1975). The Handbook of Political Scienec. Massachusettes: Addison Wesley.
- Huntington, Samuel P. and Nelson, Joan M. (1982). No Easy Choice: Political Participation in Developing Countries. Cambridge Mass: Harvard University Press.
- International Labour Office. (1971). Participation by Employer's Organization in Economic and Social Planning. Geneva: International Labour Office.
- International Economic and Social Affairs, Department, UN.(1989). Participation's Place in Rural Development. Washington D.C.
- Keith, Davis, D. (1972). Human Behavior at Work- Human Relations and Organizational Behavior. New York: Mc Graw-Hill Book Co., Inc.
- Kendler, Howard H. (1963). Basic Psychology. Menlo Par, Cal: W. A. Benjamin.
- Klaumer, William J. (1981). Reflection on Thai Culture. Bangkok: Saksit Siam.
- L. L. Thurstone. (1967). Attitude Can be Measured. In Martin Fishbein (Ed.), Attitude Theory and Measurement (p.77). New York: McGraw-Hill Ltd.
- L. W. Furguson. (1952). Personality Measurement. New York : McGraw-Hill Ltd.
- Lester W. Milbrath. (1965). Political Participation, Chicago: Rand McNally.
- Mcclosky, Herbert. (1968). International Encyclopedia of the Social Sciences. (Volume14). New York: Macmillan and Free Press, 1968.

- Mc Evoy J. (1972). Social Behavior. New York: Harperand Row.
- Milbrath, Lester W. and Gole, M.L. (1977). Political Participation : How and Why people involved in Politics. Chicago: Rand McNally.
- Miller J.D. (1975). The Development of Pre-audit toward Environmental Conservation and Pollution. School Science and Mathematics.
- New York State Division of Housing. (1948). A Method for Employing Sampling Techniques in Housing Surveys. New York: New York State Division of Housing and Community Renewal.
- Nie, Norman H. and Verba, Sidney. (1975). The Handbook of Political Science. (Volume 4). Massachusettes: Addison Wesley.
- Ross, Lawrence H. (1969). A Reading in Sociology. New York: McGraw-Hill Ltd.
- Roth, David F., and Wilson, Frank L. (1980). The Comparative Study of Politics. Englewood Cliffs.
- Shaw, M.E., and Wright, I.M. (1976). Scale for the Measurement of Attitudes. New York: McGraw-Hill Ltd.
- Shelly, Maynard W. (1975). Responding to Social Change. Pennsylvania: Dowden, Hutchiaon Press, Inc.
- The Lexicon Webster. (1977). Dictionary Encyclopedia Edition. The United States of America: The English Language Institute of America, Inc.
- Tiffin, Josaph and McCormic, Esnear J. (1965). Industrial Phychology. Englewood Cliffs: N.J. Prentice Hall.
- United Nation. (1975). Popular Participation in Decision Making for Development. New York: United Nations Publication.
- Vroom, W.H. (1964). Working and Motivation . New York: John Wiley and Sons, Inc.
- Wallestein, Harrey. (1971). A Dictionary of Phychology. Maryland: Penquin Books.
- Wallman, Benjamin B. (1973). Dictionary of Behaviral Science. Van Nostrand: Reinheld Company.
- William Goodman. (1957). The Two Party System in the United States. New York: D. Van Nostrand Company.

Zacher, L. J. (1974). A Study of factors affecting the environmental knowledge of eleventh grade student in Montana. Dissertation Abstracts International.

ภาคผนวก ก

ข้อมูลผู้เชี่ยวชาญ

คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

1. มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโทในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง หรือ
2. มีประสบการณ์ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 5 ปี

ข้อมูลผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐศาสตร์

ชื่อ-สกุล

นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา

ตำแหน่ง

กรรมการผู้จัดการ

หน่วยงาน

บริษัท สำนักกฎหมายสากล ลีกลัด เอเชีย จำกัด

วุฒิการศึกษา

นิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
เนติบัณฑิตไทย

Master of Comparative Law (Foreign Practice)

(George Washington University)

Master of Comparative Law (American Practice)

(George Washington University)

ประสบการณ์

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง

รองเลขาธิการส่งเสริมงานตุลาการ

รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ จังหวัดสมุทรสาคร

ข้อมูลผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายสิ่งแวดล้อม

ชื่อ-สกุล

นายสุวรรณ นันทสรุต

ตำแหน่ง

ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 11

หน่วยงาน สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 11
สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม
กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
วุฒิการศึกษา วิทยาศาสตรบัณฑิต (วนศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
M.Sc. (Environmental Resources) , University of Salford
ประสบการณ์ 2524-ปัจจุบัน สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม

ข้อมูลผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อม

ชื่อ-สกุล นายรัชชัย บุญโชติ
ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์
หน่วยงาน คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
วุฒิการศึกษา ครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล
Ph.D. (Geography) University of Victoria, Canada
ประสบการณ์ อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ข้อมูลผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อม

ชื่อ-สกุล นายไพศาลต์ เพ็ชรพลาย
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสิ่งแวดล้อมและผู้จัดการฝ่ายสิ่งแวดล้อม
หน่วยงาน บริษัท สยาม ดีเวลลอปเม้นท์ เทคโนโลยี แอนด์ คอนซัลแตนท์ จำกัด
วุฒิการศึกษา วิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตร) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาชุมชน) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ปริญญาเอกสาขาจัดการลุ่มน้ำ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ประสบการณ์ อาจารย์ประจำภาควิชาปฐพีวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
หัวหน้าฝ่ายพัฒนาอาชีพ สำนักงานแหล่งส่งเสริมการเกษตรภาคกลาง
มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ (บพท.)
บริษัท เทสโก้ จำกัด
บริษัท สยาม ดีเวลลอปเม้นท์ เทคโนโลยี แอนด์ คอนซัลแตนท์ จำกัด

ภาคผนวก ข

สรุปหัวข้อหลักที่ใช้ในแบบสอบถาม

1. ความรู้และการมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เนื้อหาความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม	เนื้อหาการมีส่วนร่วมด้านสิ่งแวดล้อม
1. ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน 1.1) ลักษณะและองค์ประกอบของดิน 1.2) ปัญหาการชะล้างพังทลาย 1.3) วิธีการบำรุงรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว	1. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน 1.1) สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรดินให้นักเรียน 1.2) เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรดินให้แก่ประชาชนทั่วไป 1.3) ใช้ที่ดินเพื่อการเพาะปลูก 1.4) วางแผนกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรดิน 1.5) ร่วมดำเนินกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรดิน <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว
2. ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ 2.1) ความหมายของทรัพยากรป่าไม้ 2.2) ความเสื่อมโทรมร้อยละของทรัพยากรป่าไม้ 2.3) ผลกระทบจากการตัดไม้ทำลายป่า <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว	2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ 2.1) สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ให้นักเรียน 2.2) เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ให้แก่ประชาชนทั่วไป 2.3) การใช้ไม้ในชีวิตประจำวัน 2.4) วางแผนกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ 2.5) ร่วมดำเนินกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> 1. เปลี่ยนหัวข้อใช้ฟืนหรือถ่านในการหุงต้ม เป็นการใช้อย่างไม่ในชีวิตประจำวัน
3. ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ 3.1) ความสำคัญของทรัพยากรน้ำ 3.2) สาเหตุของการขาดแคลนน้ำ 3.3) การอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรน้ำ <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว	3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ 3.1) สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำให้นักเรียน 3.2) เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำให้แก่ประชาชนทั่วไป 3.3) ทิ้งเศษสิ่งปฏิกูลลงแหล่งน้ำ 3.4) วางแผนกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ 3.5) ร่วมดำเนินกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว

เนื้อหาความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม	เนื้อหาการมีส่วนร่วมด้านสิ่งแวดล้อม
4. ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรแร่ 4.1) ความหมายและคำจำกัดความของแร่ 4.2) ผลกระทบจากการทำเหมือง 4.3) การใช้ประโยชน์พื้นที่เหมืองแร่ร้าง <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว	4. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรพลังงาน 4.1) สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับพลังงานให้แก่นักเรียน 4.2) เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลังงานแก่ประชาชนทั่วไป 4.3) ใช้ก๊าซธรรมชาติหุงต้มอาหาร 4.4) วางแผนกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์พลังงาน 4.5) ร่วมดำเนินกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์พลังงาน <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว
5. ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรพลังงาน 5.1) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับไฟฟ้า 5.2) สถานการณ์ปัจจุบันของพลังงาน 5.3) แหล่งพลังงานในอนาคต <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว	5. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและสารอันตราย 5.1) สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยและสารอันตรายให้แก่นักเรียน 5.2) เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและสารอันตรายให้แก่ประชาชนทั่วไป 5.3) ช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอย 5.4) วางแผนกิจกรรม/โครงการจัดการขยะมูลฝอยและสารอันตราย 5.5) ร่วมดำเนินกิจกรรม/โครงการจัดการขยะมูลฝอยและสารอันตราย <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว
6. ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรชายฝั่ง 6.1) ประโยชน์ของป่าชายเลน 6.2) สาเหตุความเสื่อมโทรมของทรัพยากรชายฝั่ง 6.3) การป้องกันและแก้ไข <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว	
7. ความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางน้ำ 7.1) ลักษณะของน้ำเสีย 7.2) สาเหตุของการเกิดปัญหาน้ำเสีย 7.3) วิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำเสีย <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว	

เนื้อหาความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม	เนื้อหาการมีส่วนร่วมด้านสิ่งแวดล้อม
8. ความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ 8.1) ความหมายของมลพิษทางอากาศ 8.2) ผลกระทบจากมลพิษทางอากาศ 8.3) วิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว	
9. ความรู้เกี่ยวกับเสียงและความสั่นสะเทือน 9.1) ลักษณะของเสียงและความสั่นสะเทือนที่เป็นอันตราย 9.2) ผลกระทบจากเสียงและความสั่นสะเทือน 9.3) วิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหามาจากเสียงและความสั่นสะเทือน <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว	
10. ความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอย 10.1) ความหมายของขยะมูลฝอย 10.2) สาเหตุของปัญหาขยะมูลฝอยในปัจจุบัน 10.3) ผลกระทบจากปัญหาขยะมูลฝอย <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว	
11. ความรู้เกี่ยวกับสารอันตราย 11.1) แหล่งกำเนิดสารอันตราย 11.2) ผลกระทบที่เกิดจากสารอันตราย 11.3) วิธีการกำจัดสารอันตราย <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว	

2. ความรู้และการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง

เนื้อหาความรู้ด้านการเมือง	เนื้อหาการมีส่วนร่วมด้านการเมือง
<u>1. ความรู้เกี่ยวกับการเมือง</u> 1.1) หน้าที่หลักของสภาผู้แทนราษฎร 1.2) การสรรหานายกรัฐมนตรี 1.1) ความสำคัญของกฎหมายรัฐธรรมนูญ <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม</u> ได้แก่ (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว	<u>1. การมีส่วนร่วมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง</u> 1.1) การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น 1.2) การเลือกตั้งระดับประเทศ <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม</u> ได้แก่ (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว
<u>2. ความรู้เกี่ยวกับพรรคการเมือง</u> 2.1) ความสำคัญของพรรคการเมือง 2.2) บทบาทของพรรคการเมือง 2.3) สัญลักษณ์ของพรรคการเมืองในประเทศไทย <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม</u> ได้แก่ (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว	<u>2. การมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง</u> 2.1) การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง 2.2) การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม</u> ได้แก่ (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว
<u>3. ความรู้เกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมือง</u> 3.1) ความสำคัญของนโยบายพรรคการเมือง 3.2) นโยบายพรรคการเมืองไทยในปัจจุบัน 3.3) นโยบายพรรคการเมืองกับการเลือกตั้ง <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม</u> ได้แก่ (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว	<u>3. การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน</u> 3.1) เป็นผู้เ้าในการทำกิจกรรมส่วนรวม 3.2) ร่วมทำกิจกรรมในชุมชน <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม</u> ได้แก่ (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว
<u>4. ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง</u> 4.1) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเลือกตั้ง 4.2) ผลการเลือกตั้งครั้งล่าสุด 4.3) กฎหมายการเลือกตั้ง <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม</u> ได้แก่ (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว	<u>4. การมีส่วนร่วมในการติดตามข่าวสารทางการเมือง</u> 4.1) ติดตามข่าวสารด้านการเมือง 4.2) แสดงความคิดเห็นทางการเมือง <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม</u> ได้แก่ (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว

3. นโยบายพรกการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นโยบาย	นโยบาย
1. นโยบายด้านทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน 1.1) การใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของดิน 1.2) กำหนดพื้นที่เกษตรกรรมของประเทศ 1.3) ฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน 1.4) กำหนดใช้ผังเมืองรวม <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว	2. นโยบายด้านทรัพยากรป่าไม้ 2.1) เพิ่มพื้นที่ป่าไม้ของประเทศ 2.2) กำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าให้แน่นอน 2.3) เร่งรัดการปลูกป่าในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม 2.4) ส่งเสริมการปลูกป่าชุมชน 2.5) ขยายการเพาะพันธุ์สัตว์ป่า <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> 1. สร้างถนนเพื่อเฝ้าระวังการลักลอบตัดไม้รอบพื้นที่ป่า
3. นโยบายด้านทรัพยากรน้ำ 3.1) การจัดหาน้ำขนาดใหญ่ 3.2) การสร้างฝายหรือคันกั้นน้ำขนาดเล็ก 3.3) การผันน้ำจากแม่น้ำสายสำคัญ 3.4) การนำน้ำใต้ดินมาใช้ประโยชน์ <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว	4. นโยบายด้านทรัพยากรแร่ 4.1) ทบทวนการให้ประทานบัตรเหมืองแร่ 4.2) ฟื้นฟูพื้นที่เหมืองแร่ร้าง 4.3) สำรวจแหล่งแร่สำรอง 4.4) ส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> 1. ตัดหัวข้อทบทวนการให้ประทานบัตรเหมืองแร่ ออก
5. นโยบายด้านทรัพยากรพลังงาน 5.1) พัฒนาแหล่งพลังงานในอนาคต 5.2) ใช้พลังงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด 5.3) ศึกษาวิจัยพลังงานนิวเคลียร์ 5.4) ส่งเสริมการปลูกป่าเพื่อทำฟืนและเผาถ่านในชนบท <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว	6. นโยบายด้านทรัพยากรชายฝั่ง 6.1) ควบคุมการใช้ประโยชน์พื้นที่ชายฝั่ง 6.2) ควบคุมจำนวนเรือประมง 6.3) กำหนดเขตการใช้ประโยชน์ปะการัง 6.4) ทำแนวเขตป่าชายเลนที่ถาวร <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว
7. นโยบายด้านมลพิษทางน้ำ 7.1) ควบคุมคุณภาพน้ำแม่น้ำสายหลัก 7.2) ควบคุมคุณภาพน้ำทะเล 7.3) จัดตั้งองค์กรเพื่อแก้ไขปัญหาแม่น้ำเจ้าพระยาน้ำเสีย	8. นโยบายด้านมลพิษทางอากาศ 8.1) ควบคุมมลพิษทางอากาศจากการจราจร 8.2) ควบคุมมลพิษทางอากาศจากโรงงานอุตสาหกรรม 8.3) ลดปริมาณก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์จากยานพาหนะ

นโยบาย	นโยบาย
7.4) คิดค่าธรรมเนียมในการบำบัดน้ำเสียจากชุมชน 7.5) คิดค่าธรรมเนียมในการปล่อยน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว	8.4) กำหนดค่าสูงสุดของ HC และ SO₂ จากเชื้อเพลิงทุกประเภท <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว
9. <u>นโยบายด้านมลพิษจากเสียงและความสั่นสะเทือน</u> 9.1) ลงโทษผู้ก่อให้เกิดเสียงดังและความสั่นสะเทือน 9.2) ยกเว้นภาษีสำหรับอุปกรณ์ป้องกัน/ลดเสียงดัง 9.3) ใช้มาตรการผังเมืองเพื่อลดผลกระทบด้านเสียงและความสั่นสะเทือน 9.4) กำหนดเขตกันชน (Buffer Zone) <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว	10. <u>นโยบายด้านมลพิษจากขยะมูลฝอย</u> 10.1) กระจายความรับผิดชอบให้หน่วยงานท้องถิ่น 10.2) จัดหาพื้นที่ฝังกลบแห่งใหม่ 10.3) ใช้หลัก “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย” 10.4) ปรับปรุงค่าธรรมเนียมในการเก็บขนขยะ <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว
11. <u>นโยบายด้านมลพิษจากสารอันตราย</u> 11.1) กำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการกำจัดการอันตราย 11.2) กำหนดหลักเกณฑ์ในการขนส่งสารอันตราย 11.3) นำพื้นที่ฝังกลบที่เต็มแล้วมาใช้ประโยชน์ 11.4) เข้มงวดกับสารพิษที่นำเข้าจากต่างประเทศ <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> 1. ดัดหัวข้อนำพื้นที่ฝังกลบที่เต็มแล้วมาใช้ประโยชน์ออก	12. <u>นโยบายด้านเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา</u> 12.1) ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร 12.2) สนับสนุนการค้นคว้าวิจัย 12.3) เพิ่มงบประมาณในการศึกษาวิจัย <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว
13. <u>นโยบายด้านกฎหมายและข้อบังคับทางสิ่งแวดล้อม</u> 13.1) ปรับปรุงกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม 13.2) ปรับปรุงกฎหมายควบคุมโรงงาน 13.3) ออกกฎหมายกำหนดเขตการใช้ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ 13.4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน 13.5) ปรับปรุงกฎหมายผังเมือง 13.6) เพิ่มโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนหรือก่อให้เกิดมลพิษ <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว	14. <u>นโยบายด้านการเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์</u> 14.1) บรรจุหลักสูตรด้านสิ่งแวดล้อมไว้ในการเรียนการสอน 14.2) ให้ความรู้ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชน 14.3) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมผ่านสื่อทุกประเภท 14.4) จัดตั้งระบบฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติของแต่ละจังหวัด <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว

นโยบาย	นโยบาย
15. นโยบายด้านการกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการ 15.1) กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น 15.2) ให้อำนาจส่วนราชการระดับจังหวัดป้องกันปราบปรามผู้บุกรุกทำลายป่า 15.3) ให้ อบต.มีอำนาจในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น 15.4) จัดตั้งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติ <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> 1. เปลี่ยนหัวข้อให้ อบต. มีอำนาจในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น เป็นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลแทน	16. นโยบายด้านความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ 16.1) จัดสรรน้ำชลประทานให้เหมาะสม 16.2) จัดทำระบบชลประทานน้ำเค็ม 16.3) อนุญาตให้ชาวบ้านอาศัยในพื้นที่ป่า 16.4) สนับสนุนการท่องเที่ยว 16.5) ควบคุมการทำเกลือสินเธาว์ในภาคอีสาน <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> (✓) ไม่ต้องเพิ่มเติม เนื้อหาครบถ้วนแล้ว
17. นโยบายด้านความเสื่อมโทรมร้อยละของทรัพยากรธรรมชาติ 17.1) ซื้อพลังงานสำรองจากประเทศเพื่อนบ้านมาใช้ 17.2) ขยายการเพาะพันธุ์สัตว์ป่า 17.3) กำหนดช่วงเวลาการทำประมง 17.4) เก็บภาษีน้ำมันให้สูงขึ้น <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> 1. ตัดหัวข้อขยายการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าทิ้งเข้ากับนโยบายด้านทรัพยากรป่าไม้	

สรุปการประเมินผลแบบวัดความรู้ การมีส่วนร่วม และความพึงพอใจจากผู้เชี่ยวชาญ

1. ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หัวข้อ	ข้อที่	เหมาะสม	ปรับปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข
1. ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน	1		✓	- ลักษณะคำถามไม่ควรเป็นคำถามเชิงปฏิเสธ
1.1) ลักษณะและองค์ประกอบของดิน	2		✓	- คำตอบที่ถูกต้องที่สุดควรมีข้อเดียว ไม่ควรใกล้เคียงกัน
1.2) ปัญหาการชะล้างพังทลาย	3	✓		
1.3) วิธีการบำรุงรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน	4		✓	- ลักษณะคำถามไม่ควรเป็นคำถามเชิงปฏิเสธ
2. ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้	5		✓	
2.1) ความหมายของทรัพยากรป่าไม้	6		✓	- เปลี่ยนจาก () บริเวณหัวโลกจะเป็นภูเขา น้ำแข็ง เป็น () ภูเขา น้ำแข็งบริเวณหัวโลกจะละลาย
2.2) ความเสื่อมโทรมร้อยละของทรัพยากรป่าไม้	7	✓		
2.3) ผลกระทบจากการตัดไม้ทำลายป่า				
3. ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ				
3.1) ความสำคัญของทรัพยากรน้ำ		✓		

หัวข้อ	ข้อที่	เหมาะสม	ปรับปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข
3.2) สาเหตุของการขาดแคลนน้ำ	8		✓	- ลักษณะคำถาม "ไม่ควรมีเป็นคำถามเชิงปฏิเสธ"
3.3) การอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรน้ำ	9	✓		
4. ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรแร่	10	✓		
4.1) ความหมายและคำจำกัดความของแร่				
4.2) ผลกระทบจากการทำเหมือง	11		✓	- คำตอบมีความใกล้เคียงกันมาก ควรปรับปรุงให้ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว
4.3) การใช้ประโยชน์พื้นที่เหมืองร้าง	12	✓		
5. ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรพลังงาน				
5.1) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับไฟฟ้า	13	✓		
5.2) สถานการณ์ปัจจุบันของพลังงาน	14	✓		
5.3) แหล่งพลังงานในอนาคต	15	✓		
6. ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรชายฝั่ง				
6.1) ประโยชน์ของป่าชายเลน	16		✓	- คำตอบที่ถูกต้องที่สุดควรมีข้อเดียว ไม่ควรใกล้เคียงกันมาก
6.2) สาเหตุความเสื่อมโทรมของทรัพยากรชายฝั่ง	17	✓		

หัวข้อ	ข้อที่	เหมาะสม	ปรับปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข
6.3) การป้องกันและแก้ไข	18	✓		
7. ความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางน้ำ				
7.1) ลักษณะของน้ำเสีย	19	✓		
7.2) สาเหตุของการเกิดปัญหาน้ำเสีย	20	✓		
7.3) วิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำเสีย	21	✓		
8. ความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ				
8.1) ความหมายของมลพิษทางอากาศ	22	✓		
8.2) ผลกระทบจากมลพิษทางอากาศ	23	✓		
8.3) วิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ	24		✓	- เปลี่ยนจาก () การปล่อยให้มลพิษลดความเข้มข้นลง และไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต เป็น () การปล่อยให้มลพิษลดความเข้มข้นลงเองตามธรรมชาติจนไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต
9. ความรู้เกี่ยวกับเสียงและความสั่นสะเทือน				
9.1) ลักษณะของเสียงและความสั่นสะเทือนที่เป็นอันตราย	25	✓		
9.2) ผลกระทบจากเสียงและความสั่นสะเทือน	26	✓		
9.3) วิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาลักษณะเสียงและความสั่นสะเทือน	27	✓		

หัวข้อ	ข้อที่	เหมาะสม	ปรับปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข
10. ความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอย				
10.1) ความหมายของขยะมูลฝอย	28	✓		
10.2) สาเหตุของปัญหาขยะมูลฝอยในปัจจุบัน	29		✓	- คำตอบมีความใกล้เคียงกันมาก ควรปรับปรุงให้มีข้อถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว
10.3) ผลกระทบจากปัญหาขยะมูลฝอย	30	✓		
11. ความรู้เกี่ยวกับสารอันตราย				
11.1) แหล่งกำเนิดสารอันตราย	31	✓		
11.2) ผลกระทบที่เกิดจากสารอันตราย	32		✓	- ตัดคำแปลภาษาอังกฤษออก
11.3) วิธีการกำจัดสารอันตราย	33		✓	- เปลี่ยนคำตอบให้ชัดเจนว่าเป็นถุงพลาสติกหรือถุงกระดาษ

2. ความรู้ทางด้านการเมือง

หัวข้อ	ข้อที่	เหมาะสม	ปรับปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข
1. ความรู้เกี่ยวกับการเมือง				
1.1) หน้าที่หลักของสภาผู้แทนราษฎร	1	✓		
1.2) การสรรหานายกรัฐมนตรี	2	✓		
1.3) ความสำคัญของกฎหมายรัฐธรรมนูญ	3	✓		

หัวข้อ	ข้อที่	เหมาะสม	ปรับปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข
2. ความรู้เกี่ยวกับพรรคการเมือง				
2.1) ความสำคัญของพรรคการเมือง	4	✓		
2.2) บทบาทของพรรคการเมือง	5	✓		
2.3) สัญลักษณ์ของพรรคการเมืองในประเทศไทย	6	✓		
3. ความรู้เกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมือง				
3.1) ความสำคัญของนโยบายพรรคการเมือง	7		✓	- คำตอบใกล้เคียงกันมาก ควรปรับปรุงให้มีข้อถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว
3.2) นโยบายพรรคการเมืองไทยในปัจจุบัน	8	✓		
3.3) นโยบายพรรคการเมืองกับการเลือกตั้ง	9	✓		
4. ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง				
4.1) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเลือกตั้ง	10	✓		
4.2) ผลการเลือกตั้งครั้งล่าสุด	11	✓		
4.3) กฎหมายการเลือกตั้ง	12	✓		

3. การมีส่วนร่วมทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หัวข้อ	ข้อที่	เหมาะสม	ปรับปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข
1. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน				
1.1) สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรดินให้แก่นักเรียน	1	✓		
1.2) เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรดินให้แก่ประชาชนทั่วไป	2	✓		
1.3) ใช้ที่ดินเพื่อการเพาะปลูก	3	✓		
1.4) วางแผนกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรดิน	4		✓	- ตัด ทั้งภายใน โรงเรียน ที่บ้านและภายในชุมชนทั้ง
1.5) ร่วมดำเนินกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรดิน	5		✓	- ตัด ทั้งภายใน โรงเรียน ที่บ้านและภายในชุมชนทั้ง
2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้				
2.1) สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ให้แก่นักเรียน	6	✓		
2.2) เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ให้แก่ประชาชนทั่วไป	7	✓		
2.3) ใช้พื้นที่หรือถาดในการหุงต้ม	8		✓	- เปลี่ยนเป็น การใช้ไม้ในชีวิตประจำวัน
2.4) วางแผนกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้	9	✓		

หัวข้อ	ข้อที่	เหมาะสม	ปรับปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข
2.5) ร่วมดำเนินกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้	10	✓		
3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ				
3.1) สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำให้แก่นักเรียน	11	✓		
3.2) เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำให้แก่ประชาชนทั่วไป	12	✓		
3.3) จัดแสดงสิ่งประดิษฐ์ลงแหล่งน้ำ	13	✓		
3.4) วางแผนกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ	14		✓	- ตัด ทั้งภายในโรงเรียน ที่บ้านและภายในชุมชนทั้ง
3.5) ร่วมดำเนินกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ	15		✓	- ตัด ทั้งภายในโรงเรียน ที่บ้านและภายในชุมชนทั้ง
4. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรพลังงาน				
4.1) สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับพลังงานให้แก่นักเรียน	16	✓		
4.2) เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลังงานให้แก่ประชาชนทั่วไป	17	✓		
4.3) ใช้กิจกรรมชาติพันธุ์มรดกอาหาร	18	✓		
4.4) วางแผนกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์พลังงาน	19		✓	- ตัด ทั้งภายในโรงเรียน ที่บ้านและภายในชุมชนทั้ง
4.5) ร่วมดำเนินกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์พลังงาน	20		✓	- ตัด ทั้งภายในโรงเรียน ที่บ้านและภายในชุมชนทั้ง

หัวข้อ	ข้อที่	เหมาะสม	ปรับปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข
5. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและสารอันตราย				
5.1) สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยและสารอันตรายให้แก่นักเรียน	21	✓		
5.2) เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและสารอันตรายให้แก่ประชาชนทั่วไป	22	✓		
5.3) ช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอย	23	✓		
5.4) วางแผนกิจกรรม/โครงการจัดการขยะมูลฝอยและสารอันตราย	24		✓	- ตัด ทั้งภายใน โรงเรียน ที่บ้านและภายในชุมชนทั้ง
5.5) ร่วมดำเนินกิจกรรม/โครงการจัดการขยะมูลฝอยและสารอันตราย	25		✓	- ตัด ทั้งภายใน โรงเรียน ที่บ้านและภายในชุมชนทั้ง

4. การมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง

หัวข้อ	ข้อที่	เหมาะสม	ปรับปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข
1. การมีส่วนร่วมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง				
1.1) การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น	1		✓	- ตัวอย่างเปลี่ยนเป็น โสเชื้อเดิมแทน
1.2) การเลือกตั้งระดับประเทศ	2		✓	- ตัวอย่างเปลี่ยนเป็น โสเชื้อเดิมแทน
2. การมีส่วนร่วมในการณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง				
2.1) การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น	3		✓	- ตัวอย่างเปลี่ยนเป็น โสเชื้อเดิมแทน

หัวข้อ	ข้อที่	เหมาะสม	ปรับปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข
2.2) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมระดับประเทศ	4		✓	- ตัวอย่างเปลี่ยนเป็นใส่ชื่อเต็มแทน
3. การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน				
3.1) เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมส่วนรวม	5	✓		
3.2) รวมทำกิจกรรมในชุมชน	6	✓		
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามข่าวสารทางการเมือง				
4.1) ติดตามข่าวสารด้านการเมือง	7	✓		
4.2) แสดงความคิดเห็นทางการเมือง	8	✓		

5. นโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หัวข้อ	เนื้อหา	ข้อที่	เหมาะสม	ปรับปรุง	ข้อเสนอแนะต่อการแก้ไข
1. นโยบายด้านทรัพยากรดิน					
1.1) การใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของดิน	ให้มีการใช้ที่ดินเพื่อกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และสภาพแวดล้อม เช่น พื้นที่สวนปาล์มในเขตชลประทานมิใช่เพื่อการเกษตรเท่านั้น	1	✓		
1.2) กำหนดพื้นที่เกษตรกรรมของประเทศ	คุ้มครองพื้นที่ที่เหมาะสมอย่างน้อยร้อยละ 35 ของพื้นที่ประเทศไว้เพื่อเกษตรกรรม ร้อยละ 25 เพื่อการถือกรรมสิทธิ์ร้อยละ 10 ไว้เพื่อการปศุสัตว์	2		✓	- เปลี่ยนกิจกรรม เป็น เพาะปลูก และเปลี่ยนปศุสัตว์ เป็นเลี้ยงสัตว์
1.3) พื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ฟื้นฟูที่ดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์และแก้ไขปัญหาก็จะดังพังทลายของดินเพื่อให้เป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนา	3	✓		
1.4) กำหนดใช้ผังเมืองรวม	บังคับใช้ผังเมืองอย่างเคร่งครัดทั้งในกรุงเทพมหานครและเมืองใหญ่อื่นๆ	4		✓	- เปลี่ยนจากคำว่าเมืองใหญ่ เป็น จังหวัดใหญ่
2. นโยบายด้านทรัพยากรป่าไม้					
2.1) เพิ่มพื้นที่ป่าไม้ของประเทศ	เพิ่มพื้นที่ป่าไม้เป็นร้อยละ 50 ของพื้นที่ประเทศ โดยให้เป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจร้อยละ 20	5		✓	- กำหนดเปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ป่าไม้ให้ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงกว่านี้
2.2) กำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าให้แน่นอน	สร้างทางหรือเครื่องหมายที่เหมาะสมรอบบริเวณที่เป็นป่าไม้ทุกป่า เพื่อใช้เป็นเครื่องหมายแสดงให้ประชาชนสังเกตและทราบว่าป่านั้นเป็นป่าที่รัฐบาลจะรักษาไว้	6		✓	- แยกเป็น 2 ข้อ คือ กำหนดเครื่องหมาย และสร้างถนนแยกข้อกัน
2.3) เร่งรัดการปลูกป่าในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม	เร่งรัดการปลูกป่าในพื้นที่ที่ถูกบุกรุก รวมทั้งส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจในพื้นที่ของประชาชน	7	✓		
2.4) ส่งเสริมการปลูกป่าชุมชน	ส่งเสริมโครงการปลูกป่าชุมชน โดยให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นและประชาชนช่วยกันดูแล	8	✓		

หัวข้อ	เนื้อหา	ข้อที่	เหมาะสม	ปรับปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข
2.5) ขยายการเพาะพันธุ์สัตว์ป่า	ขยายการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าที่นำมาทำอาหารได้ เพื่อที่จะไม่มีการลักลอบล่าสัตว์ป่าอีกต่อไป	9	✓		
3. นโยบายด้านทรัพยากรน้ำ					
3.1) การจัดหาแหล่งน้ำขนาดใหญ่	จัดหาแหล่งน้ำเพิ่มขึ้น โดยการสร้างเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่	10	✓		
3.2) การสร้างฝายหรือตลิ่งกันน้ำขนาดเล็กให้มากที่สุด	สร้างฝายหรือตลิ่งกันน้ำในแม่น้ำลำคลองเป็นระยะๆ เพื่อทำการกักเก็บน้ำไว้ให้มากที่สุดและนานที่สุด	11	✓		
3.3) การผันน้ำจากแม่น้ำสายสำคัญ	ผันน้ำจากแม่น้ำสายสำคัญๆ มาใช้ประโยชน์ให้มากขึ้น	12	✓		
3.4) การนำน้ำใต้ดินมาใช้ประโยชน์	ส่งเสริมให้มีการนำน้ำใต้ดินมาใช้ประโยชน์ให้มากขึ้น	13	✓		
4. นโยบายด้านทรัพยากรแร่					
4.1) ทบทวนการให้ประทานบัตรเหมืองแร่	ให้ประทานบัตรเหมืองแร่เฉพาะที่มีความสำคัญหรืออยู่ในความต้องการของตลาด	14		✓	- หัวข้อนี้ไม่จำเป็นต้องทิ้งได้
4.2) พื้นฟูพื้นที่เหมืองแร่ร้าง	ฟื้นฟูพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้ว ให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อกิจกรรมอื่นๆ	15	✓		
4.3) สืบรวจแหล่งแร่สำรอง	สำรวจแหล่งแร่สำรองโดยสนับสนุนและเพิ่มบทบาทให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้	16	✓		
4.4) ส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ	เปิดกว้างในการให้ประทานบัตรเหมืองแร่ทั้งแก่คนไทยและชาวต่างประเทศ	17		✓	- เปลี่ยนเป็น เปิดกว้าง ในการ ให้ประทานบัตรเหมืองแร่แก่นักลงทุนชาวต่างประเทศไม่จำกัดแค่นักลงทุนชาวไทยเท่านั้น
5. นโยบายด้านทรัพยากรพลังงาน					
5.1) พัฒนาแหล่งพลังงานในอนาคต	พัฒนาพลังงานจากแหล่งกำเนิดพลังงานต่างๆ ให้กว้างขวางกว่าการพัฒนาพลังงานจากก๊าซธรรมชาติและน้ำมัน	18	✓		
5.2) ใช้พลังงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด	พัฒนาการใช้พลังงานจากธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด	19	✓		
5.3) ศึกษาวิจัยพลังงานนิวเคลียร์	ศึกษาวิจัยเพื่อนำพลังงานนิวเคลียร์มาใช้ในอนาคต	20	✓		

หัวข้อ	เนื้อหา	ข้อที่	เหมาะสม	ปรับปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข
5.4) ส่งเสริมการปลูกป่าเพื่อทำฟืนและถ่านในชนบท	ส่งเสริมการปลูกป่าเพื่อทำฟืนและเผาถ่านเป็นแหล่งพลังงานในชนบท	21	✓		
6. นโยบายด้านทรัพยากรชายฝั่ง					
6.1) ควบคุมการใช้ประโยชน์พื้นที่ชายฝั่ง	ห้ามถมที่ดินชายหาดยกเว้น โครงการของรัฐที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ	22	✓		
6.2) ควบคุมจำนวนเรือประมง	ควบคุมจำนวนเรือประมงและอุปกรณ์การประมง	23	✓		
6.3) กำหนดเขตการใช้ประโยชน์	กำหนดเขตการใช้ประโยชน์ประมง	24	✓		
6.4) ทำแนวเขตป่าชายเลนเพื่อการ	ทำแนวรั้วกันเขตพื้นที่ป่าชายเลนให้ชัดเจนเพื่อป้องกันการบุกรุกเข้าไปทำนาเกลือ	25	✓		
7. นโยบายด้านมลพิษทางน้ำ					
7.1) ควบคุมคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลัก	ควบคุมคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลัก เช่น เจ้าพระยา ทาจีน และบางปะกง เพื่อควบคุมระบบนิเวศวิทยาของอ่าวไทย	26	✓		
7.2) ควบคุมคุณภาพน้ำทะเล	แก้ไขความสกปรกของชายหาดและน้ำทะเลบริเวณที่เป็นจุดท่องเที่ยว เช่น พัทยา ชลบุรี ภูเก็ต เกาะสมุย ฯลฯ	27	✓		
7.3) จัดตั้งองค์กรเพื่อแก้ไขปัญหาแม่น้ำเจ้าพระยา	จัดตั้งองค์กรขึ้นมามีอำนาจในการแก้ไขปัญหาน้ำเจ้าพระยา	28	✓		
7.4) มาตรการรณรงค์ในการบำบัดน้ำเสียจากชุมชน	นำเสียจากชุมชนจะถูกบำบัด โดยระบบบำบัดน้ำเสียส่วนกลาง โดยประชาชนจะต้องจ่ายค่าธรรมเนียมในการบำบัดน้ำเสียดังกล่าวตามปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้นในครัวเรือนของตน	29	✓		
7.5) มาตรการรณรงค์ในการปล่อยน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม	โรงงานไม่จำเป็นต้องบำบัดน้ำทิ้งให้ได้ตามมาตรฐานก่อนทิ้งก็ได้ แต่จะต้องจ่ายค่าธรรมเนียมในการปล่อยน้ำทิ้งดังกล่าวแก่ทางราชการ	30	✓		

หัวข้อ	เนื้อหา	ข้อที่	เหมาะสม	ปรับปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข
8. นโยบายด้านมลพิษทางอากาศ					
8.1) ควบคุมมลพิษทางอากาศจากโรงจักร	ควบคุมมลพิษโดยเฉพาะเมืองที่มีการจราจรคับคั่ง	31	✓		
8.2) ควบคุมมลพิษทางอากาศจากโรงงานอุตสาหกรรม	ควบคุมการปล่อยมลพิษทางอากาศจากโรงงานอุตสาหกรรมให้เข้มงวดขึ้น	32	✓		
8.3) ลดปริมาณก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์จากยานพาหนะ	ลดปริมาณคาร์บอนมอนอกไซด์จากการเผาไหม้ในยานพาหนะ โดยเฉพาะรถจักรยานยนต์	33	✓		
8.4) กำหนดค่าสูงสุดของ HC และ SO ₂ จากเชื้อเพลิงทุกประเภท	กำหนดค่าสูงสุดของไฮโดรคาร์บอนและก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์จากการเผาไหม้ของเชื้อเพลิงทุกประเภท ทั้งที่ใช้ในบ้านเรือน อาคารสำนักงาน โรงงานอุตสาหกรรม และยานพาหนะบนท้องถนน	34	✓		
9. นโยบายด้านมลพิษจากเสียงและความสั่นสะเทือน					
9.1) ลงโทษผู้ก่อให้เกิดเสียงดังและ	ยานพาหนะ โรงงาน หรือแหล่งกำเนิดต่างๆ ที่ก่อให้เกิดเสียงดังจะต้องถูกลงโทษทั้งจำและปรับในระดับที่รุนแรง	35		✓	- เปลี่ยนเป็น ผู้ใช้ และเจ้าของยานพาหนะ
9.2) ยกเว้นภาษีสำหรับอุปกรณ์ป้องกัน/ลดเสียงดัง	ยกเว้นภาษีสำหรับวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการควบคุมและแก้ไขมลพิษทางเสียงและความสั่นสะเทือน	36	✓		
9.3) ใช้มาตรการผังเมืองเพื่อลดผลกระทบทางด้านเสียงและความสั่นสะเทือน	ใช้มาตรการผังเมืองเพื่อควบคุมกิจกรรมที่เป็นแหล่งกำเนิดเสียงและความสั่นสะเทือน	37	✓		
9.4) กำหนดเขตกันชน (buffer zone)	สนามบินหรือท่าอากาศยานต่างๆ ควรจะต้องอยู่ห่างจากชุมชนมากที่สุด เพื่อป้องกันมลพิษจากเสียงและความสั่นสะเทือน	38	✓		

หัวข้อ	เนื้อหา	ข้อที่	เหมาะสม	ปรับปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข
10. นโยบายด้านมลพิษจากขยะมูลฝอย					
10.1) กระจายความรับผิดชอบให้หน่วยงานท้องถิ่น	หน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องมีแผนการกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูลของตนเอง	39	✓		
10.2) จัดหาพื้นที่ฝังกลบขยะใหม่	จัดหาพื้นที่ฝังกลบขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลให้อยู่ใกล้เมืองที่สุดเพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในการขนส่ง	40	✓		
10.3) ใช้หลัก “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย”	ใช้หลักการ “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย” ทั้งกับประชาชนและหน่วยงานของรัฐ	41	✓		
10.4) ปรับปรุงค่าธรรมเนียมในการเก็บขยะ	ปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมการเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลให้สูงขึ้น	42		✓	- เพิ่มข้อความที่แสดงให้เห็นว่าปรับปรุงค่าธรรมเนียมเพื่ออะไร
11. นโยบายด้านมลพิษจากสารอันตราย					
11.1) กำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการกำจัดสารอันตราย	หน่วยงานราชการจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการกำจัดกากของเสียอันตรายให้ถูกต้องตามหลักวิชาการแต่เพียงผู้เดียว ห้ามมิให้มีการขนส่งน้ำมันหรือก๊าซอันตรายทางบกบรรทุก	43	✓		- เปลี่ยนเป็น หน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องเข้มงวดในการตรวจสอบความปลอดภัยของรถบรรทุกสารอันตราย
11.2) กำหนดหลักเกณฑ์ในการขนส่งสารอันตราย	ห้ามมิให้มีการขนส่งน้ำมันหรือก๊าซอันตรายทางบกบรรทุก	44		✓	- หัวข้อนี้ไม่จำเป็นต้องถึง
11.3) นำพื้นที่ฝังกลบที่เต็มแล้วมาใช้ประโยชน์	นำพื้นที่ฝังกลบสารพิษที่เต็มแล้วมาใช้ประโยชน์ในกิจกรรมอื่นๆ เช่น ทิ้งอยู่เฉยๆ ส่วนสาธารณะ เป็นต้น	45		✓	
11.4) เข้มงวดกับสารพิษที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ	การนำเข้าของประเทศไทยจะต้องรับผิดชอบต่อสารพิษอันตรายที่ถูกกลบฝังนำเข้าทางเรือมาทั้งในประเทศไทย	46		✓	- การทำเรื่องแห่งประเทศไทยมีหน้าที่รับผิดชอบเพียงแต่กำจัดสารอันตรายเท่านั้น ไม่มีความผิดตามกฎหมาย

หัวข้อ	เนื้อหา	ข้อที่	เหมาะสม	ปรับปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข
12. นโยบายด้านเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา					
12.1) ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร	ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร	47	✓		
12.2) สนับสนุนการค้นคว้าวิจัย	สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยระหว่างภาครัฐและเอกชน ในการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจ	48	✓		
12.3) เพิ่มงบประมาณในการศึกษาวิจัย	เพิ่มงบประมาณในการวิจัยพัฒนาจากงบประมาณแผ่นดินให้มากขึ้นกว่าในปัจจุบัน	49		✓	- เขียนให้ชัดเจนว่าเป็นงบประมาณด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
13. นโยบายด้านกฎหมายและข้อบังคับทางสิ่งแวดล้อม					
13.1) ปรับปรุงกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม	ปรับปรุงตัวบทกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติให้เหมาะสมรัดกุม	50	✓		
13.2) ปรับปรุงกฎหมายควบคุมโรงงาน	ปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมโรงงานอุตสาหกรรมให้มีผลอย่างแท้จริง	51	✓		
13.3) ออกกฎหมายกำหนดเขตการใช้ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้	ออกกฎหมายกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าไม้ให้ชัดเจน เช่น พื้นที่เพื่อการพาณิชย์กรรม เหมืองแร่ คมนาคม และการท่องเที่ยว เป็นต้น	52	✓		
13.4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน	ออกกฎหมายให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นให้มากขึ้น	53		✓	- นอกจากนี้มีส่วนร่วมในการจัดการแล้วต้องได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติด้วย
13.5) ปรับปรุงกฎหมายผังเมือง	แก้ไขกฎหมายผังเมืองและส่งเสริมการจัดทำผังเมืองอย่างทั่วถึงและจริงจัง	54	✓		
13.6) เพิ่มโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนและก่อให้เกิดมลพิษ	แก้ไขกฎหมายเพื่อเพิ่มโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนและก่อให้เกิดมลพิษ	55	✓		

หัวข้อ	เนื้อหา	ข้อที่	เหมาะสม	ปรับปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข
14. นโยบายด้านการเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์					
14.1) บรรจุหลักสูตรด้านสิ่งแวดล้อมไว้ในการเรียนการสอน	จัดหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษาบรรจุในแผนการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาจนถึงชั้นปริญญาตรี	56	✓		
14.2) ให้ความรู้ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชน	อบรมให้ความรู้ความเข้าใจในความสัมพันธ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนและข้าราชการโดยทั่วไป	57	✓		
14.3) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมผ่านสื่อทุกประเภท	เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมผ่านสื่อทุกประเภท เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์เป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง	58	✓		
14.4) จัดตั้งระบบฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติของแต่ละจังหวัด	จัดตั้งระบบฐานข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติของแต่ละจังหวัด	59	✓		
15. นโยบายด้านการกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการ					
15.1) กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น	กระจายอำนาจในการจัดการสิ่งแวดล้อมสู่ท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนของตน	60	✓		
15.2) ให้อำนาจส่วนราชการระดับจังหวัดป้องกันปราบปรามผู้บุกรุกทำลายป่า	ให้ส่วนราชการระดับจังหวัดมีอำนาจในการป้องกันและปราบปรามผู้บุกรุกทำลายป่าอย่างเต็มที่ ส่วนกรมป่าไม้จะดำเนินงานด้านอนุรักษ์และส่งเสริมการปลูกป่าและไม้เศรษฐกิจเท่านั้น	61	✓		

หัวข้อ	เนื้อหา	ข้อที่	เหมาะสม	ปรับปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข
15.3) ให้ อบต.มีอำนาจในการดูแล ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น	ให้องค์การบริหารราชการส่วนตำบล (อบต.) มีอำนาจสิทธิ ขาดในการจัดการดูแลทรัพยากรในท้องถิ่น	62		✓	- เปลี่ยนจาก อบต. เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
15.4) จัดตั้งกระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติ	ดำเนินการจัดตั้งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อเป็น หน่วยงานในการกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม	63	✓		
16. นโยบายด้านความขัดแย้งในการ ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ					
16.1) จัดสรรน้ำชลประทานให้เหมาะสม	จัดสรรน้ำชลประทานให้เหมาะสมกับพืชที่ปลูกในแต่ละ พื้นที่ เช่น ข้าว พืชไร่ และไม้ผล เป็นต้น	64	✓		
16.2) จัดทำระบบชลประทานน้ำเดิม	จัดทำระบบชลประทานน้ำเดิมในพื้นที่หลังป่าชายเลน เพื่อ แยกการเพาะเลี้ยงชายฝั่งกับนาข้าวให้ชัดเจน	65	✓		
16.3) อนุญาตให้ชาวบ้านอยู่อาศัยใน พื้นที่ป่า	อนุญาตให้ชาวบ้านที่อยู่อาศัยในพื้นที่ป่าไม้มาก่อน พ.ศ.2516 สามารถอยู่อาศัยในพื้นที่ป่าหม่อนเดิมโดยไม่ ต้องโยกย้าย	66	✓		
16.4) สนับสนุนการท่องเที่ยว	สนับสนุนการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มรายได้ของประเทศไทยให้ มากขึ้น	67	✓		
16.5) ควบคุมการทำเกลือสินเธาว์ใน ภาคอีสาน	ส่งเสริมให้มีการทำเกลือสินเธาว์ในภาคอีสาน โดยการ นำเกลือจากใต้ดินมาใช้	68	✓		
17. นโยบายด้านความเสื่อมโทรม ของทรัพยากรธรรมชาติ					
17.1) จัดพลังงานสำรองจากประเทศ เพื่อนบ้านมาใช้	ซื้อพลังงาน เช่น น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติจากประเทศเพื่อน บ้านมาใช้ เพื่อสงวนรักษาแหล่งพลังงานในประเทศไว้ใช้ ในคราวจำเป็น	69	✓		
17.2) ขยายการเพาะพันธุ์สัตว์ป่า	ขยายการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าที่นำมาทำอาหารได้ เพื่อที่จะไม่ มีการลักลอบล่าสัตว์ป่าอีกต่อไป	70		✓	- หัวข้อซ้ำกับนโยบายด้านทรัพยากรป่าไม้

หัวข้อ	เนื้อหา	ข้อที่	เหมาะสม	ปรับปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข
17.3) กำหนดช่วงเวลาการทำประมง	ห้ามทำการประมงทุกชนิดทั้งน้ำจืดและน้ำเค็มในช่วงฤดูการวางไข่ของปลา	71	✓		
17.4) เก็บภาณิน้ำมันให้สูงขึ้น	เก็บภาณิน้ำมันให้สูงขึ้น เพื่อให้ประชาชนใช้น้ำมันอย่างปลอดภัย	72	✓		

ภาคผนวก ง

การหาค่าระดับความยากง่ายและค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้ทางด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วิธีการ

1. ให้คะแนนความถูก-ผิด ของแบบวัดแต่ละข้อ แล้วนำมาเรียงลำดับผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดถึงต่ำสุด ต่อจากนั้นจึงนำมาจัดเป็นกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ตามสัดส่วนร้อยละ 27 ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดได้กลุ่มละ 8 คน ดังตารางที่ 1
2. นำคะแนนรวมของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำแต่ละข้อ มาคำนวณหาค่าระดับความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกดังตารางที่ 2
3. ข้อที่มีค่าระดับความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ดังนั้นจึงมีข้อที่ต้องปรับแก้ คือ 4, 8, 9, 12, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 28, 30 และ 32
4. นำข้อที่อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดดังตารางที่ 3 และ 4 จากสูตร KR 20 ดังนี้

หาค่าความแปรปรวนจากสูตร

$$\begin{aligned} S^2 &= \frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)} \\ &= \frac{(30 \times 3,396) - (304)^2}{30(30-1)} \\ &= 10.88 \end{aligned}$$

ดังนั้นค่าความแปรปรวน

นำมาแทนค่าหาความเชื่อมั่นจากสูตร

$$\begin{aligned} r_{tt} &= \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_x^2} \right] \\ &= \frac{16}{16-1} \left(1 - \frac{3.53}{10.88} \right) \\ &= 0.72 \end{aligned}$$

ดังนั้นค่าความเชื่อมั่น

ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อมมีค่าเท่ากับ 0.72 ซึ่งมากกว่า 0.70 แสดงว่าเป็นแบบวัดที่มีความเชื่อมั่นใช้ได้

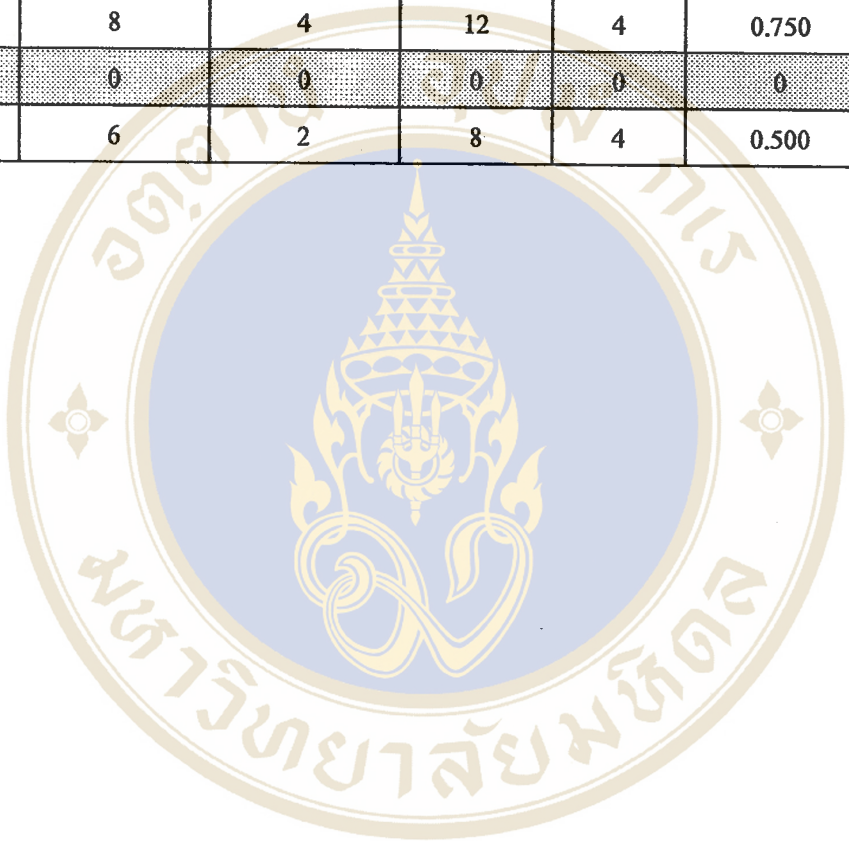
ตารางที่ 1 ลำดับคะแนนของแบบวัดความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อมจากมากไปน้อย

คะแนนที่ได้	คนที่	จัดอยู่ในกลุ่มคะแนน
25	19	สูง
24	16	สูง
22	14	สูง
22	17	สูง
22	30	สูง
21	4	สูง
21	11	สูง
21	12	สูง
21	26	ปานกลาง
20	2	ปานกลาง
20	21	ปานกลาง
20	25	ปานกลาง
19	7	ปานกลาง
19	9	ปานกลาง
19	18	ปานกลาง
18	20	ปานกลาง
18	22	ปานกลาง
18	28	ปานกลาง
17	5	ปานกลาง
17	8	ปานกลาง
17	24	ปานกลาง
16	3	ปานกลาง
16	13	ต่ำ
16	29	ต่ำ
14	6	ต่ำ
14	23	ต่ำ
13	10	ต่ำ
13	27	ต่ำ
12	1	ต่ำ
12	15	ต่ำ

ตารางที่ 2 การหาค่าระดับความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก

ข้อที่	จำนวนคนตอบ ถูกในกลุ่มสูง (P_H)	จำนวนคนตอบ ถูกในกลุ่มต่ำ (P_C)	($P_H + P_C$)	($P_H - P_C$)	$P = \frac{(P_H + P_C)}{2n}$	$R = \frac{(P_H - P_C)}{n}$
1	7	5	12	2	0.750	0.250
2	7	4	11	3	0.687	0.375
3	8	3	11	5	0.687	0.625
4	8	7	15	1	0.937	0.125
5	8	4	12	4	0.750	0.500
6	7	4	11	3	0.687	0.375
7	6	1	7	5	0.437	0.625
8	3	2	5	1	0.312	0.125
9	2	3	5	-1	0.312	-0.125
10	5	2	7	3	0.437	0.375
11	5	2	7	3	0.437	0.375
12	0	1	1	-1	0.062	-0.125
13	8	2	10	6	0.625	0.750
14	8	6	14	2	0.875	0.250
15	8	4	12	4	0.750	0.500
16	8	8	16	0	1	0
17	0	0	0	0	0	0
18	8	5	13	3	0.812	0.375
19	0	0	0	0	0	0
20	3	2	5	1	0.312	0.125
21	7	6	13	1	0.812	0.125
22	0	0	0	0	0	0
23	5	1	6	4	0.375	0.500
24	0	0	0	0	0	0
25	7	7	14	0	0.875	0
26	8	7	15	1	0.937	0.125

ข้อที่	จำนวนคนตอบ ถูกในกลุ่มสูง (P_H)	จำนวนคนตอบ ถูกในกลุ่มต่ำ (P_L)	$(P_H + P_L)$	$(P_H - P_L)$	$P = \frac{(P_H + P_L)}{2n}$	$R = \frac{(P_H - P_L)}{n}$
27	6	1	7	5	0.437	0.625
28	8	8	16	0	1	0
29	7	3	10	4	0.625	0.500
30	8	6	14	2	0.875	0.250
31	8	4	12	4	0.750	0.500
32	0	0	0	0	0	0
33	6	2	8	4	0.500	0.500

ตารางที่ 3 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อม

ข้อที่	จำนวนคนทั้งหมดที่ ตอบถูก (Y)	จำนวนคนทั้งหมดที่ ตอบผิด	$p = Y / 30$	$q = 1 - p$	pq
1	18	12	0.6	0.4	0.24
2	21	9	0.7	0.3	0.21
3	21	9	0.7	0.3	0.21
5	20	10	0.67	0.33	0.22
6	22	8	0.73	0.27	0.2
7	14	16	0.47	0.53	0.25
10	15	15	0.5	0.5	0.25
11	17	13	0.57	0.43	0.25
13	17	13	0.57	0.43	0.25
14	26	4	0.87	0.13	0.11
15	25	5	0.83	0.17	0.14
23	15	15	0.5	0.5	0.25
27	18	12	0.6	0.4	0.24
29	17	13	0.57	0.43	0.25
31	19	11	0.63	0.37	0.23
33	19	11	0.63	0.37	0.23
			$\sum pq = 3.53$		

ตารางที่ 4 คะแนนรวมของข้อที่อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้

คนที่	คะแนนรวม (X)	
	X	X ²
1	5	25
2	11	121
3	9	81
4	13	169
5	8	64
6	5	25
7	10	100
8	8	64
9	11	121
10	6	36
11	10	100
12	13	169
13	7	49
14	13	169
15	7	49
16	16	256
17	14	196
18	11	121
19	16	256
20	9	81
21	14	196
22	10	100
23	5	25
24	9	81
25	14	196
26	11	121
27	7	49
28	12	144
29	6	36
30	14 $\Sigma X = 304$	196 $\Sigma X^2 = 3,396$

การวิเคราะห์เพื่อปรับแก้รายชื่อ

จำนวนคนที่ตอบในแต่ละตัวเลือกของแบบวัดความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อม

ข้อที่	กลุ่มสูง				กลุ่มต่ำ			
	ก	ข	ค	ง	ก	ข	ค	ง
4	-	-	-	(8)	1	-	-	(7)
8	(3)	2	2	1	2	(3)	1	2
9	2	(6)	-	-	3	(5)	-	-
12	3	(5)	-	-	-	2	(5)	1
16	-	-	(8)	-	-	-	(8)	-
17	3	-	(5)	-	3	-	(4)	1
18	-	-	-	(8)	-	2	1	(5)
19	-	-	-	(8)	-	-	-	(8)
20	3	(5)	-	-	2	(6)	-	-
21	(7)	1	-	-	(6)	2	-	-
22	1	-	-	(7)	1	-	-	(7)
24	-	-	-	(8)	-	-	-	(8)
25	-	1	-	(7)	-	-	1	(7)
26	(8)	-	-	-	(7)	-	1	-
28	-	-	-	(8)	-	-	-	(8)
30	-	(8)	-	-	1	(6)	-	1
32	-	1	-	(7)	-	2	-	(6)

สัญลักษณ์ : ข้อที่ถูก

4. ความหมายของทรัพยากรป่าไม้คือ

- ก. สังคมของสิ่งมีชีวิตที่เป็นพืช ซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์เพียงพอต่อการเจริญเติบโต
- ข. ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน
- ค. สังคมพืชและสิ่งมีชีวิตอื่นที่อาศัยรวมกันอยู่ในพื้นที่หนึ่ง
- ง. ความหลากหลายของสังคมพืชที่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน โดยใช้แสงอาทิตย์ น้ำและดินในการเจริญเติบโต

8. สถานะการขาดแคลนน้ำในปัจจุบันเกิดจากสาเหตุใด
- ก. แหล่งน้ำจืดธรรมชาติที่นำมาใช้ได้น้อยมาก ข. การสร้างฝายหรือคันกั้นน้ำในช่วงต้นน้ำ
- ค. ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่ำมาก ง. น้ำเค็มรุกเข้ามาในแหล่งน้ำธรรมชาติ
9. ต่อไปนี้ข้อใดให้ความหมายของการอนุรักษ์น้ำ ได้ถูกต้องที่สุด
- ก. การใช้และเก็บกักน้ำที่ไหลบ่าบนผิวดินให้มีการสูญเสียโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด
- ข. การใช้น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- ค. การกักเก็บน้ำไว้ในห้วย หนอง คลอง บึง ให้คงอยู่ได้นานที่สุดโดยไม่นำมาใช้ประโยชน์
- ง. การนำเอาน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง มาใช้ให้ได้ประโยชน์นานที่สุด
12. การปรับปรุงพื้นที่เมืองรื้อรางข้อใดมีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากที่สุด
- ก. ปลอ่ยทิ้งไว้ให้มีการฟื้นตัวตามธรรมชาติ ข. ปลูกสร้างสวนป่า
- ค. พัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว ง. จัดสรรที่ดินให้แก่ราษฎรที่ยากจน
16. ข้อใดกล่าวถึงประโยชน์ของป่าชายเลนได้ถูกต้องที่สุด
- ก. เป็นแหล่งอาหารโปรตีนที่สำคัญที่สุดในประเทศ
- ข. เหมาะสำหรับการทำนากุ้งเนื่องจากการระบายน้ำที่ดี
- ค. ป้องกันคลื่นและลม
- ง. เป็นแหล่งเชื้อเพลิง เช่น ถ่าน และฟืนที่สำคัญในปัจจุบัน
17. การลดลงของสัตว์น้ำในทะเลเกิดจากสาเหตุใดเป็นสำคัญ
- ก. การใช้ฉวนลากในเขตชายฝั่ง ข. จำนวนเรือประมงที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน
- ค. การใช้ระเบิดในการจับปลา ง. การทำลายปะการัง ที่เป็นที่อยู่อาศัยและแหล่งอาหารของสัตว์น้ำ
18. วิธีการป้องกันและแก้ไขการลดลงของสัตว์น้ำในทะเลข้อใดสำคัญที่สุด
- ก. ห้ามเรือฉวนลากเข้ามาทำประมงในเขตชายฝั่ง ข. ส่งเสริมการประมงพื้นบ้าน
- ค. ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ชาวประมง ง. จำกัดจำนวนเรือประมง
19. ข้อใดกล่าวถึงน้ำเสียได้ถูกต้อง
- ก. น้ำเสีย คือ น้ำที่มีคุณสมบัติเปลี่ยนไปจากธรรมชาติ
- ข. น้ำเสีย คือ น้ำที่มีลักษณะความสกปรกที่เห็นได้ด้วยตา ไร้รส คมกลิ่น ได้
- ค. น้ำเสีย คือ น้ำที่ผ่านกิจกรรมหนึ่งแล้วมีคุณสมบัติเปลี่ยนไป
- ง. น้ำเสีย คือ น้ำที่มีสิ่งสกปรกและสารอันตรายปนเปื้อน

20. ข้อใดเป็นแหล่งน้ำทิ้งที่สำคัญที่ทำให้น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติเน่าเสียมากที่สุด

 - น้ำทิ้งจากอาคารบ้านเรือนและขยะ
 - น้ำทิ้งจากโรงฆ่าสัตว์
 - น้ำทิ้งจากร้านอาหารและภัตตาคาร
 - น้ำทิ้งจากตลาดสด

21. ข้อใดเป็นวิธีการที่จะช่วยลดความสกปรกในน้ำทิ้ง เช่น ไชมัน เศษอาหารอย่างง่ายที่สุด

 - ใช้ตะแกรงคัดไชมัน เศษอาหาร
 - ติดตั้งบ่อดักไชมันที่สมบูรณ์แบบ
 - มีบ่อดักน้ำเสียก่อนระบายออก
 - ทำความสะอาดท่อระบายน้ำทิ้งเป็นประจำ

22. คำว่า “มลพิษทางอากาศ” มีความหมายตรงกับข้อใดมากที่สุด

 - อากาศที่มีฝุ่นละออง หรือควันเจือปนอยู่เป็นปริมาณมาก
 - อากาศที่มีก๊าซไม่พึงปรารถนาเจือปนอยู่ในปริมาณที่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต
 - อากาศที่มีก๊าซหรืออนุภาคต่างๆ เจือปนในปริมาณที่เป็นอันตราย
 - อากาศที่ปล่อยออกมาจากแหล่งกำเนิดต่างๆ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม รถยนต์ เป็นต้น

24. วิธีควบคุมมลพิษทางอากาศที่เหมาะสมที่สุดคืออะไร

 - การติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวัง ในบริเวณที่มีปัญหาอย่างสม่ำเสมอ
 - การลงโทษทั้งจำและปรับแก่ผู้ทำให้เกิดมลพิษ
 - การควบคุมคุณภาพอากาศจากแหล่งกำเนิดต่างๆ อย่างเข้มงวด
 - การปล่อยให้มลพิษลดความเข้มข้นลง จนไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต

25. ปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้เสียงเป็นพิษ ได้แก่

 - ระยะเวลาที่ได้ยิน ความถี่ของเสียง และความไวของหูต่อความถี่ของเสียง
 - ระยะเวลาที่ได้ยิน ความดังของเสียง และความถี่ของเสียง
 - ระยะเวลาที่ได้ยิน ความดังของเสียง และความไวของหูต่อความถี่ของเสียง
 - ความดังของเสียง ความถี่ของเสียง และความไวของหูต่อความถี่ของเสียง

26. เสียงที่ดังไม่มากแต่เป็นเสียงที่ไม่ต้องการ จะกระทบกระเทือนต่อการทำงานดังนี้

 - สมาธิลดลง
 - วิงเวียนศีรษะ
 - ประสาทสัมผัสหยาบสมรรถภาพ
 - ความสามารถในการได้ยินสูญเสียไปชั่วคราว

28. ขยะมูลฝอย หมายถึงข้อใด

 - สิ่งของที่ใช่แล้ว
 - สิ่งของที่เหลือใช้
 - สิ่งของที่ไม่ต้องการ
 - สิ่งของที่ไม่จำเป็น

30. ข้อใดเป็นผลกระทบที่ได้รับจากการกำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกสุขลักษณะมากที่สุด

ก. ทำลายทัศนียภาพที่สวยงาม

ข. เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค

ค. เกิดปัญหาน้ำเน่าเสีย

ง. สร้างความรำคาญ

32. ข้อใดคือผลกระทบจากการหายใจเอาแร่ใยหินเข้าไป

ก. ทำให้เกิดโรคแอสเบสโตซิส

ข. ทำให้เกิดโรคมะเร็งในเยื่อปอดและช่องท้อง

ค. ทำให้เกิดโรคมะเร็งปอด

ง. ทำให้เกิดโรคถุงลมโป่งพอง และนิ่วในไต

ภาคผนวก จ

การหาค่าระดับความยากง่ายและค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้ทางด้านการเมือง

วิธีการ

1. ให้คะแนนความถูก-ผิด ของแบบวัดแต่ละข้อ แล้วนำมาเรียงลำดับผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดถึงต่ำสุด ต่อจากนั้นจึงนำมาจัดเป็นกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ตามสัดส่วนร้อยละ 27 ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดได้กลุ่มละ 8 คนดังตารางที่ 1
2. นำคะแนนรวมของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำแต่ละข้อ มาคำนวณหาค่าระดับความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกดังตารางที่ 2
3. ข้อที่มีค่าระดับความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ดังนั้นจึงมีข้อที่ต้องปรับแก้ คือ 2, 5, 9 และ 11
4. นำข้อที่อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดดังตารางที่ 3 และ 4 จากสูตร KR 20 ดังนี้

หาค่าความแปรปรวนจากสูตร

$$\begin{aligned} S^2 &= \frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)} \\ &= \frac{(30 \times 679) - (129)^2}{30(30-1)} \\ \text{ดังนั้นค่าความแปรปรวน} &= 4.29 \end{aligned}$$

นำมาแทนค่าหาความเชื่อมั่นจากสูตร

$$\begin{aligned} r_{tt} &= \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_x^2} \right] \\ &= \frac{8}{8-1} \left(1 - \frac{1.78}{4.29} \right) \\ \text{ดังนั้นค่าความเชื่อมั่น} &= 0.702 \end{aligned}$$

ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้ทางด้านการเมืองมีค่าเท่ากับ 0.702 ซึ่งมากกว่า 0.70 แสดงว่าเป็นแบบวัดที่มีความเชื่อมั่นใช้ได้

ตารางที่ 1 ลำดับคะแนนของแบบวัดความรู้ทางด้านการเมืองจากมาก ไปน้อย

คะแนนที่ได้	คนที่	จัดอยู่ในกลุ่มคะแนน
8	17	สูง
8	26	สูง
8	28	สูง
7	4	สูง
7	24	สูง
7	3	สูง
6	9	สูง
6	10	สูง
6	22	ปานกลาง
6	30	ปานกลาง
5	1	ปานกลาง
5	2	ปานกลาง
5	12	ปานกลาง
5	14	ปานกลาง
5	20	ปานกลาง
5	21	ปานกลาง
5	25	ปานกลาง
4	7	ปานกลาง
4	11	ปานกลาง
4	13	ปานกลาง
4	18	ปานกลาง
4	23	ปานกลาง
3	5	ต่ำ
3	6	ต่ำ
3	8	ต่ำ
3	16	ต่ำ
3	19	ต่ำ
3	29	ต่ำ
2	27	ต่ำ
2	15	ต่ำ

ตารางที่ 2 การหาค่าระดับความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก

ข้อ ที่	จำนวนคนตอบ ถูกในกลุ่มสูง (P_H)	จำนวนคนตอบถูก ในกลุ่มต่ำ (P_L)	$(P_H + P_L)$	$(P_H - P_L)$	$P = \frac{(P_H + P_L)}{2n}$	$R = \frac{(P_H - P_L)}{n}$
1	7	4	11	3	0.687	0.375
2	0	0	0	0	0	0
3	8	4	12	4	0.75	0.5
4	6	1	7	5	0.437	0.625
5	1	2	3	-1	0.187	-0.125
6	4	1	5	3	0.312	0.375
7	8	2	10	6	0.625	0.75
8	4	2	6	2	0.375	0.25
9	2	0	2	2	0.125	0.25
10	8	0	8	8	0.5	1
11	1	3	4	-2	0.25	-0.25
12	8	3	11	5	0.687	0.625

ตารางที่ 3 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้ทางด้านการเมือง

ข้อที่	จำนวนคนทั้งหมดที่ ตอบถูก (Y)	จำนวนคนทั้งหมดที่ ตอบผิด	$p = Y / 30$	$q = 1 - p$	pq
1	19	11	0.63	0.37	0.23
3	22	8	0.73	0.27	0.20
4	13	17	0.43	0.57	0.25
6	11	19	0.37	0.63	0.23
7	17	13	0.57	0.43	0.25
8	9	21	0.30	0.70	0.21
10	14	16	0.47	0.53	0.25
12	24	6	0.80	0.20	0.16
			$\Sigma pq = 1.78$		

ตารางที่ 4 คะแนนรวมของข้อที่อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้

คนที่	คะแนนรวม (X)	
	X	X ²
1	4	16
2	5	25
3	7	49
4	7	49
5	2	4
6	3	9
7	4	16
8	3	9
9	6	36
10	6	36
11	4	16
12	5	25
13	4	16
14	5	25
15	2	4
16	2	4
17	7	49
18	3	9
19	2	4
20	3	9
21	5	25
22	5	25
23	3	9
24	6	36
25	4	16
26	7	49
27	2	4
28	7	49
29	1	1
30	5 ΣX = 129	25 ΣX ² = 679

การวิเคราะห์เพื่อปรับแก้รายข้อ

จำนวนคนที่ตอบในแต่ละตัวเลือกของแบบวัดความรู้ทางการเมือง

ข้อที่	กลุ่มสูง				กลุ่มต่ำ			
	ก	ข	ค	ง	ก	ข	ค	ง
2	(8)	-	-	-	(7)	1	-	-
5	(3)	(3)	1	1	4	-	2	2
9	-	5	2	1	4	4	-	-
11	(3)	(3)	1	1	2	1	(3)	2

สัญลักษณ์: ข้อที่ถูก

2. นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ต้องแต่งตั้งมาจาก
- ก. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ข. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือผู้ที่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ค. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือนุคคลภายนอก

ง. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา
5. ข้อใดไม่ใช่บทบาทของพรรคการเมืองในปัจจุบัน
- ก. ให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน

ข. เป็นศูนย์กลางแสดงความคิดเห็นของกลุ่มต่างๆ

ค. ป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ง. ประสานผลประโยชน์ของกลุ่มต่างๆ
9. ข้อใดเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ประชาชนไม่พิจารณา นโยบายของพรรคการเมืองในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- ก. ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญของนโยบายพรรคการเมือง

ข. พรรคการเมืองไม่เน้นนโยบายของพรรคในการหาเสียงเลือกตั้ง

ค. นโยบายของพรรคการเมืองไทยมีลักษณะคล้ายกัน จนไม่สามารถนำมาประกอบการตัดสินใจได้

ง. ไม่มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์นโยบายของพรรคการเมืองแต่ละพรรคให้ประชาชนทราบมาก่อน
11. การเลือกตั้งครั้งล่าสุดที่ผ่านมาเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ.2539 จังหวัดระยองมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งคิดเป็นกี่เปอร์เซ็นต์ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด
- ก. 79.28 เปอร์เซ็นต์

ข. 53.41 เปอร์เซ็นต์

ค. 66.04 เปอร์เซ็นต์

ง. 32.89 เปอร์เซ็นต์

ภาคผนวก จ

การหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการมีส่วนร่วมทางด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วิธีการ

1. ให้คะแนนจากแบบวัดการมีส่วนร่วมคือ ทุกครั้ง บ่อยๆ บางครั้ง นานๆครั้ง และไม่เคยเลย ให้คะแนน 5 คะแนน 4 คะแนน 3 คะแนน 2 คะแนน และ 1 คะแนนตามลำดับแล้วนำมาเรียงผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดถึงต่ำสุด ต่อจากนั้นจึงนำมาจัดเป็นกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ตามสัดส่วนร้อยละ 27 ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดได้กลุ่มละ 8 คนดังตารางที่ 1
2. นำคะแนนรวมของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำแต่ละข้อ มาคำนวณหาค่าอำนาจจำแนกดังตารางที่ 2
3. ข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 1.75 ขึ้น ไปถือว่าอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ดังนั้นจึงมีข้อที่ต้องปรับแก้คือ 8, 13 และ 18
4. นำข้อที่อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดดังตารางที่ 3 จากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาดังนี้

หาค่าความแปรปรวนจากสูตร

$$S^2 = \frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}$$
$$= \frac{(30 \times 153,329) - (2,083)^2}{30(30-1)}$$

ดังนั้นค่าความแปรปรวน

$$= 299.98$$

นำมาแทนค่าหาความเชื่อมั่นจากสูตร

$$r_{tt} = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right]$$
$$= \frac{22}{(22-1)} \left(1 - \frac{33.044}{299.98} \right)$$

ดังนั้นค่าความเชื่อมั่น

$$= 0.93$$

ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการมีส่วนร่วมทางด้านสิ่งแวดล้อมมีค่าเท่ากับ 0.93 ซึ่งมากกว่า 0.70 แสดงว่าเป็นแบบวัดที่มีความเชื่อมั่นใช้ได้

ตารางที่ 1 ลำดับคะแนนของแบบวัดการมีส่วนร่วมทางด้านสิ่งแวดล้อมจากมาก ไปน้อย

คะแนนที่ได้	คนที่	จัดอยู่ในกลุ่มคะแนน
110	20	สูง
109	17	สูง
103	21	สูง
99	30	สูง
97	26	สูง
92	6	สูง
88	23	สูง
87	2	สูง
87	14	ปานกลาง
84	16	ปานกลาง
81	19	ปานกลาง
78	25	ปานกลาง
77	3	ปานกลาง
77	5	ปานกลาง
77	24	ปานกลาง
75	27	ปานกลาง
75	29	ปานกลาง
74	28	ปานกลาง
73	9	ปานกลาง
72	12	ปานกลาง
71	10	ปานกลาง
69	11	ปานกลาง
69	13	ต่ำ
69	15	ต่ำ
65	4	ต่ำ
64	1	ต่ำ
58	8	ต่ำ
50	18	ต่ำ
41	22	ต่ำ
35	7	ต่ำ

ตารางที่ 2 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดการมีส่วนร่วมทางด้านสิ่งแวดล้อม

ข้อที่	Σx_H	Σx_L	s_H^2	s_L^2	t	s_i^2
1	32	17	0.857	0.982	3.91	1.490
2	26	15	0.786	0.411	3.55	1.114
3	33	24	0.411	1.714	2.18	0.782
4	29	14	0.554	1.357	3.84	1.633
5	29	21	0.839	0.839	2.18	1.168
6	38	16	0.214	0.571	8.78	1.628
7	33	15	0.411	0.411	7.02	1.316
8	18	16	0.786	0.571	0.61	0.645
9	32	14	1.143	0.786	4.58	1.913
10	33	16	0.982	0.571	4.82	1.403
11	38	20	0.214	1.429	4.96	1.407
12	32	14	0.571	0.500	6.15	1.316
13	12	13	1.143	0.268	0.3	0.731
14	28	12	0.857	0.286	5.29	1.155
15	29	15	0.554	0.411	5.04	0.990
16	39	17	0.125	0.125	15.56	1.357
17	28	13	1.429	0.554	3.77	1.545
18	38	30	0.214	2.500	1.72	1.407
19	36	25	0.839	2.411	2.15	1.868
20	35	25	0.554	2.696	1.96	1.564
21	39	22	0.125	0.500	7.6	1.385
22	31	14	0.696	0.786	4.94	1.720
23	35	24	0.268	1.143	3.27	1.183
24	34	18	0.500	0.786	4.99	1.403
25	33	21	0.696	0.839	3.42	0.921
						$\Sigma S_i^2 = 33.044$

ตารางที่ 3 คะแนนรวมของข้อที่อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้

คนที่	คะแนนรวม (X)	
	X	X ²
1	54	2,916
2	79	6,241
3	68	4,624
4	72	5,184
5	68	4,624
6	82	6,724
7	28	784
8	49	2,401
9	69	4,761
10	63	3,969
11	60	3,600
12	62	3,844
13	65	4,225
14	81	6,561
15	60	3,600
16	77	5,929
17	100	10,000
18	44	1,936
19	75	5,625
20	103	10,609
21	95	9,025
22	34	1,156
23	79	6,241
24	68	4,624
25	70	4,900
26	88	7,744
27	66	4,356
28	67	4,489
29	66	4,356
30	91 $\sum X = 2,083$	8281 $\sum X^2 = 153,329$

การวิเคราะห์เพื่อปรับแก้รายชื่อ

จำนวนคนที่ตอบในแต่ละตัวเลือกของแบบวัดการมีส่วนร่วมทางด้านสิ่งแวดล้อม

ข้อที่	กลุ่มสูง					กลุ่มต่ำ				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
8	-	1	1	5	1	-	-	2	4	2
13	-	1	-	1	6	-	-	-	5	3
18	6	2	-	-	-	4	1	1	1	1

8. ชื่อเฟอร์นิเจอร์ หรือของใช้ภายในบ้านที่ทำจากไม้
9. แยกเศษอาหารออกจากร้าน้ำทิ้งก่อนเทลงสู่ท่อระบายน้ำ
18. ปิดวาล์วที่ถังก๊าชหลังการใช้งาน

ภาคผนวก ข

การหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง

วิธีการ

1. ให้คะแนนจากแบบวัดการมีส่วนร่วมคือ ทุกครั้ง บ่อยๆ บางครั้ง นานๆ ครั้ง และไม่เคยเลย ให้คะแนน 5 คะแนน 4 คะแนน 3 คะแนน 2 คะแนน และ 1 คะแนน ตามลำดับแล้วนำมาเรียงผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดถึงต่ำสุด ต่อจากนั้นจึงนำมาจัดเป็นกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ตามสัดส่วนร้อยละ 27 ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด ได้กลุ่มละ 8 คนดังตารางที่ 1
2. นำคะแนนรวมของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำแต่ละข้อ มาคำนวณหาค่าอำนาจจำแนกดังตารางที่ 2
3. ข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก (t) ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไปถือว่าอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ทุกข้อจึงมีค่าอำนาจจำแนกผ่านตามเกณฑ์
4. นำข้อที่อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดดังตารางที่ 3 จากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาดังนี้

หาค่าความแปรปรวนจากสูตร

$$S^2 = \frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}$$
$$= \frac{(30 \times 25,427) - (859)^2}{30(30-1)}$$

ดังนั้นค่าความแปรปรวน

$$= 28.65$$

นำมาแทนค่าหาความเชื่อมั่นจากสูตร

$$r_u = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right]$$
$$= \frac{8}{(8-1)} \left(1 - \frac{9.012}{28.65} \right)$$

ดังนั้นค่าความเชื่อมั่น

$$= 0.78$$

ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองมีค่าเท่ากับ 0.78 ซึ่งมากกว่า 0.70 แสดงว่าเป็นแบบวัดที่มีความเชื่อมั่นใช้ได้

ตารางที่ 1 ลำดับคะแนนของแบบวัดการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากมากไปน้อย

คะแนนที่ได้	คนที่	จัดอยู่ในกลุ่มคะแนน
38	17	สูง
37	21	สูง
37	14	สูง
36	20	สูง
36	26	สูง
35	15	สูง
35	23	สูง
33	30	สูง
32	6	ปานกลาง
32	24	ปานกลาง
31	13	ปานกลาง
30	16	ปานกลาง
30	19	ปานกลาง
28	5	ปานกลาง
28	25	ปานกลาง
27	1	ปานกลาง
27	4	ปานกลาง
26	3	ปานกลาง
26	8	ปานกลาง
25	2	ปานกลาง
24	11	ปานกลาง
24	12	ปานกลาง
24	18	ต่ำ
24	27	ต่ำ
24	29	ต่ำ
23	28	ต่ำ
22	7	ต่ำ
22	9	ต่ำ
21	10	ต่ำ
21	22	ต่ำ

ตารางที่ 2 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง

ข้อที่	$\sum x_H$	$\sum x_L$	s_H^2	s_L^2	t	s_i^2
1	40	26	0	2.786	2.97	2.133
2	40	34	0	1.071	2.04	0.437
3	38	19	0.214	0.839	6.55	1.426
4	37	19	0.268	0.839	6.05	1.321
5	26	13	0.214	0.839	4.48	1.068
6	32	13	0.571	0.839	5.66	1.402
7	38	30	0.214	0.500	3.34	0.668
8	36	28	0.286	0.857	2.65	0.557
						$\sum s_i^2 = 9.012$

ตารางที่ 3 คะแนนรวมของข้อที่อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้

คนที่	คะแนนรวม (X)	
	X	X ²
1	27	729
2	25	625
3	26	676
4	27	729
5	28	784
6	32	1,024
7	22	484
8	26	676
9	22	484
10	22	484
11	24	576
12	24	576
13	31	961
14	37	1,369
15	35	1,225
16	30	900
17	38	1,444
18	24	576
19	30	900
20	36	1,296
21	37	1,369
22	21	441
23	35	1,225
24	32	1,024
25	28	784
26	36	1,296
27	24	576
28	23	529
29	24	576
30	33 $\Sigma X = 859$	1,089 $\Sigma X^2 = 25,427$

ภาคผนวก ข

การหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความพึงพอใจ

วิธีการ

1. ให้คะแนนจากแบบวัดความพึงพอใจคือ พึงพอใจอย่างยิ่ง พึงพอใจ เฉยๆ ไม่พึงพอใจ และไม่พึงพอใจอย่างยิ่ง ให้คะแนน 5 คะแนน 4 คะแนน 3 คะแนน 2 คะแนน และ 1 คะแนนตามลำดับ แล้วนำมาเรียงผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดถึงต่ำสุด ต่อจากนั้นจึงนำมาจัดเป็นกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ตามสัดส่วนร้อยละ 27 ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดได้กลุ่มละ 8 คนดังตารางที่ 1
2. นำคะแนนรวมของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำแต่ละข้อ มาคำนวณหาค่าอำนาจจำแนกดังตารางที่ 2
3. ข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไปถือว่าอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ดังนั้นจึงมีข้อที่ต้องปรับแก้ คือ 10, 14, 16, 17, 20, 21, 28, 30, 31, 39, 43, 46, 47, 52, 61, 62, 68, และ 70
4. นำข้อที่อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดดังตารางที่ 3 จากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาดังนี้

หาค่าความแปรปรวนจากสูตร

$$S^2 = \frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}$$
$$= \frac{(30 \times 1,403,350) - (6,428)^2}{30(30-1)}$$

ดังนั้นค่าความแปรปรวน

$$= 898.06$$

นำมาแทนค่าหาความเชื่อมั่นจากสูตร

$$r_u = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_x^2}{S_x^2} \right]$$
$$= \frac{52}{(52-1)} (1 - \frac{49.88}{898.06})$$

ดังนั้นค่าความเชื่อมั่น

$$= 0.96$$

ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความพึงพอใจมีค่าเท่ากับ 0.96 ซึ่งมากกว่า 0.70 แสดงว่าเป็นแบบวัดที่มีความเชื่อมั่นใช้ได้

ตารางที่ 1 ลำดับคะแนนของแบบวัดความพึงพอใจจากมากไปน้อย

คะแนนที่ได้	คนที่	จัดอยู่ในกลุ่มคะแนน
324	26	สูง
313	22	สูง
308	3	สูง
308	15	สูง
307	20	สูง
305	4	สูง
303	21	สูง
300	9	สูง
300	13	ปานกลาง
298	10	ปานกลาง
294	17	ปานกลาง
292	7	ปานกลาง
291	25	ปานกลาง
285	23	ปานกลาง
284	11	ปานกลาง
283	6	ปานกลาง
283	12	ปานกลาง
282	2	ปานกลาง
276	24	ปานกลาง
272	8	ปานกลาง
271	1	ปานกลาง
264	5	ปานกลาง
257	14	ต่ำ
245	18	ต่ำ
239	16	ต่ำ
239	19	ต่ำ
233	28	ต่ำ
213	27	ต่ำ
213	29	ต่ำ
213	30	ต่ำ

ตารางที่ 2 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความพึงพอใจ

ข้อที่	$\sum x_H$	$\sum x_L$	s_H^2	s_L^2	t	s_i^2
1	36	27	0.286	0.268	4.28	0.645
2	36	28	0.286	0.286	3.74	0.740
3	40	28	0	0.286	7.93	0.575
4	39	26	0.125	0.5	5.81	1.128
5	39	27	0.125	0.268	6.77	0.828
6	40	26	0	0.5	7	0.723
7	33	22	1.268	1.071	2.54	1.444
8	40	28	0	0.857	4.58	0.723
9	40	28	0	0.857	4.58	0.662
10	18	23	1.929	0.982	-1.04	
11	30	22	1.357	0.5	2.07	1.375
12	32	23	0.571	0.982	2.55	0.892
13	38	27	0.214	0.268	4.46	0.602
14	26	25	1.643	0.125	0.27	
15	36	23	0.857	0.411	4.08	1.030
16	29	28	1.125	0.571	0.27	
17	14	28	1.357	0.286	-3.86	
18	38	22	0.214	0.5	6.69	1.137
19	37	28	0.554	0.286	3.47	0.644
20	18	19	1.643	1.411	-0.20	
21	26	18	3.071	1.071	1.39	
22	38	17	0.214	0.982	6.79	2.120
23	39	18	0.125	1.071	6.79	1.724
24	40	31	0	0.982	3.21	0.533
25	39	31	0.125	0.982	2.69	0.8
26	40	31	0	0.982	3.21	0.516
27	40	32	0	1.143	2.65	0.478
28	37	32	1.125	1.143	1.17	
29	29	16	2.839	1.143	2.3	2.162
30	16	16	2.571	1.143	0	

ข้อที่	Σx_H	Σx_L	s_H^2	s_L^2	t	s_i^2
31	33	25	2.696	0.982	1.47	
32	38	30	0.5	2.214	1.76	1.016
33	40	17	0	1.554	6.52	2.028
34	40	19	0	1.411	6.25	1.679
35	39	26	0.125	1.071	4.2	0.869
36	36	20	0.571	2.00	3.53	1.689
37	40	27	0	0.268	8.88	0.7
38	39	22	0.125	0.50	7.6	1.131
39	36	31	2	0.982	1.02	
40	29	17	3.696	0.982	1.96	2.861
41	39	21	0.125	0.268	10.15	1.103
42	29	17	2.268	0.982	2.35	1.651
43	22	18	2.5	1.357	0.72	
44	40	30	0	2.214	2.38	1.016
45	40	31	0	1.554	2.55	0.668
46	33	33	0.982	0.982	0	
47	37	33	0.554	0.982	1.14	
48	36	29	0.571	0.268	2.70	0.530
49	38	32	0.214	0.857	2.05	0.461
50	39	32	0.125	0.857	2.49	0.447
51	39	32	0.125	0.857	2.49	0.447
52	36	32	0.571	0.857	1.18	
53	39	32	0.125	0.857	2.49	0.455
54	40	33	0	0.982	2.49	0.409
55	39	32	0.125	1.143	2.19	0.524
56	38	30	0.5	1.071	2.25	0.671
57	38	30	0.5	0.5	2.83	0.524
58	37	28	0.554	0.286	3.47	0.585
59	39	32	0.125	0.857	2.49	0.461
60	34	29	0.5	0.267	2.02	0.516

ข้อที่	$\sum x_H$	$\sum x_L$	s_H^2	s_L^2	t	s_i^2
61	38	33	0.214	0.982	1.62	
62	28	31	2.000	0.982	-2.25	
63	39	30	0.125	0.500	4.02	0.524
64	37	29	0.554	0.554	2.69	0.740
65	35	18	0.839	1.071	4.35	1.614
66	40	32	0	0.857	3.05	0.533
67	28	21	1.714	0.268	1.76	1.310
68	22	17	0.5	0.982	1.45	
69	38	24	0.214	1.143	4.25	1.237
70	22	16	1.643	1.143	1.27	
						$\sum Si^2 = 49.88$

ตารางที่ 3 คะแนนรวมของข้อที่อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้

คนที่	คะแนนรวม (X)	
	X	X ²
1	205	42,025
2	217	47,089
3	250	62,500
4	232	53,824
5	208	43,264
6	216	46,656
7	234	54,756
8	209	43,681
9	248	61,504
10	242	58,564
11	226	51,076
12	223	49,729
13	230	52,900
14	192	36,864
15	237	56,169
16	179	32,041
17	229	52,441
18	181	32,761
19	179	32,041
20	247	61,009
21	236	55,696
22	254	64,516
23	227	51,529
24	211	44,521
25	229	52,441
26	248	61,504
27	156	24,336
28	171	29,241
29	156	24,336
30	156 $\Sigma X = 6428$	24,336 $\Sigma X^2 = 1,403,350$

การวิเคราะห์เพื่อปรับแก้รายชื่อ

จำนวนคนที่ตอบในแต่ละตัวเลือกของแบบวัดความพึงพอใจ

ข้อที่	กลุ่มสูง					กลุ่มต่ำ				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
10	1	-	2	2	(3)	1	-	(4)	3	-
14	2	1	2	(3)	-	-	1	(7)	-	-
16	2	2	(3)	1	-	1	2	(5)	-	-
17	-	1	1	1	(5)	-	(4)	(4)	-	-
20	1	-	1	(4)	2	-	1	(4)	-	3
21	(3)	1	1	1	2	-	-	(5)	-	3
28	(7)	-	-	1	-	(4)	-	(4)	-	-
30	1	1	-	1	(5)	-	-	(4)	-	(4)
31	(6)	-	-	1	1	-	3	(4)	-	1
39	(7)	-	-	-	1	3	1	(4)	-	-
43	(2)	-	(2)	(2)	(2)	-	1	(3)	1	(3)
46	(4)	1	3	-	-	(4)	1	3	-	-
47	(6)	1	1	-	-	(4)	1	3	-	-
52	(5)	2	1	-	-	(3)	2	(3)	-	-
61	(6)	2	-	-	-	(4)	1	3	-	-
62	3	-	(4)	-	1	3	1	(4)	-	-
68	-	1	(4)	3	-	-	-	(4)	1	3
70	1	1	2	(3)	1	-	-	(4)	-	(4)

10. ส่งเสริมการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าให้แก่เกษตรกร เพื่อแก้ไขปัญหาการลักลอบล่าสัตว์ป่า
14. ส่งเสริมให้มีการนำน้ำใต้ดินมาใช้ประโยชน์ในการเกษตรกรรมให้มากขึ้น
16. ภาคเอกชนสามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการสำรวจแหล่งแร่ได้อย่างเสรี
17. ส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมเหมืองแร่
18. ศึกษาเปรียบเทียบประโยชน์และโทษของพลังงานนิวเคลียร์ก่อนนำมาใช้เป็นแหล่งพลังงานใน
อนาคต
19. ส่งเสริมการปลูกป่าชุมชนเพื่อทำฟืนและเผาถ่านเป็นแหล่งพลังงานในชนบท

20. จัดตั้งองค์กรซึ่งประกอบด้วยภาครัฐและเอกชนขึ้นมาดำเนินการแก้ไขปัญหาแม่น้ำเจ้าพระยาเน่าเสีย
21. โรงงานต้องจ่ายค่าธรรมเนียมในการปล่อยน้ำเสียที่ไม่ได้มาตรฐานลงสู่แหล่งน้ำแก่ทางราชการ
22. ควบคุมมลพิษทางอากาศจากยานพาหนะ โดยเฉพาะเมืองที่มีการจราจรคับคั่ง
23. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบจ. หรือ อบต. ต้องมีแผนการกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูลของตนเอง
24. หน่วยงานราชการจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการกำจัดกากของเสียอันตรายให้ถูกต้องตามหลักวิชาการหรือให้สัมปทานแก่ภาคเอกชนเป็นผู้จัดการ
25. ส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร โดยใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่
26. สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยระหว่างภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาเทคโนโลยีการบำบัดมลพิษและการกำจัดของเสีย
27. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการและได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นมากขึ้นภายใต้การควบคุมดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
28. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการจัดการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น
29. จัดตั้งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นกระทรวงที่รับผิดชอบด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรง
30. สรรองแหล่งพลังงานในประเทศเอาไว้ใช้ให้นานที่สุด โดยนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ
70. เก็บภาษีน้ำมันเบนซินให้สูงขึ้น เพื่อไม่ให้ประชาชนใช้น้ำมันอย่างฟุ่มเฟือย

ภาคผนวก ณ
ผลการสำรวจข้อมูลภาคสนาม

หมายเลขแบบสอบถาม

แบบสอบถามเรื่อง
นโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนพึงพอใจ
กรณีศึกษาระดับมัธยมศึกษา จังหวัดระยอง

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งสิ้น 5 ส่วน กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ ผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลของท่านเพื่อ
การศึกษาเท่านั้น โดยจะเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของท่านไว้เป็นความลับ

ส่วนที่ 1	แบบสัมภาษณ์ทั่วไป	จำนวน 9 ข้อ
ส่วนที่ 2	แบบวัดความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อมและทางด้านการเมือง	จำนวน 45 ข้อ
ส่วนที่ 3	แบบวัดการมีส่วนร่วมทางด้านสิ่งแวดล้อมและทางด้านการเมือง	จำนวน 33 ข้อ
ส่วนที่ 4	แบบวัดความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	จำนวน 70 ข้อ
ส่วนที่ 5	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	

ขอขอบพระคุณท่านอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวจันทร์ภา เกิดมี)

นักศึกษาสาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อมรุ่นที่ 23

คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ทั่วไป

คำชี้แจง โปรดเขียนข้อความเติมลงในช่องว่างที่เว้นไว้ หรือทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ท่านเห็นว่าถูกต้องที่สุด

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. ปัจจุบันท่านอายุ ปี (คิดเป็นปีเต็มไม่รวมจำนวนเดือนและวัน%)

3. ท่านมีรายได้รวมทั้งสิ้น บาท/เดือน (รวมรายได้อื่นนอกจากเงินเดือนด้วย)

4. ท่านพักอาศัยอยู่ใน / นอกเขตเทศบาล

() ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล

() นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล

5. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน

() มัธยมศึกษาตอนต้น

() มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.

() อนุปริญญาหรือ ปวส.

() ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

() ปริญญาโท

() ปริญญาเอก

() อื่นๆ (โปรดระบุ)

6. หมวดหรือสาขาวิชาที่ท่านจบการศึกษาสูงสุด

() พลศึกษา

() คหกรรม

() เกษตรกรรม

() จิตวิทยา

() ภาษาศาสตร์

() วิทยาศาสตร์

() สังคมศึกษา

() อื่นๆ (โปรดระบุ)

7. หมวดหรือสาขาวิชาที่ท่านสอนอยู่ในปัจจุบัน

() พลศึกษา

() คหกรรม

() เกษตรกรรม

() จิตวิทยา

() ภาษาศาสตร์

() วิทยาศาสตร์

() สังคมศึกษา

() อื่นๆ (โปรดระบุ)

8. ระยะเวลาที่ท่านประกอบอาชีพครูทั้งสิ้น ปี (คิดเป็นปีเต็มไม่รวมจำนวนเดือนและวัน)

9. ความถี่ในการรับรู้ข่าวสารทางด้านสิ่งแวดล้อมของท่าน

() ไม่เคยเลย

() ทุกวัน

() ครั้ง / สัปดาห์

() ครั้ง / เดือน

() ครั้ง / ปี

ส่วนที่ 2 แบบวัดความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อมและทางด้านการเมือง

1. แบบวัดความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ○ ล้อมรอบข้อความที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ทรัพยากรดินได้แก่

- ก. วัตถุที่เกิดจากการสลายตัวหรือเน่าเปื่อยผุพังของซากพืชซากสัตว์
- ข. วัตถุที่เกาะตัวเป็นกลุ่มก้อนรวมตัวเป็นชั้นๆ ปกคลุมผิวบนของเปลือกโลก
- ค. อนินทรีย์วัตถุที่ผุพังย่อยสลายตามธรรมชาติแล้วรวมตัวเป็นกลุ่มก้อน
- ง. การรวมตัวกันโดยธรรมชาติของอินทรีย์วัตถุประกอบด้วยมีอากาศและน้ำในปริมาณที่เหมาะสม

ตอบถูก จำนวน 73 คน ร้อยละ 26.8

ตอบผิด จำนวน 199 คน ร้อยละ 73.2

2. การชะล้างพังทลายของดินทำให้เกิดผลเสียข้อใดมากที่สุด

- ก. สูญเสียสารอินทรีย์ในดิน
- ข. เกิดตะกอนทับถมในลำน้ำจนตื้นเขิน
- ค. สูญเสียหน้าดินทำให้ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก
- ง. เกิดปัญหาน้ำไหลบ่าในฤดูฝน

ตอบถูก จำนวน 185 คน ร้อยละ 68.0

ตอบผิด จำนวน 87 คน ร้อยละ 32.0

3. วิธีการอนุรักษ์ดิน คือ

- ก. ไถพรวนดินให้ถูกต้องกับชนิดของพืชและดิน
- ข. ใช้ยากำจัดศัตรูพืช และใช้ปุ๋ยเคมีในการเกษตร
- ค. เลือกใช้ประโยชน์จากที่ดินให้เหมาะสมกับลักษณะของดิน
- ง. ควบคุมและจัดการเกี่ยวกับน้ำ และการระบายน้ำ

ตอบถูก จำนวน 207 คน ร้อยละ 76.1

ตอบผิด จำนวน 65 คน ร้อยละ 23.9

4. ความหมายของทรัพยากรป่าไม้คือ

- ก. สังคมของสิ่งมีชีวิตที่เป็นพืช ซึ่งขึ้นอยู่บนพื้นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์เพียงพอต่อการเจริญเติบโต
- ข. ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน
- ค. สังคมพืช และสิ่งมีชีวิตอื่นที่อาศัยรวมกันอยู่ในพื้นที่หนึ่ง
- ง. ความหลากหลายของสังคมพืชที่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน โดยใช้แสงอาทิตย์ น้ำและดินในการเจริญเติบโต

ตอบถูก จำนวน 90 คน ร้อยละ 33.1

ตอบผิด จำนวน 182 คน ร้อยละ 66.9

5. การที่ป่าไม้ลดจำนวนลงอย่างรวดเร็วเกิดจากสาเหตุใดมากที่สุด

- ก. การลักลอบตัดไม้
- ข. การถางป่าเพื่ออยู่อาศัย

ค. การทำไร้เลื่อนลอยบนภูเขา

ง. การสร้างเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำ

ตอบถูก จำนวน 194 คน ร้อยละ 71.3

ตอบผิด จำนวน 78 คน ร้อยละ 28.7

6. ผลกระทบที่เกิดจากการตัดไม้ทำลายป่า คือ

ก. สภาพอากาศแปรปรวน

ข. ภูเขาหน้าแข็งบริเวณขั้วโลกจะละลาย

ค. ปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ลดลง

ง. ปริมาณโอโซนในบรรยากาศจะเพิ่มขึ้น

ตอบถูก จำนวน 209 คน ร้อยละ 76.8

ตอบผิด จำนวน 63 คน ร้อยละ 23.2

7. น้ำมีความสำคัญต่อมนุษย์อย่างไร

ก. เป็นแหล่งกำเนิดของสิ่งมีชีวิต

ข. เป็นทรัพยากรพื้นฐานในการผลิต

ค. เป็นแหล่งปัจจัยที่สำคัญของมนุษย์

ง. เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเกษตรกรรม

ตอบถูก จำนวน 138 คน ร้อยละ 50.7

ตอบผิด จำนวน 134 คน ร้อยละ 49.3

8. สภาวะการขาดแคลนน้ำในปัจจุบันเกิดจากสาเหตุใด

ก. แหล่งน้ำจืดธรรมชาติที่นำมาใช้ได้น้อยมาก

ข. การสร้างฝายหรือคันกั้นน้ำในช่วงต้นน้ำ

ค. ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่ำมาก

ง. น้ำเค็มรุกเข้ามาในแหล่งน้ำธรรมชาติ

ตอบถูก จำนวน 102 คน ร้อยละ 37.5

ตอบผิด จำนวน 170 คน ร้อยละ 62.5

9. ต่อไปนี้ข้อใดให้ความหมายของการอนุรักษ์น้ำ ได้ถูกต้องที่สุด

ก. การใช้และเก็บกักน้ำที่ไหลบ่าบนผิวดินให้มีการสูญเสียโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด

ข. การใช้น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ค. การกักเก็บน้ำไว้ในห้วย หนอง คลอง บึง ให้คงอยู่ได้นานที่สุดโดยไม่นำมาใช้ประโยชน์

ง. การนำเอาน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง มาใช้ให้ได้ประโยชน์นานที่สุด

ตอบถูก จำนวน 98 คน ร้อยละ 36.0

ตอบผิด จำนวน 174 คน ร้อยละ 64.0

10. คำจำกัดความของ “แร่” ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.2510 หมายถึงข้อใด

ก. สารอนินทรีย์ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของดินและหิน

ข. สารอนินทรีย์ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีโครงสร้างภายในและองค์ประกอบทางเคมีที่คงที่หรือแปรผันได้ในสัดส่วนจำกัด

ค. แร่ธาตุที่มีองค์ประกอบทางเคมีที่คงที่ และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของดินและหิน

ง. ผิดทุกข้อ

ตอบถูก จำนวน 139 คน ร้อยละ 51.1

ตอบผิด จำนวน 133 คน ร้อยละ 48.9

11. ข้อใดเป็นผลกระทบที่สำคัญที่สุดอันเกิดจากการทำเหมืองแร่สังกะสี

ก. การฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง

ข. อุบัติเหตุจากรถขนส่งแร่

ค. การปนเปื้อนของแร่สังกะสีออกสู่สิ่งแวดล้อม

ง. เสียงดังและแรงสั่นสะเทือนจากการระเบิดหิน

ตอบถูก จำนวน 186 คน ร้อยละ 68.4

ตอบผิด จำนวน 86 คน ร้อยละ 31.6

12. การปรับปรุงพื้นที่เหมืองแร่ร้างข้อใดมีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากที่สุด

ก. ปล่อยทิ้งไว้ให้มีการฟื้นตัวตามธรรมชาติ

ข. ปลูกสร้างสวนป่า

ค. ใช้เป็นพื้นที่สำหรับการเพาะปลูก

ง. จัดสรรที่ดินให้แก่ราษฎรที่ยากจน

ตอบถูก จำนวน 166 คน ร้อยละ 61.0

ตอบผิด จำนวน 106 คน ร้อยละ 39.0

13. ข้อใดเป็นแหล่งพลังงานที่สามารถนำมาใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้า

ก. น้ำมัน แก๊ส ถ่านหิน

ข. แสงอาทิตย์ ก๊าซธรรมชาติ ลม

ค. น้ำ ลม ไอน้ำ

ง. น้ำมัน พลัง ถ่านหิน

ตอบถูก จำนวน 164 คน ร้อยละ 60.3

ตอบผิด จำนวน 108 คน ร้อยละ 39.7

14. เหตุใดรัฐจึงส่งเสริมให้มีการใช้ก๊าซหุงต้มเป็นพลังงานทดแทนถ่าน และฟืน

ก. เพื่อลดปัญหามลภาวะจากเขม่าและควัน

ข. เพื่อลดปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า

ค. เป็นเชื้อเพลิงที่ผลิตได้ในประเทศเป็นส่วนใหญ่

ง. มีราคาถูกกว่า

ตอบถูก จำนวน 208 คน ร้อยละ 76.5

ตอบผิด จำนวน 64 คน ร้อยละ 23.5

15. พลังงานนิวเคลียร์คืออะไร

ก. พลังงานจากการเผาไหม้ธาตุปรมาณู

ข. พลังงานจากการแตกตัวของธาตุปรมาณู

ค. พลังงานจากการเผาไหม้น้ำมันเชื้อเพลิง

ง. พลังงานจากการเผาไหม้ก๊าซธรรมชาติ

ตอบถูก จำนวน 213 คน ร้อยละ 78.3

ตอบผิด จำนวน 59 คน ร้อยละ 21.7

16. ข้อใดกล่าวถึงประโยชน์ของป่าชายเลนได้ถูกต้องที่สุด

ก. เป็นแหล่งอาหารโปรตีนที่สำคัญที่สุดในประเทศ

ข. เหมาะสำหรับทำนาเกลือเนื่องจากมีการระบายน้ำที่ดี

ค. ป้องกันคลื่นและลม

ง. เป็นแหล่งเชื้อเพลิง เช่น ถ่าน และฟืนที่สำคัญ

ตอบถูก จำนวน 165 คน ร้อยละ 60.7

ตอบผิด จำนวน 107 คน ร้อยละ 39.3

17. การลดลงของสัตว์น้ำในทะเลเกิดจากสาเหตุใดเป็นสำคัญ

ก. การใช้อวนลากในเขตชายฝั่ง

ข. จำนวนเรือประมงที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน

ค. การใช้ระเบิดในการจับปลา

ง. การทำลายปะการังที่เป็นที่อยู่อาศัย และแหล่งอาหารของสัตว์น้ำ

ตอบถูก จำนวน 69 คน ร้อยละ 25.4

ตอบผิด จำนวน 203 คน ร้อยละ 74.6

18. วิธีการป้องกัน และแก้ไขการลดลงของสัตว์น้ำในทะเล ข้อใดสำคัญที่สุด

ก. ห้ามเรืออวนลากเข้ามาทำประมงในเขตชายฝั่ง

ข. ส่งเสริมการประมงพื้นบ้าน

ค. ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ชาวประมง

ง. จำกัดจำนวนเรือประมง

ตอบถูก จำนวน 203 คน ร้อยละ 74.6

ตอบผิด จำนวน 69 คน ร้อยละ 25.4

19. ข้อใดกล่าวถึงน้ำเสียได้ถูกต้อง

ก. น้ำเสีย คือ น้ำที่มีคุณสมบัติเปลี่ยนไปจากธรรมชาติ

ข. น้ำเสีย คือ ลักษณะความสกปรกในน้ำที่เห็น ได้ด้วยตา วัสดุ คมกลิ่นได้

ค. น้ำเสีย คือ น้ำที่ผ่านกิจกรรมหนึ่งแล้วมีคุณสมบัติเปลี่ยนไป

ง. น้ำเสีย คือ น้ำที่มีสิ่งสกปรก และสารอันตรายปนเปื้อน

ตอบถูก จำนวน 64 คน ร้อยละ 23.5

ตอบผิด จำนวน 208 คน ร้อยละ 76.5

20. ข้อใดเป็นแหล่งน้ำทิ้งที่สำคัญที่ทำให้น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติเน่าเสียมากที่สุด

ก. น้ำทิ้งจากอาคารบ้านเรือนและขยะ

ข. น้ำทิ้งจากโรงงานสัตว์

ค. น้ำทิ้งจากร้านอาหารและภัตตาคาร

ง. น้ำทิ้งจากตลาดสด

ตอบถูก จำนวน 187 คน ร้อยละ 68.8

ตอบผิด จำนวน 85 คน ร้อยละ 31.2

21. ข้อใดเป็นวิธีการที่จะช่วยลดความสกปรกในน้ำทิ้ง เช่น ไขมัน และเศษอาหารอย่างง่ายที่สุด

ก. ใช้ตะแกรงดักไขมัน และเศษอาหาร

ข. ติดตั้งบ่อดักไขมันที่สมบูรณ์แบบ

ค. มีบ่อดักน้ำเสียก่อนระบายออก

ง. ทำความสะอาดท่อระบายน้ำทิ้งเป็นประจำ

ตอบถูก จำนวน 147 คน ร้อยละ 54.0

ตอบผิด จำนวน 125 คน ร้อยละ 46.0

22. คำว่า “มลพิษทางอากาศ” มีความหมายตรงกับข้อใดมากที่สุด

ก. อากาศที่มีฝุ่นละออง หรือควันเจือปนอยู่เป็นปริมาณมาก

ข. อากาศที่มีก๊าซไม่พึงปรารถนาเจือปนอยู่ในปริมาณที่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต

ค. อากาศที่มีก๊าซหรืออนุภาคต่างๆ เจือปนอยู่ในปริมาณที่เป็นอันตราย

ง. อากาศที่ปล่อยออกมาจากแหล่งกำเนิดต่างๆ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม รถยนต์ เป็นต้น

ตอบถูก จำนวน 120 คน ร้อยละ 44.1

ตอบผิด จำนวน 152 คน ร้อยละ 55.9

23. แหล่งที่ทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ ที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย น้อยที่สุด คือข้อใด

ก. จากขบวนการผลิตทางอุตสาหกรรมทุกประเภท

ข. จากกิจกรรมด้านการเกษตร เช่น การฉีดพ่นยาฆ่าแมลง

ค. จากการเผาไหม้ของเชื้อเพลิง ของยานพาหนะต่างๆ

ง. จากการทดลองระเบิดนิวเคลียร์ ก่อให้เกิดสารกัมมันตภาพรังสี

ตอบถูก จำนวน 147 คน ร้อยละ 54.0

ตอบผิด จำนวน 125 คน ร้อยละ 46.0

24. วิธีควบคุมมลพิษทางอากาศที่เหมาะสมที่สุดคืออะไร

ก. การติดตามตรวจสอบ และเฝ้าระวังในบริเวณที่มีปัญหาอย่างสม่ำเสมอ

ข. การลงโทษทั้งจำ และปรับแก่ผู้ทำให้เกิดมลพิษ

ค. การควบคุมคุณภาพอากาศจากแหล่งกำเนิดต่างๆ อย่างเข้มงวด

ง. การปล่อยให้มลพิษลดความเข้มข้นลง จนไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต

ตอบถูก จำนวน 166 คน ร้อยละ 61.0

ตอบผิด จำนวน 106 คน ร้อยละ 39.0

25. ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เสียงเป็นพิษ ได้แก่

ก. ระยะเวลาที่ได้ยิน ความถี่ของเสียง และความไวของหูต่อความถี่ของเสียง

ข. ระยะเวลาที่ได้ยิน ความดังของเสียง และความถี่ของเสียง

ค. ระยะเวลาที่ได้ยิน ความดังของเสียง และความไวของหูต่อความถี่ของเสียง

ง. ความดังของเสียง ความถี่ของเสียง และความไวของหูต่อความถี่ของเสียง

ตอบถูก จำนวน 140 คน ร้อยละ 51.5

ตอบผิด จำนวน 132 คน ร้อยละ 48.5

26. เสียงที่ดังไม่มากแต่เป็นเสียงที่ไม่ต้องการ จะกระทบกระเทือนต่อการทำงานดังนี้

ก. สมาธิลดลง

ข. วิงเวียนศีรษะ

ค. ประสาทสัมผัสหยาบอ่อนสมรรถภาพ

ง. ความสามารถในการได้ยินสูญเสียไปชั่วคราว

ตอบถูก จำนวน 213 คน ร้อยละ 78.3

ตอบผิด จำนวน 59 คน ร้อยละ 21.7

27. คนงานที่ต้องทำงานอยู่ใกล้กับเครื่องจักรที่มีเสียงดังมากๆ ควรปฏิบัติตนเช่นไร

ก. พักการทำงานเป็นระยะๆ

ข. ใส่เสื้อผ้าที่มีสีสะท้อนแสง

ค. ดื่มน้ำอย่างน้อยวันละ 8 แก้ว

ง. ควรปฏิบัติในทุกข้อที่กล่าวมา

ตอบถูก จำนวน 190 คน ร้อยละ 69.9

ตอบผิด จำนวน 82 คน ร้อยละ 30.1

28. ขยะมูลฝอย หมายถึงข้อใด

ก. สิ่งของที่ใช้แล้ว

ข. สิ่งของเหลือใช้

ค. สิ่งของที่ไม่ต้องการ

ง. สิ่งของที่ไม่จำเป็น

ตอบถูก จำนวน 182 คน ร้อยละ 66.9

ตอบผิด จำนวน 90 คน ร้อยละ 33.1

29. สาเหตุสำคัญที่ทำให้ขยะมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นจนเกิดปัญหามลพิษคือ

ก. จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น

ข. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจจัดการ

ค. เทคโนโลยีการกำจัดขยะยังไม่ดีพอ

ง. ไม่มีการแยกประเภทขยะที่ชัดเจน

ตอบถูก จำนวน 159 คน ร้อยละ 58.5

ตอบผิด จำนวน 113 คน ร้อยละ 41.5

30. ข้อใดเป็นผลกระทบที่ได้รับจากการกำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกสุขลักษณะมากที่สุด

ก. ทำลายทัศนียภาพที่สวยงาม

ข. เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค

ค. เกิดปัญหาน้ำเน่าเสีย

ง. สร้างความรำคาญ

ตอบถูก จำนวน 201 คน ร้อยละ 73.9

ตอบผิด จำนวน 71 คน ร้อยละ 26.1

31. ข้อใดเป็นแหล่งกำเนิดสารอันตรายที่สำคัญที่สุด

ก. สารอันตรายจากการสังเคราะห์ของมนุษย์เพื่อนำมาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันด้านต่างๆ เช่น สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ สารประกอบในยาฆ่าโรค เป็นต้น

ข. สารอันตรายที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น รังสีในอากาศ กัมมันตรังสี ตะกั่ว ปะปน สารหนู เป็นต้น

ค. สารอันตรายที่เกิดจากการสังเคราะห์โดยพืช สัตว์ และจุลินทรีย์ต่างๆ เช่น สารนิโคตินในใบยาสูบ สารโรดิโนจากพืชพวกไล่ตืด และสารดิจิตาลิสในคางคก เป็นต้น

ง. สารอันตรายที่เกิดจากปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น ปรากฏการณ์เรือนกระจก ฟ้าร้อง ฟ้าแลบ เป็นต้น

ตอบถูก จำนวน 186 คน ร้อยละ 68.4

ตอบผิด จำนวน 86 คน ร้อยละ 31.6

32. ข้อใดคือผลกระทบจากการหายใจเอาแร่ใยหินเข้าไป

ก. ทำให้เกิดโรคแอสเบสตอสิส

ข. ทำให้เกิดโรคมะเร็งในเยื่อปอดและช่องท้อง

ค. ทำให้เกิดโรคมะเร็งปอด

ง. ทำให้เกิดโรคถุงลมโป่งพอง และฉีกขาด

ตอบถูก จำนวน 74 คน ร้อยละ 27.2

ตอบผิด จำนวน 198 คน ร้อยละ 72.8

33. วิธีการกำจัดขยะจากถ่านไฟฉายที่ทำให้เกิดมลพิษน้อยที่สุดคือข้อใด

ก. ใส่ถุงพลาสติกแล้วฝังดิน

ข. เผาแล้วฝังดินให้ลึกๆ

ค. เผาทิ้งร่วมกับขยะอื่นๆ

ง. ฝังดินโดยไม่ต้องใส่ถุงพลาสติก

ตอบถูก จำนวน 176 คน ร้อยละ 64.7

ตอบผิด จำนวน 96 คน ร้อยละ 35.3

2. แบบวัดความรู้ทางการเมือง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ○ ล้อมรอบข้อความที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. หน้าที่หลักของสภาผู้แทนราษฎรคือ

ก. เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ

ข. เป็นฝ่ายบริหาร

ค. เป็นฝ่ายตุลาการ

ง. เป็นทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ บริหารและตุลาการ

ตอบถูก จำนวน 150 คน ร้อยละ 55.1

ตอบผิด จำนวน 122 คน ร้อยละ 44.9

2. นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ต้องแต่งตั้งมาจาก

ก. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ข. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือผู้ที่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ค. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือนุคคลภายนอก

ง. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา

ตอบถูก จำนวน 174 คน ร้อยละ 64.0

ตอบผิด จำนวน 98 คน ร้อยละ 36.0

3. กฎหมายรัฐธรรมนูญมีความสำคัญอย่างไร

ก. เป็นสัญลักษณ์ของประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตย

ข. เป็นเอกสารทางการเมืองที่นักการเมืองทุกคนต้องปฏิบัติตาม

ค. จัดโครงสร้างทางการเมืองให้อยู่ในรูปแบบที่มีความบริสุทธิ์ ยุติธรรม

ง. เป็นกฎหมายหลักในการปกครองประเทศที่กฎหมายอื่นๆ จะต้องยึดถือตาม

ตอบถูก จำนวน 204 คน ร้อยละ 75.0

ตอบผิด จำนวน 68 คน ร้อยละ 25.0

4. ข้อใดกล่าวถึงพรรคการเมืองไทยได้ถูกต้องที่สุด

ก. พรรคการเมืองไทยส่วนมากมีลักษณะเป็นประเพณีนิยมการฟื้นฟูสถาบันที่พยายามรักษาระเบียบแบบแผนซึ่งเป็นของเดิมไว้

ข. พรรคการเมืองเป็นเครื่องมือให้ประชาชนได้ใช้อำนาจของตนผ่านทางพรรคการเมือง

ค. หน้าที่หลักของพรรคการเมืองคือการส่งสมาชิกเข้ารับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ง. พรรคการเมืองส่วนใหญ่ถือกำเนิดขึ้นเนื่องจากการมีอุดมการณ์ตรงกันของประชาชนกลุ่มหนึ่ง

ตอบถูก จำนวน 65 คน ร้อยละ 23.9

ตอบผิด จำนวน 207 คน ร้อยละ 76.1

5. ข้อใดไม่ใช่บทบาทของพรรคการเมืองในปัจจุบัน

ก. ให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน

ข. เป็นศูนย์กลางแสดงความคิดเห็นของกลุ่มต่างๆ

ค. ป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ง. ประสานผลประโยชน์ของกลุ่มต่างๆ

ตอบถูก จำนวน 113 คน ร้อยละ 41.5

ตอบผิด จำนวน 159 คน ร้อยละ 58.5

6. สัญลักษณ์หรือโลโก้ของพรรคการเมืองมีความสำคัญอย่างไร

ก. แสดงถึงนโยบายของพรรคการเมืองนั้น

ข. เป็นสัญลักษณ์ของพรรคการเมืองในการรณรงค์หาเสียง

ค. แสดงถึงบุคลิกภาพของผู้นำพรรคการเมือง

ง. ถูกทุกข้อ

ตอบถูก จำนวน 102 คน ร้อยละ 37.5

ตอบผิด จำนวน 170 คน ร้อยละ 62.5

7. นโยบายของพรรคการเมืองในประเทศไทยมีความสำคัญอย่างไร

ก. เป็นเอกสารสำคัญทางราชการที่กระทรวงมหาดไทยออกให้แก่ทุกพรรคการเมือง

ข. เป็นแนวทางในการปฏิบัติเมื่อพรรคการเมืองนั้นสามารถจัดตั้งรัฐบาล

ค. ชูประเด็นในการหาเสียงเลือกตั้ง

ง. เป็นกฎระเบียบที่สมาชิกพรรคทุกคนต้องปฏิบัติตาม

ตอบถูก จำนวน 157 คน ร้อยละ 57.7

ตอบผิด จำนวน 115 คน ร้อยละ 42.3

8. ข้อใดกล่าวถึงนโยบายของพรรคการเมืองไทยในปัจจุบันได้ถูกต้องที่สุด

ก. แสดงถึงอุดมการณ์ของพรรคได้ชัดเจน

ข. เกิดจากการระดมความคิดของสมาชิกพรรคการเมือง

ค. มีลักษณะคล้ายคำขวัญสั้น กระชับ ได้ใจความ

ง. เป็นนโยบายในอุดมคติมีลักษณะคล้ายคลึงกันทุกพรรคการเมือง

ตอบถูก จำนวน 110 คน ร้อยละ 40.4

ตอบผิด จำนวน 162 คน ร้อยละ 59.6

9. ข้อใดเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ประชาชนไม่พิจารณานโยบายของพรรคการเมืองในการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ก. ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญของนโยบายพรรคการเมือง

ข. พรรคการเมืองไม่เน้นนโยบายของพรรคในการหาเสียงเลือกตั้ง

ค. นโยบายของพรรคการเมืองไทยมีลักษณะคล้ายกันจนไม่สามารถนำมาประกอบการตัดสินใจได้

ง. ไม่มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์นโยบายของพรรคการเมืองแต่ละพรรคให้ประชาชนทราบมาก่อน

ตอบถูก จำนวน 121 คน ร้อยละ 44.5

ตอบผิด จำนวน 151 คน ร้อยละ 55.5

10. ใครต่อไปนี้ที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

- ก. นายฉัตรชัย อายุ 25 ปีเพิ่งกลับมาจากต่างประเทศก่อนการเลือกตั้ง 5 วัน
- ข. นางสาวจินตรา อายุ 17 ปี 11 เดือนเป็นชาวเชียงใหม่
- ค. นายจอร์น อายุ 19 ปี มีบิดาเป็นชาวต่างด้าว มารดาเป็นคนไทย แต่อาศัยอยู่เมืองไทยมานานกว่า 4 ปีแล้ว
- ง. ผิดทุกข้อ

ตอบถูก จำนวน 106 คน ร้อยละ 39.0

ตอบผิด จำนวน 166 คน ร้อยละ 61.0

11. การเลือกตั้งครั้งล่าสุดที่ผ่านมาเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 จังหวัดระยองมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งคิดเป็นกี่เปอร์เซ็นต์ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด

- ก. 79.28 เปอร์เซ็นต์
- ข. 53.41 เปอร์เซ็นต์
- ค. 66.04 เปอร์เซ็นต์
- ง. 32.89 เปอร์เซ็นต์

ตอบถูก จำนวน 132 คน ร้อยละ 48.5

ตอบผิด จำนวน 140 คน ร้อยละ 51.5

12. การกระทำในข้อใดไม่ผิดกฎหมายเลือกตั้ง

- ก. จำหน่ายสุราในวันเลือกตั้ง
- ข. ใช้รถชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนให้ผู้สมัคร
- ค. แจกเงินสิ่งของให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
- ง. คัดป้ายโฆษณาหาเสียงในที่สาธารณะ

ตอบถูก จำนวน 196 คน ร้อยละ 72.1

ตอบผิด จำนวน 76 คน ร้อยละ 27.9

ส่วนที่ 3 แบบวัดการมีส่วนร่วมทางด้านสิ่งแวดล้อมและทางด้านการเมือง

1. แบบวัดการมีส่วนร่วมทางด้านสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านได้ปฏิบัติจริงภายใน 1 ปีที่ผ่านมา ซึ่งในที่นี่จะกำหนดให้

ทุกครั้ง	หมายถึง	กระทำกิจกรรมดังกล่าวทุกครั้งที่มีโอกาส
บ่อยๆ	หมายถึง	กระทำกิจกรรมดังกล่าวเกินครึ่งหนึ่งที่มีโอกาส
บางครั้ง	หมายถึง	กระทำกิจกรรมดังกล่าวประมาณครึ่งหนึ่งที่มีโอกาส
นานๆ ครั้ง	หมายถึง	กระทำกิจกรรมดังกล่าวน้อยกว่าครึ่งหนึ่งที่มีโอกาส
ไม่เคยเลย	หมายถึง	ไม่เคยกระทำกิจกรรมดังกล่าวเลย

กิจกรรม	ทุก ครั้ง	บ่อยๆ	บาง ครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย
<u>การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน</u>					
1. สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรดินและการใช้ที่ดินให้นักเรียน	40 (14.7%)	71 (26.1%)	92 (33.8%)	53 (19.5%)	16 (5.9%)
2. เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรดินและการใช้ที่ดินให้แก่ประชาชนทั่วไป	35 (12.9%)	30 (11.0%)	88 (32.4%)	61 (22.4%)	58 (21.3%)
3. ใช้ที่ดินเพื่อการเพาะปลูก เช่น การปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ หรือพืชผักสวนครัว เป็นต้น	83 (30.5%)	77 (28.3%)	77 (28.3%)	30 (11.0%)	5 (1.8%)
4. ร่วมวางแผนกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูดิน เช่น การใส่ปุ๋ย การปลูกพืชคลุมดิน เป็นต้น	36 (13.2%)	43 (15.8%)	99 (36.4%)	46 (16.9%)	48 (17.6%)
5. ร่วมทำกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูดิน เช่น การใส่ปุ๋ย การปลูกพืชคลุมดิน เป็นต้น	40 (14.7%)	55 (20.2%)	91 (33.5%)	51 (18.8%)	35 (12.9%)
<u>การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้</u>					
6. สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ให้นักเรียน	49 (18.0%)	77 (28.3%)	103 (37.9%)	34 (12.5%)	9 (3.3%)
7. เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ให้แก่ประชาชนทั่วไป	42 (15.4%)	34 (12.5%)	84 (30.9%)	56 (20.6%)	56 (20.6%)
8. ใช้เฟอร์นิเจอร์ หรือของใช้ภายในบ้านที่ทำจากไม้	44 (16.2%)	70 (25.7%)	101 (37.1%)	49 (18.0%)	8 (2.9%)
9. ร่วมวางแผนกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ เช่น การบวขป่า การปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ เป็นต้น	38 (14.0%)	48 (17.6%)	96 (35.3%)	52 (19.1%)	38 (14.0%)
10. ร่วมทำกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ เช่น การบวขป่า การปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ เป็นต้น	43 (15.8%)	44 (16.2%)	106 (39.0%)	60 (22.1%)	19 (7.0%)
<u>การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ</u>					
11. สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับน้ำและน้ำเสียให้นักเรียน	53 (19.5%)	91 (33.5%)	83 (30.5%)	37 (13.6%)	8 (2.9%)
12. เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับน้ำและน้ำเสียให้แก่ประชาชนทั่วไป	43 (15.8%)	33 (12.1%)	81 (29.8%)	71 (26.1%)	44 (16.2%)
13. แยกเศษอาหารออกจากน้ำทิ้งก่อนเทลงสู่ท่อระบายน้ำ	100 (36.8%)	82 (30.1%)	61 (22.4%)	22 (8.1%)	7 (2.6%)

กิจกรรม	ทุก ครั้ง	บ่อยๆ	บาง ครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย
14. ร่วมวางแผนกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ เช่น การขุดลอกแหล่งน้ำ การทำความสะอาดแหล่งน้ำ เป็นต้น	38 (14.0%)	41 (15.1%)	83 (30.5%)	59 (21.7%)	51 (18.8%)
15. ร่วมทำกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ เช่น การขุดลอกแหล่งน้ำ การทำความสะอาดแหล่งน้ำ เป็นต้น	35 (12.9%)	41 (15.1%)	87 (32.0%)	70 (25.7%)	39 (14.3%)
<u>การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรพลังงาน</u>					
16. สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับพลังงานให้แก่นักเรียน	58 (21.3%)	67 (24.6%)	89 (32.7%)	48 (17.6%)	10 (3.7%)
17. เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพลังงานให้ประชาชนทั่วไป	43 (15.8%)	33 (12.1%)	67 (24.6%)	63 (23.2%)	66 (24.3%)
18. ปิดวาล์วที่ถึงก๊าซหลังการใช้งาน	176 (64.7%)	40 (14.7%)	30 (11.0%)	19 (7.0%)	7 (2.6%)
19. ร่วมวางแผนกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์พลังงาน เช่น การปิดไฟดวงที่ไม่จำเป็น หรือการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าที่ประหยัดไฟ เป็นต้น	93 (34.2%)	72 (26.5%)	56 (20.6%)	31 (11.4%)	20 (7.4%)
20. ร่วมทำกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์พลังงาน เช่น การปิดไฟดวงที่ไม่จำเป็น หรือการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าที่ประหยัดไฟ เป็นต้น	108 (39.7%)	74 (27.2%)	53 (19.5%)	28 (10.3%)	9 (3.3%)
<u>การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับขยะมูลฝอย และสารอันตราย</u>					
21. สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอย และสารอันตรายให้แก่ นักเรียน	66 (24.3%)	99 (36.4%)	69 (25.4%)	35 (12.9%)	3 (1.1%)
22. เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอย และสารอันตรายให้แก่ประชาชนทั่วไป	46 (16.9%)	39 (14.3%)	82 (30.1%)	59 (21.7%)	46 (16.9%)
23. ลดปริมาณขยะ เช่น ใช้ปิ่นโตแทนกล่องโฟม หรือใช้กระเป๋าทนถ่วงพลาสติก เป็นต้น	68 (25.0%)	83 (30.5%)	84 (30.9%)	34 (12.5%)	3 (1.1%)
24. ร่วมวางแผนกิจกรรม/โครงการจัดการขยะมูลฝอย และสารอันตราย เช่น กิจกรรมการแยกขยะแห้ง ขยะเปียก และขยะอันตราย หรือการรีไซเคิล เป็นต้น	47 (17.3%)	67 (24.6%)	82 (30.1%)	48 (17.6%)	28 (10.3%)
25. ร่วมทำกิจกรรม/โครงการจัดการขยะมูลฝอย และสารอันตราย เช่น กิจกรรมการแยกขยะแห้ง ขยะเปียก และขยะอันตราย หรือการรีไซเคิล เป็นต้น	54 (19.9%)	62 (22.8%)	94 (34.6%)	51 (18.8%)	11 (4.0%)

2. แบบวัดการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านได้ปฏิบัติจริงภายใน 1 ปีที่ผ่านมา ซึ่งในที่นี้จะกำหนดให้

- ทุกครั้ง

หมายถึง

กระทำกิจกรรมดังกล่าวทุกครั้งที่มีโอกาส
- บ่อยๆ

หมายถึง

กระทำกิจกรรมดังกล่าวเกินครึ่งหนึ่งที่มีโอกาส
- บางครั้ง

หมายถึง

กระทำกิจกรรมดังกล่าวประมาณครึ่งหนึ่งที่มีโอกาส
- นานๆ ครั้ง

หมายถึง

กระทำกิจกรรมดังกล่าวน้อยกว่าครึ่งหนึ่งที่มีโอกาส
- ไม่เคยเลย

หมายถึง

ไม่เคยกระทำกิจกรรมดังกล่าวเลย

กิจกรรม	ทุก ครั้ง	บ่อยๆ	บาง ครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย
1. ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หรือสมาชิกสภาเทศบาล (สท.) หรือสมาชิกสภาจังหวัด (สจ.)	142 (52.2%)	46 (16.9%)	25 (9.2%)	38 (14.0%)	21 (7.7%)
2. ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.)	177 (65.1%)	43 (15.8%)	10 (3.7%)	31 (11.4%)	11 (4.0%)
3. ชักชวน หรือรณรงค์ผู้อื่นให้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หรือสมาชิกสภาเทศบาล (สท.) หรือสมาชิกสภาจังหวัด (สจ.)	81 (29.8%)	82 (30.1%)	45 (16.5%)	41 (15.1%)	23 (8.5%)
4. ชักชวนหรือรณรงค์ผู้อื่นให้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.)	97 (35.7%)	74 (27.2%)	43 (15.8%)	41 (15.1%)	17 (6.3%)
5. เป็นผู้นำในการริเริ่มกิจกรรม/โครงการพัฒนาต่างๆ ในชุมชน เช่น ขุดลอกคูคลอง ปลูกต้นไม้ ปรับปรุงถนน เป็นต้น	37 (13.6%)	38 (14.0%)	54 (19.9%)	71 (26.1%)	72 (26.5%)
6. เข้าร่วมในกิจกรรม/โครงการพัฒนาต่างๆ ในชุมชน เช่น ขุดลอกคูคลอง ปลูกต้นไม้ ปรับปรุงถนน เป็นต้น	43 (15.8%)	54 (19.9%)	68 (25.0%)	84 (30.9%)	23 (8.5%)
7. ติดตามข่าวสารทางด้านการเมืองจากสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์	120 (44.1%)	89 (32.7%)	25 (9.2%)	34 (12.5%)	4 (1.5%)
8. พูดคุย อภิปรายกับเพื่อน หรือครอบครัวเกี่ยวกับปัญหาของบ้านเมืองในปัจจุบัน	71 (26.1%)	111 (40.8%)	39 (14.3%)	50 (18.4%)	1 (0.4%)

ส่วนที่ 4 แบบวัดความพึงพอใจต่อนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
คำชี้แจง แบบวัดส่วนนี้มีคำตอบไว้ให้เลือกตอบท้ายข้อ ไม่มีคำตอบใดที่แสดงว่าผิดหรือถูกเป็นการเลือก
ตอบตามระดับความพึงพอใจของท่านที่มีต่อนโยบายของพรรคการเมืองในแต่ละข้อ โปรดทำ
เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับความพึงพอใจของท่านมากที่สุด ซึ่งในที่นี้จะกำหนดให้

- พึงพอใจอย่างยิ่ง มีคะแนนเท่ากับ 5
- พึงพอใจ มีคะแนนเท่ากับ 4
- เฉยๆ มีคะแนนเท่ากับ 3
- ไม่พึงพอใจ มีคะแนนเท่ากับ 2
- ไม่พึงพอใจอย่างยิ่ง มีคะแนนเท่ากับ 1

กิจกรรม	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
1. ให้มีการใช้ที่ดินเพื่อกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และสภาพแวดล้อม เช่น พื้นที่สมบูรณ์ในเขตชลประทานมีไว้เพื่อการเกษตรเท่านั้น	71 (26.1%)	101 (37.1%)	56 (20.6%)	40 (14.7%)	4 (1.5%)
2. คุ้มครองพื้นที่ที่เหมาะสมอย่างน้อยร้อยละ 35 ของพื้นที่ประเทศไว้เพื่อเกษตรกรรม โดยร้อยละ 25 เพื่อการเพาะปลูกและร้อยละ 10 ไว้เพื่อการเลี้ยงสัตว์	67 (24.6%)	106 (39.0%)	52 (19.1%)	45 (16.5%)	2 (0.7%)
3. พื้นที่ที่ดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ และแก้ไขปัญหาคาการชะล้างพังทลายของดินเพื่อให้เป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนา	100 (36.8%)	85 (31.3%)	44 (16.2%)	40 (14.7%)	3 (1.1%)
4. บังคับใช้ผังเมืองอย่างเคร่งครัดทั้งในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใหญ่อื่นๆ	98 (36.0%)	78 (28.7%)	51 (18.8%)	39 (14.3%)	6 (2.2%)
5. เพิ่มพื้นที่ป่าเป็นร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศ โดยให้เป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจไม่น้อยกว่าร้อยละ 10	81 (29.8%)	106 (39.0%)	39 (14.3%)	40 (14.7%)	6 (2.2%)
6. กำหนดเครื่องหมายที่เหมาะสมรอบบริเวณที่เป็นป่าไม้ทุกป่าเพื่อใช้เป็นเครื่องหมายแสดงให้ประชาชนสังเกตและทราบว่าเป็นแนวป่าที่รัฐบาลจะรักษาไว้	106 (39.0%)	83 (30.5%)	38 (14.0%)	43 (15.8%)	2 (0.7%)
7. สร้างถนนรอบพื้นที่ป่าเพื่อความสะดวกในการสังเกตการลักลอบตัดไม้	59 (21.7%)	58 (21.3%)	54 (19.9%)	78 (28.7%)	23 (8.5%)
8. เร่งรัดการปลูกป่าในพื้นที่ที่ถูกบุกรุกรวมทั้งส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจในที่ดินของประชาชน	111 (40.8%)	83 (30.5%)	36 (13.2%)	40 (14.7%)	2 (0.7%)
9. ส่งเสริมโครงการปลูกป่าชุมชน โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนช่วยกันดูแล	116 (42.6%)	93 (34.2%)	30 (11.0%)	32 (11.8%)	1 (0.4%)

กิจกรรม	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
10. ส่งเสริมการเพาะพันธุ์สัตว์ป่าให้แก่เกษตรกร เพื่อแก้ไขปัญหาการ ลักลอบล่าสัตว์ป่า	95 (34.9%)	88 (32.4%)	41 (15.1%)	43 (15.8%)	5 (1.8%)
11. จัดหาแหล่งน้ำเพิ่มขึ้นโดยการสร้างเขื่อน หรืออ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่	57 (21.0%)	83 (30.5%)	54 (19.9%)	65 (23.9%)	13 (4.8%)
12. สร้างฝายหรือคันกั้นน้ำในแม่น้ำลำคลองเป็นระยะๆ เพื่อทำการกัก เก็บน้ำไว้ให้มากที่สุด และนานที่สุด	71 (26.1%)	95 (34.9%)	47 (17.3%)	57 (21.1%)	2 (0.7%)
13. ฝึมน้ำจากแม่น้ำสายสำคัญๆ มาใช้ประโยชน์ให้มากขึ้น	91 (33.5%)	94 (34.6%)	42 (15.4%)	43 (15.8%)	2 (0.7%)
14. ส่งเสริมให้มีการนำน้ำใต้ดินมาใช้ประโยชน์ในการเกษตรกรรมให้ มากขึ้น	70 (25.7%)	76 (27.9%)	55 (20.2%)	56 (20.6%)	15 (5.5%)
15. ฟื้นฟูพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่แล้ว ให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ เพื่อกิจกรรมอื่นๆ	93 (34.2%)	92 (33.8%)	44 (16.2%)	38 (14.0%)	5 (1.8%)
16. ภาคเอกชนสามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการสำรวจแหล่ง แร่ได้อย่างเสรี	45 (16.5%)	57 (21.0%)	68 (25.0%)	74 (27.2%)	28 (10.3%)
17. ส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมเหมืองแร่	46 (16.9%)	50 (18.4%)	83 (30.5%)	67 (24.6%)	26 (9.6%)
18. พัฒนากำลังงานจากแหล่งกำเนิดพลังงานต่างๆ ให้กว้างขวางกว่าการ พัฒนากำลังงานจากก๊าซธรรมชาติ และน้ำมัน	78 (28.7%)	103 (37.9%)	47 (17.3%)	41 (15.1%)	3 (1.1%)
19. พัฒนาการใช้พลังงานจากธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด	137 (50.4%)	71 (26.1%)	28 (10.3%)	35 (12.9%)	1 (0.4%)
20. ศึกษาเปรียบเทียบประโยชน์และโทษของพลังงานนิวเคลียร์ก่อนนำ มาใช้เป็นแหล่งพลังงานในอนาคต	118 (43.4%)	65 (23.9%)	47 (17.3%)	38 (14.0%)	4 (1.5%)
21. ส่งเสริมการปลูกป่าชุมชนเพื่อทำฟืนและเผาถ่านเป็นแหล่งพลังงาน ในชนบท	60 (22.1%)	70 (25.7%)	55 (20.2%)	71 (26.1%)	16 (5.9%)
22. ห้ามถมที่ดินชายหาดยกเว้น โครงการของรัฐที่มีความสำคัญทาง เศรษฐกิจ	93 (34.2%)	68 (25.0%)	45 (16.5%)	55 (20.2%)	11 (4.0%)
23. ควบคุมจำนวนเรือประมงและอุปกรณ์การประมง	96 (35.3%)	93 (34.2%)	40 (14.7%)	36 (13.2%)	7 (2.6%)
24. กำหนดเขตการใช้ประโยชน์ปะการัง	134 (49.3%)	65 (23.9%)	30 (11.0%)	34 (12.5%)	9 (3.3%)

กิจกรรม	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
25. ทำแนวรั้วกันเขตพื้นที่ป่าชายเลนให้ชัดเจนเพื่อป้องกันการบุกรุกเข้าไปทำนาถ้าง	130 (47.8%)	70 (25.7%)	30 (11.0%)	36 (13.2%)	6 (2.2%)
26. ควบคุมคุณภาพน้ำในแม่น้ำสายหลัก เช่น เจ้าพระยา ท่าจีน และบางปะกง เพื่อควบคุมระบบนิเวศวิทยาของอ่าวไทย	144 (52.9%)	59 (21.7%)	29 (10.7%)	37 (13.6%)	3 (1.1%)
27. แก้ไขความสกปรกของชายหาด และน้ำทะเลบริเวณที่เป็นจุดท่องเที่ยวเช่น พัทยา ชลบุรี ภูเก็ต เกาะสมุย ฯลฯ	161 (59.2%)	52 (19.1%)	22 (8.1%)	35 (12.9%)	2 (0.7%)
28. จัดตั้งองค์กรซึ่งประกอบด้วยภาครัฐและเอกชนขึ้นมาดำเนินการแก้ไขปัญหาแม่น้ำเจ้าพระยาน้ำเสีย	139 (51.1%)	70 (25.7%)	27 (9.9%)	34 (12.5%)	2 (0.7%)
29. น้ำเสียจากชุมชนจะถูกบำบัดโดยระบบบำบัดน้ำเสียส่วนกลาง โดยประชาชนจะต้องจ่ายค่าธรรมเนียมในการบำบัดน้ำเสียดังกล่าวตามปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้นในครัวเรือนของตน	94 (34.6%)	65 (23.9%)	42 (15.4%)	59 (21.7%)	12 (4.4%)
30. โรงงานต้องจ่ายค่าธรรมเนียมในการปล่อยน้ำเสียที่ไม่ได้มาตรฐานลงสู่แหล่งน้ำแก่ทางราชการ	119 (43.8%)	56 (20.6%)	36 (13.2%)	36 (13.2%)	25 (9.2%)
31. ควบคุมมลพิษทางอากาศจากยานพาหนะ โดยเฉพาะเมืองที่มีการจราจรคับคั่ง	128 (47.1%)	72 (26.5%)	26 (9.6%)	41 (15.1%)	5 (1.8%)
32. ควบคุมการปล่อยมลพิษทางอากาศจากโรงงานอุตสาหกรรมให้เข้มงวดขึ้น	162 (59.6%)	44 (16.2%)	25 (9.2%)	35 (12.9%)	6 (2.2%)
33. ลดปริมาณก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์จากการเผาไหม้ในยานพาหนะ โดยเฉพาะรถจักรยานยนต์	111 (40.8%)	79 (29.0%)	30 (11.0%)	39 (14.3%)	13 (4.8%)
34. กำหนดค่าสูงสุดของไฮโดรคาร์บอน และก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์จากการเผาไหม้ของเชื้อเพลิงทุกประเภท ทั้งที่ใช้ในบ้านเรือน อาคารสำนักงาน โรงงานอุตสาหกรรม และยานพาหนะบนท้องถนน	115 (42.3%)	83 (30.5%)	37 (13.6%)	34 (12.5%)	3 (1.1%)
35. ผู้ใช้และเจ้าของยานพาหนะ โรงงาน หรือแหล่งกำเนิดต่างๆ ที่ก่อให้เกิดเสียงดังจะต้องถูกลงโทษทั้งจำและปรับในระดับที่รุนแรง	117 (43.0%)	79 (29.0%)	36 (13.2%)	37 (13.6%)	3 (1.1%)
36. ขกเว้นภาษีสำหรับวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการควบคุม และแก้ไขมลพิษทางเสียงและความสั่นสะเทือน	99 (36.4%)	74 (27.2%)	42 (15.4%)	44 (16.2%)	13 (4.8%)
37. ใช้มาตรการผังเมืองเพื่อควบคุมกิจกรรมที่เป็นแหล่งกำเนิดเสียง และความสั่นสะเทือน	112 (41.2%)	79 (29.0%)	44 (16.2%)	34 (12.5%)	3 (1.1%)
38. สนามบินหรือท่าอากาศยานต่างๆ ควรจะตั้งให้อยู่ห่างจากชุมชนมากที่สุดเพื่อป้องกันมลพิษจากเสียงและความสั่นสะเทือน	116 (42.6%)	97 (35.7%)	23 (8.5%)	35 (12.9%)	1 (0.4%)

กิจกรรม	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
39. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบจ. หรือ อบต. ต้องมีแผนการ การจัดขยะและสิ่งปฏิกูลของตนเอง	134 (49.3%)	81 (29.8%)	23 (8.5%)	33 (12.1%)	1 (0.4%)
40. จัดหาพื้นที่ฝังกลบขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลให้อยู่ใกล้เมืองที่สุดเพื่อ ประหยัดค่าใช้จ่ายในการขนส่ง	58 (21.3%)	62 (22.8%)	30 (11.0%)	64 (23.5%)	58 (21.3%)
41. ใช้หลักการ “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย” ทั้งกับประชาชนและหน่วยงาน ของรัฐ	119 (43.8%)	72 (26.5%)	41 (15.1%)	36 (13.2%)	4 (1.5%)
42. ปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลให้ สูงขึ้นเพื่อนำมาปรับปรุงประสิทธิภาพในการจัดเก็บและกำจัด	76 (27.9%)	83 (30.5%)	55 (20.2%)	44 (16.2%)	14 (5.1%)
43. หน่วยงานราชการต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการกำจัดกากของเสีย อันตรายให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ หรือให้สัมปทานแก่ภาคเอกชน เป็นผู้จัดการ	109 (40.1%)	83 (30.5%)	39 (14.3%)	36 (13.2%)	5 (1.8%)
44. หน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องเข้มงวดในการตรวจสอบความ ปลอดภัยของรถบรรทุกสารอันตราย	144 (52.9%)	63 (23.2%)	24 (8.8%)	37 (13.6%)	4 (1.5%)
45. การท่าเรือแห่งประเทศไทยต้องเข้มงวดในการนำเข้ากากของเสีย อันตรายและรับผิดชอบในการกำจัดสารอันตรายที่ถูกลักลอบนำเข้า ทางเรือมาทั้งในประเทศไทย	147 (54.0%)	65 (23.9%)	19 (7.0%)	37 (13.6%)	4 (1.5%)
46. ส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรโดยใช้วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีสมัยใหม่	111 (40.8%)	80 (29.4%)	39 (14.3%)	37 (13.6%)	5 (1.8%)
47. สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยระหว่างภาครัฐและเอกชนในการพัฒนา เทคโนโลยีการบำบัดมลพิษ และการกำจัดของเสีย	131 (48.2%)	72 (26.5%)	27 (9.9%)	37 (13.6%)	5 (1.8%)
48. เพิ่มงบประมาณในการวิจัยพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่ง แวดล้อมจากงบประมาณแผ่นดินให้มากขึ้นกว่าในปัจจุบัน	115 (42.3%)	75 (27.6%)	38 (14.0%)	40 (14.7%)	4 (1.5%)
49. ปรับปรุงตัวบทกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมรัดกุม	123 (45.2%)	75 (27.6%)	38 (14.0%)	35 (12.9%)	1 (0.4%)
50. ปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม โรงงานอุตสาหกรรมให้มีผลอย่างแท้จริง	135 (49.6%)	71 (26.1%)	23 (8.5%)	40 (14.7%)	3 (1.1%)
51. ออกกฎหมายกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าไม้ให้ชัดเจน เช่น พื้นที่เพื่อการพาณิชย์กรรม เหมือนแร่ การคมนาคม และการท่องเที่ยว	132 (48.5%)	70 (25.7%)	35 (12.9%)	34 (12.5%)	1 (0.4%)
52. ให้ ประชาชนมี ส่วนร่วมในการจัดการและได้ประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นมากขึ้น ภายใต้การควบคุมดูแลของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	120 (44.1%)	82 (30.1%)	29 (10.7%)	38 (14.0%)	3 (1.1%)

กิจกรรม	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
53. แก้ไขกฎหมายผังเมือง และส่งเสริมการจัดทำผังเมืองอย่างทั่วถึงและจริงจัง	110 (40.4%)	84 (30.9%)	37 (13.6%)	38 (14.0%)	3 (1.1%)
54. แก้ไขกฎหมายเพื่อเพิ่มโทษแก่ผู้ฝ่าฝืน และก่อให้เกิดมลพิษ	137 (50.4%)	73 (26.8%)	25 (9.2%)	35 (12.9%)	2 (0.7%)
55. จัดหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษาบรรจุในแผนการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาจนถึงชั้นปริญญาตรี	139 (51.1%)	71 (26.1%)	27 (9.9%)	32 (11.8%)	3 (1.1%)
56. อบรมให้ความรู้ความเข้าใจในความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชน และข้าราชการ โดยทั่วไป	136 (50.0%)	70 (25.7%)	27 (9.9%)	37 (13.6%)	2 (0.7%)
57. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางสิ่งแวดล้อมผ่านทางสื่อทุกประเภท เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์เป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง	134 (49.3%)	72 (26.5%)	24 (8.8%)	38 (14.0%)	4 (1.5%)
58. จัดตั้งระบบฐานข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติของแต่ละจังหวัด	94 (34.6%)	101 (37.1%)	38 (14.0%)	38 (14.0%)	1 (0.4%)
59. กระจายอำนาจในการจัดการสิ่งแวดล้อมสู่ท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนของตน	118 (43.4%)	84 (30.9%)	34 (12.5%)	33 (12.1%)	3 (1.1%)
60. ให้ส่วนราชการระดับจังหวัดมีอำนาจในการป้องกันและปราบปรามผู้บุกรุกทำลายป่าอย่างเต็มที่ ส่วนกรมป่าไม้จะดำเนินงานด้านอนุรักษ์และส่งเสริมการปลูกป่าเท่านั้น	109 (40.1%)	83 (30.5%)	27 (9.9%)	48 (17.6%)	5 (1.8%)
61. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการจัดการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น	107 (39.3%)	92 (33.8%)	32 (11.8%)	38 (14.0%)	3 (1.1%)
62. จัดตั้งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นกระทรวงที่รับผิดชอบด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรง	103 (37.9%)	92 (33.8%)	37 (13.6%)	37 (13.6%)	3 (1.1%)
63. จัดสรรน้ำชลประทานให้เหมาะสมกับพืชที่ปลูกในแต่ละพื้นที่ เช่น ข้าว พืชไร่ และไม้ผล เป็นต้น	123 (45.2%)	87 (32.0%)	27 (9.9%)	34 (12.5%)	1 (0.4%)
64. จัดทำระบบชลประทานน้ำดื่มในพื้นที่หลังป่าชายเลน เพื่อแยกการเพาะเลี้ยงชายฝั่งกับนาข้าวให้ชัดเจน	105 (38.6%)	82 (30.1%)	43 (15.8%)	40 (14.7%)	2 (0.7%)
65. อนุญาตให้ชาวบ้านที่อยู่อาศัยในพื้นที่ป่าไม้มาก่อน พ.ศ.2516 สามารถอยู่อาศัยในพื้นที่ป่าได้เหมือนเดิมไม่ต้องโยกย้าย	64 (23.5%)	92 (33.8%)	57 (21.0%)	51 (18.8%)	8 (2.9%)
66. สนับสนุนการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มรายได้ของประเทศไทยมากขึ้น	113 (41.5%)	75 (27.6%)	47 (17.3%)	35 (12.9%)	2 (0.7%)

กิจกรรม	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
67. ส่งเสริมให้มีการทำเกลือสินเธาว์ในภาคอีสาน โดยการสูบน้ำเกลือจากใต้ดินขึ้นมาใช้	59 (21.7%)	61 (22.4%)	52 (19.1%)	70 (25.7%)	30 (11.0%)
68. สรรองแหล่งพลังงานในประเทศเอาไว้ใช้ให้นานที่สุด โดยนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ	56 (20.6%)	64 (23.5%)	48 (17.6%)	72 (26.5%)	32 (11.8%)
69. ห้ามทำการประมงทุกชนิดทั้งน้ำจืดและน้ำเค็มในช่วงฤดูการวางไข่ของปลา	121 (44.5%)	74 (27.2%)	30 (11.0%)	38 (14.0%)	9 (3.3%)
70. เก็บภาษีน้ำมันเบนซินให้สูงขึ้น เพื่อไม่ให้ประชาชนใช้น้ำมันอย่างฟุ่มเฟือย	55 (20.2%)	52 (19.1%)	65 (23.9%)	67 (24.6%)	33 (12.1%)

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อความตามความคิดเห็นของท่านตามความเป็นจริง (หากมี)

1. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่านเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมืองด้านการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่านเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมืองด้านการป้องกันและขจัดมลพิษ

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่านเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมืองด้านเทคโนโลยีและการวิจัยพัฒนา

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่านเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมืองด้านกฎหมายและข้อบังคับทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่านเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมืองด้านการเผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์

.....

.....

6. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่านเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมืองด้านการกระจายอำนาจและการบริหารงานของหน่วยงานราชการ

.....

.....

7. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่านเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมืองด้านการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ

.....

.....

8. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่านเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมืองด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ

นางสาวจันทรา เกิดมี

วัน เดือน ปีเกิด

17 พฤษภาคม 2514

สถานที่เกิด

กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

ประวัติการศึกษา

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พ.ศ.2532-2536

วิทยาศาสตรบัณฑิต (สิ่งแวดล้อม)

มหาวิทยาลัยมหิดล, พ.ศ. 2539-2542

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม

ทุนวิจัย

ทุนสนับสนุนการวิจัย มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี